

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Belá na roky 2024-2030

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Belá na roky 2024-2030
Územné vymedzenie:	Mesto Spišská Belá
Územný plán mesta schválený (A/N):	Áno
Dátum schválenia PHSR:	, uznesením č.
Dátum platnosti:	Od do 31.12.2030
Verzia ¹ :	1.1
Vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD. www.dokumentypreobce.sk

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

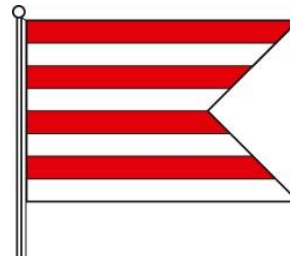

Erb a vlajka mesta

Erb mesta

vlajka mesta

Blazón erbu:

V červenom štíte strieborný zvonec svätého Antona.

Komentár:

Atribút sv. Antona, patróna mesta - podľa mestského pečatidla z 15. stor.

Základné údaje

Samosprávny kraj:		Prešovský
Okres:		Kežmarok
Historický región:		Spiš
Poloha mestského úradu:		49.188152°N, 20.456632°E
Nadm. výška pri mest. úrade:		631 m.n.m.
Rozloha katastra:		3 389 ha k 31.12.2022
Počet obyvateľov:		6 668 k 31.12.2022
Hustota obyvateľstva:		197 obyv./km ²
PSČ:		059 01
Evidenčné číslo vozidiel:		KK (do 31.12.2022)

Oficiálne kontakty

Adresa:		Mesto Spišská Belá
		Petzvalova 272/18
		059 01 Spišská Belá
Web:		www.spisskabela.sk
Email:		primator@spisskabela.sk
Telefón:		052 / 46 80 511
IČO:		00326518

OBSAH

ZOZNAM MÁP, TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV	6
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR	9
ÚVOD.....	10
ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA SPIŠSKÁ BELÁ NA ROKY 2024-2030.....	11
ANALYTICKÁ ČASŤ	14
A.I ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA.....	15
VYMEDZENIE ÚZEMIA	15
ÚZEMNÝ PLÁN MESTA	23
RIADENIE SAMOSPRÁVY	24
Hospodárenie samosprávy mesta.....	24
Finančné zdravie	24
Intenzita investovania a dlh	25
Prehľad majetku a zdrojov	26
Príjmy a výdavky mesta.....	28
Mestské podnikateľské subjekty.....	30
Projektová aktivita	32
Bezpečnosť v meste	33
Riadenie samosprávy – sumarizácia	35
HOSPODÁRSKA OBLASŤ	36
Hospodárstvo v území.....	36
Polohová atraktivita územia	36
Organizačná štruktúra ekonomiky, zamestnanosť a mzdy	37
Poľnohospodárstvo, priemysel a služby.....	41
Cestovný ruch	44
Nezamestnanosť	47
Dopravná infraštruktúra	53
Napojenie mesta na dopravnú infraštruktúru, miestne komunikácie, statická doprava.....	53
Pešia a cyklistická doprava.....	56
Technická infraštruktúra	56
Hospodárska oblasť – sumarizácia	58
SOCIÁLNA OBLASŤ.....	60
Demografická charakteristika	60
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	60
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku	64
Národnostná a konfesionálna štruktúra	67
Vzdelanostná štruktúra a školstvo	69
Sociálna infraštruktúra	72

Domový a bytový fond	72
Občianska vybavenosť	74
Zdravotníctvo a sociálne služby	76
Kultúra, kultúrno-spoločenský život a šport	77
Administratívno-správne služby.....	81
Bezbariérovosť	82
Sociálna oblasť – sumarizácia	84
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ	86
Prírodné pomery	86
Ochrana prírody a krajiny.....	88
Mestské lesy.....	88
Ochrana pred povodňami	90
Odpadové hospodárstvo.....	91
Environmentálne záťaže	97
Kvalita ovzdušia.....	99
Zmena klímy.....	100
Environmentálna oblasť – sumarizácia	101
VYHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU.....	102
Výsledky prieskumu	102
Súhrnné zhodnotenie kľúčových zistení	112
EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR	113
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA	114
ŠTRUKTURÁLNE FONDY V PROGRAMOVOM OBDOBÍ 2021-2027.....	116
STEEP ANALÝZA.....	118
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	119
SWOT ANALÝZA.....	119
KĹÚČOVÉ FAKTORY A DISPARITY ÚZEMIA	123
B-STRATEGICKÁ ČASŤ	124
VÍZIA MESTA DO ROKU 2030	126
KĹÚČOVÉ ROZVOJOVÉ VÝZVY	126
ROZVOJOVÁ STRATÉGIA MESTA, DEFINOVANIE CIEĽOV A PRIORÍT	129
ZDÔVODNENIE VÝBERU PRIORÍT	135
C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	140
OPATRENIA A AKTIVITY, VRÁTANE ICH PRIRADENIA K JEDNOTLIVÝM CIEĽOM A PRIORITÁM...	141

SÚBOR MERATEĽNÝCH UKAZOVATEĽOV	167
D-REALIZAČNÁ ČASŤ.....	179
AKČNÝ PLÁN MESTA	180
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR.....	192
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE.....	192
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA.....	193
E-FINANČNÁ ČASŤ	194
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN	195
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA.....	196
ZÁVER	198
PRÍLOHY	199
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR.....	200
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT.....	201
DOTAZNÍK PRE VEREJNOSŤ – VYBRANÉ ODPOVEDE Z DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU	203

Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapy:

Mapa 1: Poloha mesta Spišská Belá v administratívnych celkoch SR	15
Mapa 2: Poloha mesta – širšie vzťahy	16
Mapa 3: Poloha mesta voči susediacim obciam	17
Mapa 4: Nadmorská výška v katastri mesta	20
Mapa 5: Typy krajiny štruktúry podľa CLC 2018	22
Mapa 6: Fyzická štruktúra krajiny v katastri mesta	23
Mapa 7: Časová dostupnosť obcí a miest zo Spišskej Belej	37
Mapa 8: Sklon svahov v katastri mesta	42
Mapa 9: Kvalita poľnohospodárskej pôdy	43
Mapa 10: Vybrané prírodné a kultúrno-historické body záujmu cestovného ruchu v okolí Spišskej Belej	46
Mapa 11: Dopravná infraštruktúra v meste Spišská Belá	55
Mapa 12: Občianska vybavenosť v meste Spišská Belá	75
Mapa 13: Geologická stavba územia	87
Mapa 14: Environmentálna infraštruktúra v meste Spišská Belá	98
Mapa 15: Koncepty urbánneho rozvoja EÚ	114

Tabuľky:

Tabuľka 1: Celkové skóre finančného zdravia mesta Spišská Belá v roku 2021	24
Tabuľka 2: Celkové finančné zdravie mesta v období 2010-2021	24
Tabuľka 3: Bilancia aktív v rokoch 2020-2022 (eur, netto)	26
Tabuľka 4: Bilancia pasív v rokoch 2020-2022 (eur, netto)	27
Tabuľka 5: Náklady a výnosy v rokoch 2020-2022 (€)	28
Tabuľka 6: Počet realizovaných priestupkových konaní v meste v období 2018-2022	34
Tabuľka 7: Subjekty podľa právnej formy v meste Spišská Belá	38
Tabuľka 8: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v podnikoch a organizáciách s 20 a viac zamestnancami (€)	40
Tabuľka 9: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2022; v ha)	41
Tabuľka 10: Vývoj nezamestnanosti v meste	48
Tabuľka 11: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022	49
Tabuľka 12: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2022	51
Tabuľka 13: Počet a štruktúra UoZ znevýhodnených podľa § 8 zákona č. 5/2004 Z. z.	52
Tabuľka 14: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva Spišskej Belej	63
Tabuľka 15: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva	66
Tabuľka 16: Vývoj počtu a podielu osôb podľa vybraných vekových skupín	67
Tabuľka 17: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	67
Tabuľka 18: Rómske obyvateľstvo v meste Spišská Belá podľa rôznych zdrojov	68
Tabuľka 19: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania	68
Tabuľka 20: Vývoj počtu detí/žiakov v školách v Spišskej Belej	71
Tabuľka 21: Počet domov podľa typu domu	72
Tabuľka 22: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky	73
Tabuľka 23: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému	73
Tabuľka 24: Byty podľa obytných miestností	73
Tabuľka 25: Domy podľa obdobia výstavby	73
Tabuľka 26: Infraštruktúra kultúry a športu v meste	81
Tabuľka 27: Spádovosť mesta k vybraným poskytovateľom administratívno-správných služieb	82
Tabuľka 28: Bezbariérový prístup do verejných budov a na komunikáciách	82
Tabuľka 29: Náklady mesta Spišská Belá na odpadové hospodárstvo (€)	95

Tabuľka 30: Frekvencia zberu komunálneho odpadu v roku 2023	96
Tabuľka 31: Environmentálne záťaž v meste Spišská Belá	97
Tabuľka 32: Kľúčové rozvojové výzvy	126
Tabuľka 33: Sústava rozvojových cieľov, priorít a opatrení	141
Tabuľka 34: Štruktúra priorít a strategických cieľov PHRSR PSK 2021-2030.....	145
Tabuľka 35: Matica vzájomných väzieb medzi opatreniami PHSR mesta Spišská Belá a prioritami a strategickými cieľmi PHRSR PSK 2021-2030.....	146
Tabuľka 36: Kľúčové výkonnostné ukazovatele	167
Tabuľka 37: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov	201
Tabuľka 38: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát.....	202

Grafy:

Graf 1: Pôdny fond (v ha) v katastrálnom území mesta Spišská Belá v roku 2022	22
Graf 2: Intenzita investovania samosprávy mesta Spišská Belá v rokoch 2006-2021.....	25
Graf 3: Vývoj celkového dlhu mesta v rokoch 2009-2021.....	26
Graf 4: Čistý majetok mesta v rokoch 2009-2021	28
Graf 5: Bilancia bežného účtu v rokoch 2006-2021	29
Graf 6: Okamžitá likvidita v rokoch 2006-2021	30
Graf 7: Hospodárenie Mestského podniku v rokoch 2018-2022	31
Graf 8: Hospodárenie Lesov Mesta v rokoch 2018-2022	31
Graf 9: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v podnikoch a organizáciách s 20 a viac zamestnancami (€)	41
Graf 10: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2013-2022 (k 31.12.)	48
Graf 11: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022.....	49
Graf 12: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2022	50
Graf 13: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2022	51
Graf 14: Vývoj počtu obyvateľov mesta Spišská Belá.....	60
Graf 15: Medziročné prírastky / úbytky obyvateľstva.....	61
Graf 16: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022.....	62
Graf 17: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022	62
Graf 18: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022.....	63
Graf 19: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva k 31.12.2013 a k 31.12.2022	65
Graf 20: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	69
Graf 21: Vývoj množstva produkovaných komunálnych odpadov v meste Spišská Belá v období 2018-2022.....	92
Graf 22: Produkcia komunálneho odpadu na 1 obyvateľa.....	93
Graf 23: Miera recyklácie a úroveň vytriedenia komunálneho odpadu	94
Graf 24: Miera skládkovania komunálneho odpadu	94
Graf 25: Štruktúra respondentov podľa ekonomickej aktivity	103
Graf 26: Ak by ste mali celkovo zhodnotiť situáciu – ako ste spokojný/á s kvalitou života v Spišskej Belej?	103
Graf 27: Najvyššia SPOKOJNOSŤ s vybranými oblasťami života mesta	105
Graf 28: Najvyššia NESPOKOJNOSŤ s vybranými oblasťami života mesta	106
Graf 29: Oblasť, ktorá by sa v meste mala riešiť prioritne	108
Graf 30: Vyhovuje Vám súčasný systém zberu odpadu?.....	109
Graf 31: Súhlasili by ste so zavedením motivačného systému zberu zmesového odpadu a poplatkov za odpad (tzv. „plať za to, čo vyhodíš“)?	110
Graf 32: Miesta, na ktorých sa respondenti necítia bezpečne.....	111
Graf 33: Vnímanie vzájomného spolunažívania medzi Rómami a nerómskym obyvateľstvom	112

Obrázky:

Obrázok 1: Letecký pohľad na mesto	18
Obrázok 2: Letecký pohľad na mesto - mestská časť Strážky	19
Obrázok 3: 3D pohľad na zastavanú časť mesta (dole časť Strážky)	21
Obrázok 4: Hlavné smery dennej odchádzky za prácou z mesta Spišská Belá	39
Obrázok 5: Budova múzeum Dr. Michala Greisigera a jeho expozícia	44
Obrázok 6: Budova múzea J. M. Petzvala a jeho expozícia	45
Obrázok 7: Kaštieľ Strážky a expozícia sôch v parku	45
Obrázok 8: Ľudová hudba Podtatranec na svadbe v Strážkach	78
Obrázok 9: Detský folklórny súbor Belanček	79
Obrázok 10: Ochotnícke divadlo THEATROBALANS	79
Obrázok 11: Belianska dychovka	80
Obrázok 12: Rizikové obce v Prešovskom kraji, určené metódou integrovaného posúdenia pre rok 2023	99
Obrázok 13: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027	117
Obrázok 14: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027	117
Obrázok 15: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Prešovského kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027	130

Formuláre:

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR	11
Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR	12
Formulár 3 (Ú3): Metódy zapojenia verejnosti do spracovania PHSR	13
Formulár 4 (A8): STEEP analýza	118
Formulár 5 (A10): SWOT analýza	119
Formulár 6 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov	132
Formulár 7 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov podľa jednotlivých priorít a opatrení PHSR	172
Formulár 8 (R1): Akčný plán podľa priorít a opatrení	180
Formulár 9 (R1): Akčný plán podľa časového harmonogramu	186
Formulár 10 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	193
Formulár 11 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia	195
Formulár 12 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica	196
Formulár 13 (Z1): Schválenie PHSR	198

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	NFP	Nenávratný finančný príspevok
AZE	Alternatívne zdroje energie	NN	Nízke napätie
b.j.	Bytové jednotky	NPR	Národná prírodná rezervácia
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	MsÚ	Mestský úrad
CDB	Cestná databanka	o. i.	Okrem iného
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	OOOR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
CR	Cestovný ruch	OZE	Obnoviteľné zdroje energie
ČOV	Čistička odpadových vôd	PA	Povodňová aktivita
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PP	Prírodná pamiatka
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PR	Prírodná rezervácia
EIB	Európska investičná banka	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	PSK	Prešovský samosprávny kraj
ha	Hektár	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
IBV	Individuálna bytová výstavba	SPR	Strategicko-plánovací región
IUI	Integrovaná územná investícia	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
MAS	Miestna akčná skupina	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MOK	Maloobjemový kontajner	TTP	Trvalé trávne porasty
MRK	Marginalizované rómske komunity	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MSP	Malí a strední podnikatelia	VÚC	Vyšší územný celok
MŽP	Ministerstvo životného prostredia	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, mesta zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Belá na roky 2024-2030“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja mesta. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania mesta. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja mesta v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov mesta, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít mesta (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategickkej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Belá na roky 2024-2030

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Belá na roky 2024-2030
Forma spracovania	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Belá na roky 2024-2030 (ďalej len „PHSR 2024-2030“) bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva. Vykonané bude participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov mestského úradu, poslancov MsZ, širokej verejnosti a externých odborníkov. PHSR bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými tak v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, ako aj v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.
Riadenie procesu spracovania	Za riadenie procesu spracovania zodpovedá riadiaci tím zložený zo zástupcov mesta a zhotoviteľa. Členmi riadiaceho tímu sú: Za mesto: <u>Koordinátor riadiaceho tímu</u> Ing. Mgr. Peter Zibura – primátor mesta <u>Členovia riadiaceho tímu</u> Mgr. Katarína Hradická – zamestnankyňa mesta Za zhotoviteľa: <u>Člen riadiaceho tímu</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD. – externý odborník Riadiaci tím zodpovedá za: - celkovú koordináciu spracovania PHSR 2024-2030, - zostavenie Zámeru spracovania PHSR, - spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia, - spracovanie východísk pre strategickú časť, - vypracovanie strategickej vízie, - vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán, - stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania), - spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky, - vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR, - spracovanie finančnej časti,

	- finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie. Pre účely spracovania dokumentu budú zriadené 3 pracovné skupiny: pre hospodársku oblasť, sociálnu oblasť a oblasť životného prostredia a infraštruktúry. Členovia pracovných skupín za mesto budú nominovaní primátorom mesta, príp. mestským zastupiteľstvom. Členstvo v pracovných skupinách pre partnerské organizácie a pre zainteresovanú verejnosť bude ponúknuté na báze dobrovoľnosti. Úlohou pracovných skupín je: - prerokovanie východísk pre strategickú časť, - formulácia strategickej vízie mesta, - návrh strategických cieľov a opatrení, - špecifikácia opatrení, návrh aktivít. Spracovanie PHSR bude prebiehať v úzkej komunikácii s verejnosťou a ostatnými sociálno-ekonomickými partnermi. Verejnosť aj partneri budú pravidelne informovaní o priebežných výstupoch prostredníctvom webovej stránky mesta. Názory verejnosti a názory podnikateľských subjektov, pôsobiach v meste, budú zozbierané formou dotazníkového prieskumu.
Obdobie spracovania	Jún 2023 - marec 2024
Financovanie spracovania	Z rozpočtu mesta.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR (2023-2024)												
Mesiac	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
Úvod	X											
Analytická časť	X	X	X	X	X	X	X	X	X			
Strategická časť			X	X	X	X	X	X	X	X		
Programová časť					X	X	X	X	X	X		
Realizačná časť					X	X	X	X	X	X		
Finančná časť					X	X	X	X	X	X		
Záver					X	X	X	X	X	X		

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 3 (Ú3): Metódy zapojenia verejnosti do spracovania PHSR

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Internetové stránky	áno	áno	áno
Mestské noviny	áno		
Mestský rozhlas	áno		
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi		áno	áno
Návšteva v území	áno	áno	áno
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	áno	áno	áno
Dotazník pre záujmové skupiny			
Dotazník pre širokú verejnosť	áno	áno	áno
Pracovné skupiny	áno		áno
Nezávislí experti poskytujúci poradenské služby	áno	áno	áno

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie mesta s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa mesto nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja mesta. Sú v nej prezentované odhady budúceho vývoja mesta, ako aj možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia.

A.I Analýza vnútorného prostredia

Vymedzenie územia

Mesto Spišská Belá leží na severozápade východného Slovenska. Administratívne je začlenené do okresu Kežmarok v Prešovskom kraji. Rozloha katastrálneho územia mesta predstavuje 3 389 ha (33,89 km²). Na juhu Spišská Belá susedí s obcami Rakúsy (3 343 obyvateľov, cestná vzdialenosť 9,5 km), Mlynčeky (711 obyv., 11 km) a s mestom Kežmarok (15 304 obyv., 7,5 km). Na východe susedí s obcou Krížová Ves (2 357 obyv., vzdialenosť 2,5 km), na severe s obcami Bušovce (293 obyv., 4 km), Slovenská Ves (1 852 obyv., 5 km), Výborná (1 378 obyv., 7 km) a Lendak (5 517 obyv., 11 km). Západnú hranicu Spišská Belá zdieľa ešte s mestom Vysoké Tatry (3 838 obyv., 24,5 km) z popradského okresu.

Mapa 1: Poloha mesta Spišská Belá v administratívnych celkoch SR

Poloha v rámci SR

Poloha v rámci kraja

Poloha v rámci okresu Kežmarok

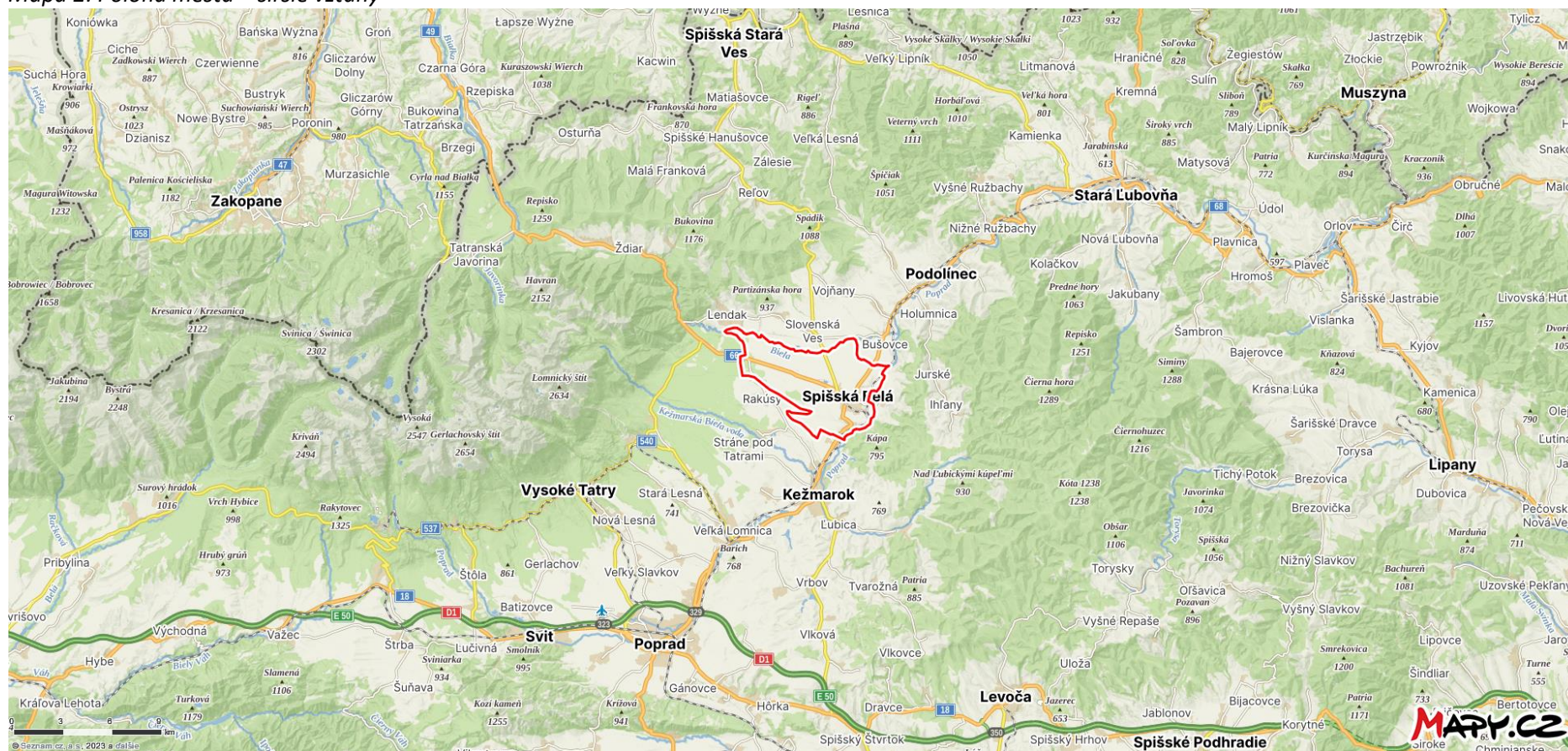
QGIS

Zdroj podkladovej mapy: OpenStreetMap
Spracované pomocou opensource programu
QGIS Geographic Information System (qgis.org), 2023

Zdroj: vlastné spracovanie

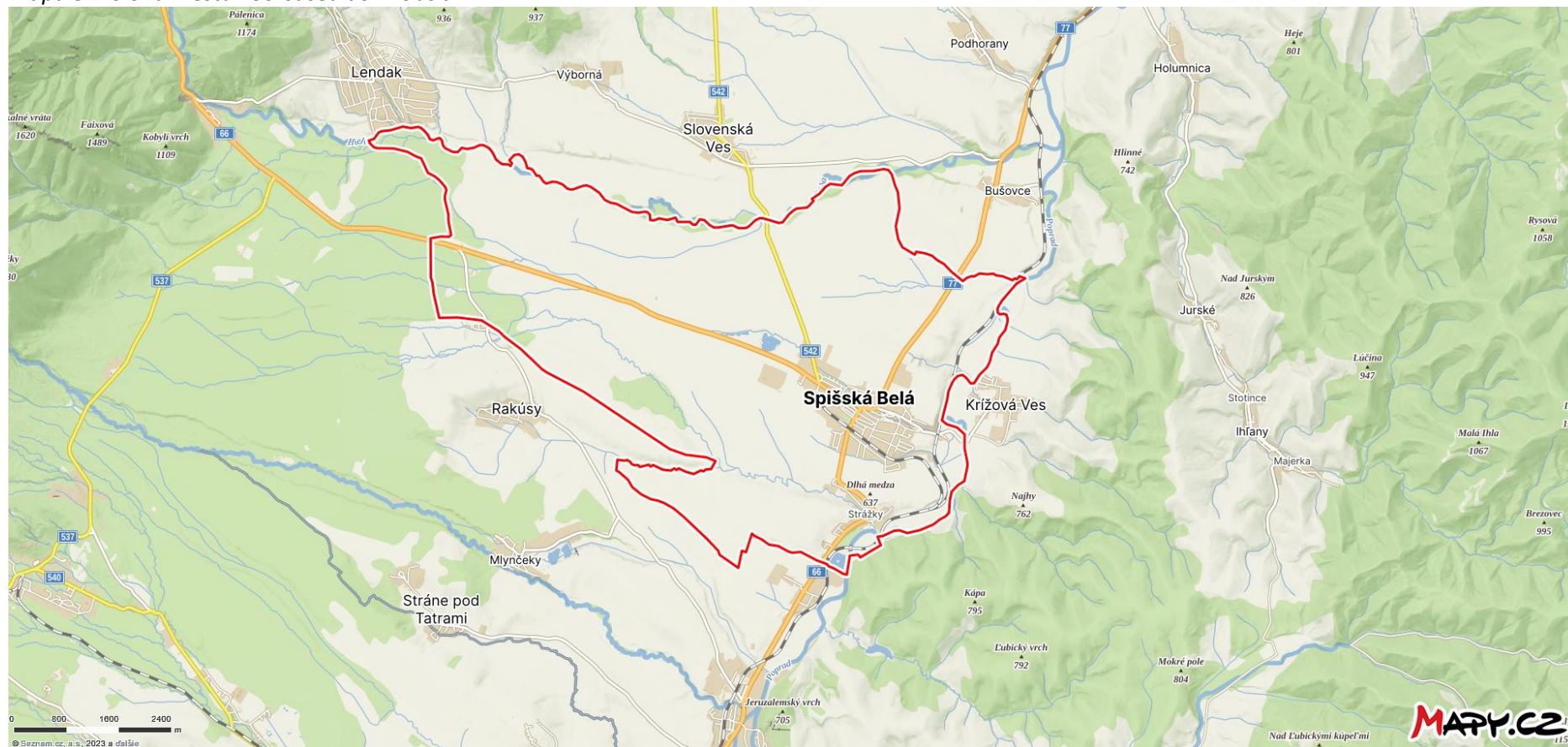
Mapa 2: Poloha mesta – širšie vzťahy

Zdroj: mapy.cz

Mapa 3: Poloha mesta voči susediacim obciam

Zdroj: mapy.cz

Obrázok 1: Letecký pohľad na mesto

Zdroj: www.spisskabela.sk

Obrázok 2: Letecký pohľad na mesto - mestská časť Strážky

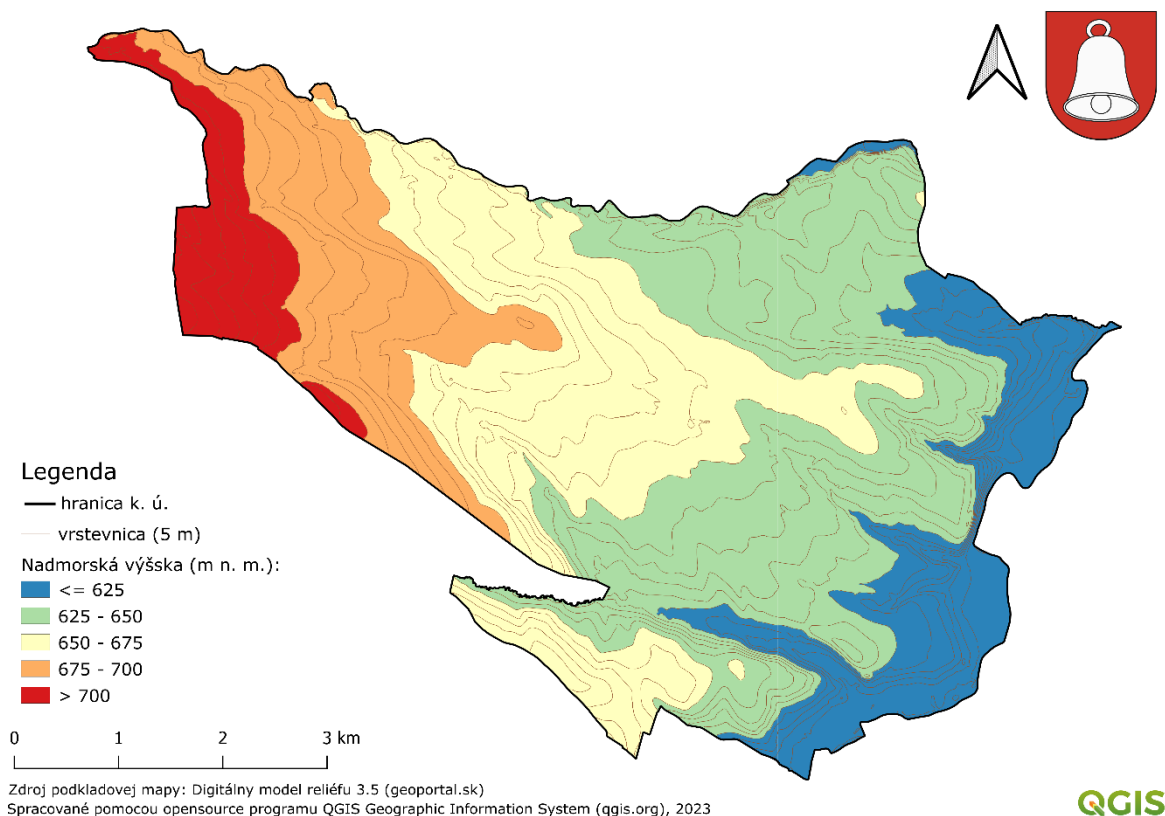

Zdroj: www.spisskabela.sk

Prevažná časť územia mesta leží na Kežmarskej a Lomnickej pahorkatine, ktoré sú geomorfologickou časťou podcelku Popradská kotlina a celku Podtatranská kotlina. Malá časť katastra mesta v časti Strážky, na pravom brehu rieky Poprad, patrí k celku Levočské vrchy, podcelku Levočská vrchovina a časti Ľubické predhorie. Najnižšie položené časti katastra sa nachádzajú v jeho východnej časti, ktoré boli modelované tokom Popradu a jeho prítokmi, pričom smerom k západnej hranici katastra nadmorská výška stúpa. Zastavané územie mesta je situované vo východnej časti katastra. V strede zastavaného územia mesta sa nadmorská výška pohybuje na úrovni okolo 625 m n. m., v extraviláne sa pohybuje v rozmedzí cca 600-720 m n. m. Najvyššie položené časti sa nachádzajú v severozápadnej časti katastra, na hranici s mestom Vysoké Tatry, naopak najnižšie položená časť sa nachádza na východe katastra, kde rieka Poprad opúšťa katastrálne územie mesta a prechádza do katastra obce Bušovce.

Mapa 4: Nadmorská výška v katastri mesta

Zdroj: vlastné spracovanie

Územie mesta pozostáva z dvoch katastrálnych území. Katastrálne územie Spišská Belá sa nachádza v severnej časti územia mesta, západným smerom zasahuje až k Vysokým Tatrám. Menšie katastrálne územie tvorí k. ú. Strážky, nachádza sa južne od k. ú. Spišská Belá.

Zastavané územie sa sústreďuje vo východnej časti územia mesta, pozdĺž hlavnej cesty I/77 (smer Spišská Belá – Stará Ľubovňa), **cesty I/66** (smer Tatranská Javorina – Kežmarok), **s pokračovaním východným smerom k rieke Poprad.** Zastavaná plocha sa nachádza ešte pozdĺž cesty II/542 (smer Spišská Belá – Spišská Stará Ves) **a v časti Strážky** (popri ceste I/66). Centrálna zastavaná časť mesta zatiaľ nie je stavebne spojená s časťou Strážky.

Obrázok 3: 3D pohľad na zastavanú časť mesta (dole časť Strážky)

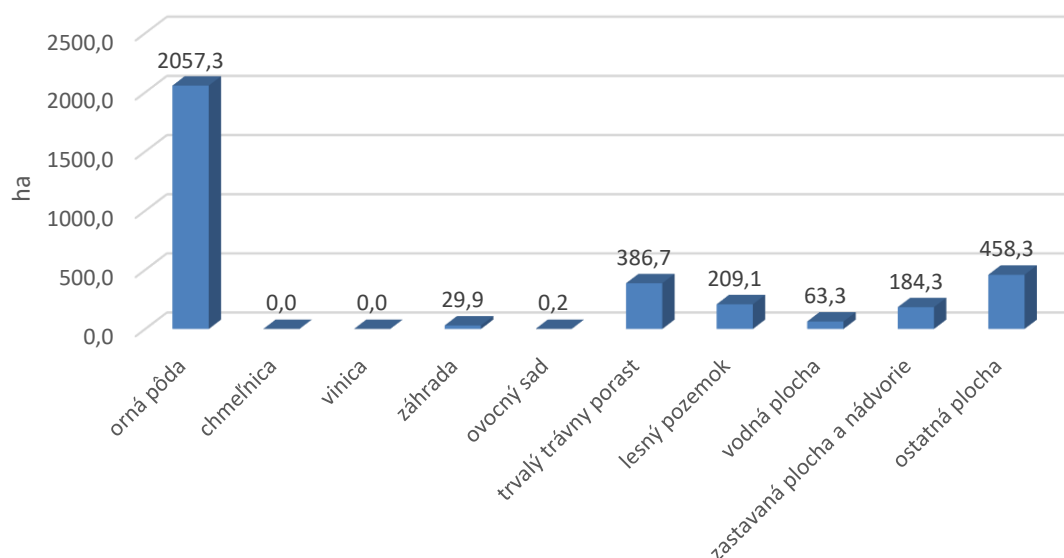

Zdroj: Mapový portál ZBGIS, 2023

Väčšinu plôch katastrálneho územia mesta tvorí odlesnená krajina (cca 94 % celkovej rozlohy katastra). Najväčšiu časť katastra zaberá orná pôda (2 057,3 ha, cca 60,7 %), menšie plochy predstavujú aj trvalé trávnaté porasty (386,7 ha, cca 11,4 %). Lesné pozemky zaberajú cca 6 % podiel (209 ha). Lesy sa nachádzajú v severozápadnej časti katastra a pozdĺž vodných tokov. O hospodárenie v lesoch sa stará subjekt s názvom Lesy Mesta Spišská Belá s.r.o.

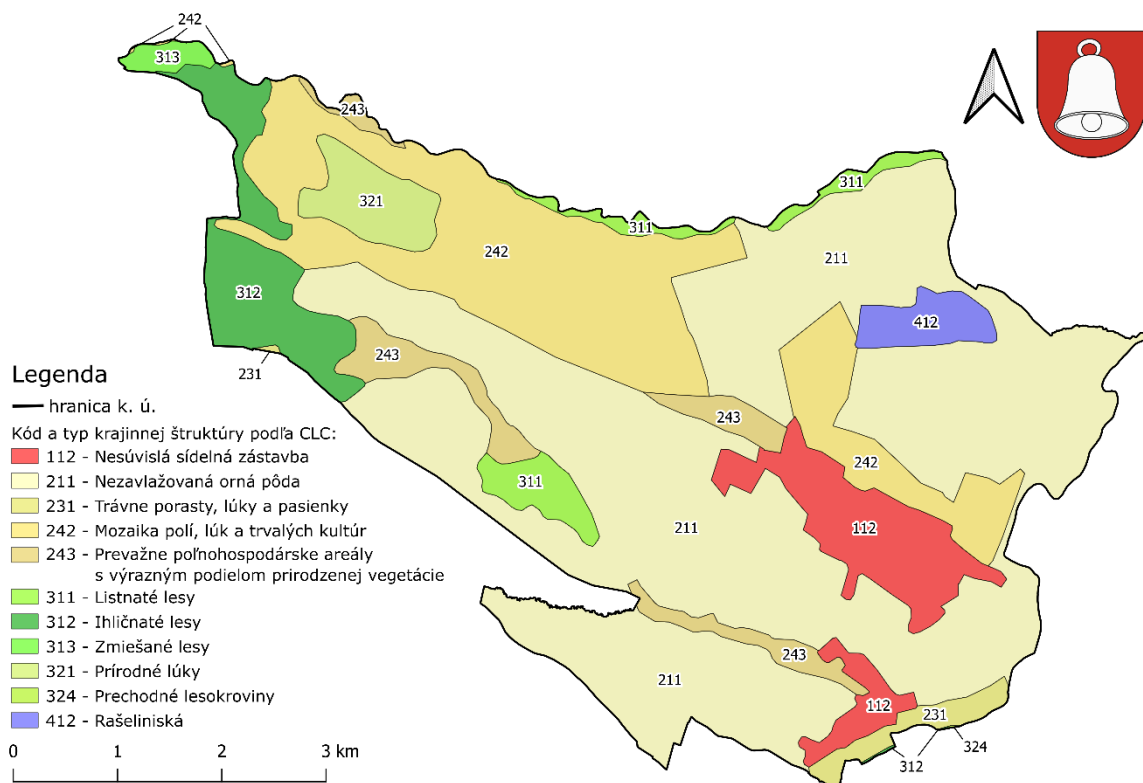

Graf 1: Pôdny fond (v ha) v katastrálnom území mesta Spišská Belá v roku 2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Mapa 5: Typy krajiny štruktúry podľa CLC 2018

Zdroj podkladovej mapy: Corine Land Cover 2018 (geo.enviroportal.sk/corine)
Spracované pomocou opensource programu QGIS Geographic Information System (qgis.org), 2023

QGIS

Zdroj: vlastné spracovanie

Mapa 6: Fyzická štruktúra krajiny v katastri mesta

Zdroj: vlastné spracovanie

Územný plán mesta

Mesto Spišská Belá má spracovaný územný plán. Uznesenie Mestského zastupiteľstva v Spišskej Belej č. 221/2008, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť územného plánu mesta Spišská Belá, bolo schválené Mestským zastupiteľstvom v Spišskej Belej na zasadnutí dňa 29.12.2008. Všeobecne záväzné nariadenie – VZN č. 9/2008 nadobudlo účinnosť 1.2.2009. V súčasnosti boli k územnému plánu vypracované a schválené štyri doplnky. Posledné Zmeny a doplnky č. 4 boli schválené Mestským zastupiteľstvom v Spišskej Belej 11.3.2021, uznesením č. 28/2021 a zmena záväznej časti územného plánu bola vyhlásená cez VZN č. 3/2021, ktoré nadobudlo účinnosť 26.3.2021.

Z hľadiska funkčného využitia územia prevažujú v intraviláne mesta plochy mestského, vidiekeho a zmiešaného typu bývania. Plochy občianskej vybavenosti sú koncentrované najmä v centrálnej zóne mesta (školy, mestský úrad, pošta, obchody, pohostinstvá a reštaurácie, kostol...). Plochy športu a rekreácie sú koncentrované najmä pri základných školách a medzi bytovými domami, mestský futbalový štadión sa nachádza v južnej časti intravilánu. V okrajových častiach intravilánu mesta (najmä západná časť) sú vymedzené plochy pre poľnohospodársku a priemyselnú výrobu.

Územný plán mesta počíta do budúca s rozvojom bývania tak v rámci existujúcej zástavby (napr. zahusťovaním zástavby – na záhradách rodinných domov, príp. zbúraním starších domov a výstavbou nových), **ako aj postupným rozširovaním existujúcej zástavby.** Ide napr. o severnú (lokalita Záhumenskú) a južnú časť intravilánu (lokalita Pávia lúka), kde už v súčasnosti prebieha predlžovanie existujúcich ulíc a výstavba nových rodinných domov, alebo tiež o východnú časť mesta smerom ku Krížovej Vsi (lokality Za chrbtom a Mlynské medze). Navrhuje sa taktiež úprava dopravnej situácie vybudovaním obchvatu mesta, ktorý by bol vedený poza západnú hranicu intravilánu mesta. Územný plán tiež počíta s ochranou mokradových spoločenstiev v katastri mesta, so starostlivosťou o lesné ekosystémy a s ochranou a postupnou obnovou brehových porastov vodných tokov.

Riadenie samosprávy

Hospodárenie samosprávy mesta

Finančné zdravie

Celkové skóre finančného zdravia mesta je dobré. Celkové finančné zdravie mesta ohodnotila organizácia Inštitút pre ekonomické a sociálne otázky (INEKO) za rok 2021 (posledný dostupný údaj v čase spracovania tohto PHSR) počtom bodov 4,8 (zo 6 možných).

Tabuľka 1: Celkové skóre finančného zdravia mesta Spišská Belá v roku 2021

Zložka finančného zdravia	Získané skóre na stupnici od 0 po 6 ²
Celkový dlh	4,4
Dlhová služba	4,1
Bilancia bežného účtu	4,2
Závazky po splatnosti k príjmom	6,0
Závazky aspoň 60 dní po splatnosti	6,0
Celkové finančné zdravie³	4,8

Zdroj: INEKO

Počas takmer celého sledovaného obdobia sa finančné zdravie mesta drží v pásme „dobré“ (skóre 4 až 5 bodov zo 6 možných). Výnimku tvoril len rok 2011, kedy finančné zdravie mesta kleslo na 3,3 bodov a dostalo sa do kategórie „dostatočné“. Finančné zdravie mesta sa drží pod priemernou hodnotou všetkých miest SR.

Tabuľka 2: Celkové finančné zdravie mesta v období 2010-2021

Hodnotené obdobie (roky)	Celkové finančné zdravie (skóre)
2010	4,6
2011	3,3
2012	4,3
2013	4,6
2014	4,6
2015	4,4
2016	4,5
2017	4,6
2018	4,7
2019	4,6
2020	4,8
2021	4,8

Zdroj: INEKO

² Zdroj: INEKO (2023). Čím vyššie skóre, tým lepšie. Dostupné na: <http://www.hospodarenieobci.sk>

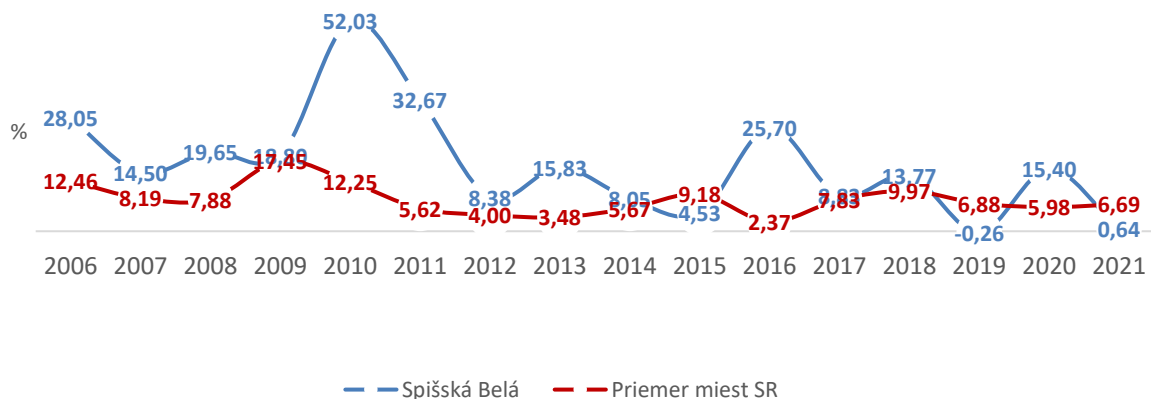
³ Počíta sa na základe údajov za 4 po sebe idúce roky ako kombinácia (funkcia) piatich vybraných indikátorov finančnej stability.

Intenzita investovania a dlh

Intenzita investovania v Spišskej Belej je priaznivá. V rokoch 2010, 2011 a 2016 vysoko prekonal priemerné hodnoty všetkých miest v SR, naopak, v rokoch 2015 a 2019 bola pod týmto priemerom. Pri pohľade na celé sledované obdobie však možno konštatovať, že intenzita investovania sa poväčšine pohybuje na úrovni priemeru alebo je nadpriemerná v porovnaní s ostatnými mestami SR – mesto teda dokáže svoj majetok zveľaďovať.

Graf 2: Intenzita investovania samosprávy mesta Spišská Belá v rokoch 2006-2021

Vysvetlenie grafu:

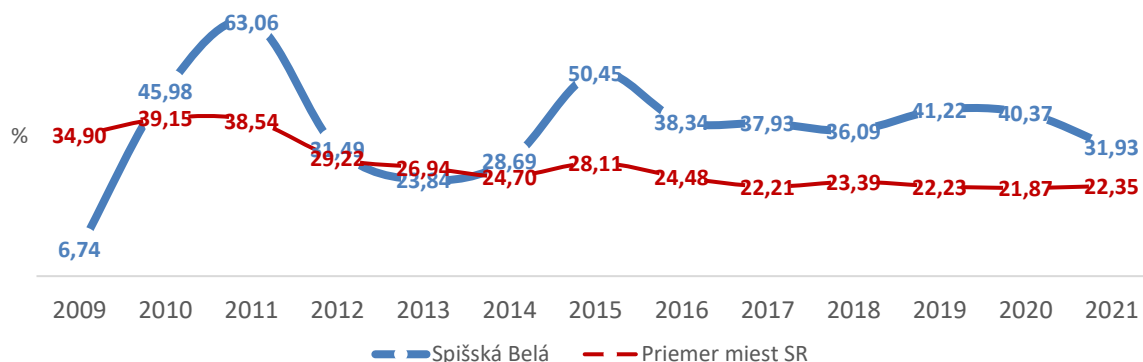
Ukazovateľ „intenzita investovania“ informuje, akú časť bežných príjmov samospráva v danom roku preinvestovala. Vypovedá teda o tom, ako dokáže samospráva hospodáriť (koľko zo svojich bežných príjmov si dokáže odložiť) a následne tieto prostriedky využiť na zveľaďovanie majetku. Vypočítava sa nasledovne: $\text{Intenzita investovania} = (\text{kapitálové výdavky} - \text{kapitálové príjmy}) / (\text{bežné príjmy})$. Ak je hodnota ukazovateľa záporná, znamená to, že kapitálové príjmy boli vyššie ako kapitálové výdavky. Inak povedané, samospráva za daný rok predala viac majetku ako obstarala.

ZDROJ: INEKO

Celkový dlh mesta sa takmer v celom sledovanom období drží nad priemerom všetkých miest SR. Výnimku tvorili len roky 2009 a 2013, kedy bol tento dlh podpriemerný. K výraznejšiemu medziročnému zvýšeniu dlhu mesta došlo najmä v rokoch 2010, 2011 a 2015. V ostatných cca 6-7 rokoch sa dlh mesta pohybuje na úrovni medzi 30-40 %.

Graf 3: Vývoj celkového dlhu mesta v rokoch 2009-2021

Vysvetlenie grafu:

- 1: Pri celkovom dlhu ide o údaj podľa tzv. „zákonného kritéria“, teda o dlh podľa § 17 ods. 8 zákona 583/2004 Z. z. (do celkového dlhu sa nezapočítavajú záväzky z úverov poskytnutých z bývalých štátnych fondov a Štátneho fondu rozvoja bývania a tiež záväzky z návratných zdrojov financovania prijatých na zabezpečenie predfinancovania eurofondov). Po roku 2014 sa podľa zákona začali do dlhu započítavať aj investičné dodávateľské úvery. Dlh je uvádzaný v pomere k bežným príjmom za predchádzajúci rok a podľa zákona by nemal presiahnuť úroveň 60 % (akonáhle celkový dlh obce/mesta presiahne hranicu 50 %, obec/mesto je povinná prijať tzv. „ozdravné“ opatrenia). Údaje do roku 2011 sú (kvôli nedostupnosti vstupných dát) aproximované.

- 2: V uvádzanom dlhu nemusia byť zachytené celé zadĺženie mesta – a to v prípade, ak mesto svoj dlh „skrýva“ (napr. prostredníctvom dcérskych firiem či PPP projektov).

- 3: Z pohľadu finančného zdravia je mesto najzdravšie vtedy, ak jeho dlh je čo najnižší.

ZDROJ: INEKO

Prehľad majetku a zdrojov

Hodnota majetku mesta Spišská Belá v ostatných 3 rokoch klesla. Hodnota dlhodobého majetku mesta k 31.12.2022 bola 33 597 627 €, čo znamená, že v dlhodobom majetku má mesto viazaných 87 % všetkých zdrojov. Výrazne dominantnú zložku tvorí dlhodobý hmotný majetok (32 691 340 €), a to najmä vo forme stavieb (menej vo forme pozemkov). Pomerne výrazné zdroje má mesto aj v dlhodobom finančnom majetku (897 048 € - takmer celý objem v realizovateľných cenných papieroch a podieloch) a v obežnom majetku (4 964 401 €).

Tabuľka 3: Bilancia aktív v rokoch 2020-2022 (eur, netto)

	2020	2021	2022
Neobežný majetok spolu	35 996 304,00	33 908 751,00	33 597 627,00
Dlhodobý nehmotný majetok	15 006,00	13 063,00	9 239,00
Dlhodobý hmotný majetok	35 084 250,00	32 998 640,00	32 691 340,00
Dlhodobý finančný majetok	897 048,00	897 048,00	897 048,00
Obežný majetok spolu	4 077 703,00	5 168 340,00	4 964 401,00
Zásoby	26 116,00	23 750,00	24 253,00
Zúčtovanie medzi subjektami verejnej správy	1 918 419,00	3 236 076,00	3 165 118,00
Dlhodobé pohľadávky	0,00	0,00	0,00
Krátkodobé pohľadávky	160 305,00	109 912,00	180 129,00
Finančné účty	1 832 088,00	1 798 602,00	1 594 901,00
Poskytnuté návratné finančné výpomoci dlhodobé	3 319,00	0,00	0,00

Poskytnuté návratné finančné výpomoci krátkodobé	137 455,00	0,00	0,00
Časové rozlíšenie	75 898,00	12 735,00	14 744,00
Vzťahy k účtom klientov Štátnej pokladnice	0,00	0,00	0,00
SPOLU MAJETOK	40 149 905,00	39 089 827,00	38 576 772,00

Zdroj: Súvaha mesta Spišská Belá za roky 2020, 2021 a 2022

V ostatných 3 rokoch klesla aj hodnota záväzkov. Celkové záväzky mesta k 31.12.2022 boli vo výške 38 576 772 €. Krátkodobé záväzky (voči dodávateľom, zamestnancom, poisťovniam, daňovému úradu a pod.) boli k uvedenému dátumu vo výške 692 395 €, dlhodobé záväzky vo výške 2 956 320 €. Mesto k 31.12.2022 evidovalo bankové úvery vo výške 1 955 218 €.

Tabuľka 4: Bilancia pasív v rokoch 2020-2022 (eur, netto)

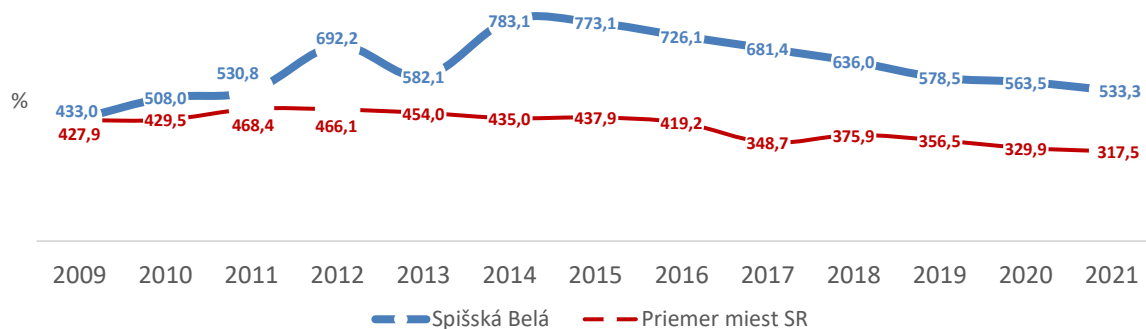
	2020	2021	2022
Vlastné imanie	17 291 275,00	17 126 141,00	17 724 085,00
Oceňovacie rozdiely	0,00	0,00	0,00
Fondy	0,00	0,00	0,00
Výsledok hospodárenia	17 291 275,00	17 126 141,00	17 724 085,00
Záväzky	7 059 636,00	6 540 944,00	5 775 559,00
Rezervy	2 520,00	2 520,00	2 520,00
Zúčtovanie medzi subjektami verejnej správy	294 952,00	494 136,00	169 107,00
Dlhodobé záväzky	3 433 751,00	3 319 218,00	2 956 320,00
Krátkodobé záväzky	639 551,00	511 817,00	692 395,00
Bankové úvery a výpomoci	2 688 863,00	2 213 254,00	1 955 218,00
Časové rozlíšenie	15 798 994,00	15 422 741,00	15 077 128,00
Vzťahy k účtom klientov Štátnej pokladnice	0,00	0,00	0,00
VLASTNÉ IMANIE A ZÁVÄZKY	40 149 905,00	39 089 827,00	38 576 772,00

Zdroj: Súvaha mesta Spišská Belá za roky 2020, 2021 a 2022

Výška čistého majetku mesta Spišská Belá je v porovnaní s priemerom ostatných slovenských miest nadpriemerná. Ukazovateľ „čistý majetok“ informuje o výške majetku samosprávy (po očistení o jej zadlženie) v pomere k jej bežným príjmom za rok.

Graf 4: Čistý majetok mesta v rokoch 2009-2021

Vysvetlenie grafu:

Od roku 2012 (do roku 2011 sa počítal mierne odlišným spôsobom) sa čistý majetok samosprávy počíta ako: [neobežný majetok + finančné účty - (bankové úvery a výpomoci + dlhodobé záväzky - úvery od ŠFRB - záväzky z predfinancovania eurofondov)] / (bežné príjmy za predchádzajúci rok).

ZDROJ: INEKO

Príjmy a výdavky mesta

Mesto v roku 2021 dosiahlo záporný výsledok hospodárenia, v rokoch 2020 a 2022 bol tento výsledok kladný (kladné hospodárenie vytvára priestor na tvorbu rezerv pre prípadné použitie – napr. na kapitálové investície – v budúcnosti). Výdavky samosprávy sa medzi rokmi 2020 a 2022 zvýšili o približne 1,7 mil. € (na 6 618 271 €). Celkové príjmy mesta sa v tom istom čase zvýšili o cca 1,3 mil. €, v roku 2022 boli vo výške 7 011 980 €. Najväčšiu časť príjmu mesta v roku 2022 predstavoval finančný objem z daňových a colných výnosov a výnosov z poplatkov – cca 4,1 mil. € (a v rámci nich predovšetkým podielové dane).

Tabuľka 5: Náklady a výnosy v rokoch 2020-2022 (€)

Náklady	2020	2021	2022
Spotrebované nákupy	260 331	337 444	403 060
Služby	553 784	629 307	744 127
Osobné náklady	1 428 213	1 484 466	1 720 082
Dane a poplatky	3 434	4 985	4 125
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	30 307	32 125	65 461
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	1 154 446	1 738 004	1 589 952
Finančné náklady	93 602	86 461	82 742
Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	1 368 155	1 737 142	2 008 722
Spolu	4 892 271	6 049 934	6 618 271
Výnosy	2020	2021	2022
Tržby za vlastné výkony a tovar	78 284	68 591	73 389
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	3 487 398	3 591 273	4 131 966

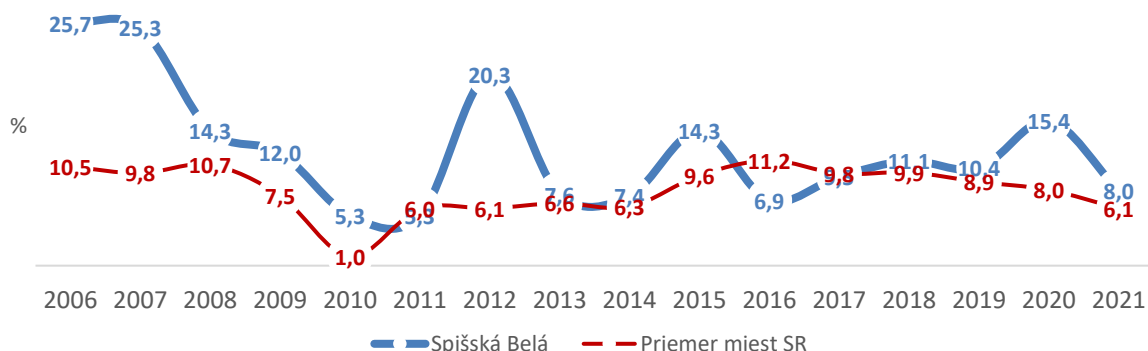

Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	525 159	516 697	942 315
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	26 436	21 216	98 108
Finančné výnosy	1 444	959	2 867
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obci a v rozpočtových organizáciách a príspevkových organizáciách zriadených obcou	1 554 926	1 659 848	1 763 334
Spolu	5 673 674	5 858 584	7 011 980
VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA po zdanení	781 382	-191 377	393 679

Zdroj: Výkaz ziskov a strát mesta Spišská Belá za roky 2020, 2021 a 2022

Mesto Spišská Belá vytvára na svojom bežnom účte prebytky, čo mu poskytuje potenciálne zdroje na budúce investície. Nasledujúci graf naznačuje, že mesto dokáže zo svojich bežných príjmov pokrývať svoje bežné výdavky. Mesto dokonca v posledných štyroch rokoch dokázalo vytvárať vyššie prebytky, ako priemer miest SR (predtým malo vysoký prebytok ešte v rokoch 2006, 2007, 2012 a 2015).

Graf 5: Bilancia bežného účtu v rokoch 2006-2021

Vysvetlenie grafu:

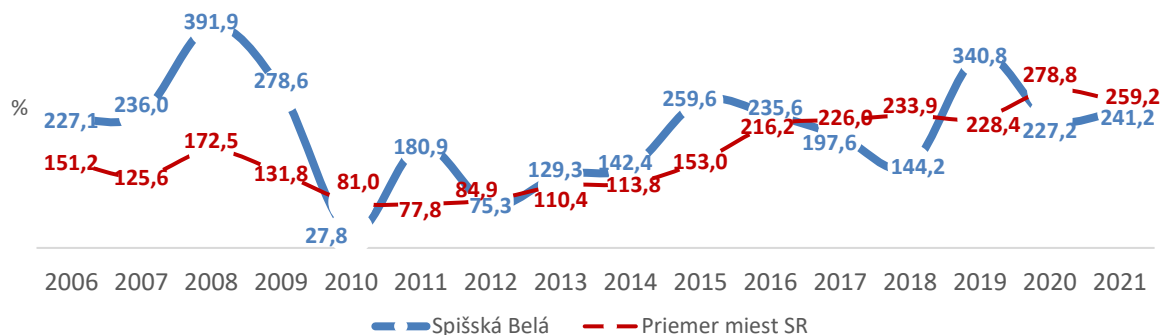
Bilancia bežného účtu obce/mesta je počítaná ako (bežné príjmy - bežné výdavky) / (bežné príjmy). Ak je bilancia bežného účtu obce/mesta na mínusovej úrovni, ide o negatívne deficitné hospodárenie. So zvyšujúcou sa bilanciou bežného účtu klesá pre obec/mesto riziko hospodárenia (teda čím vyššie kladné číslo, tým lepšie). Pri bilancii bežného účtu na úrovni cca +20 % ide o vynikajúce hospodárenie. Hodnota bilancie bežného účtu vypovedá teda o tom, ako dokáže samospráva pokrývať svoje bežné výdavky (na chod samosprávy) zo svojich bežných príjmov (napr. z daňových príjmov). Ak samospráva vytvorí na svojom bežnom účte prebytok (plusová hodnota), môže ho následne využiť na investovanie (obnova či zveľaďovanie majetku), na zníženie dlhu, prípadne na tvorbu rezerv.

ZDROJ: INEKO

Okamžitá likvidita mesta Spišská Belá je na vysokej (pozitívnej) úrovni, viac ako polovicu sledovaného obdobia (2006-2021) sa držala nad priemernými hodnotami všetkých miest SR. Pod tento priemer klesla v posledných dvoch rokoch (2020 a 2021) a v rokoch 2007, 2012. Tento ukazovateľ vypovedá o tom, do akej miery dostupné prostriedky na finančných účtoch mesta postačujú na splácanie jeho krátkodobých záväzkov.

Graf 6: Okamžitá likvidita v rokoch 2006-2021

Vysvetlenie grafu:

Okamžitá likvidita obce/mesta je počítaná ako (finančné účty) / (krátkodobé záväzky). Pri okamžitej likvidite na úrovni 100 % ide v podstate o vyrovnané hospodárenie (tzn. čo má obec/mesto na účte, to jej stačí na splácanie svojich krátkodobých záväzkov). Hodnota rovná alebo vyššia ako 200 % predstavuje pre obec/mesto v podstate bezproblémové hospodárenie, kedy má obec/mesto výrazný dostatok financií na splácanie krátkodobých záväzkov.

ZDROJ: INEKO

Mestské podnikateľské subjekty

Mesto Spišská Belá je zakladateľom až troch obchodných spoločností so 100 % účasťou mesta. Ide o spoločnosti Mestský podnik Spišská Belá s.r.o., Lesy Mesta Spišská Belá s.r.o. a novo založeným podnikom je Sociálny podnik Spišská Belá, s.r.o. Prvá menovaná spoločnosť bola založená v roku 2003, druhá v roku 2015. Mestský podnik sa zameriava najmä na odpadové hospodárstvo (zber zmesového odpadu a triedený zber odpadu; komunálny odpad táto spoločnosť zbiera aj v niektorých okolitých obciach) a realizáciu stavebných činností rôznej povahy, vrátane niektorých komunálnych služieb. Lesy Mesta sa zameriavajú na hospodárenie v mestských lesoch, pestovnú činnosť, ťažobnú činnosť, predaj dreva, ochranu lesov a rôzne ďalšie činnosti spojené s hospodárením v lesoch. Táto spoločnosť hospodári v 3 lesných obvodoch – LO Flák, Lendak a Ždiar. Z hľadiska počtu zamestnancov patria obe obchodné spoločnosti (Mestský podnik a Lesy Mesta) do veľkostnej kategórie 10-19 zamestnancov.

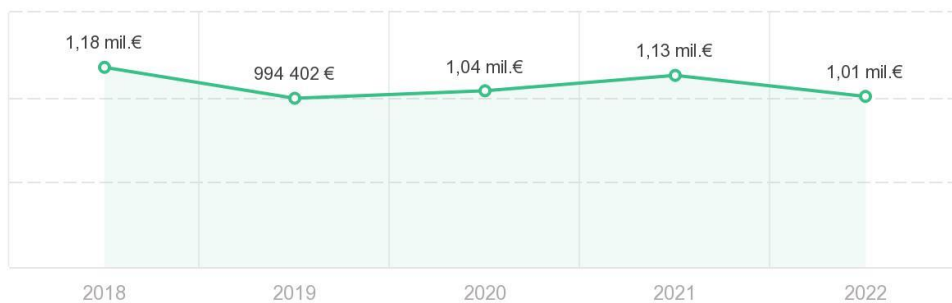
Hospodárenie skôr založených spoločností (Mestský podnik a Lesy Mesta) je vyrovnané. Mestský podnik za ostatných 5 rokov dosahoval pomerne vyrovnané tržby na úrovni cca 1 mil. – 1,1 mil. eur. V rokoch 2020 a 2021 dokázal s takýmito tržbami hospodáriť so ziskom, a to na úrovni cca 40 000, resp. 80 000 €. V rokoch 2018, 2019 a 2022 skončil Mestský podnik v strate. Lesy Mesta mávajú v ostatných 5 rokoch taktiež pomerne vyrovnané tržby, a to na úrovni cca 600 tis. – 700 tis. eur. Táto obchodná spoločnosť dokázala od roku 2018 každoročne ukončiť svoje hospodárenie so ziskom.

Graf 7: Hospodárenie Mestského podniku v rokoch 2018-2022

Tržby

Mestský podnik Spišská Belá s.r.o.

Zisk

Mestský podnik Spišská Belá s.r.o.

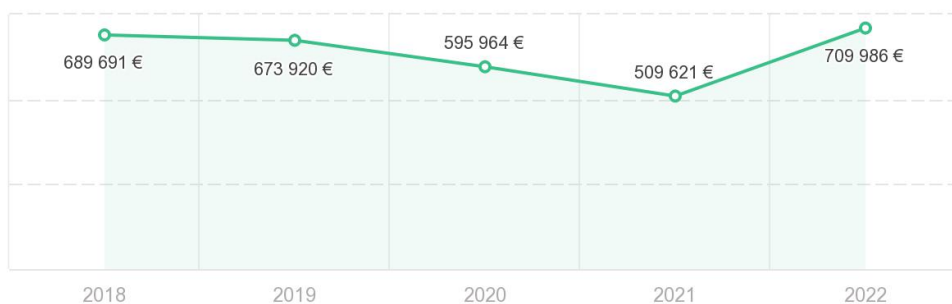

FinStat.sk

Graf 8: Hospodárenie Lesov Mesta v rokoch 2018-2022

Tržby

Lesy Mesta Spišská Belá s. r. o.

FinStat.sk

Zisk

Lesy Mesta Spišská Belá s. r. o.

FinStat.sk

Zdroj: www.finstat.sk

Novo založenou obchodnou spoločnosťou mesta (august 2023) je Sociálny podnik Spišská Belá, s.r.o., ktorý je zároveň registrovaným sociálnym podnikom. Tento podnik bol založený ako obchodná spoločnosť dňa 10.08.2023, a to najmä za účelom realizácie rôznych verejnoprospešných činností (ako napr. organizovanie športových, kultúrnych a iných spoločenských podujatí, prevádzkovanie kultúrnych, spoločenských, zábavných, športových zariadení a zariadení slúžiacich na regeneráciu a rekondíciu, mimoškolská vzdelávacia činnosť, čistiace a upratovacie služby, ale aj poskytovanie služieb osobného charakteru a iné). Neskôr (k 28.09.2023) získal v zmysle § 5 ods. 2 zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch štatút registrovaného sociálneho podniku, pričom v zmysle zákona ide o integračný podnik. Hlavným cieľom tohto podniku v zmysle vyššie spomínaného zákona nie je iba vytváranie zisku, ale predovšetkým dosahovanie merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu poskytovaním spoločensky prospešnej služby na podporu regionálneho rozvoja a zamestnanosti. Sídlo aj prevádzka podniku je na ul. Továrenská 1149/30. Na začiatku apríla 2024 mal Sociálny podnik Spišská Belá 10 zamestnancov.

Hlbšie závery ohľadom ekonomických výsledkov a sociálnych vplyvov registrovaného sociálneho podniku nateraz nie je možné formulovať. Podnik sa totižto ešte len rozbieha (má za sebou len cca pol roka činnosti) a preto v čase spracovania tohto PHSR nie je zatiaľ možné formulovať akékoľvek podrobnejšie zistenia/závery ohľadom úspešnosti/neúspešnosti jeho ekonomického fungovania a sociálnych vplyvov.

Mesto má pri vhodnom nastavení systému svojho hospodárenia v spojitosti s hospodárením Sociálneho podniku (ako aj Mestského podniku a Lesov Mesta) potenciál dosahovať významné (pozitívne) multiplikačné efekty. Sociálny podnik v zmysle zákona o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch musí povinne zamestnávať aj znevýhodnené osoby (merateľný pozitívny sociálny vplyv tohto sociálneho podniku sa určuje percentom zamestnaných znevýhodnených osôb a zraniteľných osôb na celkovom počte jeho zamestnancov). Táto skutočnosť má okrem samotných zamestnaných priaznivý dopad aj na lokálnu komunitu (zamestnávanie „miestnych“ ľudí, získavanie pracovných návykov, zručností, budovanie pozitívneho vzťahu k lokálnej komunite a prostrediu z dôvodu realizácie prác miestnymi obyvateľmi a pod.). Realizáciu rôznych zákaziek môže mesto zákonne konformným spôsobom (obstarávanie zákaziek metódou in-house) „posúvať“ na tento registrovaný sociálny podnik. Keďže v tomto podniku sú zamestnaní miestni obyvatelia, vrátane osôb zo sociálne znevýhodneného prostredia, títo obyvatelia tak neupadajú do chudoby, nie sú nútení odchádzať za prácou mimo mesta (resp. nie sú nútení kvôli práci sa z mesta odsťahovať), zabezpečujú pre svoje rodiny príjem a môžu tak zvyšovať svoj sociálny status. V meste platia dane, čím sa zase zvyšujú jeho príjmy. V prípade, že sociálny podnik bude generovať zisk, tento môže následne ďalej zmysluplne investovať (napr. do nákupu ďalších strojov a zariadení a pod.). Dôležité je, aby zákazky, ktoré bude sociálny podnik získavať, boli uhrádzané z externých zdrojov (napr. od súkromných osôb, súkromných firiem, z eurofondov a pod.), aby boli v čo možno najmenšej miere uhrádzané z vlastných prostriedkov mesta. Zjednodušene povedané, získané financie z externých zdrojov takýmto spôsobom hospodárenia, založenom na akomsi „kolobehu“, z veľkej časti „ostávajú v meste“ a neodtekajú zo Spišskej Belej preč.

Projektová aktivita

Aktivita mesta Spišská Belá ohľadom prípravy/podávania/realizácie projektov je dlhodobá. Spišská Belá sa dlhodobo zapája do rôznych výziev na podávanie projektov, čo v konečnom dôsledku má priaznivý efekt pre rozvoj mesta (za predpokladu úspešnosti podaných projektov). Samospráva mesta podáva spravidla niekoľko projektov ročne. Ide o pomerne vysokú aktivitu, ktorá si síce vyžaduje zvýšené nároky (a najmä výdavky) na zamestnancov, na projektovú prípravu a pod., v konečnom dôsledku je však pre rozvoj mesta jednoznačne (a výrazne) prospešná. Mestu sa takto podarilo (darí) realizovať rôzne investičné zámery v oblasti dopravy, športu, kultúry, školstva a pod. Samozrejme, mesto Spišská Belá nerealizuje investičné akcie len z externých zdrojov, ale viaceré projekty implementuje aj z vlastných zdrojov.

Bezpečnosť v meste

Mesto Spišská Belá za účelom zvýšenia bezpečnosti svojich obyvateľov zriadilo mestskú políciu. Tá sídli na prízemí budovy hasičskej zbrojnice, na ul. Petzvalova 9. Mestská polícia sa v rámci príslušnej legislatívy a zákonom vyhradených kompetencií zameriava na kontrolu dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov na území mesta. Pri výkone svojej činnosti používa aj digitálnu SMART službu – mobilnú aplikáciu, ktorú si môže ktokoľvek stiahnuť do svojho mobilu. V aplikácii je verejnosť informovaná o aktuálnych udalostiach počas výkonu služieb mestskej polície.

Mesto a Mestská polícia Spišská Belá počas roka realizujú obrovské množstvo rôznych priestupkových konaní, najviac v súvislosti s porušovaním pravidiel cestnej premávky. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, v Spišskej Belej dochádza k pomerne významnému porušovaniu rôznych zákonov. Okrem porušení, ktoré majú vplyv na bezpečnosť obyvateľov (pozri ďalšie odseky), rieši totižto samospráva mesta priestupkovým konaním aj rôzne iné porušenia právnych predpisov (tieto však už spravidla nemajú vplyv na bezpečnosť obyvateľov). Ide napr. o porušenia zákazu fajčenia na určitých miestach, počas COVID-u to boli aj porušenia zákona o ochrane verejného zdravia. Úplne najvypuklejším problémom (z hľadiska počtu riešených priestupkov) je však porušovanie pravidiel cestnej premávky.

V Spišskej Belej existujú viaceré problémy na úseku bezpečnosti – najmä v súvislosti s porušovaním verejného poriadku, voľným pohybom psov a priestupkami proti majetku. Na základe dát o riešených priestupkových konaniach za ostatných 5 rokov možno konštatovať, že mesto (resp. mestská polícia) riešili množstvo priestupkov súvisiacich s ohrozením bezpečnosti osôb a ich majetku. Najviac priestupkov (122) bolo riešených ohľadom majetku (drobné krádeže, poškodenie majetku a pod.). Až 111 priestupkov bolo riešených z dôvodu porušenia zákazu voľného pohybu psov a ďalších 99 z dôvodu porušenia verejného poriadku.

Spolunažívanie medzi rómskym a nerómskym obyvateľstvom je zhoršené. V súvislosti s vyššie uvedenými porušeniami zákona (ale aj iným, nevhodným správaním, ako je napr. pomerne rozšírené odhadzovanie odpadkov kdekoľvek na zem, rôzne pokrikovanie po okoloidúcich a pod.) a v nadväznosti na výsledky dotazníkového prieskumu možno konštatovať, že vzájomné spolunažívanie medzi Rómami a majoritou je zhoršené.

Nižší pocit bezpečnosti vyvoláva najmä centrum mesta pri autobusových zastávkach a obchodnom dome. V tejto časti mesta totižto dochádza ku koncentrácii rôznych sociálne neprispôsobivých osôb (alkoholici, bezdomovci), ako aj k zgrupovaniu niektorých iných osôb, ktoré majú na verejnosti nevhodné správanie (napr. hlučnosť, pľuvanie, popíjanie alkoholu, pokrikovanie po okoloidúcich a pod.). Je teda prirodzené, že u niektorých obyvateľov vyvoláva takéto správanie obavy o svoju bezpečnosť, ak majú týmito priestormi prechádzať. Spomínané sociálne neprispôsobivé osoby pritom nepochádzajú len z mesta Spišská Belá, ale aj z okolitých obcí.

V Spišskej Belej je zavedený monitorovací kamerový systém. Súčasťou tohto kamerového systému je aktuálne 41 kamier (z toho 2 kamery s funkciou čítania EČV). Jednotlivé kamery monitorujú najmä niektoré verejné priestranstvá, ako aj budovy v majetku mesta (a im príľahlé priestory) – a to tak v samotnom meste, ako aj v mestskej časti Strážky. Z hľadiska prevencie kriminality, prípadného protispoločenského správania a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania príp. porušení zákona by bolo vhodné existujúci kamerový systém v intraviláne mesta rozšíriť a osadiť ďalšie kamery na monitoring verejných priestranstiev, príp. aj potenciálne problémových úsekov z hľadiska cestnej premávky (napr. priechody pre chodcov a pod.).

Tabuľka 6: Počet realizovaných priestupkových konaní v meste v období 2018-2022

Priestupky / správne delikty podľa zákonov	2018	2019	2020	2021	2022	Spolu
ZÁŠKOLÁCTVO § 37 ods. 1 zák. č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve (zanedbávanie povinnej školskej dochádzky)	1	3	1	0	0	5
ALKOHOL ALEBO INÉ NÁVYKOVÉ LÁTKY – MALOLETÍ A MLADISTVÍ § 2 ods. 2 zák. č. 219/1996 Z. z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov	5	8	4	3	3	23
FAJČENIE NA ZASTÁVKE/STANICI § 7 ods.1 písm. a) zák. č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov	9	6	4	3	1	23
VOĽNÝ POHYB PSOV § 7 ods. 1 písm. f) zák. č. 282/2002 Z. z., ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov	16	23	20	21	31	111
OBČIANSKE SPOLUNAŽÍVANIE § 49 zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch	18	26	13	4	7	68
PORUŠENIE PREDPISU O BEZPEČNOSTI A PLYNULOSTI CESTNEJ PREMÁVKY INÝM KONANÍM § 22 ods. 1 písm. l) zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch	594	602	440	264	321	2 221
PRIESTUPKY PROTI VEREJNÉMU PORIADKU § 47 zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch	15	23	14	19	28	99
PRIESTUPKY PROTI MAJETKU § 50 zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch	25	20	18	9	50	122
PRIESTUPKY NA ÚSEKU VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA § 56 zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane verejného zdravia	0	0	20	10	1	31
PORUŠENIE ZÁKONA O CIVILNEJ OCHRANE § 31 a 32 zák. č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva	0	0	0	54	0	54
PORUŠENIE VZN MESTA SPIŠSKÁ BELÁ	73	106	151	160	96	586
INÉ PRIESTUPKY § 21, 24 a 30 zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch, zák. č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke	2	3	1	0	6	12
Spolu	758	820	686	547	544	3 355

Zdroj: Mestský úrad Spišská Belá, Mestská polícia Spišská Belá

Riadenie samosprávy – sumarizácia

Riadenie samosprávy – sumarizácia:

Samospráva mesta Spišská Belá si dlhodobo udržiava dobré finančné zdravie. Intenzita investovania je priaznivá, pohybuje sa spravidla na vyššej úrovni ako priemer SR. Celkový dlh mesta sa v ostatných rokoch pohybuje na úrovni cca medzi 30-40 %. Z pohľadu finančného zdravia je teda mesto zdravé. Spišská Belá má vysokú finančnú likviditu a na svojom bežnom účte vytvára výrazné prebytky. To znamená, že má disponibilné finančné prostriedky na prípadné spolufinancovanie finančne náročnejších investičných projektov (resp. na realizáciu projektov a aktivít z vlastných zdrojov). Výška čistého majetku mesta Spišská Belá je v porovnaní so slovenskými samosprávami výrazne nadpriemerná.

Pozitívom v hospodárskej oblasti je aktivita samosprávy mesta – Spišská Belá je zakladateľom dvoch obchodných spoločností. Spoločnosť Mestský podnik sa venuje najmä odpadovému hospodárstvu a realizácii rôznych stavebných prác, vrátane komunálnych služieb. Spoločnosť Lesy mesta Spišská Belá sa zaoberá hospodárením v mestských lesoch. Druhá menovaná spoločnosť dosahuje stabilne kladné ekonomické výsledky, Mestský podnik v ostatných rokoch skončil aj v strate, aj v zisku.

Mesto Spišská Belá vykazuje vysokú aktivitu v otázke podávania a implementácie projektov. Každoročne implementuje viacero rôznych projektov, pričom o ďalšie projekty sa uchádza. To je výrazne pozitívna skutočnosť, nakoľko na realizáciu svojich investičných zámerov potrebuje zo svojho rozpočtu spravidla len zlomok celkových nákladov (podľa miery spolufinancovania). Aj táto skutočnosť výrazne napomáha mestu udržiavať si dobré finančné zdravie za súčasnej realizácie množstva projektov. Mesto sa však nespolieha len na externé zdroje, viaceré investície realizuje aj z vlastných prostriedkov.

Samospráva a mestská polícia riešia obrovské množstvo rôznych priestupkov – jednoznačne najviac na úseku cestnej premávky. Pomerne vysoký počet však predstavujú aj priestupky, ktoré predstavujú ohrozenie obyvateľov mesta z hľadiska ich bezpečnosti a tiež ohrozenie ich majetku (napr. priestupky proti majetku, proti verejnému poriadku, proti občianskemu spolunažívaniu, popíjanie alkoholu, voľný pohyb psov a pod.).

Kľúčové rozvojové výzvy:

- ekonomická udržateľnosť Mestského podniku Spišská Belá
- vytvorenie systému starostlivosti o majetok mesta
- riešenie bezpečnosti obyvateľov
- riešenie problematiky spolunažívania medzi Rómami a nerómskym obyvateľstvom.

Hospodárska oblasť

Hospodárstvo v území

Polohová atraktivita územia

Makropolohová atraktivita mesta Spišská Belá je nepriaznivá. V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západovýchodný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západovýchodného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severovýchodný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá⁴ (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod.). Makropolohová atraktivita mesta Spišská Belá, ležiaceho na východnom Slovensku, je teda z aspektu jeho potenciálu pre pritiahnutie investícií do priemyselnej výroby, resp. do prevádzok s vysokým počtom zamestnancov (napr. rôzne centrálné veľkosklady a pod.) veľmi nízka, keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Košíc a Prešova).

Mezopoloha mesta je značne výhodnejšia, problémom je však doprava. Mesto má síce z makropolohového hľadiska nevýhodnú polohu v menej rozvinutom regióne Spiša, no na druhej strane, z mezopolohového hľadiska je jeho lokalizácia pomerne výhodná. Poloha mesta vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrami a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre nadregionálneho významu (prítomnosť ktorej významne zvyšuje lokalizačný potenciál územia pre rôzne investície) je totižto priaznivejšia. Najvýraznejším ekonomickým centrom v tatranskom regióne je mesto Poprad s viac ako 50 000 obyvateľmi, ktoré predstavuje pomerne rozvinutý priemyselný uzol s dominanciou strojárkeho priemyslu. Poprad je od Spišskej Belej vzdialený len 23 km, pričom jazda autobusom verejnej dopravy trvá cca 35 min. Menšie ekonomické centrum predstavuje okresné mesto Kežmarok, ktoré je od Spišskej Belej vzdialené len 7 km. Hoci Spišská Belá leží v blízkosti oboch miest (ako regionálnych ekonomických centier), cestná osobná i nákladná doprava medzi nimi je z dôvodu nízkej kapacity cestnej siete (cesta I/66) značne preťažená a teda pomalá (čo sa obzvlášť prejavuje v časoch dopravnej špičky a v prípade nehody). Nevyhnutným opatrením je budovanie obchvatov obcí a miest – Veľkej Lomnice, Huncoviec, Kežmarku a taktiež samotnej Spišskej Belej. Najdôležitejšia slovenská cestná komunikačná línia nadregionálneho významu (diaľnica D1) sa najbližšie k Spišskej Belej nachádza taktiež v Poprade. Z hľadiska železničných komunikačných línii je priamo v Spišskej Belej dostupná železničná trať, ktorá tvorí spojnicu medzi Popradom a Starou Ľubovňou – táto má však len regionálny charakter. Hlavná železničná trať Slovenska je najbližšie k Spišskej Belej dostupná taktiež v spomínanom Poprade.

Časová dostupnosť výraznejších ekonomických centier je zo Spišskej Belej pomerne dobrá, mohla by však byť lepšia. Ako bolo spomenuté vyššie, najvýznamnejšími ekonomickými centrami v okolí Spišskej Belej sú Poprad a Kežmarok⁵. Cesta I/66 je však preťažená a preto je rýchlosť dopravy medzi týmito mestami znížená – oproti situácii, ak by sa vybudovali spomínané obchvaty. Ďalšie (avšak už rádovo

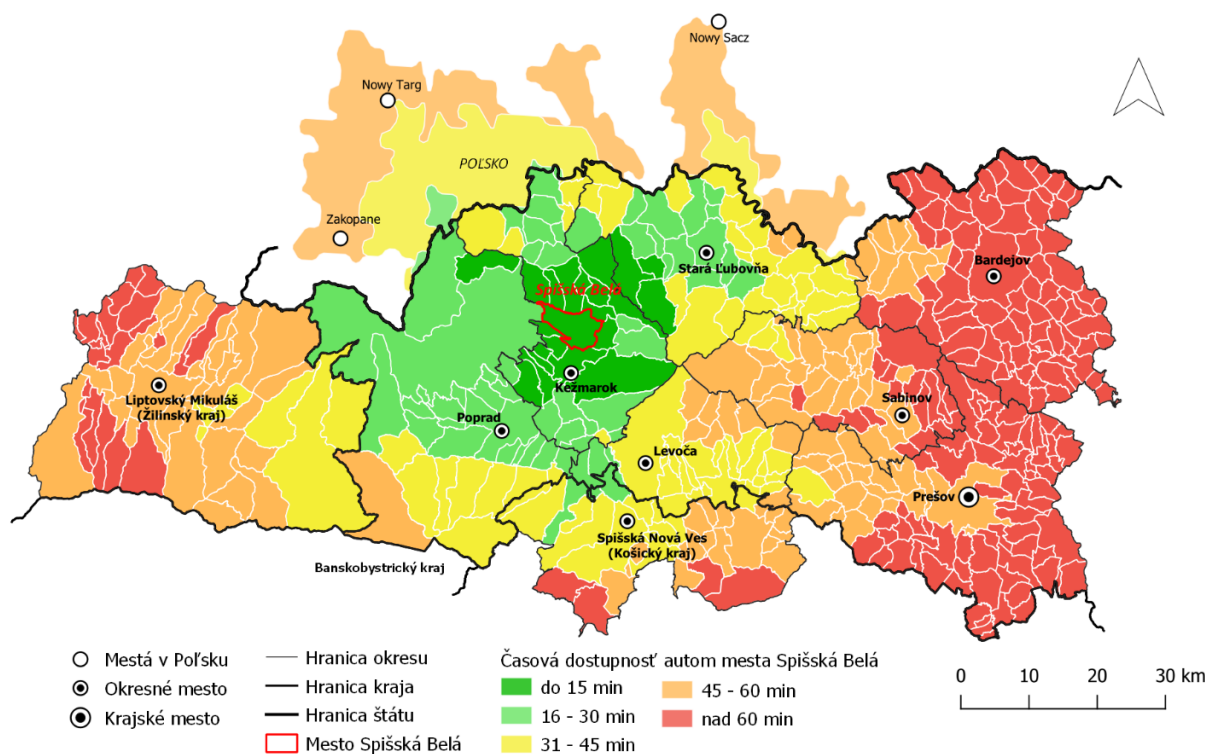
⁴ Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom región Spiša patrí práve do tej chudobnejšej časti.

⁵ Vo všeobecnosti – poloha mesta blízko ekonomického centra vytvára spravidla priaznivé predpoklady pre rozvoj mesta – či už je to z hľadiska dostupnosti zamestnania pre miestnych obyvateľov, dostupnosti služieb vyššieho rádu, atraktivity mesta pre výstavbu rodinných a bytových domov a pod.

menšie) ekonomické centrá, ktoré tvoria rádius dennej dochádzky do zamestnania zo Spišskej Belej, sú najmä Vysoké Tatry a Stará Ľubovňa, v menšej miere je to aj Levoča. Okrem Vysokých Tatier sú však už všetky tieto menšie centrá oveľa slabšie dostupné.

Mapa 7: Časová dostupnosť obcí a miest zo Spišskej Belej

Zdroj: vlastné spracovanie

Mesto Spišská Belá pravdepodobne nemá veľký potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií s vyšším počtom nových pracovných miest. Napriek tomu, že mesto leží relatívne neďaleko diaľnice, z dôvodu nevybudovanej kvalitnej a rýchlej dopravnej siete v smere Poprad – Spišská Belá a z dôvodu konkurencie miest Kežmarok a Poprad nemá veľký potenciál na prilákanie takýchto investícií (napr. do priemyselnej výroby, skladov, logistiky a pod.). Obyvatelia Spišskej Belej však v otázke zamestnania môžu aj naďalej využívať najmä spomínané centrá – Kežmarok, Poprad, príp. Vysoké Tatry.

Organizačná štruktúra ekonomiky, zamestnanosť a mzdy

Z hľadiska právnej formy prevládajú v meste (prirodzene) živnostníci. K 31.12.2022 bolo v Spišskej Belej v registri štatistických jednotiek vedených celkom 744 právnych subjektov. Spomedzi všetkých právnych subjektov bolo 28 % právnických osôb (205 subjektov) a 72 % (539 subjektov) súkromne podnikajúcich fyzických osôb nezapísaných v obchodnom registri vrátane fyzických osôb podnikajúcich na základe iného ako živnostenského oprávnenia (slobodné povolania, samostatne hospodáriaci roľníci). V štruktúre právnických osôb mali prevahu právnické osoby ziskové (154) nad neziskovými (51). V kategórii fyzických osôb – podnikateľov dominujú, prirodzene, živnostníci, ktorí v roku 2022 tvorili 98 % podiel (528 z 539 subjektov) zo všetkých fyzických osôb a 71 % podiel (528 zo 744 subjektov) zo všetkých právnych subjektov.

Tabuľka 7: Subjekty podľa právnej formy v meste Spišská Belá

k 31.12.	Subjekty spolu	v tom: Právnické osoby			v tom: Fyzické osoby-podnikatelia	
		spolu	ziskové ¹	neziskové	spolu	živnostníci
2013	607	147	72	75	460	444
2014	618	169	90	79	449	436
2015	529	109	99	10	420	411
2016	512	115	103	12	397	385
2017	542	144	114	30	398	386
2018	575	147	110	37	428	410
2019	625	160	119	41	465	452
2020	640	193	152	41	447	436
2021	694	194	139	55	500	493
2022	744	205	154	51	539	528

¹ Právnické osoby, vykonávajúce sústavnú činnosť za účelom dosiahnutia zisku, podnikajúce podľa obchodného zákonníka, príspevkové organizácie vytvárajúce zisk, spoločnosti vlastníkov pozemkov

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

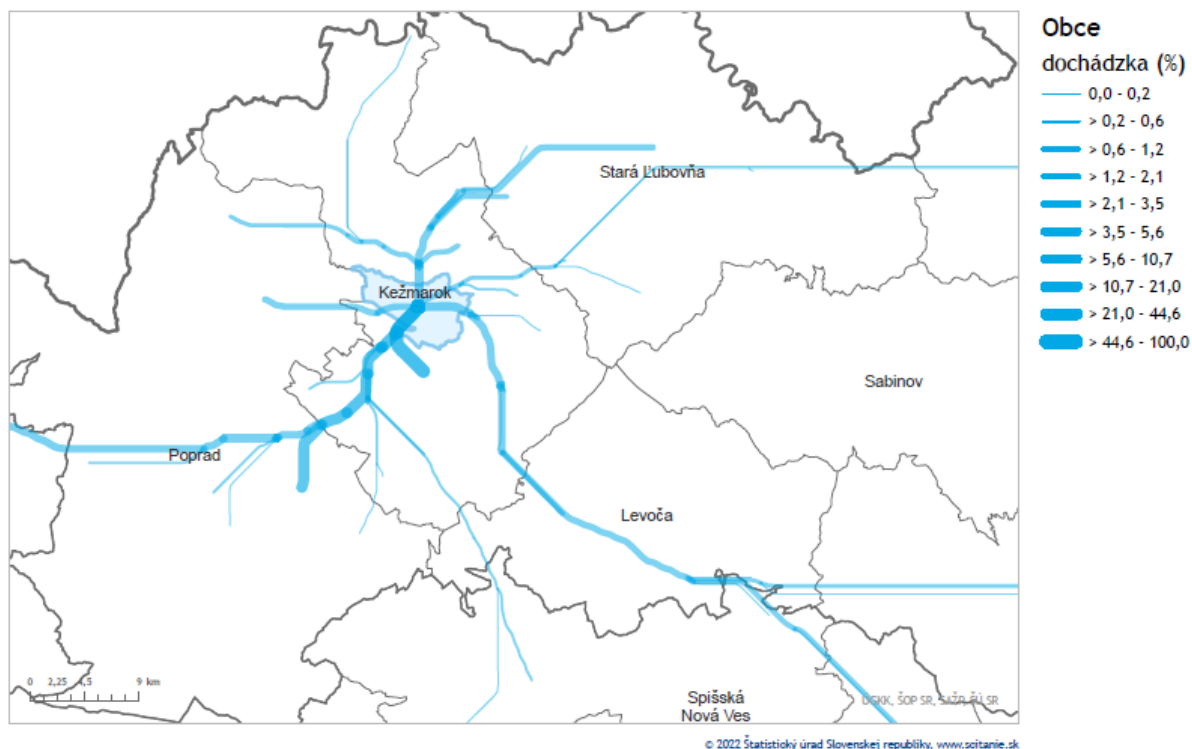
V roku 2011 viac ako polovica pracujúcich obyvateľov mesta odchádzala za prácou mimo Spišskú Belú – najčastejšie do Kežmarku, Popradu, v menšom počte do Vysokých Tatier a Veľkej Lomnice.

V roku 2011 bolo podľa SODB 2011 v meste 3 070 ekonomicky aktívnych obyvateľov. Z nich bolo 577 nezamestnaných, ďalších 202 nepracovalo (lebo boli na materskej alebo rodičovskej dovolenke), pričom pracovalo cca 2 200 osôb. Z týchto 2 200 osôb odchádzalo za prácou mimo mesto 1 192 osôb (54 %). Spomedzi 1 192 odchádzajúcich osôb mimo mesta bolo až 407 takých, ktorí odchádzali do Kežmarku, ďalších 256 odchádzalo do Popradu, 50 do Veľkej Lomnice a 44 do Vysokých Tatier. 151 osôb odchádzalo do zahraničia a 33 do hlavného mesta Bratislavy. Zvyšok pracujúcich obyvateľov Spišskej Belej bol roztrúsený najmä do okolitých obcí v okrese, aj mimo neho. Zjednodušene teda možno povedať, že pre veľkú väčšinu pracujúcich obyvateľov Spišskej Belej existovali v tom čase najmä dva dominantné smery odchádzky za prácou – Kežmarok a Poprad.

Podiel odchádzajúcich za prácou v roku 2021 klesol, hlavné smery odchádzky do zamestnania zo Spišskej Belej ostali rovnaké. Posledné údaje o dochádzke do zamestnania existujú zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021). V roku 2021 bolo podľa SODB 2021 v meste 3 458 ekonomicky aktívnych obyvateľov. Z nich bolo 404 nezamestnaných, ďalších 120 nepracovalo (lebo boli na materskej alebo rodičovskej dovolenke), pričom pracovalo 2 609 osôb. Z týchto 2 609 osôb odchádzalo za prácou mimo mesta Spišská Belá denne v rámci pracovného týždňa 953 osôb (37 %) a inak ako denne ďalších 184 obyvateľov (7 %), čo spolu činí 44 % odchádzajúcich mimo mesta. Ako ukazuje nasledovný obrázok, hlavné smery odchádzky za prácou z mesta Spišská Belá naďalej predstavujú hlavne mestá Kežmarok a Poprad.

Obrázok 4: Hlavné smery dennej odchádzky za prácou z mesta Spišská Belá

Zdroj: www.scitanie.sk, SODB 2021

Najvýznamnejšími zamestnávateľmi priamo v meste Spišská Belá sú v súčasnosti 3 väčšie podniky (zaradené podľa počtu zamestnancov medzi podniky kategórie 50-99 zamestnancov):

- **C.I.M.A Slovakia s.r.o.** – kovovýroba a hutníctvo
- **JAVORINA, výrobné družstvo** – spracovanie dreva a výroba nábytku
- **Poľnohospodárske družstvo TATRY** – zmiešané hospodárstvo.

Významným poľnohospodárskym subjektom je aj spoločnosť AT TATRY s.r.o. (v kategórii 25-49 zamestnancov), ktorá sa venuje predovšetkým pestovaniu obilnín. Okrem týchto firiem sa v meste nachádza viacero menších prevádzok, ktoré miestnym obyvateľom ponúkajú možnosť zamestnať sa (napr. rôzne predajne, pohostinské zariadenia, drobné dielne, poskytovatelia služieb, ďalší miestni podnikatelia a pod.). Medzi významných zamestnávateľov v meste patria tiež inštitúcie verejného sektora (školy a samotné mesto).

Vo všeobecnosti si zdroj obživy môžu obyvatelia okrem zamestnania a rôznych iných činností (napr. investovanie) zabezpečiť aj prostredníctvom podnikania (kam patria aj živnostníci). Podnikateľské prostredie je závislé od živnostníkov a podnikov, pričom tieto subjekty sú hlavným zdrojom ekonomickej výkonnosti a tvorby nových pracovných miest. **Podľa právnej formy v štruktúre podnikateľských subjektov v meste dominujú (prirodzene) živnostníci**, ktorí tvoria približne 71 % podiel spomedzi všetkých podnikateľských právnych subjektov. Živnostníci sú fyzické osoby podnikajúce podľa zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov na základe živnostenského listu alebo koncesie. Vhodným ukazovateľom, vyjadrujúcim ochotu obyvateľov k samozamestnávaniu, je miera podnikateľskej aktivity, vyjadrená počtom živnostníkov na 1 000 obyvateľov.

Ochota obyvateľov Spišskej Belej k samozamestnávaniu (ochota podnikáť prostredníctvom živnosti) je na vysokej úrovni. V Spišskej Belej bola v roku 2022 zaznamenaná miera podnikateľskej aktivity na úrovni 79 živnostníkov na 1 000 obyvateľov. Pre porovnanie, počet živnostníkov na 1 000 obyvateľov sa v Slovenskej republike v roku 2022 pohyboval na úrovni 69, v Košickom kraji 47 (najmenej medzi

krajmi), v Žilinskom kraji 86 (najviac medzi krajmi), v Prešovskom kraji to bolo 79. V rámci okresov Slovenska sa hodnota tohto ukazovateľa pohybuje v rozmedzí od 19 živnostníkov na 1 000 obyvateľov v okrese Rimavská Sobota (najmenej medzi okresmi) po 147 živnostníkov na 1 000 obyvateľov v Námestove (najviac medzi okresmi).

Zvyšovaniu zamestnanosti v meste nepomáha ani priemerná mzda – tá je totižto v okrese Kežmarok veľmi nízka. Táto skutočnosť pôsobí ako podporný faktor v otázke emigrácie obyvateľstva mesta Spišská Belá do ekonomicky vyspelejších regiónov SR (a nepomáha ani v zmysle, že pri nízkej mzde existuje menšia motivácia pracovať). Ako ukazujú dáta za podniky s 20 a viac zamestnancami, priemerná nominálna mesačná mzda zamestnancov v okrese Kežmarok výrazne zaostáva za priemernou mzdou v Slovenskej republike (v roku 2021 bola nižšia až o 322 €). Navyše, aj okolité okresy Poprad, Stará Ľubovňa a Levoča majú priemernú mzdu vyššiu ako okres Kežmarok.

Tabuľka 8: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v podnikoch a organizáciách s 20 a viac zamestnancami (€)

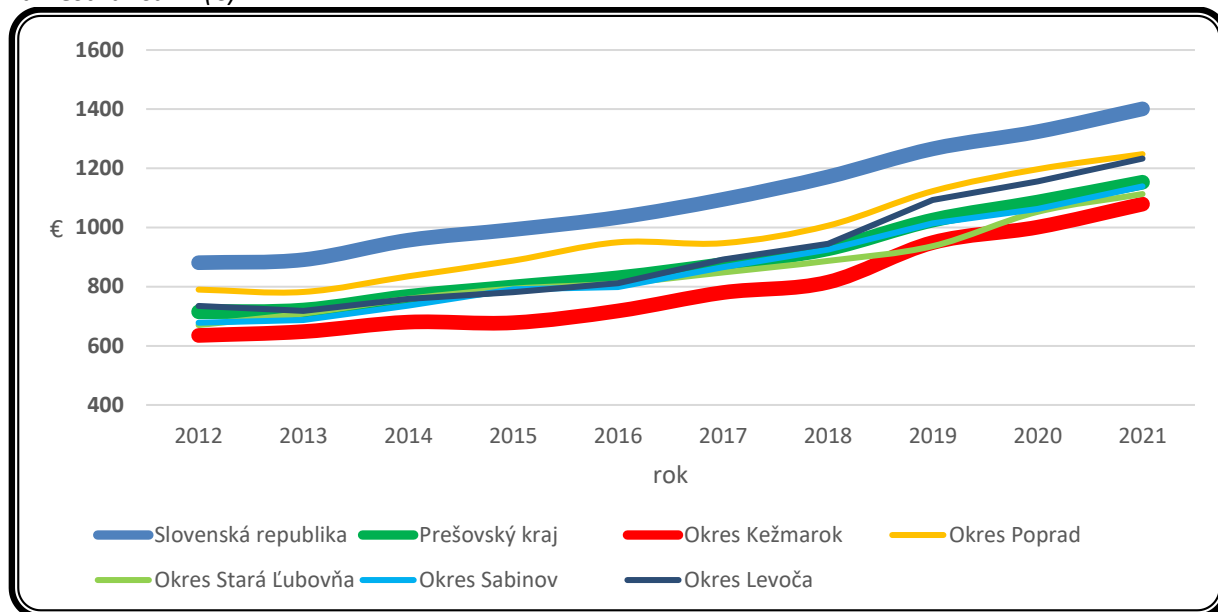
Územie / rok	SR	Prešovský kraj	Okres Kežmarok	Okres Poprad	Okres Stará Ľubovňa	Okres Sabinov	Okres Levoča
2012	881	715	635	790	670	678	735
2013	891	721	648	782	709	687	718
2014	957	767	680	835	759	736	759
2015	993	799	678	888	793	791	781
2016	1 034	830	718	950	811	799	812
2017	1 095	875	780	947	848	866	892
2018	1 171	928	815	1 006	887	925	945
2019	1 266	1 025	949	1 123	937	1 014	1 093
2020	1 324	1 086	1 001	1 197	1 053	1 063	1 156
2021	1 401	1 153	1 079	1 248	1 113	1 139	1 233

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube

Trend je nepriaznivý, okres Kežmarok z hľadiska priemernej mzdy zaostáva za priemerom SR stále výraznejšie. Kým v roku 2012 bola priemerná mzda v okrese Kežmarok oproti SR nižšia o 246 €, v roku 2021 už zaostávala o 322 €. Navyše, okres Kežmarok zaostáva aj za susednými okresmi Popradom, Starou Ľubovňou, Sabinovom a Levočou, pričom aj tu je trend nepriaznivý – aj v porovnaní s týmito tromi okresmi zaostáva okres Kežmarok čoraz viac.

Graf 9: Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca v podnikoch a organizáciách s 20 a viac zamestnancami (€)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Poľnohospodárstvo, priemysel a služby

V poľnohospodárskej výrobe sú vzhľadom k pomerne rozsiahlym plochám ornej pôdy i trvalých trávnych porastov (TTP) dostupné plochy tak na rastlinnú, ako aj na živočíšnu poľnohospodársku výrobu. V katastri mesta Spišská Belá totižto prevláda poľnohospodárska pôda a v rámci nej najmä orná pôda. Celková výmera katastra mesta je 3 389,1 ha. Z toho 73 % (2 474 ha) tvorí poľnohospodárska pôda, nepoľnohospodárska pôda zaberá 27 % územia (915 ha). V štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri mesta dominuje orná pôda (2 057 ha), výraznejšie sú však aj plochy trvalých trávnych porastov (387 ha).

Tabuľka 9: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2022; v ha)

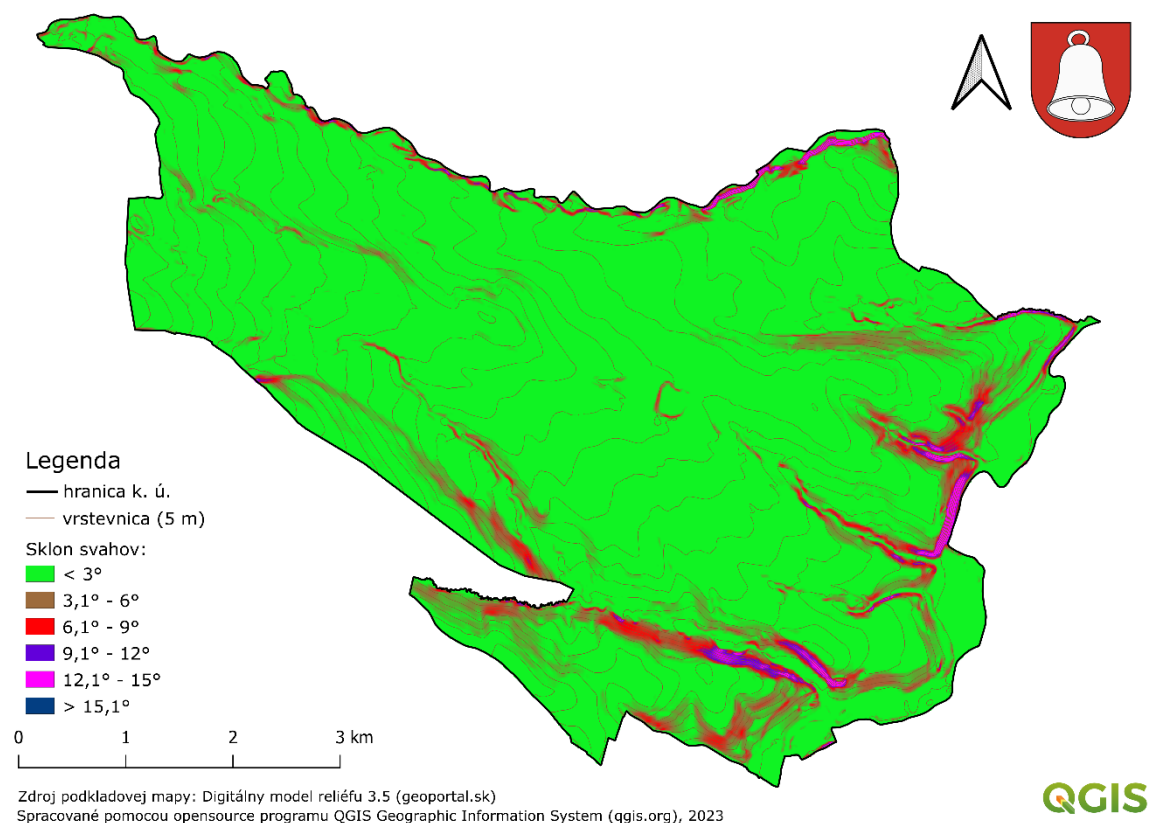
Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	Spolu
2 057,3	0,0	0,0	29,9	0,2	386,7	2 474,1
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvorcia		ostatné plochy		Spolu
209,1	63,3	184,3		458,3		915,0
Celková výmera územia						3 389,1

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Pomerne priaznivý pre poľnohospodárstvo je aj sklon svahov, nakoľko na väčšine územia s poľnohospodárskou pôdou je sklon svahov menší ako 3°. Svahy so sklonom nad 10° sa nachádzajú najmä vo východnej časti katastra a v bezprostrednej blízkosti vodných tokov.

Mapa 8: Sklon svahov v katastri mesta

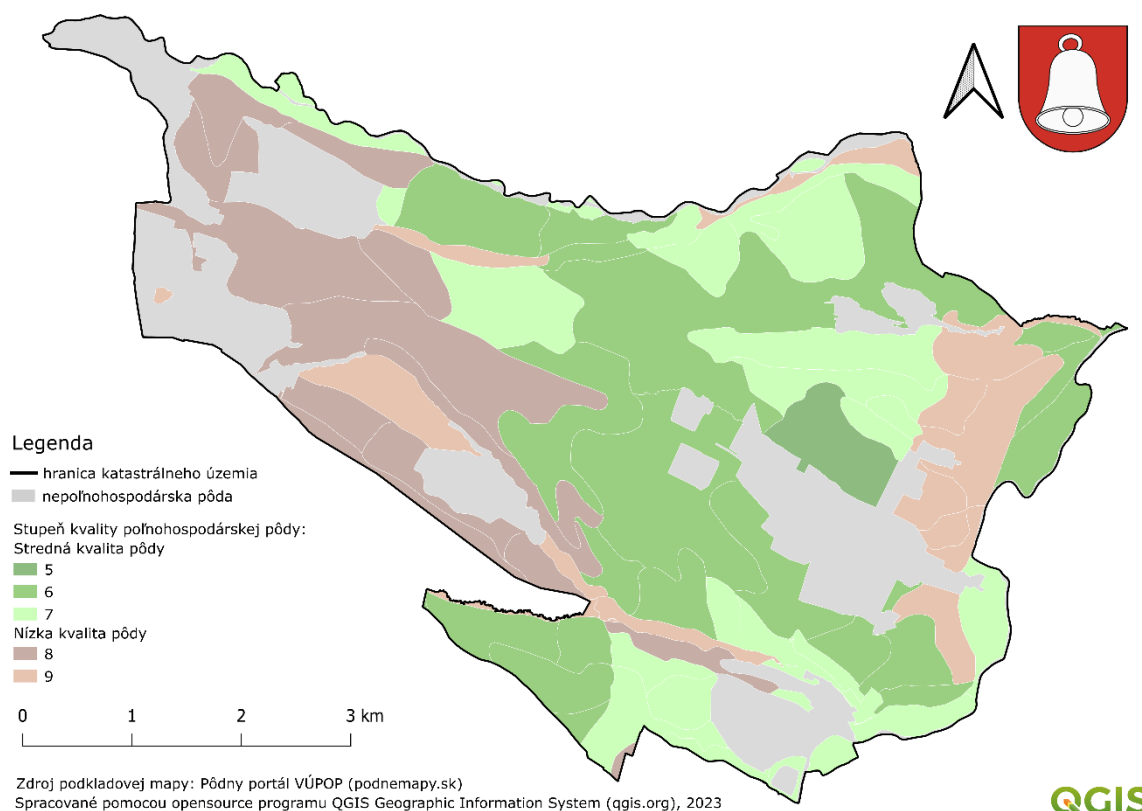

Zdroj: vlastné spracovanie

52 % rozlohy katastra Spišskej Belej zaberá poľnohospodárska pôda strednej kvality. Každá parcela s poľnohospodárskou pôdou je z hľadiska kvality charakterizovaná parametrami pôdno-ekologických vlastností (klimatický región, pôdna jednotka, svahovitosť a expozícia, skeletovitosť, hĺbka pôdy, zrnitosť pôdy). Tieto vlastnosti sú vyjadrené cez tzv. „bonitované pôdno-ekologické jednotky“ (BPEJ), ktoré môžu nadobúdať hodnoty v rozmedzí 1 (najvyššia kvalita) až 9 (najnižšia kvalita). Stredne kvalitné pôdy (kategórie 5 až 7) zaberajú 52 % rozlohy katastra Spišskej Belej a pôdy nízkej kvality (kategória 8 a 9) ďalších 27 % rozlohy katastra. Najkvalitnejšie pôdy (kategórie 1 až 4) sa v katastri Spišskej Belej nevyskytujú (tie sa nachádzajú najmä na Podunajskej nížine).

Mapa 9: Kvalita poľnohospodárskej pôdy

Zdroj: vlastné spracovanie

V katastri mesta hospodári niekoľko subjektov poľnohospodárskej výroby. Dva najväčšie sú Poľnohospodárske družstvo Tatry v Spišskej Belej a AT TATRY spol s.r.o. Poľnohospodárske družstvo Tatry v Spišskej Belej vo svojej podnikateľskej činnosti vykonáva tak rastlinnú (pestovanie plodín a krmovín), ako aj živočíšnu poľnohospodársku výrobu (najmä chov hovädzieho dobytku a ošipáných a výroba kravského a ovčieho mlieka). Z pohľadu zamestnanosti ide o pomerne veľký subjekt, nakoľko patrí do kategórie 50-99 zamestnancov. Subjekt AT TATRY spol. s.r.o. je zameraný len na rastlinnú výrobu (pestovanie pšenice, jačmeňa, raže a repky olejnej). Kedysi bol tento subjekt zameraný aj na pestovanie a predaj konzumných a sadbových zemiakov, no z dôvodu navýšenia vstupných výrobných nákladov bol nútený tieto činnosti zastaviť. Z pohľadu zamestnanosti ide tiež o pomerne veľký subjekt, patriaci do rovnakej veľkostnej kategórie.

Z hľadiska priemyselnej výroby sa v Spišskej Belej nachádzajú dve väčšie priemyselné prevádzky – už spomínané podniky C.I.M.A. Slovakia s.r.o. a Javorina, výrobné družstvo. Podnik C.I.M.A sa venuje strojárstvu a kovovýrobe. Výrobky sú dodávané odberateľom, ktorí vyrábajú bielu spotrebnú techniku. Druhý podnik sa venuje výrobe dizajnového nábytku z dreva. Obe prevádzky patria podľa kategórie počtu zamestnancov k väčším podnikom s 50 až 99 zamestnancami.

V meste sú dostupné viaceré prevádzky obchodov a viaceré druhy služieb. Okrem „klasických“ predajní rozličného tovaru (potraviny, drogéria, domáce potreby) sú k dispozícii napr. aj predajne so strešnými potrebami, predajne textilu a odevov, stavebniny, železiarstvo, niekoľko kvetinárstiev, svadobný salón, kníhkupectvo, či predajňa bicyklov, počítačov alebo inej elektroniky. Spomedzi služieb sú pre obyvateľov mesta okrem zdravotníckych služieb v zdravotnom stredisku dostupné aj viaceré lekárne. K dispozícii sú napr. aj služby starostlivosti o ľudské telo (kaderníctva, kozmetický salón), pohostinské a reštauračné služby, čerpacia stanica a iné. V meste sa nachádza aj pošta.

Cestovný ruch

Mesto Spišská Belá má vzhľadom k lokalizácii najvýznamnejších turistických regiónov Slovenska a kultúrno-historických pamiatok veľmi výhodnú polohu. Mesto leží pri najatraktívnejšom prírodnom turistickom regióne Slovenska – Tatrách, pričom časť katastra mesta sa nachádza priamo v ochrannom pásme TANAPu. Navyše, mesto leží aj v bezprostrednej blízkosti ďalších dvoch národných parkov – Pieninského národného parku a NP Slovenský raj. Priaznivá je taktiež jeho poloha vzhľadom k najvýznamnejším kultúrohistorickým pamiatkam v rámci Slovenska (ktorými sú najmä pamiatky UNESCO). Najbližšie takéto pamiatky UNESCO sú v susednom meste Kežmarok (so svojim dreveným artikulárnym kostolom), v Levoči a v Spišskom Podhradí (Spišský hrad so svojim okolím).

Lokalizačné predpoklady rozvoja cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) **sú priamo v Spišskej Belej na výbornej úrovni.** Z prírodných predpokladov dominujú predovšetkým spomínané Tatry, v katastri sa však nachádzajú aj iné chránené územia (Belianske lúky) a rybník s infraštruktúrou na športový rybolov. Umelo vytvorené lokalizačné predpoklady CR (spoločenské aj kultúrno-historické) sú taktiež na výbornej úrovni. Z kultúrno-historických hmotných pamiatok a zariadení sa v Sp. Belej a Strážkach nachádza viacero národných kultúrnych pamiatok, pričom v centre mesta je zriadená aj pamiatková zóna. V Spišskej Belej možno nájsť meštianske domy, kostoly, zvonice, kaštieľ, hrobky, náhrobky, pomníky, sochy alebo pamätné tabule. Národnými kultúrnymi pamiatkami sú:

- Renesančná zvonica na námestí v Spišskej Belej
- Rímskokatolícky Kostol sv. Antona pustovníka
- Mariánsky stĺp
- Rímskokatolícky kostol sv. Anny
- Evanjelický kostol a.v.
- Kaštieľ Strážky s parkom
- Zvonica v Strážkach

V meste sa nachádzajú aj dve múzeá: Múzeum Dr. Michala Greisigera a Múzeum Jozefa Maximiliána Petzvala. Múzeum Dr. Michala Greisigera bolo otvorené v roku 1994. Približuje život a činnosť polyhistora a mestského lekára zo Spišskej Belej spolu s históriou a etnografickými špecifikami mestečka. Múzeum sa nachádza v dome, kde Michal Greisiger prežil väčšiu časť svojho života. Popri práci mestského lekára sa Greisiger venoval skúmaniu flóry a fauny Spiša a archeologickým výskumom v regióne. V expozícii sa vystavujú doklady o jeho vedeckých záľubách, je tu pôvodný nábytok a nástroje z jeho lekárskej ordinácie.

Obrázok 5: Budova múzeum Dr. Michala Greisigera a jeho expozícia

Zdroj: spisskabela.sk/historicka-cesta-mestom/muzeum-dr-michala-greisigera/

Múzeum Jozefa Maximiliána Petzvala sa nachádza v neskororenesančnej budove školy, pôvodne sa jednalo o prízemnú budovu s nadstavbou urobenou v 18. storočí. V múzeu sú inštalované životopisné údaje o J. M. Petzvalovi s prehľadom vývoja optického zobrazovania až po prvú snímku, ktorá bola v 19. storočí nazvaná fotografiou. Zachované sú aj fotokópie výpočtu najslávnejšieho objektívu, vzácny celokovový dagerotypický prístroj s Petzvalovým objektívom, náčrt objektívu s veľkou svetelnosťou pre kinematografické premietanie, maketa prístroja s jeho optikou a rôzne modifikácie pôvodných Petzvalových objektívov, postup výroby dvojokohľadu.

Obrázok 6: Budova múzea J. M. Petzvala a jeho expozícia

Zdroj: spisskabela.sk/historicka-cesta-mestom/museum-jozefa-maximilian-petzvala/

V kaštieli Strážky má vysunuté pracovisko aj Slovenská národná galéria Bratislava. V parku kaštieľa je nainštalovaná stála expozícia sochárstva 20. storočia, v ktorej sú zastúpené diela najvýznamnejších slovenských umelcov. V samotnom kaštieli je zriadených viacero expozícií: expozícia historického nábytku, interiérových predmetov a umeleckého remesla, expozícia Portrét 17.-19. storočia na Spiši, expozícia Ladislav Mednyánszky (Medňanský) a Strážky. Okrem týchto expozícií sa v budove kaštieľa nachádza aj historická knižnica.

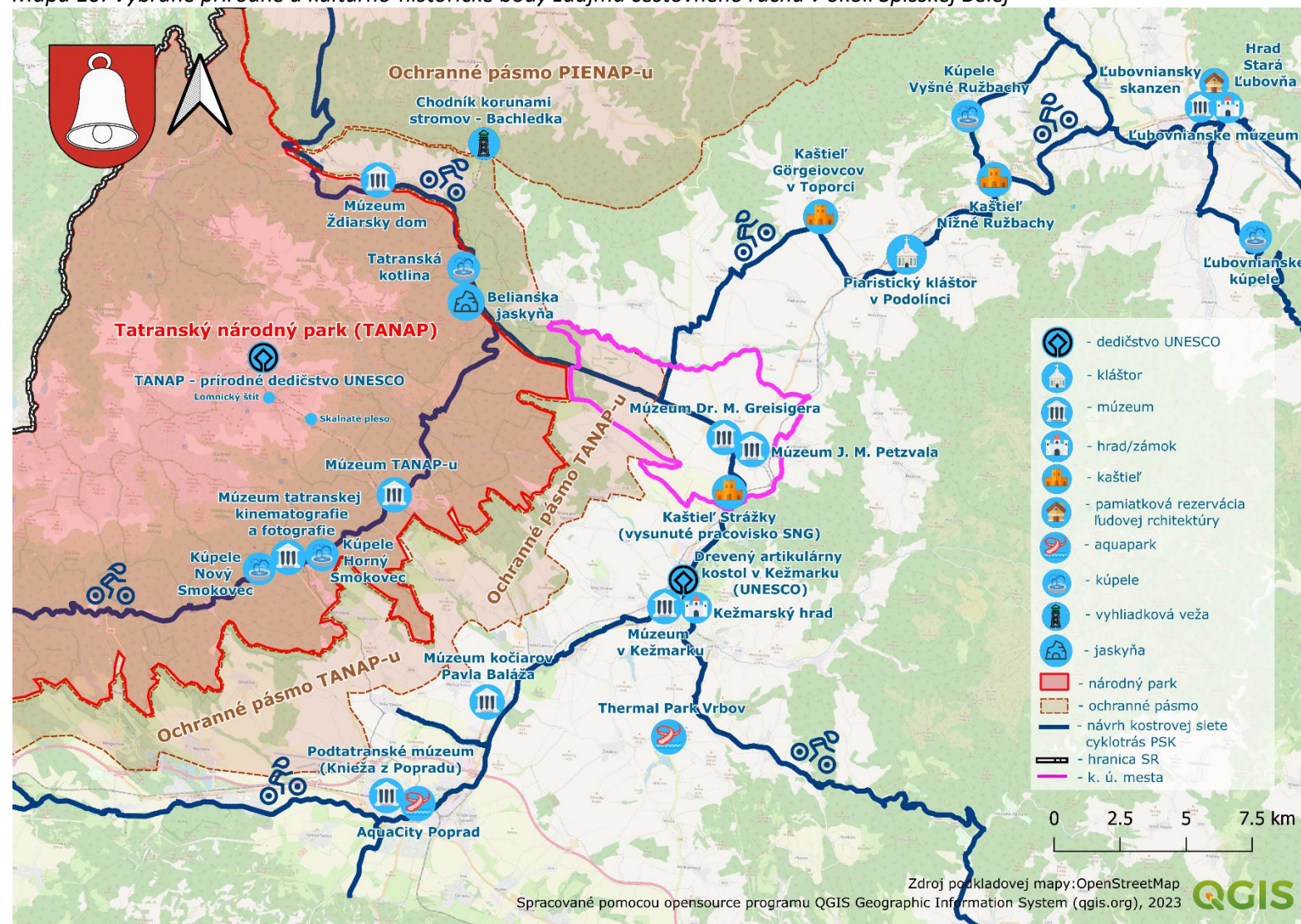
Obrázok 7: Kaštieľ Strážky a expozícia sôch v parku

Zdroj: spisskabela.sk/historicka-cesta-mestom/kastiel-strazky/

Mapa 10: Vybrané prírodné a kultúrno-historické body záujmu cestovného ruchu v okolí Spišskej Belej

Zdroj: vlastné spracovanie

V meste sa počas roka koná množstvo kultúrno-spoločenských podujatí. Nemenej významné lokalizačné predpoklady predstavujú aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a mesta, pričom významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa ich v blízkom okolí koná viacero (najmä v neďalekom Kežmarku, Poprade alebo Starej Ľubovni), pričom významné sú aj podujatia organizované priamo v meste Spišská Belá. Cez leto sa každoročne v meste konajú dvojdnové slávnosti Dni mesta Spišská Belá. Jeseň v meste sa nesie v duchu Spišského zemiakarského jarmoku (v roku 2023 pokračoval svojim 19. ročníkom). Okrem toho sa príležitostné podujatia konajú aj na futbalovom ihrisku, v kultúrnom dome, knižnici, alebo v záhrade kaštieľa v Strážkach.

Realizačné predpoklady rozvoja CR v meste sú na dobrej úrovni. Medzi realizačné predpoklady cestovného ruchu patrí doprava a materiálo-technická základňa (stravovacie, ubytovacie a športovo-technické zariadenia, zariadenia služieb a obchodu a špeciálne zariadenia). V meste sa nachádza niekoľko ubytovacích aj stravovacích zariadení v rôznej kvalite. K dispozícii sú ubytovacie zariadenia ako napr. penzióny (V-penzión, G-penzión), apartmány, aj niekoľko ubytovaní v súkromí. Stravovacie služby v meste sú zabezpečené v niektorých penziónoch a taktiež niekoľkými reštauráciami, pizzeriami, pohostinstvami a kaviarňami. Nachádza sa tu viacero športovísk a športovo-rekreačných zariadení (futbalový štadión, hokejbalový štadión, multifunkčné ihrisko), no z hľadiska športu a voľného času sú najvýznamnejšou silnou stránkou mesta najmä vybudované cyklistické chodníky so sprievodnou infraštruktúrou (altánky, lavičky, informačné tabule...), ktoré sú prepojené v smere na Kežmarok a do Tatranskej Kotliny. Slabšou stránkou je cestná infraštruktúra – kvalita hlavných ciest v meste a okolitom regióne je výborná, nedostatočná je však ich kapacita. Miestne komunikácie v Spišskej Belej sú po rekonštrukcii v roku 2023 v dobrom stave. Z hľadiska udržateľného rozvoja CR je však v rámci dopravy potrebné budovať záchytné parkoviská (tzv. park&ride) tak, aby sa čo najviac obmedzil vjazd motorových vozidiel priamo do srdca TANAP-u (a s tým spojené znečisťovanie ovzdušia exhalátmi).

V Spišskej Belej sídli aj Regionálne turistické informačné centrum, ktoré zvyšuje informovanosť domácich a zahraničných turistov a návštevníkov o možnostiach letnej turistiky v horách, zimných horských športov, mestského a kultúrneho cestovného ruchu, kúpeľného a zdravotného cestovného ruchu, vidieckeho cestovného ruchu a agroturistiky.

Negatívom z pohľadu rozvoja CR je najmä (turisticky neatraktívne) centrum mesta pri autobusových zastávkach, s posedávajúcimi sociálne neprispôsobivými obyvateľmi. V tejto časti mesta, cez ktorú vedie hlavný cestný ťah v smere na Tatranskú kotlinu, do Pienin aj do Starej Ľubovne, totižto počas dňa vidieť posedávať na lavičkách spravidla viacero sociálne neprispôsobivých osôb (napr. osoby závislé na alkohole, bezdomovci), čo okrem negatívnej vizitky mesta a potenciálnych problémov ohľadom bezpečnosti môže u turistov, prechádzajúcich Spišskou Belou, vyvolávať negatívne pocitové konotácie.

Mesto Spišská Belá má dobrý potenciál ďalšieho rozvoja cestovného ruchu. S ohľadom na všetky vyššie uvedené možno konštatovať, že mesto v nadväznosti na svoju veľmi výhodnú polohu k najvýznamnejším prírodným a kultúrno-historickým pamiatkam Slovenska a v spojitosti s výbornými lokalizačnými aj realizačnými predpokladmi rozvoja CR tak v okolitom regióne, ako aj priamo v samotnej Spišskej Belej, má priaznivé predpoklady pre ďalší rozvoj cestovného ruchu.

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej

úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Miera nezamestnanosti v Spišskej Belej je oproti priemeru SR mierne vyššia, avšak zároveň nižšia ako priemer Prešovského kraja i okresu Kežmarok. Počet uchádzačov o zamestnanie sa v meste Spišská Belá za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí od 295 (najnižšia hodnota v sledovanom období – rok 2019) po 622 (najvyššia hodnota v sledovanom období – rok 2013). Miera nezamestnanosti sa teda v meste v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 8,5 % po 18,0 %, pričom k 31.12.2022 bola na úrovni 9,7 %. Pre porovnanie, k 31.12.2022 bola miera nezamestnanosti v okrese Kežmarok na úrovni 18,0 %, v Prešovskom kraji bola na úrovni 11,0 % a v Slovenskej republike 6,6 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Kežmarok susedí, bola nasledovná: Poprad 6,5 %, Levoča 10,5 %, Sabinov 15,3 % a Stará Ľubovňa 7,8 %.

Tabuľka 10: Vývoj nezamestnanosti v meste

k 31.12.	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet uchádzačov o zamestnanie	622	581	551	494	352	322	295	393	350	334
Miera nezamestnanosti* (%)	18,0	16,8	15,9	14,3	10,2	9,3	8,5	11,4	10,1	9,7

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v meste zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 10: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2013-2022 (k 31.12.)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

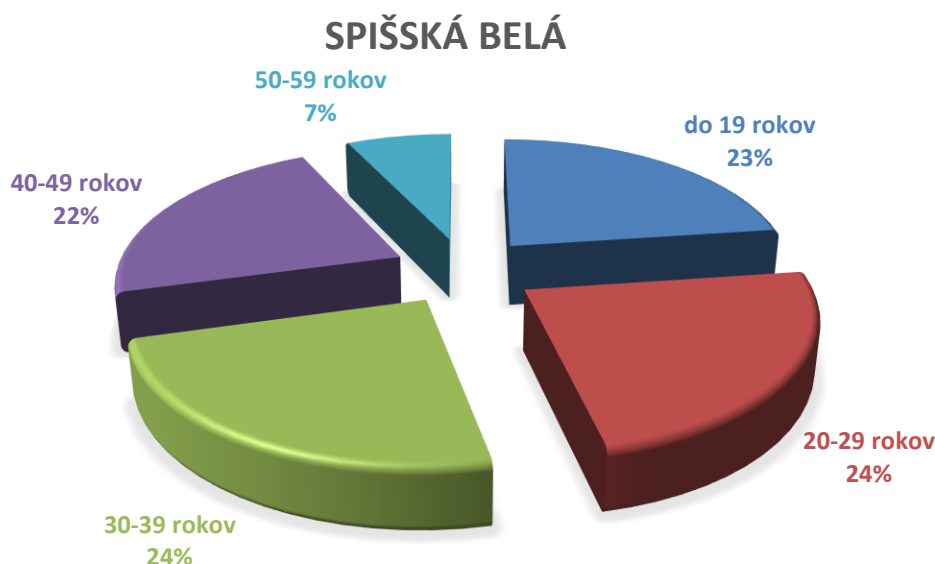
Problémy s nezamestnanosťou majú v meste rovnako muži ako aj ženy, z pohľadu veku majú problémy všetky vekové skupiny obyvateľstva. Na konci roku 2022 bolo v meste Spišská Belá prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 334 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 176 mužov (52,7 %) a 158 žien (47,3 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka a graf, problémy s nezamestnanosťou majú v meste všetky vekové skupiny obyvateľstva. Neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie marginalizovaná (samozrejme, do tohto porovnania neberieme do úvahy vekovú skupinu do 19 rokov, keďže sa reálne jedná spravidla len o 2 ročníky – 18 a 19 ročných UoZ a rovnako ani vekovú skupinu nad 60 rokov, keďže pri tejto sa reálne jedná len o 3 ročníky – 60, 61 a 62 ročných UoZ).

Tabuľka 11: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022

do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
10	3,0	74	22,2	77	23,1	78	23,4	72	21,6	23	6,9	334	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 11: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2022

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra UoZ podľa vzdelania v Spišskej Belej je nepriaznivá. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Spišskej Belej negatívnou skutočnosť, že z 334 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2022 bolo až 34 % UoZ (113 osôb) so základným vzdelaním alebo bez vzdelania. Ak teda platí, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce, tak tretina UoZ v meste Spišská Belá má z dôvodu nízkeho vzdelania prístup na trh práce značne sťažený.

Graf 12: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2022

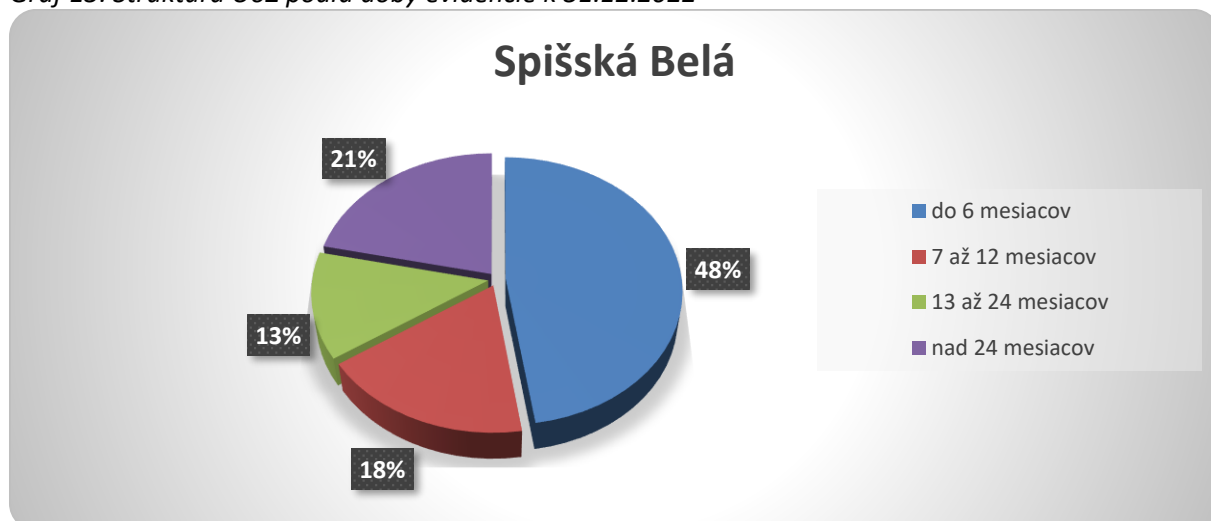
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomickeho a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

Problémom z hľadiska možnej zamestnateľnosti uchádzačov o zamestnanie je ich dlhodobá nezamestnanosť. Viac ako tretina UoZ v meste Spišská Belá patrí medzi dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nezamestnanosť nad 12 mesiacov). To sú osoby, u ktorých je ich umiestnenie na trhu práce značne komplikované (najmä z dôvodu straty, príp. absencie pracovných návykov). Navyše, až 21 % (72 osôb) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných viac ako 2 roky. Pre porovnanie, v Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2022 pohyboval na úrovni cca 40 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 19 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 41 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie).

Graf 13: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2022

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Kvalifikačná štruktúra UoZ v meste je nepriaznivá. Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú v Spišskej Belej pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (142 UoZ z 334; 42,5 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, pomocné práce, likvidovanie odpadov a pod.).

Tabuľka 12: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2022

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	5	1,5
2 - Špecialisti	5	1,5
3 - Technici a odborní pracovníci	7	2,1
4 - Administratívni pracovníci	20	6,0
5 - Pracovníci v službách a obchode	55	16,5
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	6	1,8
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	22	6,6
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	48	14,4
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	142	42,5
N/A - neurčené	24	7,2
Spolu	334	100,0

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Ako už bolo spomenuté vyššie, existencia nezamestnanosti má negatívne ekonomické dopady na spoločnosť – predovšetkým však má vážne sociálno-psychologické dopady na jednotlivca. Pri skúmaní nezamestnanosti v meste je preto nevyhnutné venovať sa najmä tým uchádzačom o zamestnanie, ktorí sú na trhu práce z rôznych dôvodov znevýhodnení. Takíto UoZ si totižto na trhu práce nájdu svoje zamestnanie spravidla oveľa ťažšie, ako osoba bez znevýhodnenia.

Až 4 z 5 UoZ v meste sú nejakým spôsobom znevýhodnení. V ostatných 2 rokoch sa celkový počet uchádzačov o zamestnanie v meste pohyboval v rozmedzí cca 300-350. Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, okolo 85 % UoZ spomedzi všetkých uchádzačov o zamestnanie v meste Spišská Belá je nejakým spôsobom znevýhodnených.

Štruktúra znevýhodnených UoZ je mimoriadne nepriaznivá. Ak by sme mali charakterizovať „priemerného“ uchádzača o zamestnanie v meste Spišská Belá, môžeme konštatovať, že ide o dlhodobu nezamestnanú osobu s nízkym vzdelaním, ktorá pred zaradením do evidencie nemala platené zamestnanie. To znamená, že u takejto osoby existujú len veľmi obmedzené (resp. žiadne) pracovné návyky – pričom možno povedať, že takáto osoba je na „štandardnom“ trhu práce (bez nejakej externej pomoci – napr. cez zvýhodnené zamestnávanie a pod.) veľmi ťažko zamestnateľná. Práve takéto osoby najčastejšie upadajú do chudoby, pričom u nich častokrát možno pozorovať rôzne sociálno-patologické javy, ktoré si neskôr, okrem potreby zdravotného liečenia, vyžadujú častokrát aj potrebu poskytovania sociálnych služieb.

Tabuľka 13: Počet a štruktúra UoZ znevýhodnených podľa § 8 zákona č. 5/2004 Z. z.

Typ znevýhodnenia* / obdobie	2021 december	2022 jún	2022 december	2023 jún
Absolvent	19	13	14	15
Občan starší ako 50 rokov veku	95	83	95	92
Dlhodobu nezamestnaný UoZ	147	135	117	117
UoZ so vzdelaním nižším ako stredné odborné vzdelanie	111	114	122	111
UoZ najmenej 12 mesiacov pred zaradením do evidencie bez pravidelne plateného zamestnania	210	206	190	171
Azylant alebo osoba s doplnkovou ochranou	0	0	0	0
Osamelá dospelá osoba žijúca s osobami odkázanými na jej starostlivosť alebo starajúca sa o dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky	1	1	0	0
UoZ so zdravotným postihnutím	19	18	21	21
UoZ, ktorý ukončil poberanie materského alebo rodičovského príspevku menej ako 2 roky pred zaradením do evidencie**	-	-	-	2
Počet znevýhodnených UoZ na konci mesiaca	289	277	283	257
Celkový počet UoZ na konci mesiaca	350	320	334	307
Z toho: počet znevýhodnených UoZ na konci mesiaca	289	277	283	257
Podiel znevýhodnených UoZ na celkovom počte UoZ (%)	83	87	85	84

* u niektorých UoZ existuje kumulované znevýhodnenie (sú znevýhodnení vo viacerých aspektoch)

* štatistika sa začala evidovať od roku 2023

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Dopravná infraštruktúra

Napojenie mesta na dopravnú infraštruktúru, miestne komunikácie, statická doprava

Z aspektu napojenia mesta na nadradenú cestnú infraštruktúru (medzinárodné rýchlostné cestné komunikácie), **ako aj na medzinárodné rýchlostné železničné komunikácie, má Spišská Belá málo výhodnú polohu.** Najbližšie napojenie na najvýznamnejšiu dopravnú tepnu Slovenska – diaľnicu D1, sa síce nachádza v relatívne neďalekom Poprade (cca 20 km), z dôvodu nízkej kapacity komunikácie I/66 však cesta autom trvá až cca 25-30 min. (v závislosti od dopravnej situácie). Podobne ako je to s diaľnicou, aj z hľadiska vzdialenosti a času potrebného na prepravu k rýchlostnej železnici (ktorá sa nachádza taktiež v Poprade) je poloha mesta málo výhodná. Mestom síce prechádza železničná trať, tá má však len regionálny význam a premávajú na nej len osobné vlaky. Cesta vlakom zo Spišskej Belej do Popradu trvá cca 45 min.

Samotné mesto Spišská Belá leží na križovatke dvoch významných cestných komunikačných línii – cesty I/66 a cesty I/77. Obe cesty prechádzajú centrálnou časťou intravilánu Spišskej Belej. Cesta I/66 vedie od Popradu v smere na Ždiar a Poľsko. V intraviláne Spišskej Belej sa na ňu napája ešte významná cesta II/542, ktorá spája Spišskú Belú so Spišskou Starou Vsou a Pieninami na slovensko-poľskom pohraničí (cez Slovenskú Ves a Spišské Hanušovce). V extraviláne, v západnej časti katastra mesta, sa na cestu I/66 napája ešte cesta 3. triedy III/3098 smerujúca do obce Rakúsy a ďalej do Kežmarku. V samotnom centre Spišskej Belej (pri mestskom úrade) sa na cestu I/66 napája ďalšia komunikácia 1. triedy – cesta I/77, ktorá vedie do Starej Ľubovne.

Obe hlavné cesty prechádzajú priamo stredom mesta – potrebné je vybudovať cestný obchvat. Tak cesta I/66, ako aj cesta I/77, vedú centrom Spišskej Belej, pričom ich križovatka sa nachádza priamo pri mestskom úrade, v centrálnej pamiatkovej zóne. Táto skutočnosť má na kvalitu života v meste veľmi nepriaznivý vplyv. Ide najmä o vysokú koncentráciu automobilovej dopravy priamo v centre (a s tým spojené problémy, ako je napr. bezpečnosť cestnej premávky a obyvateľov, hluk z dopravy, znečisťovanie ovzdušia exhalátmi, výrazne znížená kvalita bývania obyvateľov blízko týchto ciest a pod.). Riešením tohto (nežiaduceho) stavu je vybudovanie cestného obchvatu mesta tak, aby celá tranzitná doprava bola vedená mimo intravilánu Spišskej Belej a Strážok.

Kvalita miestnych komunikácií v meste je na dobrej úrovni. Na vyššie spomínané cesty 1., 2. a 3. triedy nadväzuje sieť miestnych komunikácií, ktoré majú rôzne šírkové usporiadanie (na niektorých uliciach veľmi úzke, čo je dané historickým vývojom sídelnej zástavby). Miestne cestné komunikácie majú asfaltový povrch, ich kvalita je dobrá (v druhej polovici roku 2023 prebehla v meste rekonštrukcia miestnych komunikácií). Vybudovať nové miestne komunikácie bude potrebné najmä v nových lokalitách IBV.

V Spišskej Belej sa nachádza viacero odstavných plôch⁶ pre motorové vozidlá, tie majú prevažne kvalitný povrch. Odstavné plochy sú situované najmä na miestach s vyššou koncentráciou obyvateľstva, resp. na miestach, kde sa príležitostne koncentruje väčšie množstvo automobilov (mestský úrad, námestie, obchodný dom v centre, zdravotné stredisko, cintorín a pod.). Povrch väčšiny odstavných plôch je asfaltový, ojedinele sa vyskytuje betónový podklad.

⁶ Na účely analýzy pracujeme s pojmom „odstavné plochy“. Pod týmto pojmom rozumieme 1. oficiálne parkoviská (vybudované v súlade s legislatívou – teda také, ktoré majú všetky príslušné povolenia a dokumentáciu, sú označené príslušnými značkami a sú zaradené do siete miestnych komunikácií), ako aj 2. všetky ostatné plochy, ktoré sú prispôbené a používajú sa na parkovanie vozidiel.

Potrebné je komplexne riešiť statickú dopravu v intraviláne mesta a tiež dopravu smerujúcu do národného parku. Napriek tomu, že v Spišskej Belej je vybudovaných viacero odstavňových plôch, statická doprava je stále nedoriešená. Existujú totižto viaceré problémy – spojené najmä s odstavovaním motorových vozidiel „kdekoľvek“ popri komunikáciách, na verejnej zeleni, na chodníkoch a pod. Ide pritom tak o motorové vozidlá návštevníkov mesta (ktorí prichádzajú do obchodov, za službami a pod.), ako aj o vozidlá miestnych obyvateľov. Okrem statickej dopravy priamo v meste je potrebné rozšíriť kapacitu parkoviska pri Belianskom rybníku a v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu (a s tým spojenú ochranu prírody) vybudovať aj záchytné parkovisko tak, aby bola zabezpečená jeho dostatočná kapacita (tzv. park & ride – odstavenie osobného motorového vozidla na záchytnom parkovisku a presun do národného parku verejnou dopravou, príp. vlastnou, nemotorovou dopravou).

Obyvateľom je v katastri mesta k dispozícii až 8 autobusových zastávok (centrum, Javorina, PD, priemyselná zóna, Šarpanec, tabaková továreň, železničná zastávka a Strážky) **a 2 železničné zastávky** (jedna vo východnej časti intravilánu mesta a druhá v Strážkach). Autobusové zastávky sú rovnomerne rozmiestnené v katastri mesta. Pre všetkých obyvateľov mesta je tak zabezpečená primeraná dochádzková vzdialenosť.

Spojenie Spišskej Belej s Kežmarkom, Popradom a Starou Ľubovňou verejnou dopravou počas pracovných dní je (z hľadiska frekvencie spojov) vďaka zavedenej taktovej doprave vynikajúce. Do Popradu odchádza zo Spišskej Belej cez pracovný deň (počas školského roka) v čase cca medzi 4:32 (prvý spoj) a 21:01 (posledný spoj) dokopy až 45 priamych autobusových spojov (a niekoľko ďalších s prestupom v Kežmarku). Z toho až 20 spojov odchádza do Popradu do 8:00 hod. ráno (dochádzka do práce a do škôl), ostatné spoje sú časovo rozložené rovnomerne počas dňa. V opačnom smere – z Popradu do Spišskej Belej – odchádza v rovnaký deň v čase cca medzi 4:45 (prvý spoj) a 22:15 (posledný spoj) dokopy taktiež 45 priamych autobusových spojov (a niekoľko ďalších s prestupom v Kežmarku, alebo v meste Vysoké Tatry). V popoludňajších hodinách medzi 14:00 a 16:00 (kedy sa ľudia poväčšine vracajú z práce a zo škôl) ide z Popradu do Spišskej Belej zvýšený počet spojov.

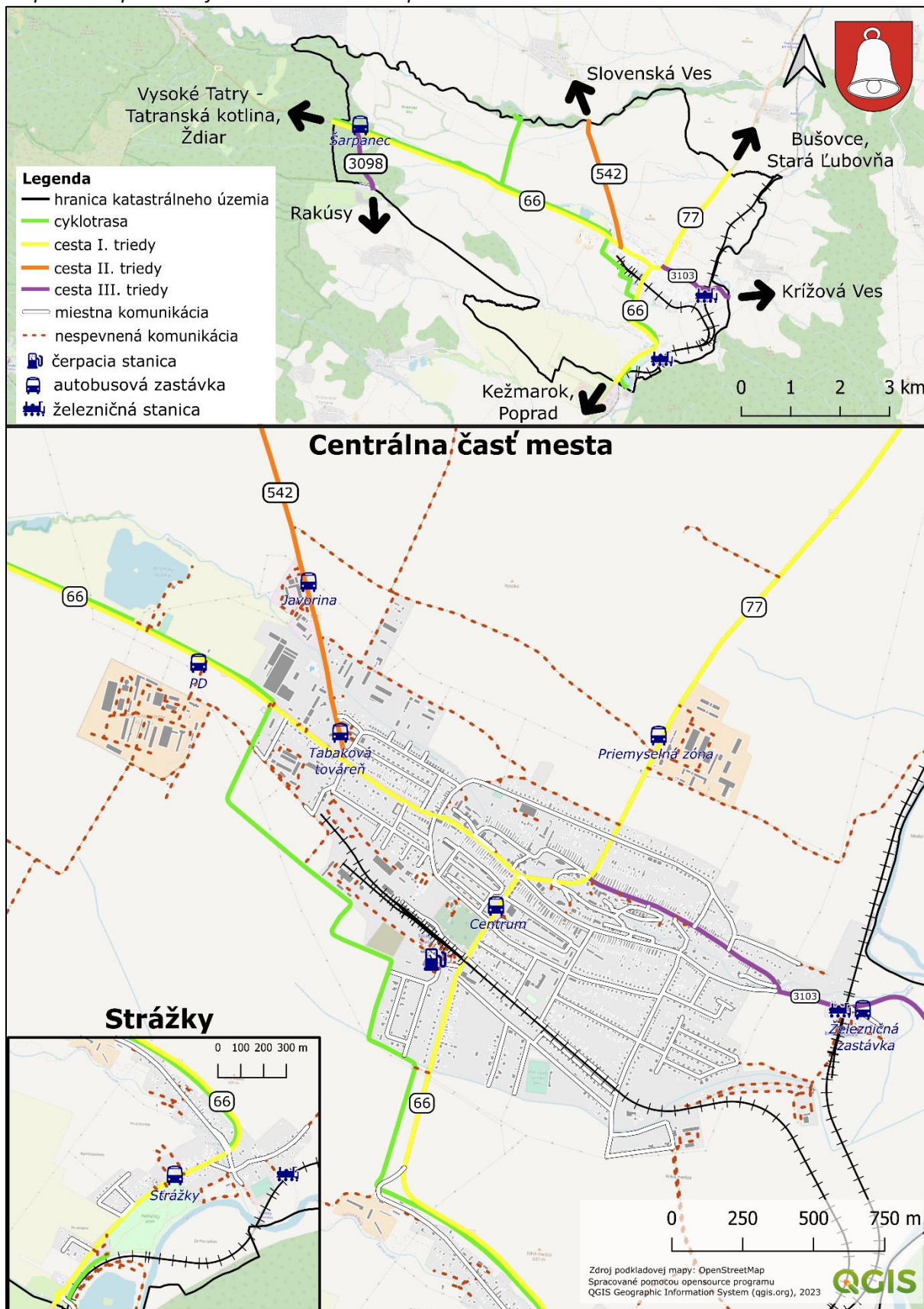
Do Starej Ľubovne odchádza zo Spišskej Belej cez pracovný deň (počas školského roka) v čase cca medzi 5:53 (prvý spoj) a 18:55 (posledný priamy spoj) dokopy 13 priamych autobusových spojov. Podobne ako spoje do Popradu, aj tieto spoje sú časovo rozložené rovnomerne počas dňa s miernym zvýšením spojov v ranných hodinách (taktiež dochádzka do a z práce a škôl). V opačnom smere – zo Starej Ľubovne do Spišskej Belej – odchádza v rovnaký deň v čase cca medzi 4:00 (prvý spoj) a 18:30 (posledný spoj) dokopy 13 priamych autobusových spojov (<https://cp.hnonline.sk>). Prevádzkovateľmi verejnej autobusovej dopravy v meste sú najmä SAD Poprad a BUS Karpaty (Stará Ľubovňa).

Nižšia frekvencia spojov je medzi mestom Spišská Belá a strediskami cestovného ruchu – Vysokými Tatrami a Ždiarom. Počas pracovných dní premávajú medzi Spišskou Belou a Ždiarom dva priame spoje v oboch smeroch, medzi Sp. Belou a mestom Vysoké Tatry sú to tri priame spoje v oboch smeroch počas dňa (bez potreby prestupu). S prestupom (najčastejšie v Kežmarku alebo Lendaku) je možné dopraviť sa verejnou autobusovou dopravou do týchto stredísk cestovného ruchu viacerými spojmi počas dňa.

Podobne ako u autobusovej dopravy, aj vlakové spojenie Spišskej Belej s Popradom a Starou Ľubovňou je (z hľadiska frekvencie spojov) výborné. Zo Spišskej Belej do Popradu je denne zabezpečená 12 spojmi, v čase medzi 4:32 (prvý spoj) a 22:32 (posledný spoj). Taktiež 12 spojov zo Spišskej Belej odchádza denne do Starej Ľubovne, pričom prvý o 5:28 ráno a posledný o 23:28 večer.

Mapa 11: Dopravná infraštruktúra v meste Spišská Belá

Zdroj: vlastné spracovanie

Pešia a cyklistická doprava

Sieť chodníkov pre peších je vybudovaná na dobrej úrovni. Možno konštatovať, že na miestach, kde je najvyššia koncentrácia chodcov a kde sú vzhľadom k miestnym podmienkam chodníky najviac potrebné, sú už tieto chodníky vybudované. Aktuálne sú už chodníky v meste vybudované takmer v celej centrálnej časti mesta, popri miestnych komunikáciách vedúcich pomedzi väčšinu bytových a rodinných domov, pričom v niektorých úsekoch vedú chodníky aj obojstranne (po oboch stranách miestnych komunikácií). Chodník v časti Strážky je popri hlavnej ceste vybudovaný aspoň na jednej strane cesty č. I/66 (avšak nie v celom úseku – chýba chodník cca od kaštieľa k rodinným domom a novo budovanej lokalite IBV v južnej časti Strážok, v smere na Kežmarok). Strážky sú s centrálnou časťou Spišskej Belej spojené chodníkom, ako aj cyklistickým chodníkom (chodník do časti Strážky vedie po jednej strane cesty I/66 a v niektorých úsekoch sa zlučuje s cyklistickým chodníkom). Kvalita niektorých chodníkov v meste je však nižšia, potrebná je ich rekonštrukcia. Pre zjednodušenie pešej dochádzky je ponad Beliansky potok v intraviláne mesta vybudovaných aj niekoľko lávok.

V katastri mesta je vybudovaná široká sieť samostatných cyklistických chodníkov s doplnkovou infraštruktúrou, vrátane pumptracku. Veľmi pozitívnu skutočnosťou je, že mesto Spišská Belá je prepojené súvislým, samostatne vybudovaným cyklistickým chodníkom s okresným mestom Kežmarok (cez Strážky), ako aj s Tatranskou Kotlinou. Navyše, v katastri Spišskej Belej je vybudované už aj prepojenie v smere na Slovenskú Ves. Za najvýznamnejšie cyklistické trasy možno (všeobecne) považovať najmä tie trasy, ktoré tvoria súvislú regionálnu sieť a ktorých koordinované budovanie podporujú rôzne verejné inštitúcie. Aj keď celým okresom Kežmarok neprechádza žiadna sieť cyklotrás medzinárodného významu (ako napr. EUROVELO), na druhej strane, samotná Spišská Belá leží na významnej cyklistickej sieti Prešovského kraja – tzv. „Kostrovej sieti cyklistických trás v Prešovskom samosprávnom kraji“. Budovanie tejto siete podporuje práve PSK. Úsek od Vysokých Tatier (Tatranskej Kotliny) cez Spišskú Belú (vedený západnou časťou intravilánu mesta do časti Strážky) až po Kežmarok, ako už bolo spomenuté, je už v katastri mesta vybudovaný. Pri Belianskom rybníku je, navyše, pre cyklistickú verejnosť vybudovaná aj pumptracková dráha (samostatný okruh s klopenými zákrutami, vlnami a kopčekmi).

Na cyklistickom chodníku Tatranská Kotlina – Ždiar je potrebné dobudovať asfaltový povrch; na cyklotrasy možno upraviť niektoré lesné cesty. Mesto Spišská Belá je významným vlastníkom pozemkov v katastri Tatranskej Kotliny (ktorá už administratívne patrí pod mesto Vysoké Tatry). Spišská Belá pritom už v minulosti vybudovala samostatný cyklistický chodník z Tatranskej Kotliny do Ždiaru, ktorý je stavebne oddelený od cestnej komunikácie (vedie mimo hlavnej cesty). Povrch tohto chodníka však zatiaľ nie je spevnený, čo znamená, že cyklistom neposkytuje adekvátny komfort (a nižšia je aj jeho bezpečnosť). Z tohto dôvodu by bolo vhodné v záujme skvalitňovania turistickej infraštruktúry dobudovať na tomto cyklistickom chodníku asfaltový povrch. Zároveň je možné na viacerých lesných cestách vo vlastníctve mesta vykonať rôzne úpravy tak, aby aj na týchto cestách mohli vzniknúť cyklistické chodníky.

Technická infraštruktúra

V meste je vybudovaná vodovodná aj splašková kanalizačná sieť, chýba však širšia sieť dažďovej kanalizácie. V Spišskej Belej je vybudovaný verejný vodovod, ktorý je dostupný všetkým obyvateľom mesta. Podobne je dostupná aj verejná kanalizačná sieť, ktorou je pokryté takmer celé mesto (prístup k verejnej kanalizácii nie je vybudovaný len v niektorých malých lokalitách; v takýchto domoch sa na likvidáciu odpadových vôd používa spravidla žumpa, príp. aj domová čistička odpadových vôd). Kanalizačný systém je pripojený na čističku odpadových vôd, ktorá sa nachádza na ul. Partizánska. Prevádzkovateľom verejného vodovodu aj kanalizácie (vrátane ČOV) je Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s.

Verejný vodovod je vo vyhovujúcom technickom stave. Ako vyplýva zo stanoviska Podtatranskej vodárenskej spoločnosti, a.s.⁷ k stavu kanalizácie a vodovodu v meste Spišská Belá (ďalej len „Stanovisko PVS, a.s.“), okrem toho, že vodovod je vo vyhovujúcom stave, mesto má zároveň zabezpečenú dostatočnú kapacitu vodojemov. V indikatívnom zozname má táto spoločnosť obnovu verejných vodovodov na ul. Tatranská, Slnčná, Družstevná a Petzvalova (celkové predpokladané investičné náklady sú cca 820 tis. €). V priebehu roku 2024 táto spoločnosť plánuje obnovu časti verejného vodovodu na ulici Osloboditeľov a Kúpeľnej.

Veľké problémy sú s preťažovaním kapacity ČOV – z dôvodu jednotne vybudovanej (splaškovej) kanalizácie. Kapacita ČOV je 8 000 obyvateľov, pričom po stránke látkovej je táto ČOV zaťažaná na 50 % a po stránke hydraulikkej až na 167 %. ČOV je preťažovaná z dôvodu natekania dažďových a balastných vôd do splaškovej kanalizácie (historicky vybudovaná jednotná kanalizácia v časti mesta). Pre zlepšenie hydraulikkej kapacity je potrebné dobudovať samostatnú dažďovú kanalizáciu na ul. Osloboditeľov, SNP, Hviezdoslavova a Petzvalova (Stanovisko PVS, a.s.).

Ak sa do roku 2027 zaťažovanie ČOV balastnými vodami nevyrieši, ďalší rozvoj mesta po tomto termíne bude ohrozený. Potvrdenie na vypúšťanie odpadových vôd z ČOV je totižto platné do novembra 2027. V prípade nezníženia množstva balastných vôd nebude možné povoľovať a napájať nové lokality IBV, priemyselné a obchodné centrá na kanalizáciu a ČOV, plánované v územnom pláne mesta (Stanovisko PVS, a.s.).

V celom meste je dostupná elektrická energia, plyn aj telekomunikační operátori, potrebné je zrekonštruovať verejné osvetlenie. Na elektrickú energiu sú napojení všetci obyvatelia mesta. Plynové prípojky sú dostupné taktiež v celom meste, pričom dostupní sú aj všetci „štandardní“ telekomunikační operátori (Telekom, Orange, O₂, príp. iní). Z dôvodu energetickej úspory je však potrebné zrekonštruovať verejné osvetlenie – nutné je vymeniť sodíkové lampy za úsporné LED osvetlenie (najmä v pamiatkovej zóne na ulici Hviezdoslavova, Slnčná, Štefánikova, SNP od hlavnej križovatky po cintorín, Družstevná okolo cintorína a cintorín, Zimná od križovatky po poštu, Kpt. Nálepku pri zdravotnom stredisku). Pri výmene svietidiel je mesto povinné dodržať podmienky, obsiahnuté v Zásadách pamiatkovej zóny Spišská Belá (vypracovaných pracovníkmi Krajského pamiatkového úradu).

⁷ Ktorá je vlastníkom verejného vodovodu a kanalizácie (vrátane ČOV) v meste

Hospodárska oblasť – sumarizácia

Hospodárska oblasť - sumarizácia:

Mesto Spišská Belá z hľadiska makropolohovej atraktivity nemá výhodnú polohu – nachádza sa na severovýchodnom Slovensku, mimo najvýznamnejších centier zamestnanosti v rámci SR (Bratislava, Košice), relatívne ďaleko od rýchlostných cestných a železničných spojení. Z týchto dôvodov pravdepodobne nemá veľký potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií (napr. do novej priemyselnej výroby, logistiky a pod.) s vyšším počtom nových pracovných miest. Na druhej strane, mezopoloha mesta je o niečo výhodnejšia – časová dostupnosť regionálnych ekonomických centier a centier zamestnanosti (z hľadiska dochádzky do zamestnania) - Popradu a Kežmarku – je dobrá (avšak nižšia ako by mohla byť – kvôli kapacitnej preťaženosti cesty I/66).

Najvýznamnejšími zamestnávateľmi priamo v meste Spišská Belá sú v súčasnosti verejný sektor (samotné mesto, jeho obchodné spoločnosti a školy) a niektoré výrobné podniky z oblasti poľnohospodárstva aj priemyslu – napr. C.I.M.A, Aquaterm, Javorina alebo PD Tatry. Zároveň však v meste sídli aj viacero ďalších (avšak menších) zamestnávateľov. Väčšina pracujúcich obyvateľov mesta (56 %) pracuje priamo v Sp. Belej, ďalšia necelá polovica odchádza denne za prácou mimo Spišskej Belej (najčastejšie do Kežmarku a Popradu). Veľmi priaznivým momentom je skutočnosť, že ochota obyvateľov Spišskej Belej k samozamestnávaniu (ochota podnikáť prostredníctvom živnosti) je na vysokej úrovni. K získaniu obživy by mohol obyvateľstvu mesta Spišská Belá napomôcť aj rozvoj cestovného ruchu, nakoľko mesto má výborné lokalizačné aj realizačné predpoklady rozvoja CR.

Miera nezamestnanosti v Spišskej Belej je relatívne nízka (aktuálne sa pohybuje niečo nad priemerom SR – cca na úrovni 10 %). Niektoré parciálne štruktúry UoZ sú relatívne priaznivé (napr. podľa veku), nepriaznivá je štruktúra UoZ podľa vzdelania, doby evidencie a čiastočne aj podľa KZAM. Zhruba tretina z celkového počtu UoZ (cca 120 osôb) je dlhodobo nezamestnaných, až polovica nemá takmer žiadne zručnosti (ak doposiaľ pracovali, tak max. ako pomocní robotníci). Navyše, až 4 z 5 UoZ sú nejakým spôsobom znevýhodnení (niektorí UoZ aj viacnásobne).

V doprave má mesto z aspektu napojenia na nadradenú cestnú infraštruktúru (diaľnica, železnica) málo výhodnú polohu. Kvalita miestnych komunikácií je na dobrej úrovni. Spišská Belá má po zavedení taktovej dopravy v podtatranskom regióne veľmi dobré verejné autobusové spojenie s Kežmarkom, Popradom aj Starou Ľubovňou, pomerne dobré (z hľadiska frekvencie spojov) je aj železničné spojenie s týmito mestami. Negatívom z hľadiska bezpečnosti dopravy a kvality života obyvateľov je prechod hlavných cestných komunikácií priamo centrom mesta.

Sieť chodníkov pre peších je vybudovaná na veľmi dobrej úrovni – nachádzajú sa na všetkých miestach, kde sú z pohľadu bezpečnosti chodcov najviac potrebné (najmä v centrálnej časti mesta, na sídliskách, ako aj všade, kadiaľ sa počas dňa presúvajú najväčšie skupiny obyvateľov). Niektoré úseky chodníkov je však potrebné rekonštruovať. Veľkým pozitívom mesta je vybudovaná sieť samostatných cyklistických chodníkov s prepojením na Vysoké Tatry a Kežmarok, vrátane doplnkovej infraštruktúry (altánky, lavičky, tabule, ...).

V meste je vybudovaný verejný vodovod aj verejná splašková kanalizácia s napojením na ČOV, chýba však dažďová kanalizácia. Dôsledkom toho je, že existujúca ČOV je kapacitne preťažovaná dažďovými a balastnými vodami. Tento nežiaduci stav je potrebné odstrániť najneskôr do konca roku 2027, kedy vyprší platnosť povolenia na vypúšťanie odpadových vôd (tak, aby po tomto termíne bolo možné pripájať na ČOV nové budovy). Dôležité je preto buď budovať dažďovú kanalizáciu v (v

predmetných lokalitách) alebo zabezpečiť odklonenie dažďových vôd iným spôsobom. Okrem vodovodu a kanalizácie je v celom meste dostupný aj plyn a telekomunikační operátori. Z dôvodu energetickej úspory je však potrebné rekonštruovať verejné osvetlenie.

Kľúčové rozvojové výzvy:

- viac ako 1/3 nezamestnaných tvoria veľmi ťažko zamestnateľní UoZ – dlhodobo nezamestnaní, slabé alebo žiadne zručnosti a pracovné návyky
- riešenie cestného obchvatu mesta
- riešenie statickej a nemotorovej dopravy
- zavedenie systému integrovanej dopravy
- odklonenie dažďových a balastných vôd zo splaškovej kanalizácie.

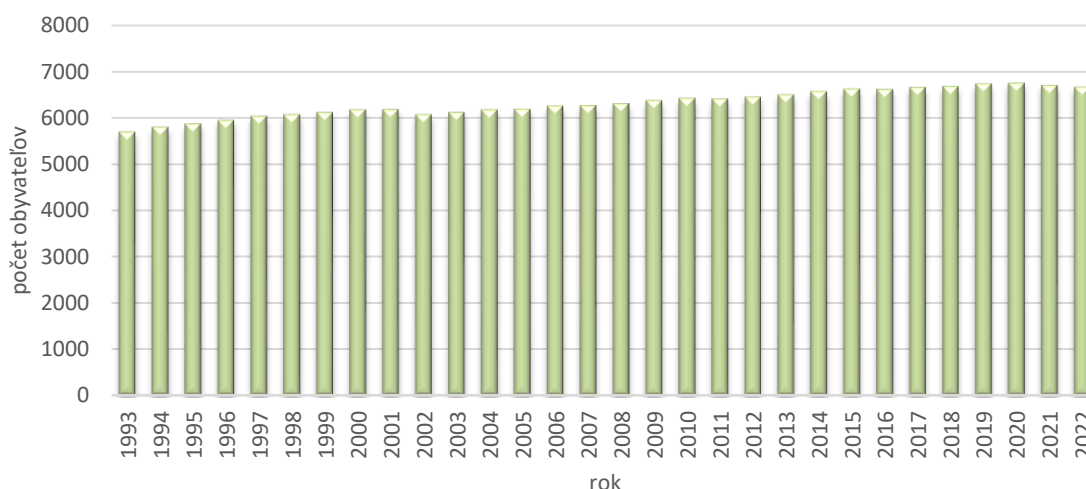
Sociálna oblasť

Demografická charakteristika

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Počet obyvateľov mesta už od roku 1993 takmer nepretržite rastie. Za posledné tri dekády sa počet obyvateľov zvýšil až o 17 % (z 5 699 v roku 1993 na 6 668 v roku 2022).

Graf 14: Vývoj počtu obyvateľov mesta Spišská Belá

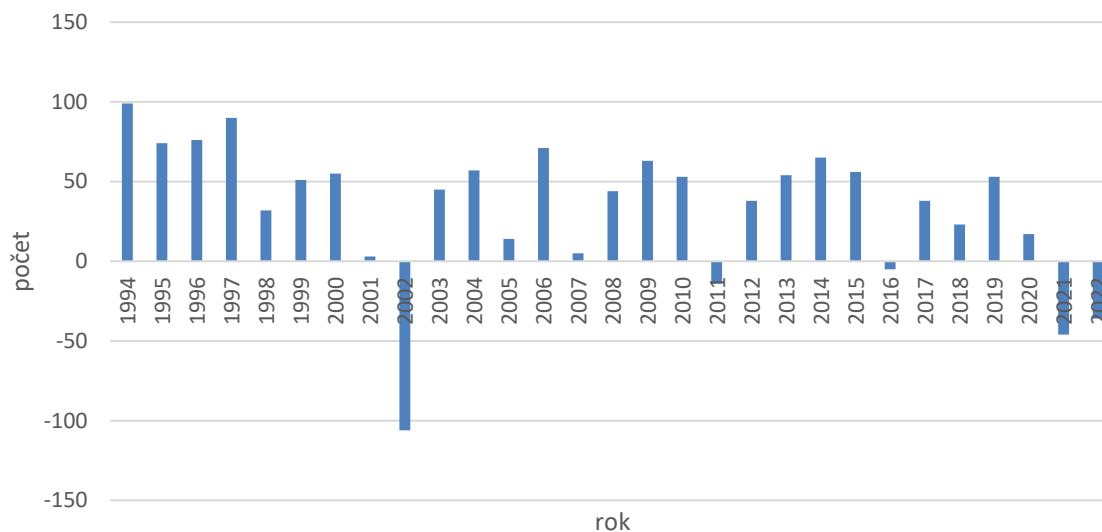

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Najvyššiu dynamiku rastu malo mesto v skorých 90. rokoch, zhruba od roku 2015 možno pozorovať trend jej poklesu. Kým do roku 2000 malo mesto pomerne výraznú dynamiku rastu, pričom relatívne dobrú dynamiku (aj keď o niečo nižšiu) si udržiavalo cca až do roku 2014, od r. 2015 už možno v meste pozorovať jej neustále oslabovanie (stále však ešte ide o rast). Dokonca, za ostatných 8 rokov mesto až 3x zaznamenalo medziročný pokles počtu obyvateľov. Celkovo možno konštatovať, že za posledných 30 rokov Spišská Belá až 25x zaznamenala medziročný prírastok počtu obyvateľov, len 5x bol zaznamenaný medziročný úbytok. Výraznejší medziročný úbytok bol v meste v roku 2002 a potom v rokoch 2021 a 2022.

Graf 15: Medziročné prírastky / úbytky obyvateľstva

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

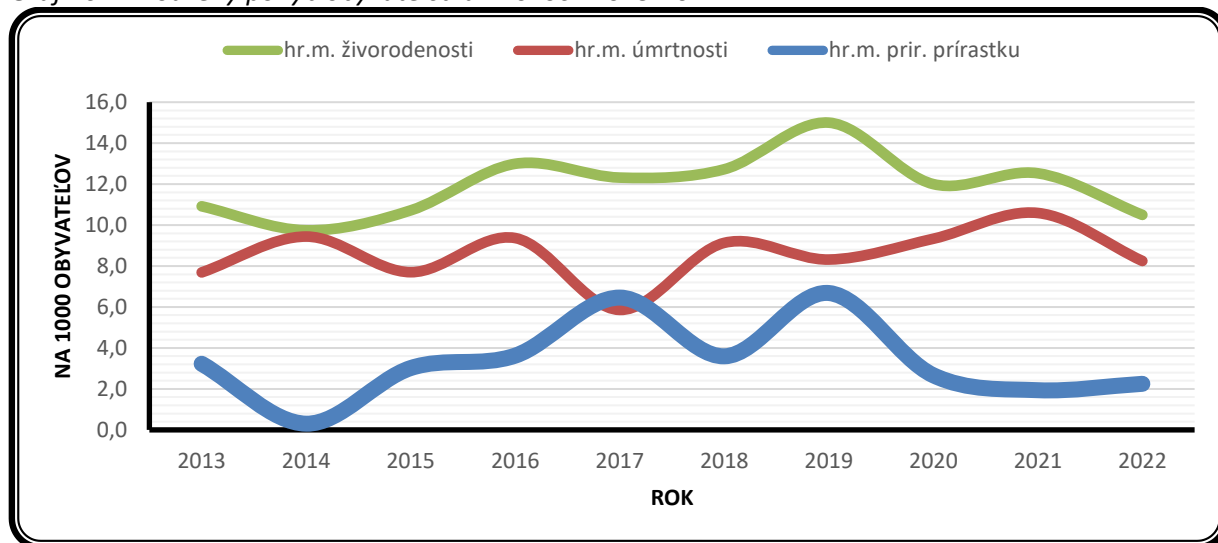
Dôvodom dynamického rastu počtu obyvateľov je najmä výrazne kladná bilancia prirodzeného pohybu. Táto kladná bilancia je výsledkom kombinácie nadpriemerných hodnôt natality a podpriemerných hodnôt mortality, ktoré mesto vykazuje. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za posledných 10 rokov bola v Spišskej Belej 11,9 ‰. Pre porovnanie, v okrese Kežmarok sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 16,0 ‰, v Prešovskom kraji 12,0 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni 9,5 ‰. Naproti tomu, priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery úmrtnosti za posledných 10 rokov bola v Spišskej Belej nízka – len 8,6 ‰. V okrese Kežmarok dosiahla hr. m. úmrtnosti v roku 2022 úroveň 8,2 ‰⁸, v Prešovskom kraji 9,5 ‰ a v Slovenskej republike úroveň 11,0 ‰.

Prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov každoročne rastie. Každý rok bola bilancia prirodzeného pohybu kladná, záporná nebola za ostatných 10 rokov ani raz. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od 0,3 ‰ v roku 2014 po 6,7 ‰ v roku 2019. Prirodzenými populačnými procesmi teda v meste dochádzalo k výraznému prírastku počtu obyvateľov.

⁸ Hoci sa priemerné hodnoty hrubej miery živorodenosti a úmrtnosti v Spišskej Belej v porovnaní s hodnotami za okres Kežmarok javia ako nie veľmi priaznivé, v skutočnosti tieto hodnoty (v celoslovenskom porovnaní) priaznivé sú – okres Kežmarok totižto v týchto ukazovateľoch dosahuje najkrajnejšie hodnoty v rámci všetkých okresov Slovenska (a nie je preto úplne najvhodnejšou referenčnou jednotkou).

Graf 16: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

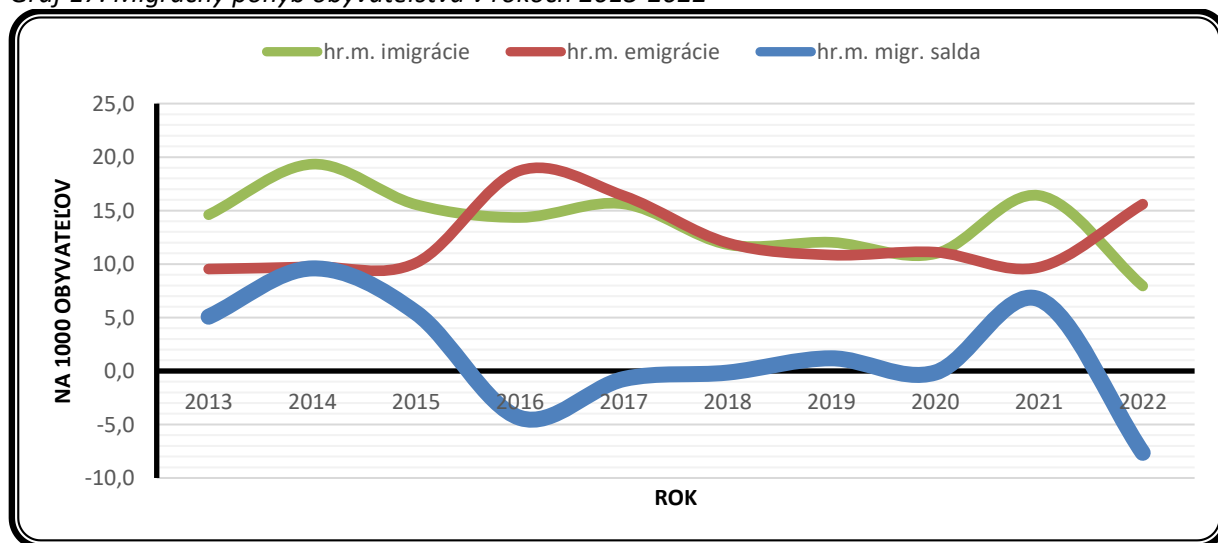

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Aj bilancia migračného pohybu je v meste pozitívna (hoci už nie v takej miere ako bilancia prirodzeného pohybu). Hrubá miera imigrácie sa v meste za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 13,9 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 92,1 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala mierne nižšie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 12,4 ‰ (v priemere 82,3 vystahovaných osôb ročne). Kladné migračné saldo mesto v ostatných 10 rokoch zaznamenalo 5x a rovnako 5x bolo migračné saldo záporné. Výsledkom hore uvedených procesov bol mierne priaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -51 osôb v roku 2022 po +63 osôb v roku 2014.

Z aspektu migrácie však už začínajú v meste prevládať negatívne depopulačné procesy. Hoci celkovo je bilancia migračného pohybu v Spišskej Belej za ostatných 10 rokov kladná (čo je priaznivý stav), trend sa začína pomaly obracať a v ostatných 7 rokoch už výrazne prevažujú tieto depopulačné trendy (čo je negatívny proces).

Graf 17: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

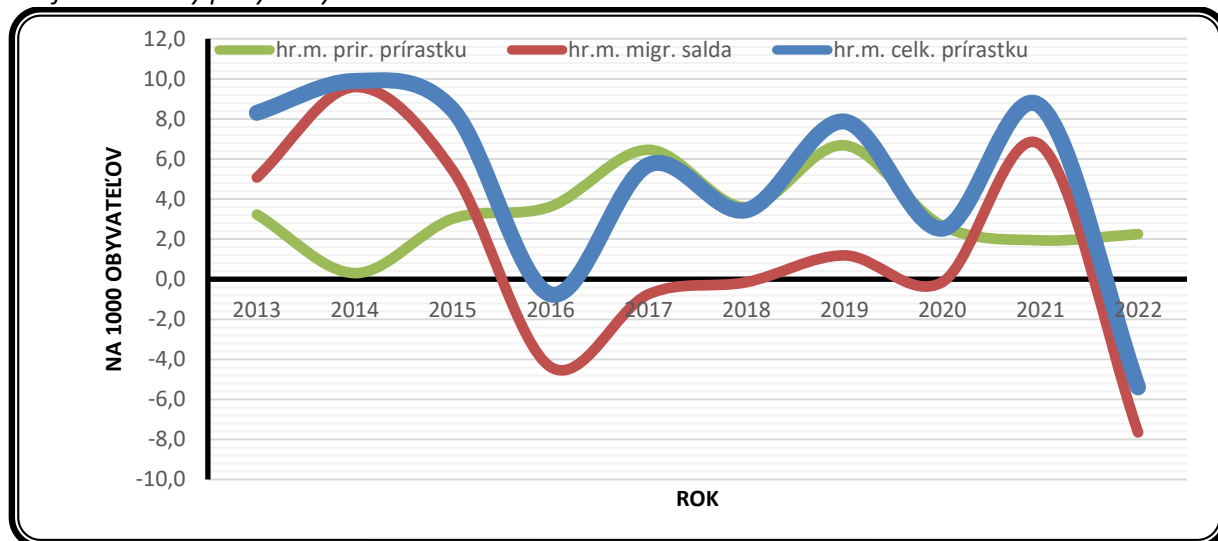

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Vývoj počtosti obyvateľstva v meste Spišská Belá možno hodnotiť výrazne pozitívne (avšak tieto pozitívne trendy sú už v ostatných rokoch oslabované). Mesto v ostatných 10 rokoch takmer každoročne (okrem r. 2016 a 2022) zaznamenávalo kladnú bilanciu celkového pohybu obyvateľstva. Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je celkový prírastok obyvateľov mesta Spišská Belá. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v meste možno teda hodnotiť pozitívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska rastie).

Graf 18: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2013-2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Sumárny prehľad charakteristík stavu a pohybu obyvateľstva mesta za posledných 10 rokov poskytuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 14: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva Spišskej Belej

Ukazovateľ / rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet obyvateľov (k 31.12.)	6503	6568	6624	6619	6657	6680	6733	6750	6704	6668
Živonarodení	71	64	71	86	82	85	101	81	84	70
Zomrelí	50	62	51	62	39	61	56	63	71	55
Bilancia prirodzeného pohybu	21	2	20	24	43	24	45	18	13	15
Priťahovaní	95	127	103	95	104	79	81	74	110	53
Vystáňovaní	62	64	67	124	109	80	73	75	65	104
Migračné saldo	33	63	36	-29	-5	-1	8	-1	45	-51
Bilancia celkového pohybu	54	65	56	-5	38	23	53	17	58	-36
Hr.m. živorodenosti (‰)	10,9	9,7	10,7	13,0	12,3	12,7	15,0	12,0	12,5	10,5

Hr.m. úmrtnosti (‰)	7,7	9,4	7,7	9,4	5,9	9,1	8,3	9,3	10,6	8,2
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	3,2	0,3	3,0	3,6	6,5	3,6	6,7	2,7	1,9	2,2
Hr.m. imigrácie (‰)	14,6	19,3	15,5	14,4	15,6	11,8	12,0	11,0	16,4	7,9
Hr.m. emigrácie (‰)	9,5	9,7	10,1	18,7	16,4	12,0	10,8	11,1	9,7	15,6
Hr.m. migračného salda (‰)	5,1	9,6	5,4	-4,4	-0,8	-0,1	1,2	-0,1	6,7	-7,6
Hr.m. celkového prírastku (‰)	8,3	9,9	8,5	-0,8	5,7	3,4	7,9	2,5	8,7	-5,4

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

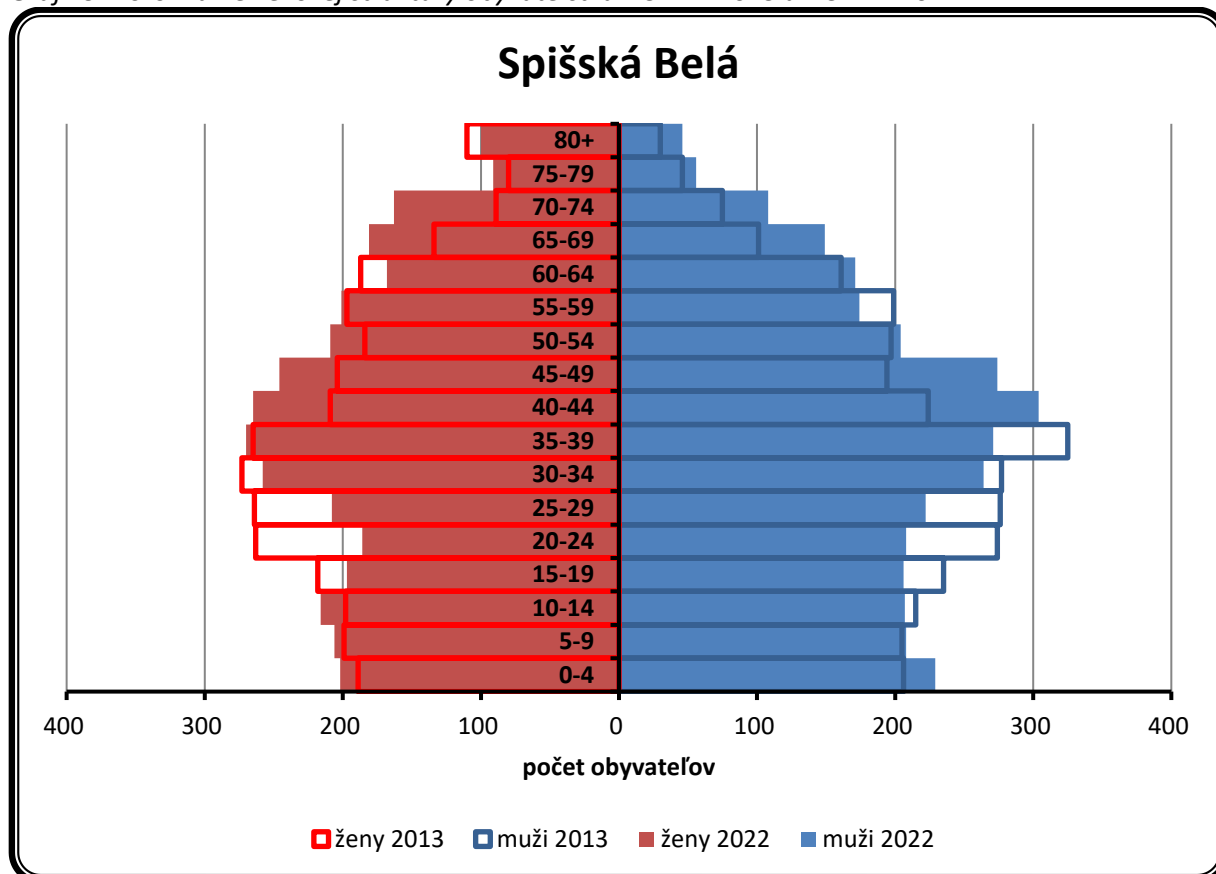
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Početnosť obyvateľov v jednotlivých vekových kategóriách znázorňuje veková pyramída. Pomocou vekovej pyramídy možno k určitému dátumu graficky znázorniť zastúpenie jednotlivých vekových kategórií populácie, rozdelených na mužov a ženy. Na základe tvaru vekovej pyramídy možno skonštatovať, aký typ populácie sa v meste v danom konkrétnom čase nachádza – či progresívny, stacionárny alebo regresívny.

Veková pyramída obyvateľstva Spišskej Belej ukazuje, že **v meste sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza prechodný typ medzi stacionárnym a regresívnym typom populácie.** Početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 1 268 k 2 021 k 31.12.2022). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Spišskej Belej majú vekové skupiny (podľa poradia) 40-44 ročných (569 obyvateľov), 35-39 ročných (541) a 30-34 ročných (522 obyvateľov). K 31.12.2022 tu spomedzi 6 668 obyvateľov žilo 1 268 detí do 14 rokov a 894 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 6 668 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 3 301 mužov a 3 367 žien. V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov mesta (pri nezmenených podmienkach) pozvoľna klesať.

Graf 19: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva k 31.12.2013 a k 31.12.2022

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Aj obyvateľstvo Spišskej Belej starne, avšak trochu pomalšie ako priemer SR. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva mesta sa za ostatných 10 rokov zvýšil z 36,2 na 38,0 rokov. To znamená, že v meste sa priemerný vek za ostatných 10 rokov zvýšil „len“ o 1,80 roka, zatiaľ čo v SR to bolo až o 2,02 roka. V porovnaní so Slovenskou republikou žije v meste trochu mladšie obyvateľstvo, nakoľko priemerný vek v Spišskej Belej v roku 2022 bol 38,0 rokov, pričom v SR to bolo až 41,6 rokov.

Počet seniorov na 100 detí vo veku do 14 rokov sa v meste zvyšuje (čo je negatívny trend), avšak mierne pomalším tempom, ako v SR. Index starnutia obyvateľstva mesta Spišská Belá, ktorý vyjadruje pomer poproduktívneho obyvateľstva k predproduktívnemu, dosiahol v roku 2022 hodnotu 70,5. To znamená, že na 100 detí do 14 rokov pripadá v meste cca 71 osôb v poproduktívnom veku (kým v roku 2012 to bolo len cca 55 osôb). V prípade SR však index starnutia v roku 2022 dosiahol hodnotu až 111,0. Je teda nutné skonštatovať, že vývoj v meste je negatívny (podobne ako v SR ako celku).

Tabuľka 15: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva

Ukazovateľ	Územie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Priemerný vek (rok)	Spišská Belá	36,2	36,3	36,6	36,8	37,1	37,3	37,5	37,7	37,7	38,0
	SR	39,60	39,87	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39	41,62
Mediánový vek (rok)	Spišská Belá	34,6	34,8	35,2	35,6	36,1	36,5	36,9	37,3	37,4	38,0
	SR	38,6	39,0	39,4	39,8	40,2	40,6	41,0	41,4	41,8	42,2
Index starnutia	Spišská Belá	54,9	56,3	59,9	61,4	63,7	65,1	67,2	69,8	69,0	70,5
	SR	88,3	91,2	94,2	97,0	99,4	101,9	104,8	107,3	108,3	111,0

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Z hľadiska produktivity možno obyvateľstvo rozdeliť do 3 základných skupín: na predproduktívne obyvateľstvo (0 – 14 rokov), produktívne obyvateľstvo (15 – 64 rokov) a poproduktívne obyvateľstvo (65+ rokov). Zvyšovanie, resp. znižovanie počtu obyvateľov v niektorej z týchto 3 skupín môže spravidla pre mesto naznačovať budúce potreby obyvateľstva v sociálnej oblasti, ktorým bude samospráva čeliť – napr. nárast počtu obyvateľov predproduktívnej kategórie obyčajne znamená zvyšovanie dopytu po detských ihriskách, zvýšenie nárokov na kapacity MŠ a ZŠ a pod. Zvyšovanie počtu občanov v produktívnom veku môže samospráve napríklad napovedať, že bude existovať zvýšený dopyt po bývaní alebo službách. Podobne, rast počtu obyvateľov v poproduktívnej kategórii môže naznačovať budúcu potrebu poskytovania opatrovateľskej služby alebo zvýšené nároky samosprávy na prácu so seniormi (napr. organizácia rôznych podujatí pre seniorov, zriadenie klubu dôchodcov a pod.).

Skladba vekovej štruktúry obyvateľstva mesta Spišská Belá sa za ostatných 10 rokov zhoršila, avšak nie tak výrazne, ako priemer SR. V porovnaní s rokom 2013 síce stúpol podiel predproduktívnej zložky obyvateľstva (čo je dobré – o 0,4 p.b.), zároveň sa však výraznejšie zvýšil aj podiel poproduktívnej zložky obyvateľstva (až o 3,2 p.b.). Zákonite teda rapídne klesol podiel produktívnej zložky obyvateľstva – a to až o 3,7 p.b. Takáto zmena vekovej štruktúry je veľmi nepriaznivá, pretože pri pokračovaní takéhoto trendu v dlhodobom horizonte – zjednodušene povedané – nebude mať kto robiť (tak, aby pracujúci obyvatelia dokázali „užiť“ neproduktívne zložky obyvateľstva).

V strednodobom horizonte sa očakáva výraznejší nárast dopytu po sociálnych službách pre seniorov. Počet seniorov sa v meste za ostatných 10 rokov zvýšil až o 34 % - až o 229 osôb. Na základe vývoja počtu a podielu obyvateľov v seniorskom veku (65+), ako aj aktuálnej vekovej štruktúry obyvateľstva mesta možno teda konštatovať, že v najbližších rokoch možno očakávať ďalší nárast dopytu po sociálnych službách, zameraných na túto cieľovú skupinu obyvateľov.

Tabuľka 16: Vývoj počtu a podielu osôb podľa vybraných vekových skupín

Ukazo- vateľ	Územie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
4 roky alebo menej (počet)	Spišská Belá	395	372	375	385	400	413	446	451	458	431
65 rokov alebo viac (počet)	Spišská Belá	665	682	724	743	784	806	832	865	866	894
Predprodu- ktívny vek (%)	Spišská Belá	18,6	18,5	18,2	18,3	18,5	18,6	18,4	18,4	18,7	19,0
	SR	15,3	15,3	15,3	145,5	15,6	15,7	15,8	15,9	16,1	16,1
Produktív- ny vek (%)	Spišská Belá	71,1	71,2	70,8	70,5	69,7	69,4	69,3	68,8	68,4	67,6
	SR	71,1	70,7	70,2	69,6	68,9	68,2	67,6	67,0	66,6	66,1
Poprodukt- ívny vek (%)	Spišská Belá	10,2	10,4	10,9	11,2	11,8	12,1	12,4	12,8	12,9	13,4
	SR	13,5	14,0	14,5	15,0	15,5	16,0	16,6	17,1	17,4	17,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Národnostná a konfesijná štruktúra

Národnostné zloženie obyvateľstva Spišskej Belej bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 pomerne homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 90,1 % obyvateľov (5 986 z 6 646 osôb). Vyššie zastúpenie mala aj rómska (61 obyvateľov) národnosť.

Tabuľka 17: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	5 986	90,1
maďarská	4	0,1
rómska	61	0,9
rusínska	3	0,0
česká	13	0,2
ukrajinská	4	0,1
nemecká	5	0,1
poľská	15	0,2
ruská	2	0,0
vietnamská	5	0,1
židovská	1	0,0
rumunská	1	0,0
iránska	1	0,0
iná	8	0,1
nezistená	537	8,1
SPOLU	6 646	100,0

Zdroj: SODB 2021

Údaje o národnostnej štruktúre obyvateľstva, získané z SODB 2021, sú však mierne skreslené, nakoľko obyvatelia rómskej národnosti majú tendenciu hlásiť sa (z rôznych dôvodov) najmä k slovenskej národnosti (ale aj iným). Reálnejší obraz o celkovom počte Rómov v meste poskytujú údaje z Atlasov rómskych komunit (ARK) 2004, 2013 a 2019. V tomto smere je však zaujímavá skutočnosť, že mesto Spišská Belá figurovalo v ARK iba v roku 2013, v rokoch 2004 ani 2019 do atlasu zahrnuté nebolo. Z vyššie uvedeného vyplýva, že **nepoznáme trendy vývoja v počte obyvateľov rómskej národnosti s trvalým pobytom v Spišskej Belej**. V roku 2013 žilo v meste cca 520 Rómov, ktorí tvorili 8,0 %-ný podiel na celkovom počte obyvateľov mesta.

Tabuľka 18: Rómske obyvateľstvo v meste Spišská Belá podľa rôznych zdrojov

	Celkový počet obyvateľov mesta podľa ARK	Počet obyvateľov „nerómskeho“ pôvodu	Počet Rómov	Podiel Rómov (%)
ARK 2004	6 103	N/A	N/A	N/A
ARK 2013	6 455	5 938	517	8,0
ARK 2019	6 733	N/A	N/A	N/A

Zdroj: vlastné spracovanie na základe ARK 2004, 2013 a 2019

V konfesionálnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 výrazne dominovalo rímskokatolícke vierovyznanie so 73,6 % obyvateľov (4 890 z 6 646 obyvateľov), vyššie zastúpenie však mala aj Evanjelická cirkev augsburského vyznania (3,6 %; 242 obyvateľov) a Gréckokatolícka cirkev (1,9 %; 129 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo 9,6 % obyvateľov mesta (636 osôb) a u 9,2 % obyvateľov (610 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

Tabuľka 19: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	636	9,6
Rímskokatolícka cirkev	4 890	73,6
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	242	3,6
Gréckokatolícka cirkev	129	1,9
Reformovaná kresťanská cirkev	4	0,1
Pravoslávna cirkev	7	0,1
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	48	0,7
Kresťanské zbory	14	0,2
Apoštolská cirkev	10	0,2
Bratská jednota baptistov	2	0,0
Cirkev bratská	1	0,0
Cirkev adventistov siedmeho dňa	3	0,0
Židovská mesto	2	0,0
budhizmus	3	0,0
islam	1	0,0
hinduizmus	1	0,0
ostatné a nepresne určené kresťanské cirkvi	15	0,2
pohanstvo a prírodné duchovno	6	0,1
ad hoc hnutia	16	0,2
iné	6	0,1

nezistené	610	9,2
SPOLU	6 646	100,0

Zdroj: SODB 2021

Vzdelanostná štruktúra a školstvo

Podľa výsledkov SODB 2021 malo v tom čase (k 1.1.2021) 20 % obyvateľov mesta ako najvyššie ukončené vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 21 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 28 % obyvateľov Spišskej Belej. Vysokoškolské vzdelanie v roku 2021 malo 14 % obyvateľov mesta.

Graf 20: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Zdroj: SODB 2021

Podmienky v rámci predprimárneho a primárneho vzdelávania sú v meste na veľmi dobrej úrovni.

V Spišskej Belej sa nachádza materská škola a dve základné školy – zriaďovateľom všetkých týchto troch škôl je mesto Spišská Belá. Materská škola funguje ako právny subjekt, sídli na ul. Mierová 636/15. Základná škola J. M. Petzvala sídli na ul. Moskovská 20 a ZŠ M. R. Štefánika na ul. Štefánikova 19 (pričom táto škola má svoje elokované pracovisko na ul. Štefánikova 39). Obe ZŠ sú plne organizované, fungujú teda ako samostatné právne subjekty. Pri oboch ZŠ sú vybudované aj telocvične.

Kapacita MŠ je aktuálne naplnená. Predpokladá sa, že do budúcnosti by postačovať mala, vhodné je však vytvoriť si „rezervu“. V rokoch 2017 a 2018 prešla materská škola rekonštrukciou a vybudovaná k nej bola prístavba - na ul. Mierová sa tak aktuálne nachádza 12 tried MŠ, pričom na ul. Letná 5 (kde má táto materská škola zriadené svoje elokované pracovisko) sa nachádzajú ďalšie dve triedy. Aktuálne (šk. rok 2023/2024) navštevuje MŠ o niečo viac detí, ako je jej oficiálna kapacita (počet detí zapísaných k 15.9.2023 je 305, oficiálna kapacita MŠ, povolená príslušnými orgánmi štátnej správy, je 299 detí). Celková kapacita MŠ je teda v tomto šk. roku naplnená. Na základe vývoja počtu každoročne prihlasovaných detí do MŠ a tiež s ohľadom na budúce legislatívne zmeny na úseku predprimárneho vzdelávania (povinné predprimárne vzdelávanie aj pre mladšie ročníky) sa však predpokladá, že

existujúca kapacita MŠ by mala na budúce roky postačovať. Potenciálnym problémom však môže byť, že v prípade výrazne vyššieho počtu prihlásených detí na dochádzku do MŠ (oproti „štandardným“ počtom prihlásených detí v ostatných rokoch)⁹, kedy by bolo potrebné zriadiť ďalšiu triedu MŠ, materská škola z dôvodu obmedzených existujúcich priestorových kapacít nedokáže vytvoriť ďalšiu triedu. Táto skutočnosť predstavuje pre mesto Spišská Belá v rámci zabezpečenia povinného predprimárneho vzdelávania potenciálne riziko, na ktoré je vhodné reagovať tým, že si mesto zabezpečí „rezervnú“ (vyššiu) kapacitu MŠ.

Kapacita ZŠ M. R. Štefánika je naplnená na 100 % a je potrebné rozšíriť ju. Počet žiakov tejto základnej školy rýchlo stúpa, za ostatných 10 rokov sa zvýšil až o 23 % (z 339 v šk. r. 2013/2014 na 417 v šk. roku 2022/2023). Problémom z hľadiska organizácie výučby je skutočnosť, že výučba v tejto škole prebieha na dvoch rôznych miestach – na ul. Štefánikova 19 a v elokovanom pracovisku na ul. Štefánikova 39. Ďalším problémom je, že celková kapacita tejto školy je už nedostatočná – pre vytvorenie kvalitných podmienok na vzdelávanie je teda potrebné priestorové kapacity tejto základnej školy zvýšiť tak, aby bola zabezpečená dostatočná celková kapacita školy a aby bola zároveň výučba sústredená do jedného areálu. Mesto Spišská Belá už má pripravenú projektovú dokumentáciu na realizáciu prístavby k existujúcej prednej budove ZŠ na ul. Štefánikova 19 (teda k „hlavnej“ budove). V rámci tejto prístavby bude vybudovaná ďalšia budova s kapacitou 9 nových tried, ktorá bude s existujúcou budovou spojená prepájacím mostíkom. Súčasťou prístavby budú okrem samotných tried aj kabinety pre pedagógov, sociálne zariadenia, oddychové miestnosti, technické miestnosti a ďalšie priestory. Kapacita prístavby je dimenzovaná na 288 žiakov.

Základnej škole J. M. Petzvala chýba školská jedáleň. Mestu sa doposiaľ nepodarilo vybudovať pri tejto základnej škole školskú jedáleň, takže žiaci tejto školy nemajú poskytovanú teplú stravu priamo v areáli školy na ul. Moskovská. Vhodnou (hoci nákladnou) investíciou v rámci skvalitňovania podmienok na vzdelávanie v meste je teda výstavba kuchyne a školskej jedálne aj pre túto školu.

Vhodnou investíciou by bolo ďalšie rozširovanie a modernizácia odborných učební v oboch ZŠ. Tak v ZŠ J. M. Petzvala, ako aj v ZŠ Štefánikova niektoré odborné učebne k dispozícii sú (napr. na cudzie jazyky, prírodovedné predmety, informatiku). V záujme ďalšieho skvalitňovania edukačného procesu, rozširovania možností vzdelávania žiakov základných škôl, rozvíjania ich kľúčových kompetencií a zručností by bolo vhodné v týchto školách odborné učebne na výučbu rôznych predmetov dobudovať (rozšíriť ich počet), príp. aj modernizovať.

Popri oboch ZŠ sú zriadené (ako organizačné zložky) aj školské kluby detí, pričom mesto je zároveň zriaďovateľom centra voľného času. Vo všetkých týchto školských zariadeniach majú žiaci ZŠ možnosť absolvovať v popoludňajších hodinách rôzne výchovno-vzdelávacie aktivity. Prevádzku CVČ zabezpečuje mesto Spišská Belá samostatne, CVČ nie je organizačnou súčasťou žiadnej školy.

Obyvatelia Spišskej Belej (deti, žiaci, študenti, mladí dospelí) môžu priamo v meste študovať aj v základnej umeleckej škole. Ďalšou školou v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Spišská Belá je ZUŠ Ladislava Mednyánszkeho, ktorá sídli na ul. Zimná 12. Triedy ZUŠ sa nachádzajú vo viacerých budovách v meste. Budovy ZUŠ sú v horšom stavebno-technickom stave, potrebná je ich rekonštrukcia.

Okrem všetkých štyroch vyššie uvedených škôl sa v Spišskej Belej nachádza aj špeciálna základná škola. Jej zriaďovateľom je Regionálny úrad školskej správy v Prešove, škola sídli na ul. Zimná 21. Špeciálnu ZŠ v Spišskej Belej v šk. roku 2022/2023 navštevovalo 93 žiakov. Popri tejto špeciálnej ZŠ je zriadený aj školský klub detí.

⁹ Príp. z dôvodu, že prihlásené deti na dochádzku do MŠ by boli v takej vekovej štruktúre, na základe ktorej by MŠ nevedela všetky tieto deti „umiestniť“.

Tabuľka 20: Vývoj počtu detí/žiakov v školách v Spišskej Belej

	2013 / 2014	2014 / 2015	2015 / 2016	2016 / 2017	2017 / 2018	2018 / 2019	2019 / 2020	2020 / 2021	2021 / 2022	2022 / 2023
Materská škola	208	209	212	218	223	231	253	255	297	299
ZŠ J. M. Petzvala	475	467	456	451	456	445	421	411	396	386
ZŠ M. R. Štefánika	339	314	320	318	359	367	362	379	401	417
ZŠ SPOLU	814	781	776	769	814	812	783	790	797	803
Základná umelecká škola	529	505	535	433	422	436	427	409	413	422
Špeciálna ZŠ	120	122	112	94	72	73	79	75	99	93

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, CVTI SR, vlastné spracovanie

Významné miesto v neformálnom vzdelávaní a v práci s mládežou v Spišskej Belej majú mládežnícky klub Face Club a Vzdelávacie centrum Pôjd, ktoré vykonávajú prácu s deťmi a mládežou na úrovni mesta, mimo školského vzdelávania a krúžkovej činnosti. Mesto Spišská Belá od roku 2011 prevádzkuje mládežnícky klub Face Club a od roku 2021 Vzdelávacie centrum Pôjd. Obidve inštitúcie sú súčasťou Mládežníckeho centra, ktorého dobudovanie bolo realizované z projektu s názvom SpoluBližšie, podporeného v rámci Grantov EHP a Nórska 2014 – 2021 a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Mesto Spišská Belá má taktiež ako jedno z mála miest na Slovensku od roku 2019 vypracovaný strategický dokument – Konceptiu práce s mládežou, ktorá je kľúčová pre rozvoj kompetencií mládeže, pre skvalitnenie ich života, využívanie ich potenciálu, a to najmä ich aktívnou účasťou na dianí mesta a spoločnosti. Pri napĺňaní koncepcie a prevádzke mládežníckeho centra aktívne participuje občianske združenie Expression o.z., ktoré má so Spišskou Belou podpísané memorandum o spolupráci. Cieľom Mládežníckeho centra a oboch jeho zložiek je vnímať aktuálne potreby detí a mladých ľudí v meste a aktívne na nich reagovať.

- Mládežnícky klub Face Club ponúka deťom a mladým z mesta bezpečný priestor na aktívne trávenie voľného času. Ponúka priestor na budovanie priateľstiev, rozvoj kompetencií, ale aj pre nájdenie pochopenia. Face Club pripravuje voľnočasové, tvorivé, zábavné, športové, ale aj vzdelávacie aktivity pre deti a mladých v oddelených otváracích hodinách. Venuje sa bez rozdielu ľuďom z rôznych sociálnych skupín. Počas leta realizuje v spolupráci s inými združeniami podujatia pre rodiny s deťmi a širokú verejnosť. Taktiež aktívne pracuje s témou dobrovoľníctva, a to na lokálnej, ale aj medzinárodnej úrovni.
- Vzdelávacie centrum Pôjd zabezpečuje neformálnu a zážitkovú výchovno-vzdelávaciu činnosť prostredníctvom rozvoja záujmov detí a mládeže. Je zamerané na aktívne využitie voľného času, vytvára priestor pre stretnutia, vzdelávanie a budovanie podporných sietí medzi inštitúciami v meste. Medzi hlavné služby poskytované vo Vzdelávacom centre Pôjd patria najmä realizácia vzdelávacích aktivít (prednášky, besedy, workshopy, konferencie), záujmová činnosť, preventívne aktivity, spolupráca so školami, reflektovanie potrieb a príprava aktivít na mieru pre jednotlivé skupiny žiakov. Cieľovú skupinu tvoria deti, mládež, žiaci škôl zo Spišskej Belej, široká verejnosť, sociálne znevýhodnení obyvatelia mesta ohrození rizikom sociálneho vylúčenia, osoby so záujmom vzdelávať sa v špecifických oblastiach. Cieľom aktivít Vzdelávacieho centra Pôjd je realizácia vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie povedomia o spoločensky aktuálnych alebo odborných témach, poskytovanie vzdelávacích a voľnočasových aktivít, prevencia a predchádzanie sociálno-patologických javov a rizikového

správania, príprava a realizácia neformálnych vzdelávacích aktivít, prepájanie formálneho a neformálneho vzdelávania.

Veľmi pozitívnu je skutočnosť, že v meste sa s mládežou pracuje koncepčne (čo v podmienkach samospráv SR možno považovať skôr za výnimku). **Spišská Belá má na tomto úseku prijatý aj strategický dokument – Koncepcia práce s mládežou.** Vyššie spomenutý mládežnícky klub Face Club a Vzdelávacie centrum Pôjd možno v tomto kontexte jednoznačne vnímať ako súčasť cieľavedomej, koncepčnej práce mesta Spišská Belá (v spolupráci s ďalšími subjektmi) pri práci s touto vekovou kategóriou obyvateľstva. Cieľom samotného strategického dokumentu – Koncepcie práce s mládežou mesta Spišská Belá na roky 2019-2024, je komplexne rozvíjať prácu s mládežou na úrovni samosprávy, prepájaním aktérov v oblasti práce s mládežou, prinášaním inovácií a nových trendov v práci s mládežou a vykonávaním systematických aktivít v nadväznosti na akčný plán. Strategický dokument definuje 8 kľúčových oblastí, v rámci ktorých pomenúva problémy, stanovuje ciele a identifikuje rôzne opatrenia na dosiahnutie týchto cieľov. Spomínanými kľúčovými oblasťami sú: Zamestnanosť a vzdelanie, Tvorivosť a podnikavosť, Participácia a dobrovoľníctvo, Zdravie, Kvalita života a sociálne začlenenie, Hodnoty a vzťahy, Mládež a svet a Práca s mládežou.

Sociálna infraštruktúra

Domový a bytový fond

Charakteristika domového a bytového fondu v Spišskej Belej je veľmi dobrá. Podľa oficiálnych výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) sa v tom čase (k 1.1.2021) v meste nachádzalo spolu 1 341 domov, v ktorých bolo až 2 077 bytov. V priemere za celé mesto tak na 1 byt pripadalo 3,2 obyvateľa¹⁰. V štruktúre domového fondu prevládali predovšetkým rodinné domy (1 135 domov; 84,6 %). Napojenie na verejný vodovod priamo v dome malo v tom čase 1 316 domov (98,1 %). Žiadnu vodovodnú prípojku nemali len 2 domy. Pripojenie na verejnú kanalizačnú sieť malo 1 265 domov (94,3 %), pričom len 4 domy boli úplne bez kanalizácie (tzn. ani verejná kanalizácia, septik, žumpa, ani domová čistička). V meste sa nachádzajú najmä stredne veľké byty (s 3 obytnými miestnosťami).

Tabuľka 21: Počet domov podľa typu domu

Typ domu	Počet domov	Podiel (%)
rodinný dom	1 135	84,6
bytový dom	103	7,7
polyfunkčná budova	39	2,9
ostatné budovy na bývanie	28	2,1
neskolaudovaný rodinný dom	3	0,2
núdzový objekt, neurčený na bývanie	0	0,0
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	13	1,0
ostatné	20	1,5
nezistený	0	0,0
SPOLU	1 341	100,0

Zdroj: SODB 2021

¹⁰ V prípade očistenia tohto ukazovateľa o neobývané byty bude obložnosť bytov v meste o niečo vyššia.

Tabuľka 22: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky

	v dome - z verejnej siete	v dome - vlastná	mimo domu - z verejnej siete	mimo domu - vlastná	bez prípojky	nezistený	Spolu
Počet domov	1 316	4	14	1	2	4	1 341
Podiel (%)	98,1	0,3	1,0	0,1	0,2	0,3	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 23: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému

	septik, žumpa	prípojka na kanalizačnú sieť	domáca čistička odpadových vôd	bez kanalizácie	nezistený	Spolu
Počet domov	61	1 265	7	4	4	1 341
Podiel (%)	4,6	94,3	0,5	0,3	0,3	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 24: Byty podľa obytých miestností

	1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 a viac obytých miestností	nezistené	Spolu
Počet bytov	133	254	927	357	401	5	2 077
Podiel (%)	6,4	12,2	44,6	17,2	19,3	0,2	100,0

Zdroj: SODB 2021

Aj po roku 2000 sa v meste výrazne stavia. Väčšina domov v meste bola postavená počas socializmu. Avšak aj po roku 2000 sa mesto z hľadiska počtu nových domov a bytov významne rozširuje, pričom len za druhú dekádu pribudlo v Spišskej Belej až 154 nových domov.

Tabuľka 25: Domy podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919-1945	1946-1960	1961-1980	1981-2000	2001-2010	2011-2015	2016 a neskôr	nezistené	Spolu
Počet domov	190	160	158	376	222	77	97	57	4	1 341
Podiel (%)	14,2	11,9	11,8	28,0	16,6	5,7	7,2	4,3	0,3	100,0

Zdroj: SODB 2021

V Spišskej Belej je pre obyvateľov dostupných až 207 nájomných bytov, záujem o byty je obrovský. Mesto Spišská Belá vlastní 10 bytových domov s nájomnými bytmi, pričom ďalšie nájomné byty vlastní v pamiatkovej zóne. Celkovo má teda pre obyvateľov aktuálne k dispozícii až 207 nájomných bytov. Všetky nájomné byty sú obsadené, pričom cca 12 % z nich je obývaných príslušníkmi marginalizovaných rómskych komunít. Mestský úrad pritom dlhodobo eviduje spravidla niekoľko desiatok žiadostí o pridelenie nájomného bytu, čo znamená, že v meste s najvyššou pravdepodobnosťou existuje potenciál pre výstavbu ďalšieho bytového domu. Aktuálne sa v meste prostredníctvom súkromného investora realizuje výstavba ďalších bytov (avšak pravdepodobne nie nájomných) – vzniknúť by takto malo viac ako 50 ďalších bytov.

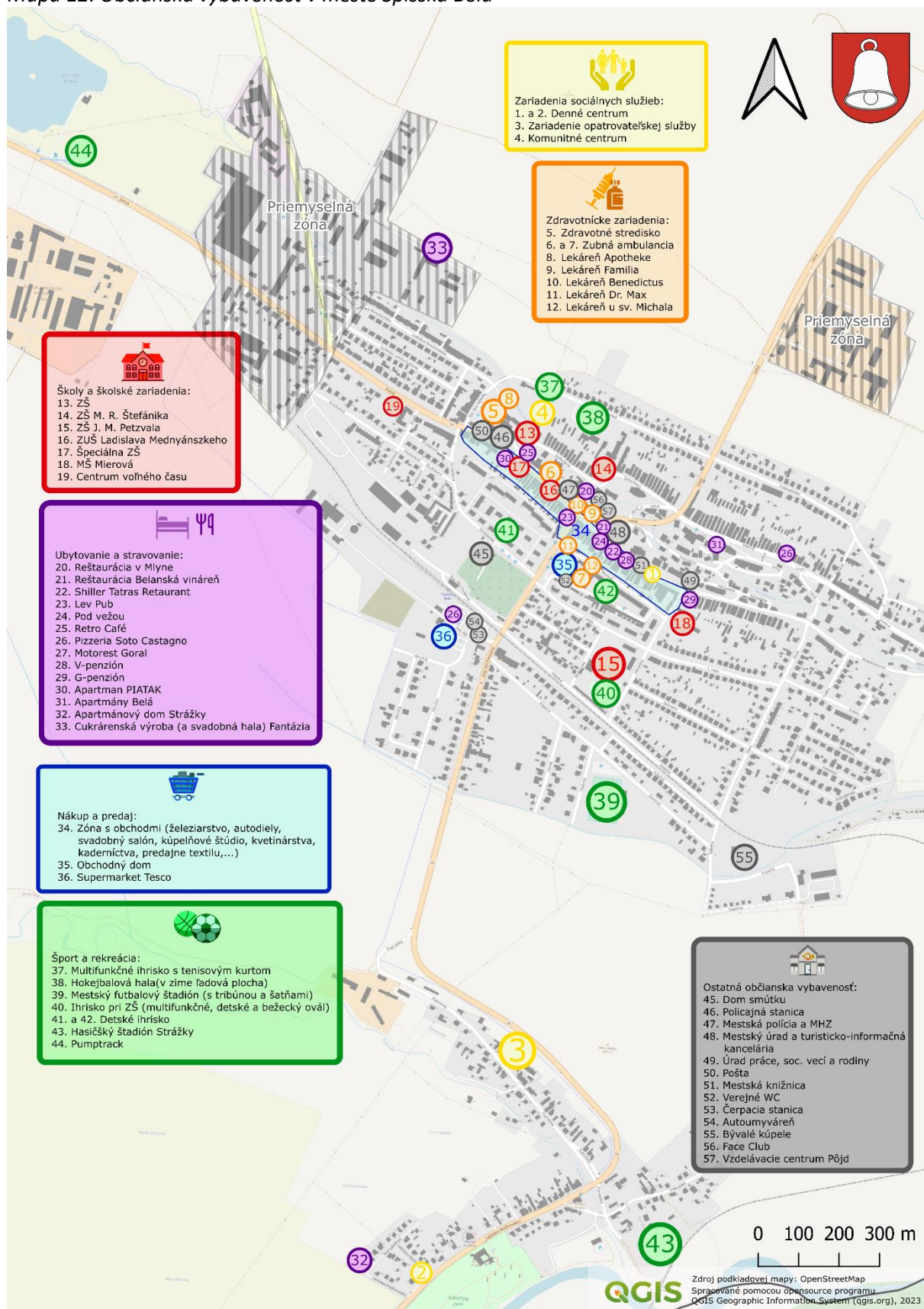
Záujem o bývanie v Spišskej Belej neúfcha, mesto realizuje kroky na pokrytie dopytu po bývaní. Podobne ako je tomu pri nájomných bytoch, aj pri rodinných domoch eviduje mesto výrazný záujem o bývanie (o výstavbu nových rodinných domov). Ako už bolo spomenuté, len za ostatných 10 rokov vzniklo v Spišskej Belej viac ako 150 nových rodinných domov, čo v priemere predstavuje cca 15 nových RD ročne. V nadväznosti na uvedené skutočnosti realizuje mesto rôzne kroky a aktivity smerujúce k ďalšej hromadnej aj individuálnej bytovej výstavbe (poskytovanie súčinnosti developerom a záujemcom o výstavbu, príprava legislatívnych podmienok v podobe územného plánu a pod.). V Spišskej Belej sú (okrem iných, menších lokalít) aktuálne územným plánom určené 4 súvislé lokality na výstavbu – z toho jedna na hromadnú bytovú výstavbu (HBV pri kúpeľoch) a tri na individuálnu bytovú výstavbu (v Strážkach, IBV na Píle a IBV Weberova). Uvedené lokality sa aj reálne pripravujú na výstavbu (majetkovoprávne usporiadanie, príprava parciel, výstavba inžinierskych sietí a pod.).

Občianska vybavenosť

Občianska vybavenosť v Spišskej Belej je na vynikajúcej úrovni. Väčšina budov a zariadení v rámci občianskej vybavenosti je situovaných najmä v centrálnej časti intravilánu, pozdĺž hlavnej cesty I/66 (ktorá je v meste po križovatku s cestou I/77 označená ako ulica Zimná a ďalej pokračuje ako ulica Mierová) a popri Hviezdoslavovej ulici. V tejto centrálnej časti sa nachádza budova mestského úradu (v ktorom sídli aj turisticko-informačná kancelária), námestie, budova mestskej polície a Dobrovoľného hasičského zboru, budova pošty, štátnej polície, zdravotné stredisko, komunitné centrum, budovy ZŠ, ZUŠ, Špeciálnej ZŠ, budovy dvoch múzeí, obchodný dom, niekoľko ubytovacích a stravovacích zariadení. Ďalej sa v tejto časti mesta nachádza aj niekoľko lekární, kaderníctiev, svadobný salón, predajne textilu, drogerie, predajne potravín a domácich potrieb, kvetinarstiev a kaviarní. Severná a severozápadná časť intravilánu mesta je charakteristická areálmi poľnohospodárskej a priemyselnej výroby. Južne od centrálnej časti mesta sa nachádza mestský cintorín s domom smútku, čerpacia stanica s autoumyvárňou, mestský futbalový štadión MŠK Slavoj Spišská Belá (so šatňami a krytou tribúnou), ZŠ J. M. Petzvala a areál bývalých kúpeľov. Druhý cintorín sa nachádza v časti Strážky. Okrem toho sa v Strážkach nachádza aj hasičský štadión, ktorý slúži pre potreby dobrovoľného hasičského zboru. V rámci sociálnych služieb sa v Strážkach nachádza zariadenie opatrovateľskej služby a denné centrum.

Mapa 12: Občianska vybavenosť v meste Spišská Belá

Zdroj: vlastné spracovanie

Zdravotníctvo a sociálne služby

Zdravotná starostlivosť je v Spišskej Belej na výbornej úrovni. Obyvatelia mesta za primárnu zdravotnú starostlivosťou dochádzať nemusia. V centrálnej časti mesta (ul. Štefánikova) sa nachádza zdravotné stredisko, v ktorom sú dostupné ambulancie všeobecného lekára pre dospelých, pre deti a dorast, zubná ambulancia a gynekologická ambulancia. Okrem zdravotného strediska sú v meste lokalizované aj ďalšie ambulancie a rôzne rehabilitačné služby (napr. masáže, fyziatria, balneológia a iné). Ďalšie špecializované zdravotnícke ambulancie, pohotovosti a nemocnice sú dostupné najbližšie v Kežmarku, Poprade alebo Starej Ľubovni.

Významnú pomoc pre obyvateľov mesta Spišská Belá na úseku zdravotníctva a sociálnych vecí poskytujú aj viaceré spoločnosti, ktoré prevádzkujú svoje **Agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS)** a ktorých pracovníci poskytujú ošetrovateľskú starostlivosť aj pre osoby žijúce v meste Spišská Belá (napr. ADOS Nádej, ADOS Šias Stará Ľubovňa a iné). Táto služba ošetrovateľskej starostlivosti sa však už neposkytuje podľa zákona o sociálnych službách – no jej význam je pre obyvateľov, ktorí ju potrebujú, obrovský. ADOS je vo všeobecnosti zariadenie ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ktoré poskytuje komplexnú domácu ošetrovateľskú starostlivosť. Vykonáva ju zdravotná sestra v domácom prostredí alebo v inom prirodzenom sociálnom prostredí klienta. Domácu ošetrovateľskú starostlivosť navrhuje pre klienta praktický lekár zdravotnej starostlivosti, s ktorým má táto fyzická osoba uzavretú dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Môže ju odporučiť aj lekár špecializovanej ambulantnej starostlivosti, ošetrojúci lekár ústavnej zdravotnej starostlivosti alebo ošetrojúca sestra ústavnej zdravotnej starostlivosti. Výkony za túto ošetrovateľskú starostlivosť sú plne hrazené zdravotnou poisťovňou klienta, čiže pre klienta sú bezplatné. ADOS poskytuje prostredníctvom zdravotných sestier pacientom zdravotnícke výkony ako napr. ošetrovanie rán, dekubitov, vredov, realizácia odberov, podávanie liekov, infúzií, rehabilitácia a pod.

Mesto Spišská Belá je na úseku sociálnych služieb mimoriadne aktívne, v zmysle zákona o sociálnych službách zabezpečuje svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- základné sociálne poradenstvo: v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom;
- posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu: vyššie spomínaná povinná činnosť, ktorú mesto v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- opatrovateľská služba: sociálna služba poskytovaná obcou terénnou formou na neurčitý čas fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II podľa prílohy č. 3 zákona o sociálnych službách a tiež fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4 tohto zákona. Ide teda najmä o pomoc osobám, ktoré majú zníženú sebestačnosť z dôvodu veku, chronického ochorenia alebo zdravotného postihnutia a sú odkázaní na pomoc inej osoby pri úkonoch sebaobsluhy (osobná hygiena, stravovanie, pomoc pri vyzliekaní a obliekaní, pomoc pri chôdzi), úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť (nákup, príprava jedla, upratovanie, pranie, žehlenie) a pri základných sociálnych aktivitách (sprievod na lekárske vyšetrenie, vybavenie úradných záležitostí). Mesto Spišská Belá túto službu poskytuje terénnou formou, v čase spracovania tohto dokumentu ju poskytuje 9 osobám prostredníctvom 8 opatrovateľiek;
- zariadenie opatrovateľskej služby: budova zariadenia sa nachádza v mestskej časti Strážky, na ul. Popradská 1006/11. Sociálna služba sa v zariadení poskytuje pobytovou-ročnou formou, jeho kapacita je 10 osôb. V zariadení opatrovateľskej služby sa poskytuje sociálna služba na určitý čas plnoletej fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby podľa prílohy č. 3 zákona, ak jej nemožno poskytnúť opatrovateľskú službu. V zariadení opatrovateľskej služby sa
 - a) poskytuje
 - pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby,
 - sociálne poradenstvo,

- sociálna rehabilitácia,
- ubytovanie,
- stravovanie,
- upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva,
- b) utvárajú podmienky na úschovu cenných vecí.
- komunitné centrum: budova komunitného centra sa nachádza na ul. Tatranská 1445/33. Sociálna služba sa v komunitnom centre poskytuje ambulantnou formou od r. 2021, jeho kapacita je 20 osôb. Túto sociálnu službu mesto zároveň poskytuje aj terénou formou. V komunitnom centre sa okrem komunitnej práce a komunitnej rehabilitácie fyzickej osobe ohrozenej sociálnym vylúčením alebo obmedzením jej schopnosti spoločensky sa začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu zotrávania v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby
 - a) poskytuje
 - základné sociálne poradenstvo,
 - pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
 - pomoc pri príprave na školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školského zariadenia,
 - b) vykonáva preventívna aktivita,
 - c) zabezpečuje záujmová činnosť.
- denné centrum: mesto je prevádzkovateľom až dvoch denných centier: jedno je na ul. Hviezdoslavova 379/21 (jeho kapacita je 45 osôb) a druhé v Strážkach, na ul. Ladislava Medžanského 2711 (kapacita tohto je 80 osôb). V oboch denných centrách sa sociálna služba poskytuje ambulantnou formou. V dennom centre sa poskytuje sociálna služba počas dňa fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek, fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom, rodičovi s dieťaťom alebo starému rodičovi s vnukom alebo vnučkou. V dennom centre sa najmä poskytuje sociálne poradenstvo a zabezpečuje záujmová činnosť;
- prepravná služba: je to sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanej na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom alebo fyzickej osobe s nepriaznivým zdravotným stavom s obmedzenou schopnosťou pohybu po rovine alebo po schodoch a obmedzenou schopnosťou orientácie.

V Spišskej Belej nepôsobia žiadni iní verejní ani neverejní poskytovatelia sociálnych služieb. Vzhľadom na rýchlo sa zvyšujúci počet seniorov v meste¹¹ (ako aj v spoločnosti ako celku) a s tým spojený predpoklad zvyšovania dopytu po sociálnych službách, bolo by vhodné v meste vybudovať ďalšie zariadenie sociálnych služieb (nielen) pre seniorov. To by mohlo fungovať ako integrované centrum s rôznymi službami v prospech obyvateľov mesta (nielen sociálnymi).

Kultúra, kultúrno-spoločenský život a šport

Infraštruktúra kultúry je v Spišskej Belej na veľmi dobrej úrovni. V centrálnej časti mesta sa nachádza námestie, na ktorom sa organizujú rôzne podujatia a slávnosti. Každoročne sa v meste koná dvojdnové podujatie Dni mesta Spišská Belá a jednodňový Spišský zemiarsky jarmok (v roku 2023 so svojim 19. ročníkom). Okrem toho sa príležitostné podujatia konajú aj na futbalovom ihrisku, v ZUŠ (vystúpenia žiakov) a v parku pri kaštieli v Strážkach (napr. Kaštieľne hry, Fest fajný fest a iné). V Spišskej Belej je zriadené aj Múzeum Dr. M. Greisigera a Múzeum J. M. Petzvala. Slovenská národná galéria má zriadené vysunuté pracovisko v kaštieli Strážky. V budove mestského úradu sa nachádza veľká kinosála, ktorej

¹¹ Pozri kapitolu Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

technický stav je však už výrazne zastaraný a vyžaduje si rekonštrukciu (vrátane vybudovania bezbariérového prístupu).

V meste sa uchovávajú a rozvíjajú ľudové tradície – pôsobí tu folklórny súbor, dychová hudba i ľudová hudba. V rámci folklóru pôsobí v meste najmä detský folklórny súbor Belanček, ktorý je tvorený folkloristami spomedzi mladších aj starších žiakov základných škôl v meste. So svojimi vystúpeniami sa zúčastňuje rôznych spoločenských podujatí. Hudobné teleso Dychová hudba Belančanka má dlhú históriu, ktorá siaha až do roku 1881. V súčasnosti má toto teleso 15 členov. Ľudové teleso Ľudová hudba Podtatranec oficiálne vzniklo v roku 2015, no fungovalo už od roku 2010. Toto ľudové teleso si kladie za cieľ hlavne uchovávať, rozvíjať, interpretovať a šíriť ľudové umenie, folklór a hudbu.

Významné postavenie v kultúrno-spoločenskom živote mesta má aj ochotnícke divadlo a práca s mládežou. Rozvoju divadelného umenia sa v meste venuje ochotnícke divadlo THEATROBALANS, ktoré bolo založené v roku 2009 a ktoré počas svojej existencie predstavilo viacero rôznych vystúpení. Organizačnou zložkou mesta, ktorá pracuje najmä s mládežou, ale svojimi aktivitami významne podporuje kultúrny život v meste, je FACE CLUB.

Obrázok 8: Ľudová hudba Podtatranec na svadbe v Strážkach

Zdroj: www.podtatranec.sk/fotogaleria/

Obrázok 9: Detský folklórny súbor Belanček

Zdroj: www.facebook.com

Obrázok 10: Ochotnícke divadlo THEATROBALANS

Zdroj: spisskabela.sk/mesto/spolky-a-spolocenske-organizacie/theatrobals/

Obrázok 11: Belianska dychovka

Zdroj: spisskabela.sk/mesto/spolky-a-spolocenske-organizacie/belianska-dychovka/

Kultúrno-spoločenský život v Spišskej Belej je veľmi bohatý. Počas roka sa tu koná viacero kultúrno-spoločenských podujatí, organizovaných najčastejšie mestom, ZUŠ, miestnymi subjektmi a dobrovoľníkmi. Obyvatelia mesta a jeho návštevníci majú počas roka možnosť navštíviť už spomínané podujatia ako napr. Dni mesta Spišská Belá, Spišský zemiakarský jarmok, koncerty absolventov ZUŠ, ale aj ďalšie podujatia, ktoré sa konajú v rámci špecifických osláv (napr. Deň matiek, Medzinárodný deň detí). Okrem miestnych obyvateľov na týchto podujatiach spravidla vystupujú aj mnohí celoslovensky významní interpreti.

V Spišskej Belej pôsobí rímskokatolícka, gréckokatolícka aj evanjelická cirkev, preto sú tu vybudované až 4 kostoly (3 priamo v meste a jeden v časti Strážky). Podobne ako je tomu v iných mestách a obciach, aj v Spišskej Belej má významné postavenie v živote mesta cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. V meste je zriadená rímskokatolícka farnosť, patriaca do Spišskej diecézy, Kežmarského dekanátu. Pre potreby rímskokatolíckej cirkvi slúžia Kostol sv. Antona Opáta a Pustovníka na námestí (pochádza z obdobia okolo r. 1260) a Kostol sv. Anny v Strážkach. V oboch sa konajú pravidelné sv. omše. V meste má sídlo aj farský úrad Evanjelickej cirkvi a.v., ktorá má v meste pre svoje potreby vybudovaný kostol (z roku 1786). Najmladší Chrám sv. Cyrila a Metoda má v meste vybudovaný Gréckokatolícka cirkev.

Celkovo sú v meste dve pohrebiská, obe slúžia na pochovávanie zosnulých. Kapacita pohrebiska v Spišskej Belej je však nedostatočná. Jedno pohrebisko sa nachádza v južnej časti intravilánu mesta, na Družstevnej ulici. Pri tomto pohrebisku je vybudovaný aj moderný Dom smútku. Kapacita tohto pohrebiska už do budúcnosti postačovať nebude, potrebné je jeho rozšírenie. Ďalšie pohrebisko sa nachádza v časti Strážky, tam Dom smútku vybudovaný nie je. Kapacita tohto pohrebiska je dostatočná.

Pre potreby športového vyžitia obyvateľov je v meste prístupných viacero športovísk a športovo-rekreačných zariadení, vrátane niekoľko detských ihrísk. Na juhu centrálnej časti mesta sa nachádza mestský futbalový štadión MŠK Slavoje Spišská Belá s krytou tribúnou a sociálnou/hygienickou budovou (so šatňami). Technické vybavenie je však už potrebné rekonštruovať (umelý trávnik, osvetlenie). Areál je pre širokú verejnosť uzavretý, slúži pre potreby organizovaného športu. V severnej časti intravilánu sa nachádza krytá hokejbalová aréna (ktorá sa v zime mení na ľadovú plochu) a vedľa nej multifunkčné

ihrisko s tenisovým kurtom. Mesto má vybudované aj detské ihriská pri bytových domoch. V záujme zapájania detí so zdravotným postihnutím do spoločenského života je potrebné do detských ihrísk zakomponovať aj rôzne inkluzívne prvky tak, aby aj týmto deťom bolo umožnené aktívne a bezpečne sa zapojiť do hry a interakcie s inými deťmi. Ďalšie športoviská sa nachádzajú pri budove ZŠ J. M. Petzvala – multifunkčné ihrisko, detské ihrisko a bežecký ovál. Pri oboch ZŠ, ktorých zriaďovateľom je mesto, sú vybudované aj vlastné telocvične.

Predstavitelia organizovaného športu sú predovšetkým MŠK Slavoj Spišská Belá a Dobrovoľný hasičský zbor mesta. Mestský športový klub Slavoj vznikol zlúčením dvoch klubov – Telovýchovnej jednoty Slavoj Spišská Belá a Telovýchovnej jednoty Strážky, svoju činnosť takto vykonáva od 1. júna 2009. Tento mestský športový klub má 4 samostatné oddiely: futbalový, hokejbalový, stolnotenisový a bedmintonový. Futbalový klub pozostáva z kategórií prípravka (U11), mladší žiaci (U13), starší žiaci (U15), mladší dorast (U17), starší dorast (U19) a muži (A mužstvo). Mužstvo dospelých v súčasnosti súťaží v V. lige Sever, zvyšné kategórie v III. ligách. Na štadióne v meste klub každý rok organizuje aj podujatie spojené so súťažou v kopaní jedenástok – Belianske jedenástky. Hokejbalový oddiel MŠK Spišská Belá je veľmi úspešný – tento oddiel dokonca hrá celoslovenskú hokejbalovú extraligu. Na svoju činnosť využíva hokejbalovú halu, ktorá sa v zimnom období mení na ľadovú plochu. V meste sú tak vytvorené podmienky aj na amatérsky hokej a verejné korčuľovanie. Ďalším významným predstaviteľom športu v meste je Dobrovoľný hasičský zbor mesta Spišská Belá. Tento DHZ je veľmi aktívny, počas roka sa (okrem samotnej ochrany pred požiarom) zúčastňuje aj rôznych hasičských súťaží. V rámci svojej činnosti pracuje aj s mládežou. Na výkon hasičského športu má k dispozícii vyššie spomínaný hasičský štadión v Strážkach. V minulosti bol v Spišskej Belej populárny aj basketbal, pričom tu existoval Mestský basketbalový klub Spišská Belá. Tento klub však už v súčasnosti žiadnu činnosť nevykonáva.

Priaznivcov motoristického športu a rýchlych áut združuje Automotoklub. Motoristi v Spišskej Belej sú organizovaní v Automotoklube, ktorý počas roka usporadúva rôzne akcie – častokrát s náučným charakterom najmä pre rodiny s deťmi, spojené aj s jazdami zručnosti (O pohár primátora mesta Spišskej Belej alebo O putovný pohár Slavomila Rusiňáka).

Aj neorganizovaný šport má v Spišskej Belej dlhú tradíciu, pričom obyvatelia majú rôzne možnosti športovania. Okrem pôsobenia v súťažiach sa v meste organizujú aj rôzne príležitostné a tradičné turnaje, preteky a pod. Významné postavenie v rozvoji športových zručností obyvateľov mesta má aj cyklistika. Aj vďaka vynikajúcej cyklistickej infraštruktúre (vybudované cyklochodníky a pumptrack) majú obyvatelia vhodné podmienky na športové vyžitie.

Tabuľka 26: Infraštruktúra kultúry a športu v meste

Kultúrny dom	áno	Telocvična	áno
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	nie
Knižnica	áno	Športové ihrisko umelé	áno
Ochotnícky divadelný súbor	áno	Detské ihrisko	áno
Folklorný súbor	áno	Športový klub	áno

Zdroj: vlastné spracovanie

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov mesta vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v meste dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v meste.

Dostupnosť základných administratívno-správnych služieb je veľmi dobrá. Priamo v Spišskej Belej je dostupný matričný úrad a pobočka Úradu práce, všetky ďalšie (pre bežného obyvateľa najdôležitejšie) administratívno-správne služby sú pre obyvateľov Spišskej Belej dostupné v susednom Kežmarku (okresný úrad, daňový úrad a pod.).

Tabuľka 27: Spádovosť mesta k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Spišská Belá
Pracovisko daňového úradu	Kežmarok
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Spišská Belá
Okresný súd	Poprad, pracovisko Kežmarok
Okresný úrad	Kežmarok
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Spišská Belá

Zdroj: vlastné spracovanie

Bezbariérovosť

Osoby v Spišskej Belej majú čiastočný problém s bezbariérovým prístupom. Veľmi významnou pomocou od samosprávy (ale aj od iných orgánov verejnej moci) v prospech najmä ťažko zdravotne postihnutých občanov a seniorov, ale napr. aj pre osoby vedúce detské kočíky, je budovanie bezbariérového prístupu. Z dôvodu kvalitnejšej sociálnej inklúzie a zlepšenia „prístupnosti mesta a verejných služieb“ pre osoby so sťaženou možnosťou pohybu je potrebné budovať bezbariérový prístup najmä do budov, slúžiacich na verejnoprospešné účely, ako aj na verejných komunikáciách – najmä chodníky s nájazdmi. V tomto smere je pozitívnou skutočnosť, že v meste je vybudovaný bezbariérový prístup do budovy mestského úradu aj do zdravotného strediska; na druhej strane, viaceré kancelárie, resp. ambulancie sa nachádzajú na poschodí, kam je už prístup pre tieto osoby sťažený. Vhodné je vybudovať bezbariérový prístup aj do kinosály. Bezbariérový prístup nie je vybudovaný v priestoroch orgánu štátnej správy UPSVaR a štátnej firmy Slovenská pošta, chýba však aj v niektorých kostoloch a vo vzdelávacích a osvetových zariadeniach mesta.

Tabuľka 28: Bezbariérový prístup do verejných budov a na komunikáciách

Budova / priestor	Bezbariérový prístup	Poznámka
Mestský úrad Spišská Belá	čiastočne	Do budovy bezbariérový prístup vybudovaný je, avšak viaceré kancelárie mestského úradu sa nachádzajú na poschodí
Kinosála	nie	
Zdravotné stredisko	áno	K dispozícii je schodolez
Mestská polícia	nie	
Mestská knižnica + denné centrum + Múzeum Dr. M. Greisigera	nie	
Face klub + Pôjd	nie	
Pošta	nie	
Pobočka UPSVaR	áno	
MŠ – hlavná budova	nie	Deti s pohybovým obmedzením sú účelovo presúvané do elokovaného pracoviska MŠ s bezbariérovým prístupom

MŠ – elokované pracovisko	áno	
ZŠ J. M. Petzvala + ZŠ M. R. Štefánika + Špeciálna ZŠ	čiastočne	Žiaci s obmedzeniami mobility sú umiestňovaní v triedach na prízemí alebo častiach školy, na to prispôsobených
ZUŠ + elokované pracovisko	nie	
Rímskokatolícky kostol	nie	
Gréckokatolícky kostol	áno	
Evanjelický kostol	nie	
Chodníky	áno	

Zdroj: Mestský úrad, vlastný prieskum

Sociálna oblasť – sumarizácia

Sociálna oblasť - sumarizácia:

Počet obyvateľov mesta už 30 rokov takmer nepretržite rastie (avšak nie rýchlym tempom). Kým v r. 1993 malo mesto cca 5 700 obyvateľov, v súčasnosti je to takmer 6 700. V ostatných rokoch však badať spomalenie tempa rastu, pričom došlo aj k medziročným poklesom. Podiel Rómov na celkovom počte obyvateľov tvorí cca 8 % (cca 520 osôb).

Dôvodom rastu počtu obyvateľov je najmä výrazne kladná bilancia prirodzeného pohybu obyvateľstva (relatívne vysoká natalita v kombinácii s nízkou mortalitou). Kladná je aj bilancia migračného pohybu (viac obyvateľov sa do mesta nasťahuje ako sa ich z mesta vysťahuje), v ostatných rokoch však už badať obrátenie tohto trendu a z aspektu migrácie začínajú prevládať depopulačné procesy.

Veková štruktúra obyvateľstva je v porovnaní s priemerom SR o niečo lepšia, v meste žije mierne mladšie obyvateľstvo. Hoci aj obyvateľstvo Spišskej Belej starne, deje sa tak pomalšie ako je priemer SR. Skladba vekovej štruktúry obyvateľstva mesta Spišská Belá sa za ostatných 10 rokov zhoršila, avšak nie tak výrazne, ako priemer SR. Výrazne však narastá počet obyvateľov v seniorskom veku, čo bude na samosprávu vytvárať čoraz väčší tlak na poskytovanie rôznych služieb pre túto vekovú skupinu obyvateľov (napr. sociálnych služieb).

Podmienky v rámci predprimárneho a primárneho vzdelávania sú v meste na veľmi dobrej úrovni. Samotné mesto je zriaďovateľom materskej školy, dvoch ZŠ aj ZUŠ. Problematická je kapacita ZŠ na Štefánikovej ulici (potreba rozšírenia), vhodné je dobudovať školskú jedáleň pri ZŠ na ul. Moskovskej. Pri oboch ZŠ sú vybudované aj telocvične. Potenciálnym problémom môže byť aj kapacita MŠ. Veľkým pozitívom je koncepčná práca mesta na úseku práce s mládežou (neformálne vzdelávanie, voľnočasové aktivity a pod.)

V Spišskej Belej sa okrem rodinných domov nachádza aj veľké množstvo bytových domov. Väčšina BD je vo vlastníctve súkromných osôb, samotné mesto je však vlastníkom až cca 200 nájomných bytov. Tie sa nachádzajú v 10 mestských bytových domoch, niektoré byty mesto vlastní v pamiatkovej zóne. V Spišskej Belej sa výrazne stavia, pričom naďalej tu existuje veľký dopyt po bývaní – a to tak v nájomných bytoch, ako aj v rodinných domoch. Záujem o prípravu ucelených lokalít IBV a tiež o výstavbu bytov majú aj niektorí súkromní investori (ktorí túto výstavbu aj realizujú). Kvalita domového a bytového fondu je v meste veľmi dobrá.

Občianska vybavenosť v Spišskej Belej je na veľmi dobrej úrovni. Nachádzajú sa tu školy, kultúrne zariadenia, cirkevné zariadenia, rôzne zariadenia služieb, obchodné prevádzky, športoviská a iné. Rovnako je na výbornej úrovni dostupná aj zdravotná starostlivosť – v zrekonštruovanom zdravotnom stredisku (ako aj na iných miestach v meste) sa nachádzajú viaceré ambulancie lekárov, vrátane rehabilitačných prevádzok. Samotné mesto je zriaďovateľom viacerým zariadením sociálnych služieb.

Kultúrno-spoločenský život v Spišskej Belej je bohatý, počas roka sa tu koná množstvo rôznych kultúrno-spoločenských a športových podujatí. Pôsobia tu niektoré kultúrne telesá. Pre potreby športového vyžitia obyvateľov je v meste dostupných viacero športovísk a športovo-rekreačných zariadení.

Kľúčové rozvojové výzvy:

- rýchly nárast obyvateľov v seniorskom veku a s tým spojená potreba realizácie služieb pre túto vekovú skupinu obyvateľov
- zvýšenie kapacity MŠ
- zvýšenie kapacity ZŠ M. R. Štefánika
- výstavba školskej jedálne pri ZŠ J. M. Petzvala
- pokrytie dopytu po bývaní – výstavba nájomných bytov a príprava lokalít pre IBV
- modernizácia kinosály
- výstavba integrovaného centra sociálnych služieb
- chýbajúci bezbariérový prístup do niektorých budov a priestorov.

Environmentálna oblasť

Prírodné pomery

Geologická stavba územia nie je veľmi pestrá. Celé územie tvorí centrálnokarpatský paleogén (flyšové pásmo), ktorý je tvorený najmä pieskovecami a ílovcami, v menšej miere zlepenkami a ďalšími horninami (hutianske a zuberecké súvrstvie). Tie sú však hojne prekryté kvartérnymi sedimentmi – a to najmä glacifluviálnymi a fluviálnymi.

Z hľadiska geomorfologického členenia sa takmer celé územie mesta nachádza v Podtatranskej kotline. Katastrálne územie mesta patrí do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty a provincie Západné Karpaty. Takmer celé územie mesta patrí do subprovincie Vnútorne západné Karpaty, Fatransko-tatranskej oblasti, celku Podtatranská kotlina, podcelku Popradská kotlina a dvoch častí: Kežmarská pahorkatina a Lomnická pahorkatina (s rovnomennými geomorfologickými jednotkami). Len veľmi malá časť katastra na krajnom východe územia patrí do subprovincie Vonkajšie západné Karpaty, Podhôrno-magurskej oblasti, celku Levočské vrchy, podcelku Levočská vrchovina a časti Ľubické predhorie (s rovnomennou geomorfologickou jednotkou).

Hydrologicky patrí územie mesta do úmoria Baltského mora a povodia Popradu. Sústavu vodných tokov v území tvoria predovšetkým rieky Poprad a Biela, Beliansky potok, Bleskovec, Hučava, Čierna voda, Krížoveský potok, Štiep a Šúplatský potok. Tieto toky majú niekoľko ďalších menších prítokov. Spomínané rieky a potoky majú stredohorský snehovo-dažďový režim odtoku s najvyššou vodnosťou v marci až máji a najnižšou vodnosťou v januári a februári a tiež v septembri a októbri. Územie mesta patrí do hydrogeologického rajónu QG 139 Kryštalínium časti Vysokých Tatier a kvartér ich predpolia.

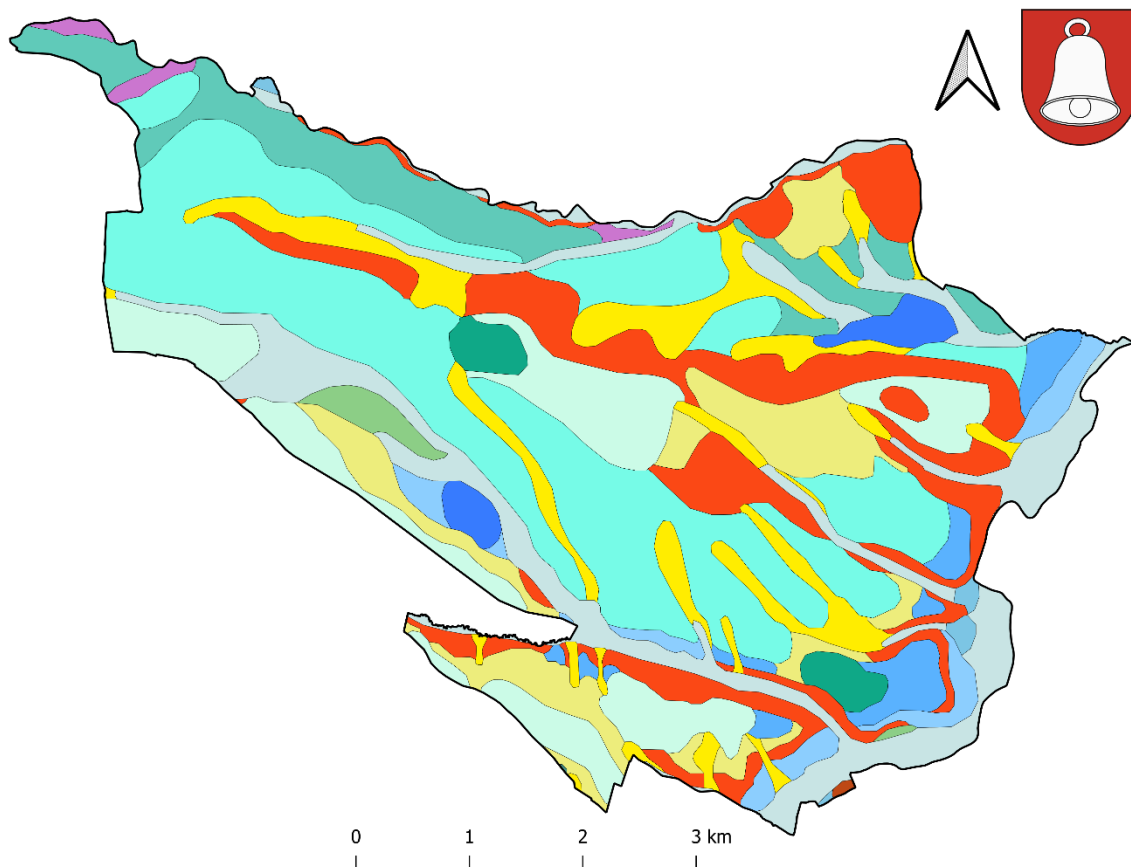
Celé územie patrí do chladnej klimatickej oblasti. Katastrálne územie mesta Spišská Belá patrí do chladnej klimatickej oblasti, mierne chladného, veľmi vlhkého okrsku (C1) s priemernou júlovou teplotou v rozmedzí 12 °C až 16 °C a priemernou ročnou teplotou okolo 4 °C. Územie je priemerne bohaté na vlahu, priemerný ročný úhrn zrážok sa v severozápadnej (vyššie položenej) časti pohybuje na úrovni cca 700-800 mm, v ostatnej časti na úrovni cca 600-700 mm. V januári dosahuje úhrn zrážok 20-40 mm, v júli 80-100 mm.

V katastri mesta sa nachádzajú viaceré pôdne typy. Najväčšiu časť katastra tvoria fluvizeme (s pôdnymi jednotkami najmä fluvizeme kultizemné) a pseudogleje (S pôdnymi jednotkami pseudogleje modálne kyslé a pseudogleje kultizemné). V južnej časti katastra (oblasť Strážok) sa nachádzajú kambizeme (v rámci pôdných jednotiek ide najmä o kambizeme pseudoglejové nasýtené). Sporadicky sa tu vyskytujú aj rendziny.

Z hľadiska fytogeografického členenia patrí väčšina územia do ihličnatej fytogeograficko-vegetačnej zóny, okresu Popradská kotlina. Prirodzenou potenciálnou vegetáciou sú najmä jedľové a jedľovo-smrekové lesy. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje územie do provincie listnatých lesov, podkarpatského úseku.

Mapa 13: Geologická stavba územia

Legenda

— hranica k. ú.

Geologická jednotka

KVARTÉR

Holocén v celku

fluviálne sedimenty: litofaciálne nečlenené nívne hliny, alebo piesčité až štrkovité hliny dolinných nív a nív horských potokov

proluviálne sedimenty: prevažne hliny a piesčité hliny s úlomkami hornín a zahlinenými štrkami v nívnych náplavových kužeľoch

organické sedimenty: rašeliny (slatiny a vrchoviská), humózne rašelinové hliny

Mladší pleistocén - holocén

deluviálno-fluviálne sedimenty: prevažne ronové hliny, piesčité hliny s úlomkami, jemnozrnné piesky a splachy zo spraší

Pleistocén/holocén

deluviálno-polygenetické sedimenty: hlinito-ílovité a piesčité svahové hliny

Mladší pleistocén

fluviálne sedimenty: štrky, piesčité štrky a piesky dnovej akumulácie v nízkych terasách

glacifluviálne sedimenty: hrubé, balvanovité až blokované piesčité štrky v nívach, nízkych terasách a nízkych kužeľoch

Stredný pleistocén (mladšia časť)

fluviálne sedimenty: piesčité štrky a štrky vyšších stredných terás

fluviálne sedimenty: piesčité štrky a štrky nižších stredných terás

glacifluviálne sedimenty: hrubé, balvanovité až blokované piesčité štrky vyšších stredných terás a kužeľov

glacifluviálne sedimenty: hrubé, balvanovité až blokované piesčité štrky nižších stredných terás a kužeľov

Stredný pleistocén (staršia časť)

glacifluviálne sedimenty: hrubé, balvanovité štrky s blokmi, miestami s pokryvom splachových hlin

Starší pleistocén

glacifluviálne sedimenty: rozpadavé štrky, balvany až bloky a rozspové piesky vo vysokom náplavovom kuželi a terase

PALEOGÉN

PODTATRANSKÁ SKUPINA

Zuberecké súvrstvie

normálny flyš: ílovce, siltovce a pieskovce

kežmarské vrstvy: hrubé lavice pieskovcov, tenké polohy ílovcov

Zdroj podkladovej mapy: Štátny geologický ústav Dionýzy Štúra (geology.sk)

Spracované pomocou opensource programu QGIS Geographic Information System (qgis.org), 2023

Zdroj: vlastné spracovanie

Ochrana prírody a krajiny

Medzinárodné zmluvy, dohovory, európska a slovenská legislatíva ustanovujú rôzne sústavy ochrany prírody a krajiny. Základným zákonom v tejto oblasti je zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Ten z pohľadu národnej sústavy definuje všeobecnú a osobitnú ochranu prírody a krajiny. V rámci osobitnej ochrany rozlišuje územnú ochranu (veľkoplošné a maloplošné chránené územia), druhovú ochranu (rastlín, živočíchov, chránených nerastov a chránených skamenelín) a ochranu drevín. Transpozíciou európskej legislatívy ustanovuje zákon č. 543/2002 Z. z. na území Slovenska 2 typy európskej sústavy chránených území NATURA 2000: Chránené vtáčie územia (CHVÚ) a územia európskeho významu (ÚEV). Okrem toho ustanovuje na Slovensku aj chránené územia medzinárodného významu (na základe osobitných zmlúv, príp. vyplývajúce z členstva SR v medzinárodných organizáciách) – patria tam napr. ramsarské lokality, lokality svetového prírodného dedičstva, biosférické rezervácie a pod.

Na území mesta sa nachádza viacero chránených území – a to tak z pohľadu slovenskej legislatívy, ako aj spomedzi chránených území NATURA 2000. Západná časť katastra mesta Spišská Belá leží v ochrannom pásme TANAP-u, platí tu teda 2. stupeň ochrany. Okrem toho sa na území mesta nachádzajú aj dve maloplošné chránené územia:

- NPR Belianske lúky (4. stupeň územnej ochrany prírody),
- PP Beliansky potok (4. stupeň územnej ochrany prírody).

V katastri mesta sa zároveň nachádzajú až štyri územia európskeho významu:

- Belianske lúky,
- Beliansky potok,
- Trstinné lúky,
- Stredný tok Popradu.

Juhovýchodná hranica katastra mesta sa dotýka s Chráneným vtáčím územím Levočské vrchy (avšak toto CHVÚ už do katastra mesta nezasahuje).

Mestské lesy

Spišská Belá je vlastníkom obrovských plôch lesov v TANAP-e a jeho ochrannom pásme, ktoré sú obhospodarované prostredníctvom svojej firmy Lesy Mesta Spišská Belá s.r.o. Väčšina z lesov sa nachádza mimo katastra mesta. Podnik Lesy Mesta Spišská Belá obhospodaruje až 4 685 ha lesných pozemkov, pričom na 3 981 hektároch sa nachádzajú lesné porasty. Na území mesta Spišská Belá sa pritom nachádza len cca 10 % plochy lesov, až 90 % plochy sa nachádza mimo katastra – najmä v katastroch Tatranskej Kotliny a Ždiaru. Hospodárenie sa vykonáva až v troch lesných obvodoch – LO Ždiar (1 951 ha), LO Flák (1 745 ha) a LO Lendak (989 ha). Celé (Lesmi Mesta) obhospodarované územie je súčasťou TANAP-u a jeho ochranného pásma, čo znamená, že hospodárenie v lesoch sa vykonáva v územiach so zvýšeným stupňom ochrany (2. až 5. stupeň). Na obhospodarovanom území sa nachádzajú až 3 národné prírodné rezervácie (NPR Belianske Tatry, NPR Javorová dolina a NPR Dolina bielej vody) a 4 prírodné rezervácie (PR Zadné Meďodoly, PR Pálenica, PR Flák a PR Jedliny). Viac ako polovica obhospodarovanej rozlohy lesov je pritom zaradená do siete medzinárodných chránených území NATURA 2000 – a to do Chráneného vtáčieho územia Tatry (SKCHVU 030) a Územia európskeho významu Tatry (SKUEV 0307). Hlavnou činnosťou podniku Lesy mesta je:

- hospodárenie v mestských lesoch v zmysle zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch a zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny,
- produkcia sadeníc a semenáčikov lesných drevín na obnovu lesných porastov, pestovaných v lesných škôlkach – Šarpanec, Flák,
- predaj dreva a ostatných lesných produktov,

- vykonávanie prác v pestovnej , ťažbovej činnosti a ochrane lesa,
- ochrana pred požiarom a protipožiarna prevencia,
- údržba lesných ciest a zväžnic,
- výstavba a údržba chodníkov a iných stavieb potrebných pre obhospodarovanie mestských lesov,
- zabezpečenie odbornej správy lesov,
- zabezpečenie osobitých úloh pri tvorbe a ochrane ŽP (www.lesy.spisskabela.sk).

Vážne problémy v lesnom hospodárstve spôsobujú nelegálne výrubu v okolí rómskej osady v Rakúsoch. Mesto Spišská Belá je totižto vlastníkom lesných pozemkov aj v okolí tejto osady. Zo strany niektorých obyvateľov danej osady pritom už dlhodobo dochádza k realizácii nelegálnych výrubov lesných porastov, ako aj k znečisťovaniu pozemkov (rôznymi odpadmi a pod.). Pri inventarizácii v roku 2014 Lesy mesta zistili, že oproti evidencii chýba v okolí osady cca 5 000 m³ dreva. Následné monitorovanie ukázalo, že cca od roku 2015 sa každoročne „stratí“ les o rozlohe jedného futbalového ihriska. Navyše, k výrubom dochádza v mladých porastoch, takže les v podstate ani nestihne vyrásť. Príslušníci MRK tieto nelegálne výrubu realizujú za účelom získania zdroja tepla – na kúrenie a varenie. Horšie (z hľadiska možnej postihnuteľnosti, trestnej zodpovednosti) je, že výrubu vykonávajú maloleté deti, ktoré túto činnosť realizujú na podnet vlastných rodičov.

V dôsledku tejto nelegálnej činnosti les v okolí osady ustupuje. Výsledkom je, že na lesných pozemkoch v okolí osady, kde kedysi bol les, v súčasnosti rastú v podstate už len kry. Podnik Lesy Mesta už lesný pôdny fond v týchto lokalitách, po viacerých negatívnych skúsenostiach, ani nezalesňuje. Reálne to teda znamená, že nelegálne výrubu sa vykonávajú čoraz ďalej od rómskej osady, čím dochádza k zmenšovaniu plochy lesa. Navyše, s tým, ako sa prudko zvyšuje počet obyvateľov osady, zároveň dochádza k prehľbovaniu a zväčšovaniu tohto problému (viac ľudí potrebuje zdroj tepla, vo väčšej miere sa vykonávajú nelegálne výrubu).

Škody nie sú len ekonomického, ale aj environmentálneho a celospoločenského charakteru. Samozrejme, tým, že sa nelegálne rúbu mladé porasty, dochádza k ekonomickým škodám na majetku vlastníka (ktorým je mesto Spišská Belá). Výrubom sa teda neničí len existujúci majetok, ale mesto prichádza aj o budúce výnosy (z predaja dorastenej drevnej hmoty). Navyše, vyrúbaný mladý les so sebou nesie aj negatívne environmentálne dôsledky, ako je napr. degradácia (obnaženie) pôdneho fondu, strata retenčnej schopnosti územia, oslabenie klimatickej funkcie lesa, jeho estetické funkcie (pre človeka), strata prirodzeného prostredia pre celé spektrum rastlín a živočíchov a iné. Nemenej závažným problémom je aj (už spomínané) znečisťovanie lesa odpadkami. Všetky tieto činnosti vyúsťujú do degradácie územia, ktorá predstavuje celospoločenský problém – všetky lesné pozemky sa totižto nachádzajú buď v ochrannom pásme TANAP-u, alebo priamo na jeho území. Ide teda o veľkoplošné chránené územia, ktoré sa nelegálnymi výrubmi významne znehodnocujú.

K čiastočnému riešeniu napomáhajú aj samotné Lesy Mesta. Keďže príslušníci MRK z osady majú záujem predovšetkým o „drobnejšiu, menšiu“ drevnú hmotu, mestský podnik záujemcom za odplatu vydáva lístky, prostredníctvom ktorých si môžu legálne nazbierať haluzinu a rôzny drevný odpad po ťažbe dreva. Túto možnosť však využíva len časť obyvateľov osady, časť z nich naďalej realizuje nelegálne výrubu. Samozrejme, v záujme ochrany svojho majetku realizuje tento mestský podnik aj výkon kontrolnej činnosti (stráženie) v lesných porastoch v okolí osady.

Na riešenie tohto problému je však potrebné realizovať celý komplex vzájomne koordinovaných a prepojených aktivít, a to v súčinnosti rôznych subjektov a organizácií. Problém nelegálnych výrubov je široký a komplexný, neexistuje žiadne jeho „jednoduché“ riešenie. Na jednej strane – existuje (objektívna) potreba určitej časti ľudí (obyvatelia osady) zabezpečiť si zdroj tepla a obživy. Na strane druhej – existuje (taktiež objektívny) záujem vlastníka lesa nakladať so svojim majetkom a požívať z neho úžitky. Niektorí obyvatelia osady – v súvislosti s tým, v akých sociálno-ekonomických a hygienických podmienkach žijú – si zdroj tepla zabezpečujú spomínanými nelegálnymi výrubmi dreva.

Na to, aby sa tejto ich činnosti zamedzilo, bude potrebné realizovať množstvo rôznorodých aktivít, ktorých nositeľmi by mali byť rôznorodé subjekty (štát prostredníctvom svojich organizácií, ako sú napr. okresný úrad, štátna ochrana prírody, polícia a iné, ďalej samosprávy, neziskové organizácie, vzdelávacie inštitúcie a pod.). Potrebné bude realizovať rôzne výchovné a edukačné aktivity (od najmenších detí), zlepšovať podmienky bývania príslušníkov MRK, zlepšovať ich sociálne a hygienické podmienky, poskytnúť príslušníkom MRK možnosti legálnej práce a ďalšie (v neposlednom rade realizovať aj aktivity represívnej povahy).

Ďalším problémom z hľadiska hospodárenia v lesoch je dôsledok veternej kalamity v roku 2004. Veľká veterná kalamita, ktorá sa (nielen) územím Tatier prehnala na jeseň v roku 2004, spôsobila okrem škôd na poškodených lesných porastoch aj ďalšie problémy. Vytvorila totižto veľké kalamitné plochy, ktoré neskôr napadol lykožrút. Obnova porastov tak na týchto kalamitných plochách trvá oveľa dlhšie, ako je „štandardné“¹² – čo okrem už spomínaných environmentálnych škôd spôsobuje vlastníkom lesa aj ekonomické škody (slabá ekonomická využiteľnosť lesa, nízke potenciálne výnosy z predaja drevnej hmoty).

Ochrana pred povodňami

V minulosti bol v meste z hľadiska povodní problémový Beliansky potok, po realizácii protipovodňových úprav (regulácie a spevnenie jeho brehov, zvýšenie kapacity priepustov a pod.) už boli problémy odstránené. Negatívne však na povodne vplýva klimatická zmena. Táto klimatická zmena spôsobuje na území mesta Spišská Belá jav krátkych a intenzívnych lokálnych dažďov. Rok 2023 bol podľa meraní, odkedy SHMÚ tieto merania na území mesta vykonáva, jeden z najdaždivějších. Spomínaný jav intenzívnych lokálnych dažďov spôsobuje problémy lokálneho charakteru vo forme zvýšenej hladiny spodných vôd v zastavanom území. To následne spôsobuje zatápanie podzemných priestorov budov, ktoré sú v meste prevažne staršie ako 40 rokov, pričom hydroizolácia týchto priestorov buď úplne absentuje alebo už nemá dostatočné hydroizolačné vlastnosti. V roku 2023 sa tieto javy prejavili najmä na uliciach Družstevná, Zimná a Kpt. Nálepku. Navyše, nové úpravy legislatívy nútia investorov nakladať s dažďovými vodami priamo na ich pozemkoch, čo ťažkosti s napätou hladinou podzemných vôd na území mesta bude ďalej prehlbovať.

Okrem vysokej hladiny podzemných vôd spôsobuje problémy (nedostatočné) odvádzanie dažďových vôd kanalizáciou a voda z okolitých polí. Samotné odvádzanie povrchovej dažďovej vody je počas intenzívnych lejakov nedostatočné, keďže dimenzia miestnej kanalizácie nespĺňa normy, ktoré by zodpovedali dnešným rýchlym a intenzívnym dažďom. Tým dochádza k výraznému zatápaniu miestnych komunikácií a budov, ktoré sú pod úrovňou ciest. Uvedené ťažkosti sú ešte znásobené v lokalitách, umiestnených v blízkosti polí. Povrchová dažďová voda totižto (aj z dôvodu nedostatočnej údržby rigolov) tieto lokality zaplavuje. Ide napr. o nehnuteľnosti priamo v meste Spišská Belá – najmä na uliciach Tatranská, Osloboditeľov a Slnečná, v časti Strážky sú to lokality v okolí povodia rieky Poprad a jeho prítoku Čierna voda.

Riešením problémov s povodňami je realizácia celého komplexu vzájomne previazaných a doplnujúcich sa protipovodňových opatrení, vrátane adaptačných opatrení na zmenu klímy. Nápomocné k riešeniu tejto situácie je najmä budovanie odľahčovacích vetiev miestnej kanalizácie, kde by sa pomocou odľahčovacích šácht odvádzala nahromadená dažďová voda z verejných komunikácií do vodných tokov. V lokalitách, ktoré sú od potoka vzdialenejšie, by sa mohla povrchová voda zachytávať napr. v dažďových záhradách s retenčnou funkciou. Vhodným opatrením je aj prebudovávanie spevnených parkovacích plôch s použitím dlažby s drenážnou funkciou (čo by sa realizovalo aj pri budovaní nových spevnených plôch). Všetky tieto opatrenia je potrebné doplniť

¹² Kým „štandardne“ trvá obnova lesného porastu cca 5 rokov, v týchto prípadoch to trvá aj 10-15 rokov.

rôznymi ďalšími vodozádržnými opatreniami, realizáciou investícií do zvyšovania biodiverzity, zelenými a modrými investíciami.

Odpadové hospodárstvo

Produkcia komunálnych odpadov v meste mala v sledovanom období (2018-2022) klesajúcu tendenciu. Kým v roku 2018 bolo v meste vyprodukovaných 3 490 t komunálnych odpadov (KO), v roku 2022 to bolo 2 651 t, teda takmer o štvrtinu menej (pokles až o 24 %). V priebehu 5-tich rokov to predstavuje vysoký (pozitívny) pokles. Pokles celkovej produkcie komunálnych odpadov v meste je pozitívnou skutočnosťou, nakoľko v SR sa produkcia komunálnych odpadov v danom období, naopak, zvýšila (o cca 20 %¹³). Výrazné zníženie produkcie KO v Spišskej Belej v roku 2022 (oproti roku 2021) bolo zapríčinené najmä markantným poklesom hmotnosti vyzbieraných kovov¹⁴.

V Spišskej Belej klesla aj produkcia zmesových komunálnych odpadov¹⁵. Kým v roku 2018 mesto vyprodukovalo 2 249 t zmesových KO, v roku 2022 to bolo už len 1 588 t. Pokles v produkcii zmesových KO pritom možno pozorovať počas celého sledovaného obdobia 2018-2022. Oproti roku 2018 klesla produkcia zmesových KO v meste o takmer 30 %. Navyše, v meste klesá aj produkcia zmesového KO na 1 obyvateľa: kým v roku 2018 priemerný obyvateľ mesta vyprodukoval 337 kg zmesových komunálnych odpadov, v roku 2022 to bolo už len 238 kg. Možno teda konštatovať, že podobný trend ako pri celkovej produkcii KO (v rokoch 2018-2022) možno pozorovať aj pri produkcii zmesového KO a produkcii zmesového KO na 1 obyvateľa. To sú veľmi priaznivé skutočnosti, nakoľko tieto trendy sú úplne v rozpore s trendmi v SR ako celku.

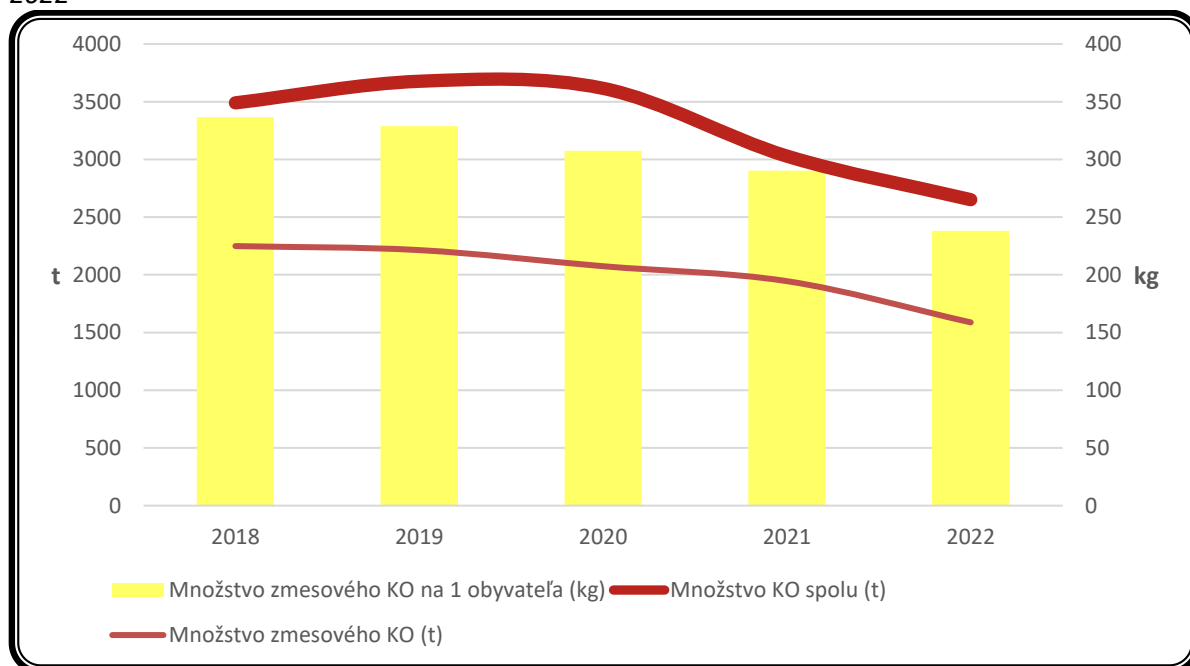
¹³ Ide o odhad autora, nakoľko oficiálne údaje o množstve vyprodukovaného komunálneho odpadu v SR za rok 2022 v čase spracovania tohto PHSR ešte neboli publikované. V priebehu rokov 2018-2021 sa v SR produkcia komunálnych odpadov zvýšila o 16 %.

¹⁴ Tento pokles produkcie kovov v meste nastal pravdepodobne z dôvodu legislatívnych zmien a povinností zberní kovov ohľadom štatistického výkazníctva. Kým zberne kovov dovtedy všetky vyzbierané kovy štatisticky vykazovali v obci (meste), kde sa táto zberňa reálne nachádzala, po legislatívnej zmene už majú zberne povinnosť tieto kovy evidovať podľa miesta trvalého pobytu osoby, ktorá kovy do zberne priniesla (následne zberňa ohlasuje každej príslušnej obci/mestu množstvo vyzbieraných kovov za predchádzajúci rok).

¹⁵ Na účely tejto analýzy bol k zmesovému odpadu (200301) započítaný aj objemný odpad (200307), nakoľko objemný odpad svojou povahou predstavuje v podstate rovnaký odpad ako zmesový – líši sa len iným katalógovým číslom (a spravidla aj rozmermi).

Graf 21: Vývoj množstva produkovaných komunálnych odpadov v meste Spišská Belá v období 2018-2022

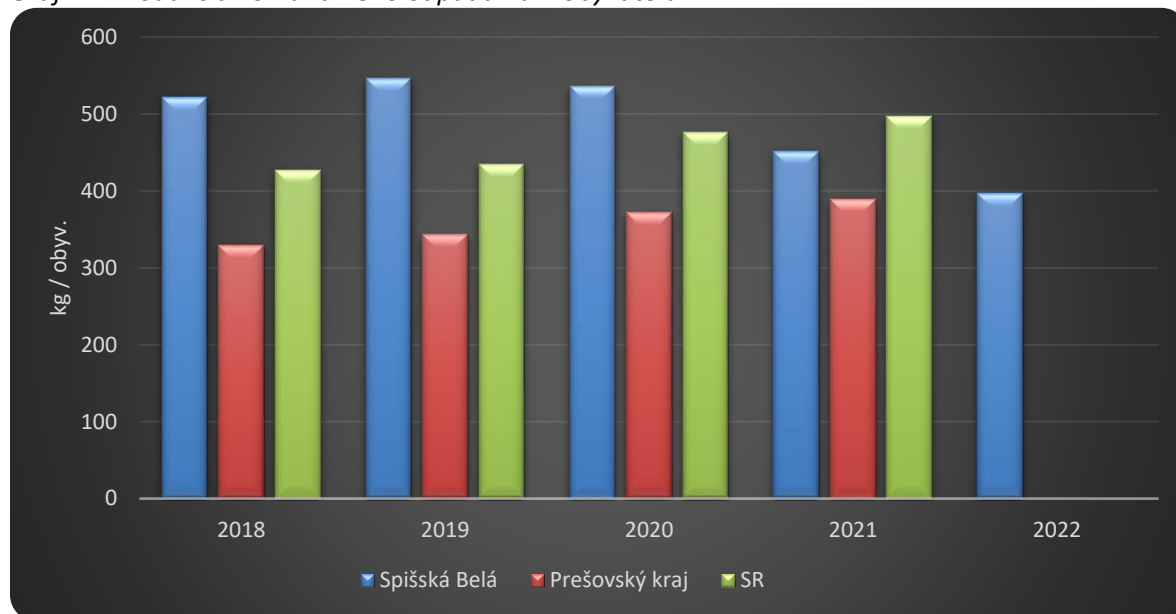
* na účely tejto analýzy bol k zmesovému odpadu (200301) započítaný aj objemný odpad (200307)

Zdroj: Ročné výkazy o komunálnom odpade z obce 2018-2022, vlastné spracovanie

Do tretice – aj množstvo vyprodukovaného odpadu na 1 obyvateľa v meste klesá. Kým v roku 2018 priemerný obyvateľ Spišskej Belej vyprodukoval 522 kg komunálnych odpadov, v roku 2022 to bolo 398 kg. Ako vidieť z nasledujúceho grafu – pozitívnym momentom je aj skutočnosť, že produkcia KO na 1 obyvateľa v meste Spišská Belá za rok 2021 (posledný porovnateľný údaj, ktorý je ku dňu spracovania tohto PHSR dostupný) je pod priemerom SR, za priemerom Prešovského kraja však mierne zaostáva. Priemerný Slovák totižto v roku 2021 vyprodukoval 497 kg komunálnych odpadov (pričom v roku 2018 to bolo 427 kg na obyvateľa). Pre úplnosť: priemerný obyvateľ PO kraja v roku 2021 vyprodukoval 389 kg, resp. 330 kg v roku 2018).

Graf 22: Produkcia komunálneho odpadu na 1 obyvateľa

* údaje za kraj a SR za rok 2022 v čase spracovania tohto PHSR ešte neboli publikované

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, Ročné výkazy o komunálnom odpade z mesta 2018-2022, vlastné spracovanie

Úroveň vytriedenia komunálnych odpadov v meste je priemerná, zatiaľ nedosahuje ciele SR v oblasti recyklácie komunálnych odpadov. V Spišskej Belej dosiahla úroveň vytriedenia KO v roku 2019 hodnotu 40 %, čo bolo takmer rovnako ako v Prešovskom kraji i v SR. Avšak kým v Slovenskej republike sa miera recyklácie zvýšila z 38 % v roku 2018 na 49 % v roku 2021 (odhad autora pre SR a pre rok 2022 je cca 52 %), v Spišskej Belej úroveň vytriedenia stagnuje na hodnote cca 40 % (najaktuálnejší údaj z mesta, ktorý však kvôli nedostupnosti údajov z krajskej a národnej úrovne v čase spracovania tohto PHSR nie je možné porovnať, hovorí o úrovni vytriedenia v Spišskej Belej 40,1 % za rok 2022). Podobne ako v SR sa pritom zvyšuje miera recyklácie aj v Prešovskom kraji. Mesto tak stále zaostáva za recyklačnými cieľmi EÚ. Európska únia (a na Slovensku aj príslušná legislatíva vrátane Stratégie environmentálnej politiky SR do roku 2030) totižto stanovila nasledovné recyklačné ciele pre komunálny odpad:

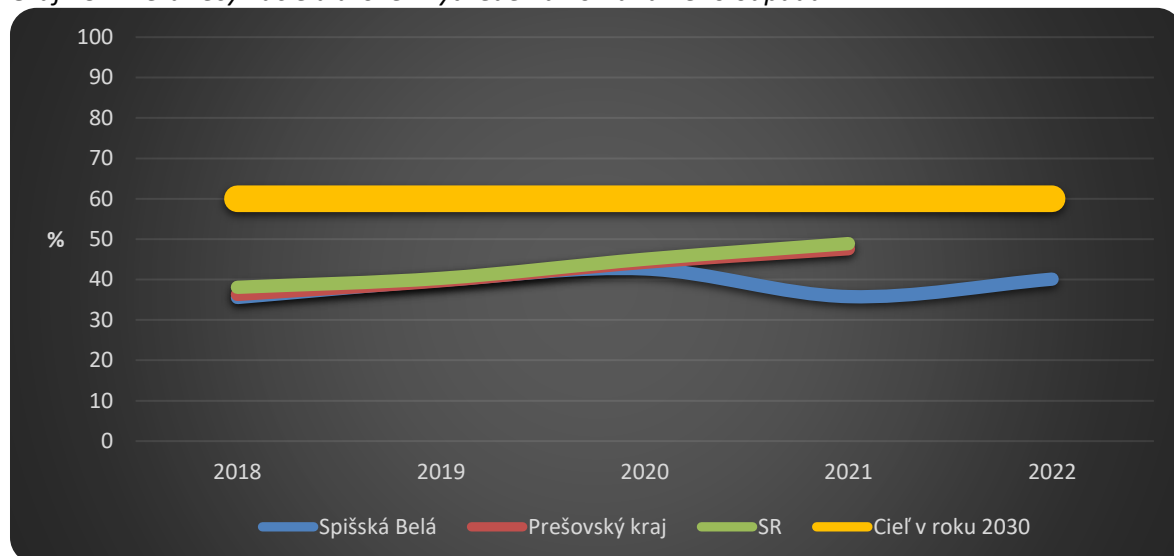
Rok	2020	2025	2030	2035
Miera recyklácie ¹⁶	50 %	55 %	60 %	65 %

Negatívnou je skutočnosť, že úroveň vytriedenia KO v Spišskej Belej stagnuje. V porovnaní medzi rokmi 2018 a 2021 úroveň vytriedenia v meste stúpila len cca o 0,2 percentuálnych bodov (pri pohľade na graf vidieť, že de facto stagnuje). V SR pritom miera recyklácie v tom istom období stúpila po cca 10,8 p.b. a v Prešovskom kraji o 11,3 p.b.).

¹⁶ Príslušná Smernica EP a Rady umožňuje Slovensku odložiť termíny dosiahnutia stanovených cieľov o 5 rokov.

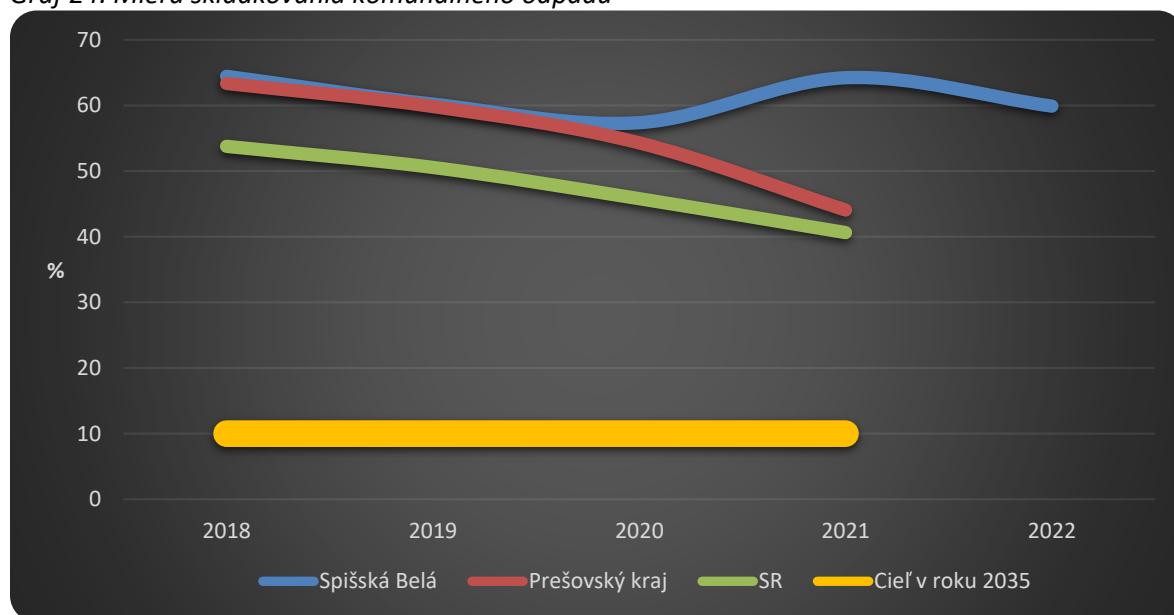
Graf 23: Miera recyklácie a úroveň vytriedenia komunálneho odpadu

* údaje o miere recyklácie za kraj a SR za rok 2022 v čase spracovania tohto PHSR ešte neboli publikované
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, Ročné výkazy o komunálnom odpade z mesta 2018-2022, vlastné spracovanie

Podobne, aj miera skládkovania v Spišskej Belej stagnuje (čo je negatívny trend), zároveň je veľmi vysoká (čo je negatívny stav). Stratégia environmentálnej politiky SR do roku 2030 stanovila pre SR pre rok 2035 cieľ znížiť mieru skládkovania komunálnych odpadov na menej ako 25 % (MŽP SR, 2019). Mesto Spišská Belá dosiahlo v roku 2022 mieru skládkovania na úrovni 59,9 %, pričom v roku 2018 to bolo 64,4 %. Pri pohľade na graf však možno konštatovať, že miera skládkovania počas sledovaného obdobia 2018-2022 v podstate stagnovala. Pre porovnanie, v SR sa miera skládkovania znížila z 54 % v roku 2018 na 41 % v roku 2021 a v Prešovskom kraji sa v tom istom období znížila zo 63 % na 44 %.

Graf 24: Miera skládkovania komunálneho odpadu

* údaje o miere skládkovania za kraj a SR za rok 2022 v čase spracovania tohto PHSR ešte neboli publikované
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, Ročné výkazy o komunálnom odpade z mesta 2018-2022, vlastné spracovanie

Náklady mesta na odpadové hospodárstvo za ostatných 5 rokov vzrástli. Zatiaľ čo v roku 2018 mesto vynaložilo na odpadové hospodárstvo (bežné výdavky) cca 290 000 €, v roku 2023 očakáva náklady na úrovni cca 335 000 €. Do budúcnosti je namieste očakávať, že poplatky za uloženie odpadu na skládky budú v nadväznosti na strategické ciele SR v oblasti odpadového hospodárstva (pozri MŽP SR, 2019) naďalej narastať, pričom narastať budú aj ďalšie náklady na odpadové hospodárstvo (napr. mzdové, cestovné a pod.). **To môže pre mesto vytvárať ďalšie potenciálne významné zaťaženie rozpočtu.** Riešením pre mesto je prijatie súboru opatrení zameraných na ďalšie znižovanie produkcie zmesového KO, zvyšovanie úrovne vytriedenia odpadov (vrátane zhodnocovania biologicky rozložiteľného KO) a zavedenie motivačného systému poplatkov za odpad. Vhodným opatrením je aj výstava kompostárne na zhodnocovanie BIO odpadu.

Tabuľka 29: Náklady mesta Spišská Belá na odpadové hospodárstvo (€)

Typ výdavkov		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bežné výdavky	Zber a odvoz odpadu	283 590	210 317	229 717	272 625	301 356	334 800
	Zneškodňovanie odpadu	418	722	1 029	960	1 434	1 500
	Nakladanie s odpadmi	3 600	3 608	0	0	0	0
	Rekultivácia skládky odpadov	0	0	0	0	0	0
Kapitálové výdavky	Obstarávanie kapitálových aktív - odpadové hospod.	0	0	0	0	643	63 706
Výdavky spolu		287 608	214 647	230 746	273 585	303 433	400 006

Poz.: 2018-2022 skutočné plnenie, 2023 očakávaná skutočnosť

Zdroj: rozpočty mesta na roky 2020, 2021, 2022, 2023 a 2024 vlastné spracovanie

Nakladanie s odpadmi sa v meste riadi podľa Všeobecne záväzného nariadenia č. 6/2017 o nakladaní s komunálnym odpadom a drobným stavebným odpadom (neskôr boli k nemu schválené dodatky) a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Jednotlivé druhy odpadov sa zbierajú spôsobom a vo frekvenciách v zmysle ustanovení spomínaného zákona, jeho vykonávacích vyhlášok a VZN mesta.

V meste sa na zber zmesového komunálneho odpadu využívajú štandardné KUKA nádoby, maloobjemové kontajnery a polopodzemné kontajnery na zmesový odpad, ako aj farebne rozlíšené kontajnery a plastové vrecia na triedený zber. O zber a zvoz odpadu sa stará Mestský podnik Spišská Belá s.r.o., ktorý má k dispozícii aj transportnú techniku na veľkoobjemové kontajnery s objemom 5 m³. Pomáha s ňou pri jesennom a jarnom upratovaní, pri zbere odpadov zo športových či kultúrnych podujatí a pri zbere odpadov vznikajúcich pri stavbách a stavebných úpravách. Spoločnosť je prevádzkovateľom Riadenej skládky odpadov v Spišskej Belej pre odpad nie nebezpečný. Tá je situovaná za mestom vedľa štátnej cesty 1/77 s smerom na Starú Ľubovňu. Skládka odpadov je však z dôvodu naplnenia svojej kapacity uzavretá.

Tabuľka 30: Frekvencia zberu komunálneho odpadu v roku 2023

Druh(y) odpadu	Frekvencia zberu
Zmesový odpad	1x za týždeň (od pondelka do štvrtka podľa ulice)
Objemný odpad	podľa potreby (individuálne)
Papier a lepenka	1x za 4 týždne (vždy v pondelok, keď aj sklo)
Sklo	1x za 4 týždne (vždy v pondelok, keď aj papier)
Plasty	1x za 4 týždne (vždy v pondelok, keď aj kovy)
Kovové obaly	1x za 4 týždne (vždy v pondelok, keď aj plasty)
Kompozitné obaly	1x za 4 týždne (vždy v pondelok, keď aj plasty)
Elektroodpad, batérie a akumulátory	podľa potreby (individuálne)
Odpad s obsahom škodlivých látok	podľa potreby (individuálne)
Drobný stavebný odpad	podľa potreby (individuálne)
Kuchynský odpad	V období marec – november každý 2. týždeň
Jedlé oleje a tuky	podľa potreby (individuálne)
Textil	podľa potreby (individuálne)
Nespotrebované lieky a zdravotnícke pomôcky	priebežne (vo verejných lekárňach)

Zdroj: spisskabela.sk/obcan/zivotne-prostredie/odpady/triedeny-zber/

Mesto má vybudovaný vlastný zberný dvor, ktorý sa nachádza v areáli Mestského podniku Spišská Belá s.r.o., na Továrnskej ulici 30. Obyvatelia mesta tak majú možnosť bezplatne v čase otváracích hodín tohto zberného dvora priniesť všetky zložky odpadov, ktoré sa na tomto zbernom dvore zbierajú (plasty, kovy, sklo, papier, elektroodpad vrátane žiaroviek a výbojok, akumulátory a batérie, biologicky rozložiteľný zelený odpad, drobný stavebný odpad, nebezpečný odpad – farby, lepidlá, rozpúšťadlá a pod.). Od roku 2021 mesto zbiera aj biologicky rozložiteľný kuchynský odpad z domácností do špeciálne označených 120 litrových hnedých nádob. Takto získaný odpad je následne prevezený do bioplynovej stanice, kde sa z neho stáva využiteľná energia.

V meste zatiaľ nie je zavedený množstvový zber odpadov, ktorý by obyvateľov motivoval k vyššiemu triedeniu odpadu. Keďže pre fyzické osoby je zavedený paušálny kalendárový systém zberu zmesového odpadu, poplatok za zber odpadov je fixný (platný podľa VZN č. 6/2022). Fyzické osoby za odpad v meste platia 0,12 € za deň/osoba (takmer 44 € osoba/rok). Právnické osoby a podnikatelia majú zavedený množstvový zber zmesového KO. Právnické osoby platia za vyvezenie jednej 120 l nádoby 4,22 € a za odvoz 1 100 l nádoby 38,84 €. Podnikatelia majú poplatok o čosi vyšší, konkrétne 5,5 € za odvoz 120 l nádoby a 50,44 € za odvoz 1 100 l nádoby. Sadza poplatku za jeden kilogram drobných stavebných odpadov je stanovená vo výške 0,051 €.

Dôležitou výzvou pre mesto je riešenie problémov so skládkou odpadov – rekultivácia I. a II. kazety a vybudovanie III. kazety. Mestský podnik Spišská Belá s.r.o. je totižto prevádzkovateľom skládky odpadov (ktorá sa nachádza v katastri Spišskej Belej). Tento mestský podnik zároveň v oblasti zberu odpadov aj podniká – okrem samotnej Spišskej Belej zabezpečuje (o.i.) aj zber zmesového odpadu z niektorých okolitých obcí. Nakoľko kapacita I. a II. kazety je naplnená, mesto započalo realizáciu aktivít, smerujúcich k výstavbe III. kazety.

Povolenie na výstavbu III. kazety mestu nebolo udelené. Podľa rozhodnutia SIŽP 8040/57/2022-42296/2022/571360107/Z8-SP-ZK sa zastavilo konanie vo veci vydania zmeny integrovaného povolenia, ktorej súčasťou je aj stavebné konanie o povolení zmeny stavby „Skládka III. stavebnej triedy Spišská Belá“ pred jej dokončením, umiestnenej na pozemku KNC parc. č. 15635/2, v kat. úz. Spišská Belá. Stavebník (Mestský podnik Spišská Belá s.r.o.) nepredložil prepracovanú žiadosť podľa podmienok rozhodnutia IŽP Košice č. 8040/57/2022-22698/2022/571360107/Z8-SP/PK zo dňa 30.06.2022. Aktuálne je potrebné predložiť žiadosť o rekultiváciu I. a II. kazety. Vybudovanie III. kazety

je podľa rozhodnutia SIŽP potrebné riešiť tak, aby prevádzkovanie III. kazety skládky odpadov aj jej rekultivácia bola riešená nezávisle na rekultivácii I. a II. kazety skládky odpadov.

Budovanie a prevádzkovanie III. kazety je za podmienok, stanovených príslušnými úradmi a aktuálnou legislatívou, ekonomicky nerentabilné. Za vyššie uvedených podmienok by finančné prostriedky získané za množstvo odpadu, ktoré by mohlo byť na tejto skládke uložené, nepostačovalo na zaplatenie nákladov na vybudovanie a následnej rekultivácie III. kazety. Predpokladaný objem III. kazety je do 30 000 m³. Zároveň nová legislatívna úprava, ktorá počíta s materiálno-biologickou úpravou komunálneho odpadu pred skládkovaním, ukladá prevádzkovateľovi skládky povinnosť upraviť skládkovaný odpad tak, aby boli odstránené všetky biologicky rozložiteľné zložky odpadu (čo tiež predstavuje dodatočný náklad na výstavbu a chod zariadenia tohto typu). Prevádzkovanie skládky za takýchto podmienok sa z pohľadu budúcich nákladov a výnosov stáva neekonomické. Minimálna predpokladaná suma na výstavbu III. kazety je 500 000 EUR s DPH a následná rekultivácia 700 000 EUR (pri aktuálnych cenách). K tomu je potrebné pripočítať akútnu potrebu rekultivácie I. a II. kazety, čo predstavuje sumu 1 400 000 EUR s DPH. Rekultivačný fond, kde sa zo zákona tvorila rezerva na rekultiváciu prevádzkovej skládky, je vo výške 400 000 EUR.

Pre mestskú samosprávu je na úseku odpadového hospodárstva dôležitým opatrením realizácia činností a aktivít, smerujúcich k **zlepšovaniu environmentálneho povedomia** svojich obyvateľov, ako aj **riešenie problémov s vyberaním obsahu kontajnerov** na zmesový odpad niektorými osobami.

Environmentálne záťaž

V katastri mesta je oficiálne evidovaná len 1 environmentálna záťaž. Podľa Informačného systému environmentálnych záťaží, vedeného Ministerstvom životného prostredia SR, je na území mesta Spišská Belá evidovaná len 1 záťaž (bližšie popísaná v nasledujúcej tabuľke), pričom je registrovaná aj v registri B (potvrdená záťaž) aj v registri C (sanovaná záťaž).

Tabuľka 31: Environmentálne záťaž v meste Spišská Belá

Názov environmentálnej záťaže	Identifikátor	Register*
KK(009)/Spišská Belá – skládka Za potokom	SK/EZ/KK/300	Register B + C

* Register A: Pravdepodobná environmentálna záťaž

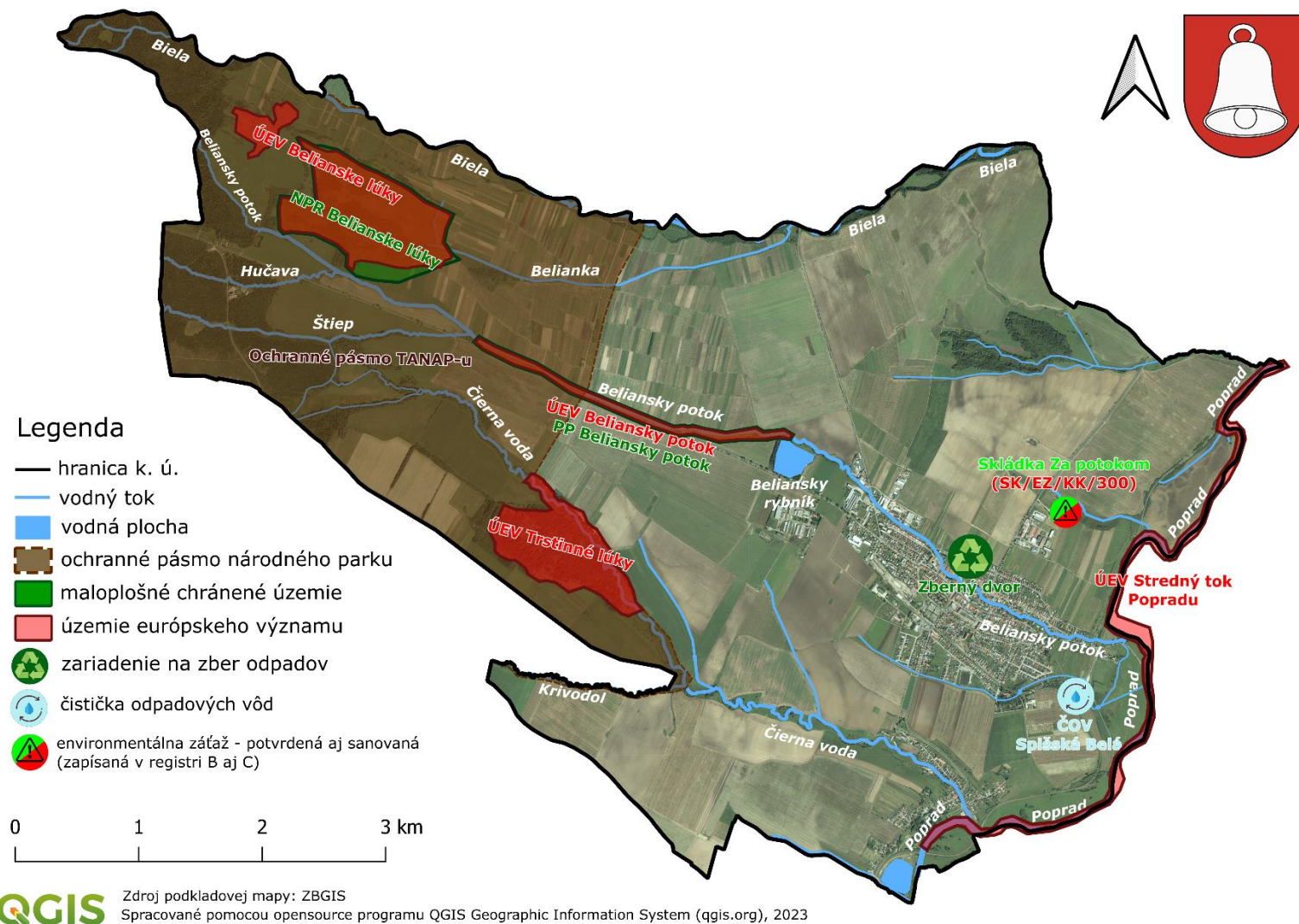
Register B: Environmentálna záťaž potvrdená

Register C: Sanovaná/rekultivovaná lokalita

Zdroj: <http://envirozataze.enviroportal.sk>

Mapa 14: Environmentálna infraštruktúra v meste Spišská Belá

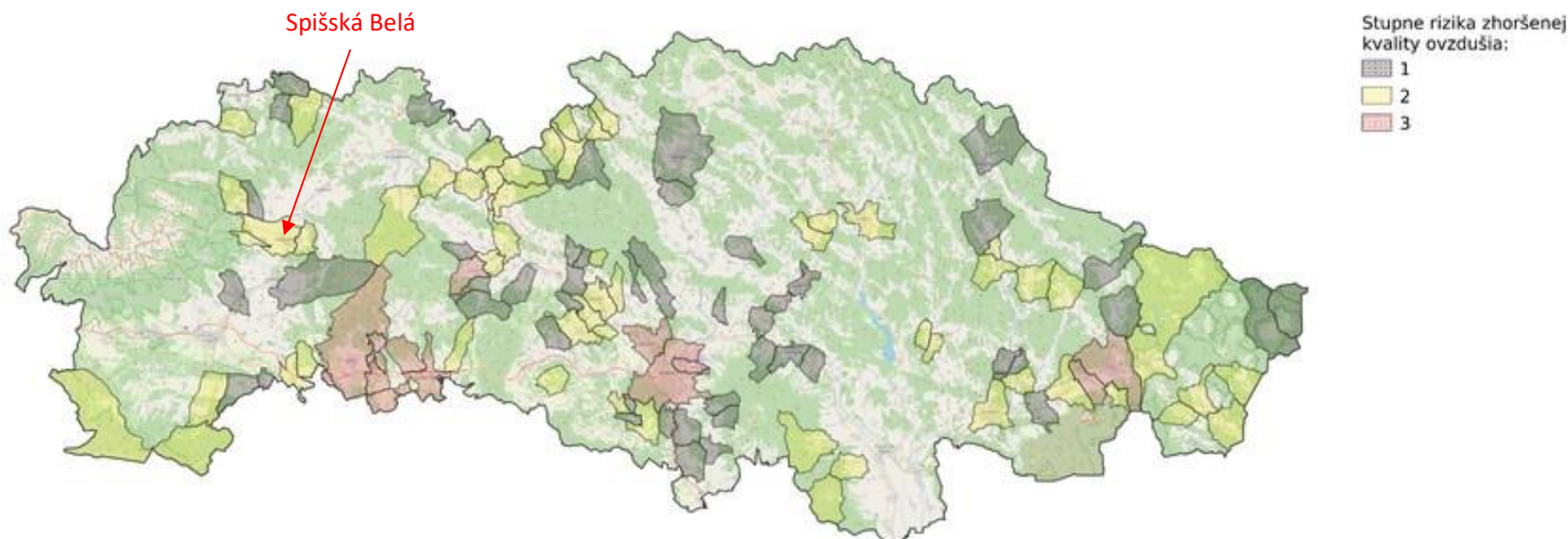
Zdroj: vlastné spracovanie

Kvalita ovzdušia

Závažnosť ohrozenia zhoršenou kvalitou ovzdušia je v Spišskej Belej vysoká. Mestu bola totižto na základe Metódy integrovaného posúdenia obcí vzhľadom na riziko nepriaznivej kvality ovzdušia pre rok 2023 priradená hodnota 2 (na stupnici od 0 po 3). To znamená, že územie mesta Spišská Belá patrí medzi vysoko rizikové obce / mestá, ktoré sú ohrozené zhoršenou kvalitou ovzdušia. Hlavným zdrojom znečisťovania ovzdušia v meste sú lokálne kúreniská.

Obrázok 12: Rizikové obce v Prešovskom kraji, určené metódou integrovaného posúdenia pre rok 2023

Poz.1: s výškou rizikového stupňa stúpa závažnosť ohrozenia zhoršenou kvalitou ovzdušia. Ak je samospráva priradená hodnota 0, znamená to, že nepatrí medzi rizikové obce / mestá (ktoré by boli ohrozené zhoršenou kvalitou ovzdušia)

Poz. 2: na obrázku sú zobrazené len rizikové obce, tzn. obce, ktorým bola priradená hodnota 1 až 3. Najvyššiemu riziku ohrozenia znečistením ovzdušia zodpovedá stupeň 3.

Poz. 3: Metodika zahŕňa mieru vykurovania domácností tuhým palivom, vplyv zhoršených rozptylových podmienok z krátkodobého aj dlhodobého hľadiska, výsledky chemicko-transportného modelu CMAQ, interpolačného modelu RIO a výsledky modelovania s vysokým rozlíšením modelom CALPUFF na vybraných doménach s predpokladom zhoršenej kvality ovzdušia.

Zdroj: www.shmu.sk, Správa o kvalite ovzdušia v SR 2022

Zmena klímy

Veľmi dôležitý faktor, ktorý bude čoraz viac ovplyvňovať rozvoj mesta Spišská Belá a ktorému je potrebné venovať pozornosť, je zmena klímy (samozrejme, tento faktor nevplyva len na mesto, ale pôsobí celosvetovo; v konečnom dôsledku však pôsobí aj lokálne – najčastejšie v podobe extrémnejších prejavov počasia ako sú horúčavy, povodne, suchá a pod.).

Zmena klímy ako fenomén 21. storočia sa stáva jednou z najväčších výziev environmentálnej politiky. Svetové ekonomické fórum vo svojej Správe o globálnych rizikách (2018), v ktorej pravidelne vyhodnocuje 50 najväčších globálnych rizík z hľadiska ich účinku, pravdepodobnosti a vzájomných interakcií, zaradilo extrémne prejavy počasia, krízu z nedostatku vody, prírodné katastrofy a zlyhanie zmierňovania zmeny klímy a adaptácie medzi 5 najväčších rizík súčasnosti (MŽP, 2018).

Za obdobie rokov 1881 – 2017 sa na Slovensku pozoroval:

- rast priemernej ročnej teploty vzduchu asi o 1,73 °C (z pohľadu ročných sezón k najrýchlejšiemu otepľovaniu dochádza v lete a na jar);
- priestorovo rozdielny trend ročných úhrnov atmosférických zrážok v priemere asi o 0,5 % (na juhu Slovenska bol pokles miestami aj viac ako 10 %, na severe a severovýchode ojedinele úhrn zrážok vzrástol do 3 %);
- pokles relatívnej vlhkosti vzduchu (na juhu Slovenska od roku 1900 doteraz o 5 %, na ostatnom území menej);
- pokles všetkých charakteristík snehovej pokrývky do výšky 1000 m n. m takmer na celom území Slovenska (vo väčšej nadmorskej výške bol zaznamenaný jej nárast);
- vzrast potenciálneho výparu a pokles vlhkosti pôdy – charakteristiky výparu vody z pôdy a rastlín, vlhkosti pôdy, slnečného žiarenia potvrdzujú, že najmä juh Slovenska sa postupne vysušuje;
- zmeny v premenlivosti klímy (najmä zrážkových úhrnov) – príkladom sú v krátkom časovom intervale striedajúce sa extrémne vlhké a suché roky: extrémne suchý rok 2003 a čiastočne aj 2007, extrémne vlhké roky 2010 a 2016 a mimoriadne suchý rok 2011 a čiastočne aj 2012. Za ostatných 15 rokov došlo k významnejšiemu rastu výskytu extrémnych denných a niekoľkodenných úhrnov zrážok, čo malo za následok zvýšenie rizika lokálnych povodní v rôznych oblastiach SR. Na druhej strane v období rokov 1989 – 2017 sa oveľa častejšie ako predtým vyskytovalo lokálne alebo celoplošné sucho, ktoré bolo zapríčinené predovšetkým dlhými periódami relatívne teplého počasia s malými úhrnmi zrážok v niektorej časti vegetačného obdobia. Zvlášť výrazné bolo sucho v rokoch 1990 – 1994, 2000, 2002, 2003 a 2007, v niektorých regiónoch na západe Slovenska aj v rokoch 2015 a 2017.

Riešením, ktoré by malo v konečnom dôsledku zabrániť, alebo aspoň minimalizovať riziká a negatívne dôsledky zmeny klímy, je kombinácia zmierňovacích opatrení zameraných na znižovanie emisií skleníkových plynov (mitigácia) s opatreniami, ktoré znížia zraniteľnosť a umožnia adaptáciu človeka a ekosystémov s nižšími ekonomickými, environmentálnymi a sociálnymi nákladmi. Cieľom adaptácie je zmierniť nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, znížiť zraniteľnosť a zvýšiť adaptívnu schopnosť prírodných a človekom vytvorených systémov voči aktuálnym, alebo očakávaným negatívnym dôsledkom zmeny klímy, a posilniť odolnosť celej spoločnosti zvyšovaním verejného povedomia v oblasti zmeny klímy a budovaním znalostnej základne pre účinnejšiu adaptáciu (MŽP, 2018).

Environmentálna oblasť – sumarizácia

Environmentálna oblasť – sumarizácia:

Do katastra mesta zasahuje viacero chránených území, a to tak v rámci národnej sústavy chránených území, ako aj v rámci európskej siete chránených území NATURA 2000. Severozápadná časť územia leží v ochrannom pásme TANAP-u, ďalej sa tu nachádzajú dve maloplošné chránené územia a 4 územia európskeho významu (ÚEV). V ochrannom pásme TANAP-u platí 2. stupeň ochrany prírody a v oboch MCHÚ 4. stupeň ochrany prírody.

Mesto Spišská Belá je prostredníctvom svojej spoločnosti Lesy Mesta Spišská Belá významným vlastníkom a obhospodarovateľom lesných porastov v tatranskom regióne. Veľmi závažné problémy však spôsobuje nelegálny výrub drevín v okolí rómskej osady v Rakúsoch, realizovaný niektorými príslušníkmi MRK. Mestu je týmto spôsobovaná ekonomická ujma, pričom tieto nelegálne výruby majú aj negatívne environmentálne a celospoločenské dôsledky. Na riešenie tohto problému bude potrebné realizovať celý komplex vzájomne prepojených aktivít rôznej povahy.

V katastri mesta Spišská Belá sa v súvislosti s prípadnými povodňami doposiaľ nachádzali len problémové lokality v okolí Belianskeho potoka. Tieto problémy sa už realizáciou protipovodňových opatrení odstránili, čoraz väčšie problémy však postupom času spôsobuje zmena klímy. V jej dôsledku sa povodne začínajú na území mesta objavovať čoraz častejšie. Problémy spôsobuje vysoká hladina podzemných vôd, stekajúca voda z okolitých polí, ako aj (nedostatočná) kapacita, príp. úplná absencia dažďovej kanalizácie.

V odpadovom hospodárstve prevládajú v meste mimoriadne priaznivé trendy, ktoré sa vyvíjajú presne opačným smerom ako je priemer SR – postupne klesá celková produkcia komunálnych odpadov, produkcia zmesového odpadu a tiež produkcia odpadu na 1 obyvateľa. Celková úroveň vytriedenia odpadov je však v meste len priemerná (cca okolo 40 %), pričom stagnuje. Mesto tak zatiaľ neplní ciele v odpadovom hospodárstve, stanovené v oblasti miery recyklácie pre Slovenskú republiku. Negatívom tiež je, že stagnuje aj miera skládkovania (pohybuje sa na úrovni okolo 60 %).

Náklady mesta na odpadové hospodárstvo za ostatných 5 rokov stúpajú (z cca 290 000 € na cca 330 000 € ročne). V meste je pritom zavedený paušálny kalendárový systém zberu od fyzických osôb, ktorý nevytvára pre obyvateľov mesta motiváciu triediť odpad. Z hľadiska zvyšovania úrovne vytriedenia odpadov a kvalitnejšieho nakladania s odpadmi existuje v meste priestor na realizáciu rôznych opatrení zo strany samosprávy.

Výzvou pre mesto je riešenie problémov so skládkou odpadov. Mestský podnik je totižto prevádzkovateľom skládky odpadov, pričom jej kapacita je naplnená. Túto skládku odpadov (I. a II. kazetu) je pritom potrebné rekultivovať, čo si vyžiada vysoké finančné náklady. Vybudovanie III. kazety je však pri súčasnom nastavení legislatívy a podmienok, stanovených príslušnými inštitúciami, pre mesto ekonomicky nerentabilné.

Kľúčové rozvojové výzvy:

- riešenie nelegálnych výrubov lesa v mestských lesoch
- zvyšovanie úrovne vytriedenia odpadov
- znižovanie miery skládkovania odpadov
- riešenie problémov so skládkou odpadov
- riešenie problémov s povodňami
- adaptácia územia na zmenu klímy, znižovanie tvorby CO₂.

Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu

Dotazníkový prieskum názorov obyvateľstva bol realizovaný v mesiacoch júl / august 2023 v kombinovanej forme – v tlačenej aj online verzii. Online podoba dotazníka bola zverejnená na webe mesta (www.spisskabela.sk) a informácia o možnosti vyplnenia bola distribuovaná aj ďalšími informačnými kanálmi mesta (napr. aplikáciou). Vyplnené tlačene dotazníky mohli obyvatelia odovzdať do pripravených uriem na viacerých miestach v meste (vrátane Strážok). Termín na vyplnenie dotazníkov bol cca od polovice júla do 4.8., následne bol predĺžený až do 21.8.2023.

Celkovo bolo vyplnených spolu 219 dotazníkov – z toho 50 v tlačenej podobe a 169 v online formulári (129 v prvom kole a ďalších 40 po predĺžení termínu). V dotazníku boli použité otvorené, uzavreté aj polouzavreté druhy otázok, ktoré skúmali demografickú a socioekonomickú štruktúru respondentov, spokojnosť respondentov s rôznymi oblasťami života mesta, návrhy respondentov ohľadom rozvoja mesta a pod.

V nadväznosti na počet vyplnených dotazníkov, štruktúru respondentov a na počet obyvateľov mesta Spišská Belá možno konštatovať, že spoľahlivosť dotazníkového prieskumu sa pohybuje tesne pod úrovňou 90 %. To znamená, že výpovedná hodnota tohto prieskumu je pomerne dobrá – samosprávne orgány mesta sa týmito výsledkami nemusia riadiť doslovne, určite je však vhodné považovať ich za vhodný a použiteľný zdroj názorov, preferencií a potrieb obyvateľov mesta.

V nasledovnom prehľade prinášame ucelené zhodnotenie výsledkov dotazníkového prieskumu (ktoré sú v niektorých prípadoch pre lepšiu prehľadnosť doplnené o graficky znázornené odpovede). Podrobnejšie výsledky dotazníkového prieskumu (najmä pri niektorých otázkach, kde bolo žiaduce uviesť odpovede v plnom znení), sa nachádzajú v prílohe.

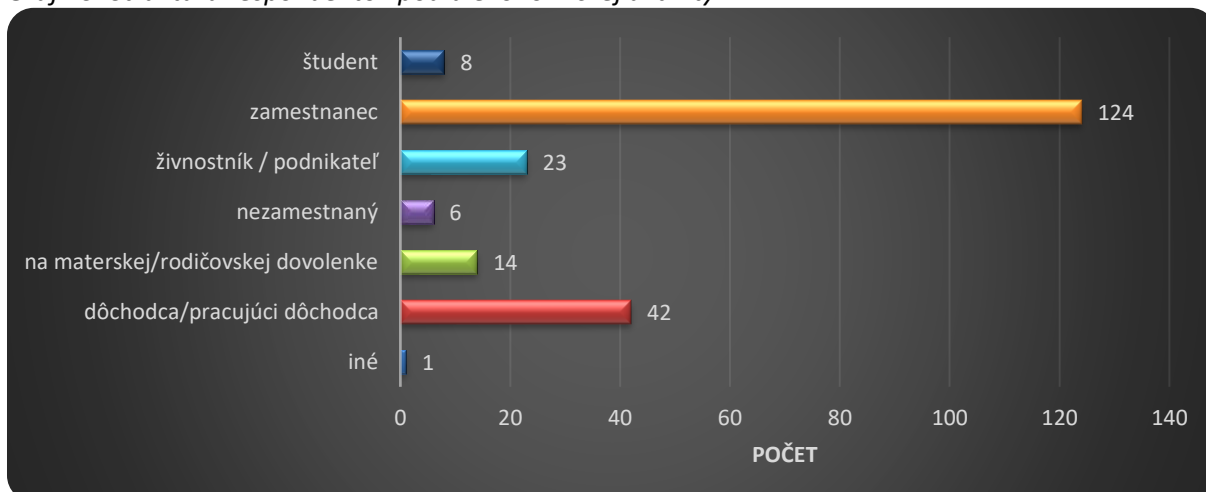
Výsledky prieskumu

Základné charakteristiky respondentov

- Z celkovo 219 respondentov sa prieskumu zúčastnilo 132 žien (63 %) a 79 mužov (37 %). Osem respondentov svoje pohlavie neuviedlo. Jednotlivé vekové kategórie boli zastúpené pomerne rovnomerne – podiel každej z nich sa pohyboval v rozmedzí cca 15-30 % (okrem kategórie do 18 rokov). Z hľadiska ekonomickej aktivity dominovali zamestnanci (124 respondentov, 59 %), výraznejšie zastúpenie mali aj dôchodcovia (42 osôb, 20 %). Ostatné kategórie boli zastúpené pomerne rovnomerne. Po 2/5 respondentov majú najvyššie ukončené vzdelanie vysokoškolské a stredné s maturitou, ďalších 16 % stredoškolské vzdelanie bez maturity. Prieskumu sa zúčastnilo 1 % respondentov so základným vzdelaním. Z hľadiska trvalého pobytu jednoznačne dominovali respondenti s trvalým pobytom v meste – až 206 z 214 osôb (teda z tých, ktorí svoj trvalý pobyt uviedli). Štyri osoby TP v meste nemajú, ale plánujú si ho zriadiť a ďalšie 4 si ho zriadiť neplánujú (dôvody: byrokracia, bývanie vedľa mesta, zamestnanie v inom meste).

Graf 25: Štruktúra respondentov podľa ekonomickej aktivity

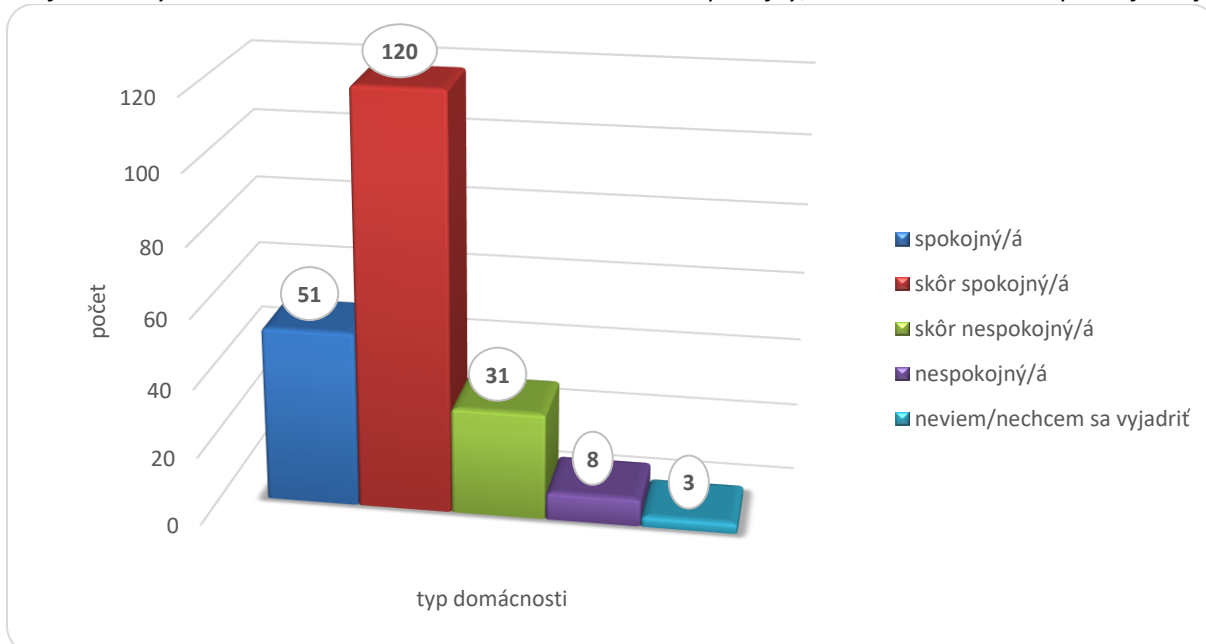

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Celková spokojnosť s mestom ako miestom života

- **Výrazne prevláda spokojnosť so životom v meste.** Kým celkovú spokojnosť (spokojný alebo skôr spokojný) s kvalitou života v meste vyjadrilo až 171 respondentov, nespokojnosť (nespokojný alebo skôr nespokojný) deklarovalo 39 osôb.

Graf 26: Ak by ste mali celkovo zhodnotiť situáciu – ako ste spokojný/á s kvalitou života v Spišskej Belej?

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

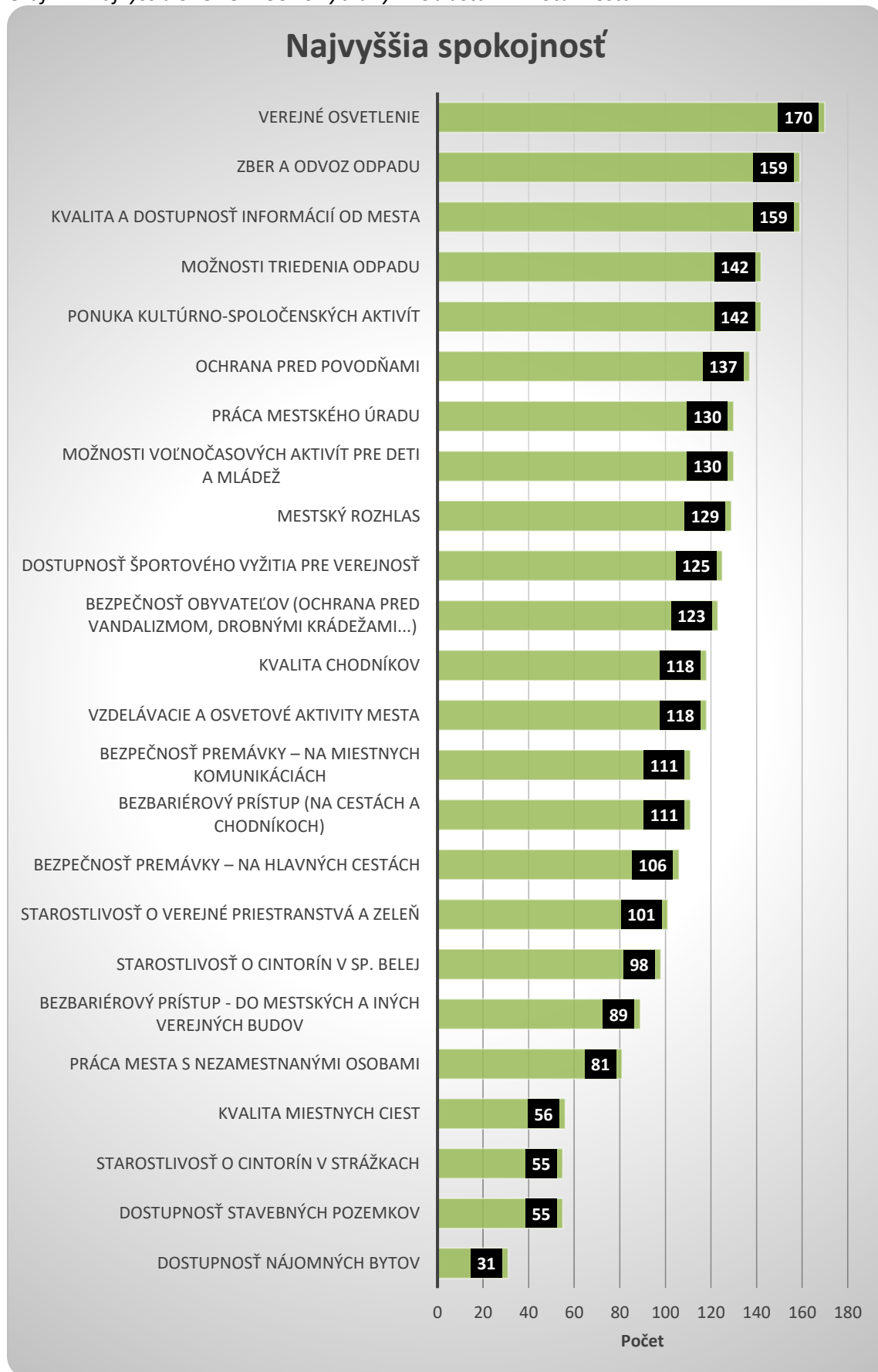

Spokojnosť s vybranými oblasťami života mesta

- **Najvyššia spokojnosť bola vyjadrená s verejným osvetlením, zberom a odvozom odpadu a kvalitou a dostupnosťou informácií od mesta.** Respondenti mali možnosť vyjadriť svoju spokojnosť alebo nespokojnosť s vopred „prednastavenými“ oblasťami života mesta. Na výber pritom mali až 24 rôznorodých možností, týkajúcich sa odpadov, bývania, kultúry, športu, voľného času, školstva, bezpečnosti, starostlivosti o zeleň a pod. Ako ukazuje nasledujúci graf, okrem vyššie spomenutých oblastí s najvyššou spokojnosťou sú respondenti najviac spokojní (v rámci prvých 5 najčastejších odpovedí) aj s možnosťami triedenia odpadu a ponukou kultúrno-spoločenských aktivít v meste počas roka.
- **Na druhej strane, jednoznačne najvyššia NEspokojnosť bola vyjadrená s kvalitou miestnych ciest.** S miestnymi komunikáciami bol nespokojný výrazne najvyšší počet respondentov – až 150 (69 %) [Poz. spracovateľa: po realizácii dotazníkového prieskumu prebehla v meste rekonštrukcia miestnych komunikácií]. Až s veľkým odstupom sa „umiestnili“ ďalšie oblasti, s ktorými sú respondenti nepokojní – medzi prvých 5 patrí aj starostlivosť o verejné priestranstvá a zeleň, bezpečnosť premávky (na hlavných cestách aj miestnych komunikáciách) a kvalita chodníkov.
- **V odpovediach ohľadom spokojnosti/nespokojnosti respondentov bola potvrdená prevládajúca celková spokojnosť so životom v meste** (ktorú respondenti deklarovali v odpovediach na otázku č. 5). Ak totižto sčítame počet všetkých odpovedí respondentov, ktorí sa vyjadrili na škále veľmi spokojný/spokojní, dostaneme súhrnnú hodnotu 2 676. Na druhej strane, pri sčítaní odpovedí na škále nespokojný/veľmi nespokojný dostaneme výrazne nižšiu hodnotu – 1 542.

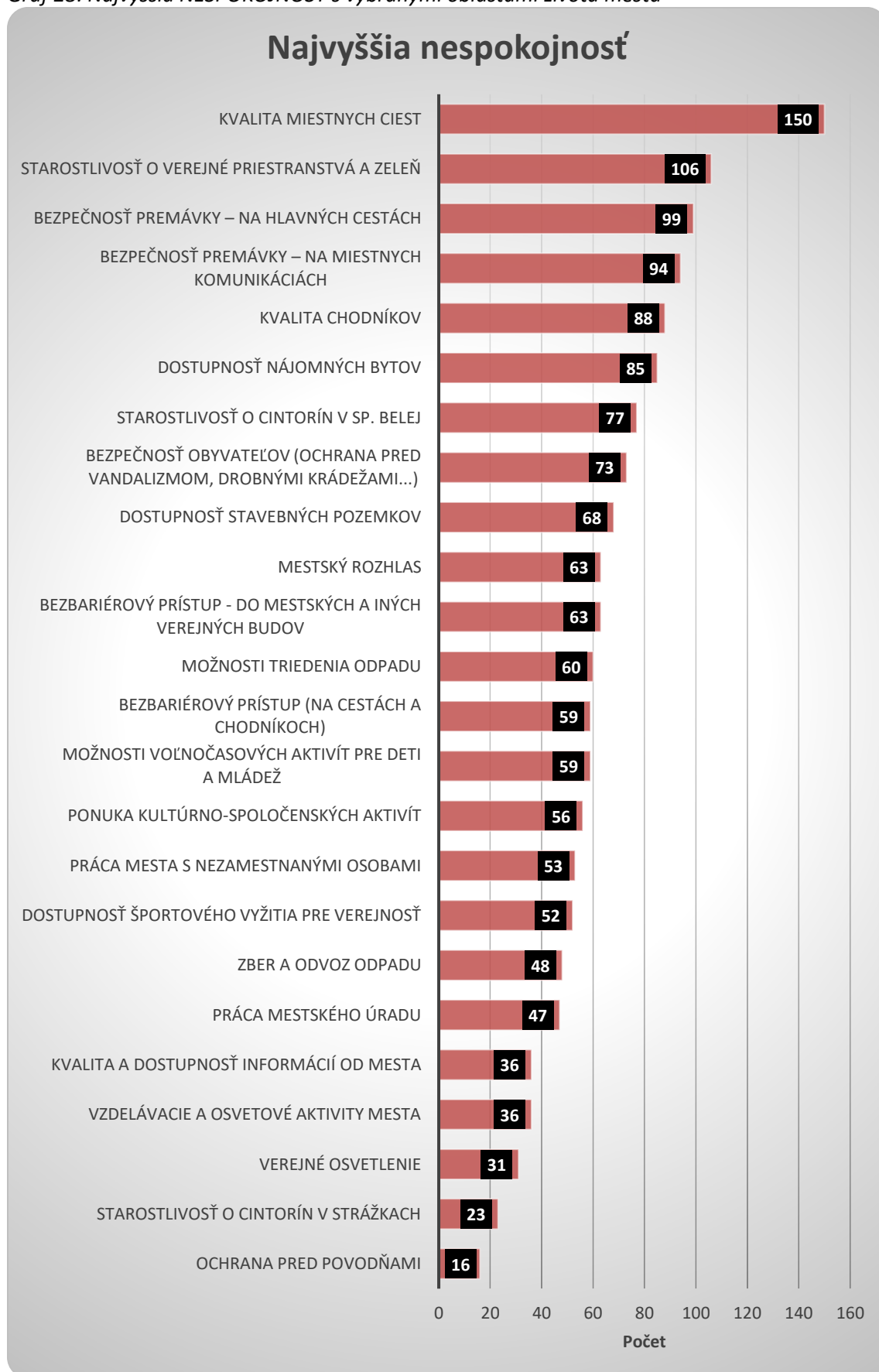
Graf 27: Najvyššia SPOKOJNOSŤ s vybranými oblasťami života mesta

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Graf 28: Najvyššia NESPOKOJNOSŤ s vybranými oblasťami života mesta

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Oblasť, ktorá by sa v meste mala riešiť prioritne

- **Suverénne najvyššiu prioritu má oprava existujúcich miestnych ciest.** Respondenti si mohli vybrať maximálne 5 z prednastavených odpovedí a tak označiť, ktorým oblastiam by sa mala v meste venovať prioritná pozornosť. Jednoznačne najvyšší počet respondentov si želá opravu miestnych ciest na území mesta – až 110 z 202 odpovedí (tých, ktorí sa k tejto otázke vyjadrili) – teda 54 %. Ďalšími podľa poradia boli výstavba školskej jedálne pri ZŠ J. M. Petzvala, výstavba nájomných bytov, kvalitnejšia úprava verejných priestranstiev a výstavba nových spolu s rekonštrukciou existujúcich chodníkov. Respondenti mohli uviesť aj konkrétne miesta, kde je podľa nich potrebné vybudovať bezbariérový prístup – v otvorenej odpovedi sa vyjadrili štyria, z toho 2x bola uvedená kinosála a 2x pošta.
- **13 respondentov sa v otvorenej otázke vyjadrilo, že za prioritu považujú aj niečo iné** (ako bolo v prednastavených možnostiach) – **najmä v oblasti odpadov a dopravy.** Všetky odpovede „iné“ prinášame v nasledovnom prehľade:
 - Motivačný prístup v oblasti triedenia odpadov
 - Rekonštrukcia kinosály
 - plaváreň, amfiteáter, rekonštrukcia parku pri Belanských kúpeľoch
 - viac lekárov sekundárnych
 - vybudovanie obchvatu mesta, rekonštrukcia všetkých starých mestských objektov, zmysluplné využitie existujúcich objektov, hlavne výsadba stromov
 - Rozšíriť a upraviť chodník okolo cintorína k čerpacej stanici od mesta, je úzky, v dezolátnom stave
 - Výstavba fotovoltickej elektrárne, ktorá by zásobovala elektrinou domácnosti v meste
 - akútne riešiť bezpečný prístup občanov na vlakovú stanicu - z konca ulíc Slnecná, Letná i Hviezdoslavova a hlavne ul. Partizánska sa nedá ísť inak iba po ceste, a v zime je to doslova extrémne nebezpečné kráčať s kufrom po ceste pomedzi autá, nehovoriac o autobuse či nákladných autách v zime či v lete
 - Úprava plochy na hlavnom námestí. (pri Condore.)
 - Vybudovanie a spracovanie betónových odpadov, vybudovanie kanálov pre strešné vody
 - Vybaviť školský autobus pre Strážky, ktorý počas školského vyučovania zrušili a cez prázdniny ho dali
 - Upratovanie rozhádzaného oblečenia po Rómoch v okolí mesta

Graf 29: Oblasť, ktorá by sa v meste mala riešiť prioritne

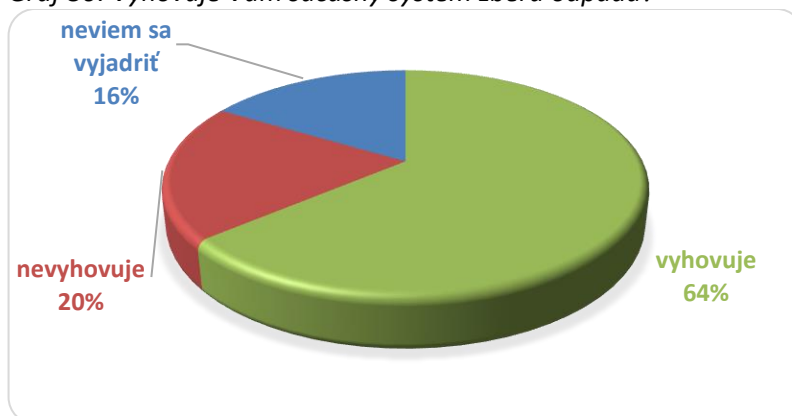
Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Odpadové hospodárstvo

- **Prevažnej väčšine respondentov súčasný systém zberu zmesového odpadu vyhovuje.** 136 respondentov z 213 (64 %) sa v prieskume vyjadrilo, že im vyhovuje systém zberu zmesového odpadu, používaný v meste – tento systém však zároveň nevyhovuje 20 % respondentov. Jednoznačne najviac uvádzané dôvody, pre ktoré im systém zberu nevyhovuje, boli dva: systém nie je motivačný (rovnaká frekvencia odvozov zmesového KO, žiadne zľavy pri poctivom triedení; stačila by aj nižšia frekvencia alebo zaviesť váženie nádob, vysypujú sa poloprázdne kontajnery, tí, ktorí triedia, platia rovnako ako tí, ktorí netriedia...) a nízka frekvencia zberu triedeného odpadu (najmä papiera a plastov; v lete treba častejšie zbierať aj BIO odpad; niektorí obyvatelia doma nemajú priestor na uskladňovanie triedeného odpadu medzi dátumami zberu; niektoré kontajnery na území mesta sú preplňované). Ďalšie deklarované problémy v systéme zberu odpadu boli (respondenti sa vyjadrovali nielen k zberu zmesového, ale aj triedeného odpadu):
 - veľký neporiadok okolo kontajnerov (napr. Družstevná ul.)
 - nevyhovuje systém - odstránenie zberných nádob a zavedenie sáčkov
 - vysoké platby
 - chýbajú nádoby na triedený zber, distribúcia sáčkov je nedostatočná
 - polopodzemné kontajnery sa vyprázdňujú až keď sú preplnené
 - chýba možnosť zberu železa a skla v blízkosti domácnosti
 - nádoby na papier na Mierovej bývajú preplnené
 - na Mierovej vhadzujú ľudia odpad do kontajnerov bez toho, aby ho vytriedili
 - niektoré domácnosti vôbec nemajú zberné nádoby na zmesový odpad - sprísniť kontrolu (evidenciu) nádob
 - v Strážkach chýbajú kontajnery na triedenie

Graf 30: Vyhovuje Vám súčasný systém zberu odpadu?

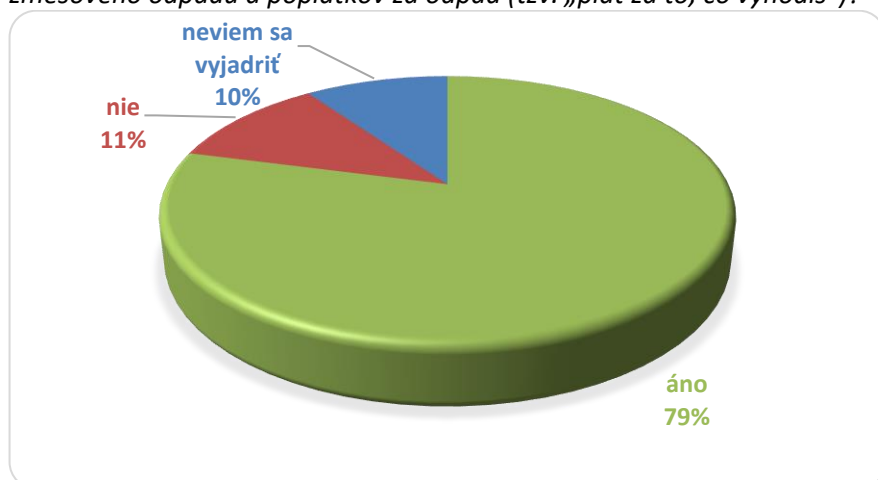

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

- **Zároveň tu však existuje pomerne široká základňa respondentov na zavedenie motivačného systému poplatkov za odpad.** Napriek tomu, že 64 %-ám respondentov súčasný systém zberu zmesového odpadu vyhovuje, je tu skupina osôb s podielom až 79 %, ktorá už v tejto chvíli vie povedať, že by súhlasila aj so zavedením motivačného systému zberu a poplatkov za odpad (až 170 respondentov z 215 je za zavedenie motivačného systému). Len 11 % respondentov je proti zavedeniu takéhoto systému a 10 % sa v tejto chvíli vyjadriť nevedelo – pravdepodobne z dôvodu, že nemali dostatočné informácie o tom, aké výhody (a tiež možné nevýhody) takýto motivačný systém so sebou prináša.

Graf 31: Súhlasili by ste so zavedením motivačného systému zberu zmesového odpadu a poplatkov za odpad (tzv. „pláť za to, čo vyhodíš“)?

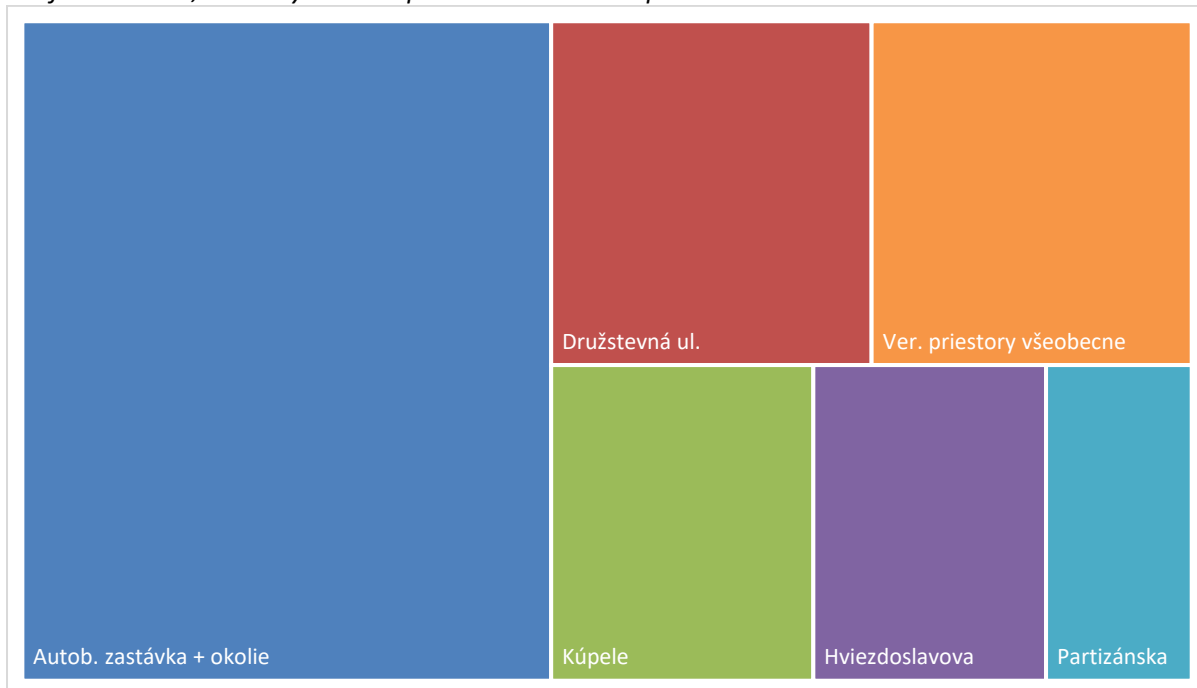
Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Verejné priestory

- **Jednoznačne najintenzívnejšie vnímaným priestorom v meste, kde sa respondenti cítia najmenej bezpečne, sú autobusové zastávky v centre a ich okolie** (priľahlé lavičky, okolie predajne COOP), **a to z dôvodu nevhodného správania sa niektorých sociálne neprispôsobivých osôb.** Na túto otvorenú otázku odpovedalo až 92 respondentov. Jednoznačne najčastejšou odpoveďou bol práve priestor autobusových zastávok a ich okolia – z dôvodov, že sa tam zdržujú alkoholici, močia pri bytovkách, majú nevhodné správanie a poznámky na okoloidúcich; problematickí sú taktiež niektorí príslušníci rómskych komún, ktorí majú taktiež nevhodné správanie, pijú na verejnosti, obťažujú okoloidúcich, žobrujú a pod.). Respondenti v súvislosti s nevhodným správaním niektorých osôb okrem všeobecnej nespokojnosti s obťažovaním na verejných priestranstvách identifikovali aj viaceré konkrétne miesta, kde sa necítia bezpečne (z dôvodu obťažovania, popíjania a pod.) – ide najmä o ul. Družstevnú (posedávanie na lavičkách popri chodníku na cintorín a na detskom ihrisku) a Hviezdoslavovu (posedávanie a zgrupovanie sa osôb pri Múzeu J. M. Petzvala, ale aj inde na tejto ulici). Ďalším negatívne vnímaným priestorom je parkovisko pri kúpeľoch – najmä z dôvodu popíjania, predvádzania áut a pod. Ostatné (menej frekventované) odpovede respondentov sú uvedené v prílohe.
- **Príčinou zníženého pocitu bezpečnosti však nie je len správanie niektorých obyvateľov, ale aj iné faktory – najmä doprava.** Viackrát spomínanou bola predovšetkým Partizánska ulica, na ktorej chýba vybudovaný chodník v smere na železničnú zastávku. Respondenti pri pešom prechode touto ulicou na zastávku veľmi negatívne vnímajú najmä rýchlu jazdu niektorých áut, ako aj zúžené priestory pri prechádzaní nákladných áut.

Graf 32: Miesta, na ktorých sa respondenti necítia bezpečne

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Využitie priestorov / budov v meste

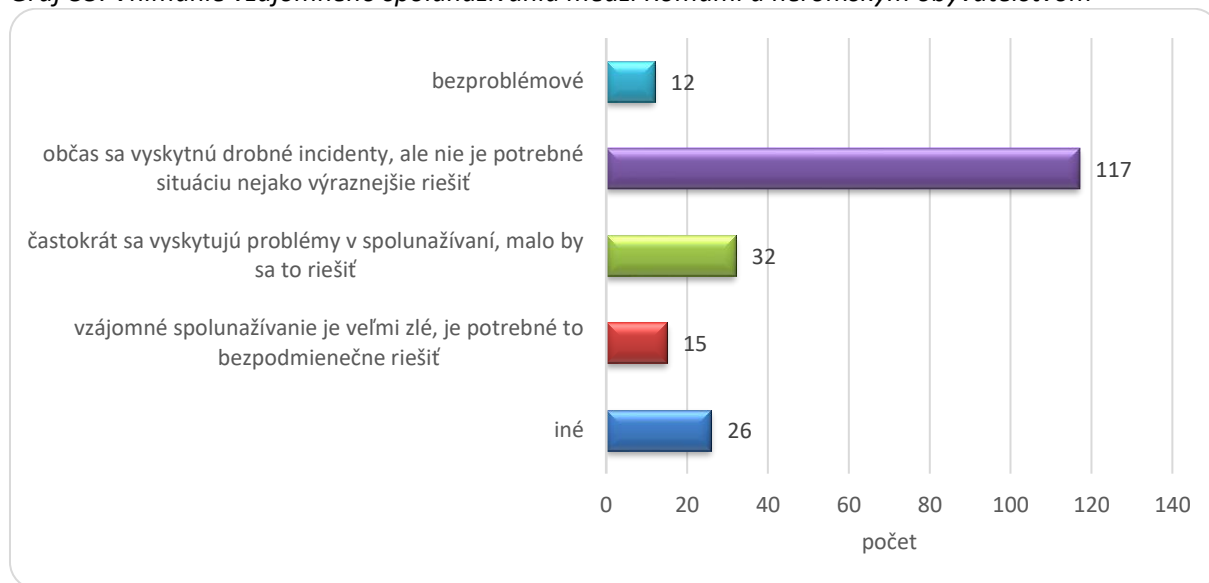
- **Za priestory, budovy alebo miesta v meste, ktoré sú nevyužívané, resp. zle využívané, boli respondentmi označené najmä stará škola a športoviská, ktoré sú uzamknuté pre verejnosť.** K tejto otázke sa vyjadrilo až 31 respondentov, ktorí uviedli až 16 rôznych miest / budov. Najčastejšie uvádzanými (po 5 odpovedí) bola budova starej školy a tiež všeobecne športoviská, ktoré sú uzamknuté a nie sú voľne prístupné pre verejnosť (napr. futb. a hokejbalové ihrisko, umelá tráva Moskovská). 4 odpovede označili aj bývalú budovu hasičov / šatní v Strážkach. Ostatné odpovede sa vyskytli 1 alebo 2 krát – uvádzame ich v prílohe.

Vzájomné spolunažívanie medzi Rómami a nerómskym obyvateľstvom

- **Najväčšia časť respondentov (117) eviduje občasné drobné incidenty v spolunažívaní, zároveň si však nemyslí, že by bolo potrebné túto situáciu nejako výraznejšie riešiť.** Navyše, ďalších 12 osôb považuje spolužitie za bezproblémové. Na druhej strane, existuje pomerne početná skupina respondentov (47), ktorí sú za riešenie problematiky spolunažívania medzi Rómami a nerómskym obyvateľstvom.
- **Najväčšie problémy predstavuje správanie sa niektorých Rómov na verejnosti.** Tí respondenti, ktorí sa konkrétne vyjadrili k tomu, čo je podľa nich na vzájomnom spolunažívaní problematické, najčastejšie označovali vyberanie kontajnerov a následné vyhadzovanie nepotrebných vecí a odpadkov po uliciach, ako aj hluk, vyhadzovanie odpadkov a nevhodné správanie sa na verejnosti (najmä počas rôznych kultúrnych podujatí). Za obzvlášť problematické považujú najmä dni poskytovania dávok, kedy do mesta prichádzajú Rómovia z iných obcí. Veľká nespokojnosť bola vyjadrovaná aj so správaním sa mládeže, ktorá je častokrát vulgárna a obťažuje okoloidúcich.
- **Možnými riešeniami by mohli byť aktívnejšie a častejšie kontroly hliadkami mestskej polície a uzamykanie kontajnerov.** Okrem týchto odpovedí respondenti v rámci nimi navrhovaných riešení uvádzali aj väčšiu osvetu a vzdelávanie príslušníkov MRK alebo rázne pokutovanie.

Graf 33: Vnímanie vzájomného spolunažívania medzi Rómami a nerómskym obyvateľstvom

Zdroj: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Voľný priestor na vyjadrenie

- V závere bol respondentom ponechaný voľný priestor na akékoľvek vyjadrenie. Nakoľko túto možnosť využilo až 95 respondentov, pričom uvedené boli veľmi rôznorodé odpovede/návrhy/postrehy a pod., ich sumárnejšie vyhodnotenie je veľmi náročné. Všetky odoslané odpovede preto figurujú v pôvodnom znení v prílohe.

Súhrnné zhodnotenie kľúčových zistení

Na základe podrobného zhodnotenia všetkých odpovedí respondentov z dotazníkového prieskumu vyplývajú pre mesto Spišská Belá nasledovné kľúčové zistenia:

- **Veľká väčšina obyvateľov je spokojná s kvalitou života v meste.** Celkovú spokojnosť s bývaním v meste totižto vyjadrilo až 80 % z nich (označené odpovede na škále veľmi spokojný, skôr spokojný).
- **Zároveň je však potrebné riešiť viaceré problémy mesta** – veľmi pertraktovanými témami sú najmä **doprava, verejné priestory v centre mesta a riešenie vzájomného spolunažívania s Rómami**. Naprieč celým dotazníkom rezonujú v odpovediach respondentov 3 kľúčové (najdôležitejšie, najvypuklejšie) problémy:

Zlepšenie kvality miestnych komunikácií a zvýšenie bezpečnosti v doprave:

Vo viacerých odpovediach na rôzne otázky bola jednoznačne najčastejšie spomínaná potreba rekonštrukcie miestnych cestných komunikácií, čiastočne aj chodníkov [Poz. spracovateľa: po realizácii dotazníkového prieskumu prebehla v meste rekonštrukcia miestnych komunikácií]. Existuje tu však aj významná potreba riešenia bezpečnosti v doprave – a to tak na hlavných cestách, ako aj na miestnych komunikáciách (či už z dôvodu vysokej rýchlosti áut, rizikového prechádzania cez cesty, nevhodného parkovania a pod.).

Riešenie bezpečnosti v centre mesta pri autobusových zastávkach a v ich okolí:

Podobne bola veľmi intenzívne (negatívne) vnímaná bezpečnosť obyvateľov v centre mesta, a to najmä kvôli posedávaniu rôznych sociálne neprispôsobivých osôb (alkoholikov) na lavičkách (a ich nevhodného správania), ako aj správanie sa niektorých príslušníkov MRK v týchto priestoroch (obťažovanie, neporiadok, ...).

Spolužitie Rómov a „nerómov“, bezpečnosť obyvateľov v nadväznosti na správanie sa niektorých osôb:

Obyvateľov významne obťažuje nevhodné správanie sa určitých osôb, ktoré nerešpektujú zaužívané spoločenské normy slušného správania, sú častokrát hluchí, obťažujú okoloidúcich, popíjajú na verejnosti, vyhadzujú odpadky na ulicu, veľmi nevhodne sa správa niektorá rómska mládež a pod. To u obyvateľov vyúsťuje do obáv o svoju bezpečnosť. Za problematické je takéto správanie považované nie preto, že sa takto správajú (pováčšine) niektorí Rómovia, ale preto, že takéto správanie je problematické v akejkoľvek civilizovanej spoločnosti.

- **V Spišskej Belej existuje dopyt po nájomnom bývaní.** Okrem dopytu po riešení dopravy a bezpečnosti existuje v meste pravdepodobne významný dopyt aj po nájomnom bývaní, nakoľko si respondenti želajú výstavbu nových nájomných bytov, pričom mesto zároveň eviduje desiatky žiadateľov o nájomné byty.
- **Odpadové hospodárstvo sa javí ako dobre nastavené, existuje však priestor na zavedenie motivačného systému.** Väčšina respondentov je spokojná s nastaveným systémom zberu zmesového odpadu. Zároveň je však potrebné skonštatovať, že v meste existuje priestor na ďalšie zlepšovanie odpadového hospodárstva a efektívnejšie nakladanie s komunálnymi odpadmi prostredníctvom zavedenia motivačného systému zberu a poplatkov za komunálny odpad. Niektoré problémy boli identifikované aj v rámci triedeného zberu odpadu.

Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR

Predchádzajúci *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta* mala Spišská Belá spracovaný na roky 2016-2023. V ňom malo zadefinované viaceré navrhované projekty/aktivity, ktoré boli rozdelené do 3 oblastí: hospodárskej, sociálnej a environmentálnej. Zároveň bola zadefinovaná aj horizontálna priorita – prierezová oblasť PHSR pod názvom Otvorená samospráva.

V rámci uvedených 3 oblastí (hospodárskej, sociálnej a environmentálnej) boli v programovej časti PHSR zadefinované ďalšie (tematické) oblasti. V Hospodárskej oblasti to bola Technická infraštruktúra – doprava, Infraštruktúra pre miestnu ekonomiku, Cestovný ruch a Otvorená a efektívna samospráva. V sociálnej oblasti to bolo Bývanie, Sociálne služby a zdravotníctvo, Školstvo, vzdelávanie a mládež, Kultúra a voľný čas a Šport a voľný čas. V environmentálnej oblasti boli zadefinované Ochrana a obnova ŽP a Energetická efektívnosť, adaptácia na zmenu klímy.

Mnoho zadefinovaných projektov/aktivít z predchádzajúceho PHSR mesta sa podarilo zrealizovať (napr. zriadenie sociálneho podniku alebo výstavba hokejbalovej haly), niektoré sa realizujú priebežne (napr. podpora triedenia komunálneho odpadu alebo digitálne mesto) a niektoré sa zrealizovať nepodarilo vôbec (napr. rozšírenie skládky komunálneho odpadu).

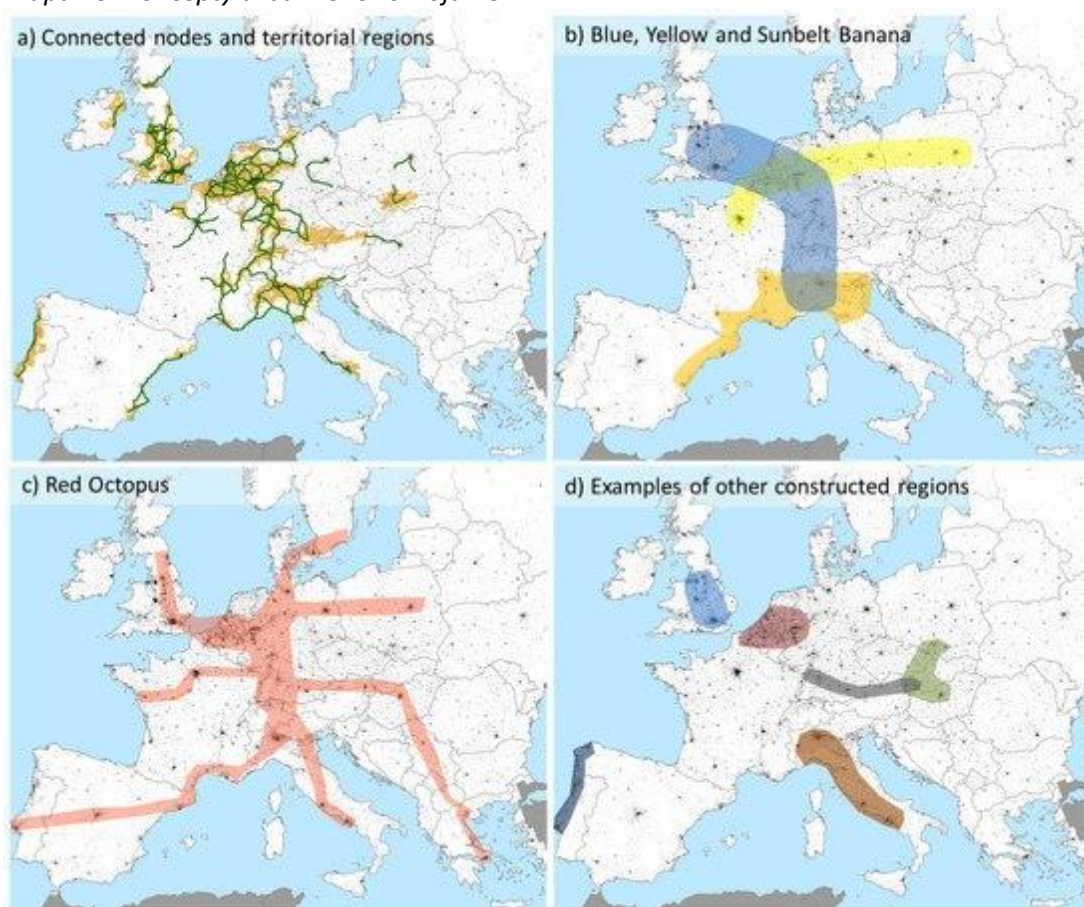

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie predstavuje pre mesto tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jeho rozvoj (a to rôznym spôsobom, v rôznej miere, hoci významne alebo len okrajovo), avšak mesto ich zároveň svojou činnosťou nedokáže nijako ovplyvniť – sú teda úplne nezávislé na činnosti mesta.

Makropoloha mesta je nevýhodná – mesto Spišská Belá je od najrozvinutejších európskych centier, ako aj od centier s najväčším potenciálom budúceho rozvoja, značne vzdialené. V makroregionálnej mierke existujú viaceré rozvojové koncepty. Tie rôznym spôsobom prepájajú hlavné rozvojové centrá Európy (najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja). Je zrejmé, že mesto Spišská Belá je od týchto centier značne vzdialené.

Mapa 15: Koncepty urbánneho rozvoja EÚ

Zdroj: Taubenböck, H. Ferstl, J. Dech, S. (2017)

Mezopoloha mesta je výhodnejšia – mesto leží v blízkosti štyroch menších (Poprad, Kežmarok, Vysoké Tatry a Stará Ľubovňa) centier zamestnanosti a terciárnej obsluhy. Konceptia územného rozvoja Slovenska 2011 (KURS 2011) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obsluhy (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín miest (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve

podskupiny)¹⁷. Spišská Belá je sídlom zaradeným do predposlednej štvrtej skupiny centier osídlenia, pričom najbližšie centrá osídlenia vyššej kategórie predstavujú mestá Kežmarok (2b. skupina centier osídlenia), Poprad (1.b skupina), Vysoké Tatry (3.b skupina) a Stará Ľubovňa (3a. skupina). Spišská Belá leží na severnej hranici ťažiska osídlenia druhej úrovne (priestor, ktorý vytvárajú mestá Poprad, Kežmarok, Levoča a Spišská Nová Ves).

Spišská Belá leží na rozvojovej osi II. stupňa, čo (teoreticky) vytvára priaznivé predpoklady pre možný rozvojový impulz pre mesto z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov.

Okrem centier osídlenia KURS 2011 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice (o. i.) severoslovenským dopravným koridorom cez Žilinu, Poprad, Levoču a Prešov a juhoslovenským koridorom cez Zvolen, Lučenec a Rožňavu. Spišská Belá leží cca 20 km od tejto najvýznamnejšej rozvojovej osi.

Z prostredia investičnej pomoci, poskytovanej vládou SR, možno na základe doterajších skúseností len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre okolitý región v blízkej budúcnosti. Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Kežmarok by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú v danom okrese¹⁸. Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti podtatranského regiónu a do Kežmarku (okresu patriaceho z hľadiska výšky miery nezamestnanosti medzi najproblémovnejšie okresy Slovenska) smerovala len malá časť investičnej pomoci vlády (v porovnaní s okresmi, kam išla najväčšia pomoc). Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti.

Výraznejší rozvojový impulz pre okres Kežmarok (a teda aj pre mesto Spišská Belá) môže znamenať jeho zaradenie medzi najmenej rozvinuté okresy (NRO) Slovenska. Podpora najmenej rozvinutých okresov predstavuje formu regionálnej politiky, zameranú na stimulovanie a rozvíjanie endogénneho potenciálu okresov, ktoré boli na základe zákonných kritérií medzi NRO zaradené. Podpora sa poskytuje v súlade so zákonom č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov. Obce, mestá a iné subjekty, ležiace v týchto NRO, majú pri žiadostiach o nenávratný finančný príspevok z EŠIF zvýhodnenú pozíciu oproti subjektom, ležiacim mimo týchto NRO. V rámci NRO má podpora smerovať najmä na tvorbu nových pracovných miest. Hoci finančný balík, dostupný pre okres v rámci tejto podpory, nie je nejaký obrovský a teda neznamená nejaké výrazné investície, v prípade jeho vhodného a racionálneho využitia môže čiastočne prispieť k rozvoju okresu ako takého (a v rámci neho aj k rozvoju mesta Spišská Belá).

Veľmi priaznivou skutočnosťou z pohľadu rozvoja mesta je, že na území mesta bol realizovaný komplexný projekt pozemkových úprav. Výrazne limitujúcim faktorom rozvoja obce/ mesta vo všeobecnosti býva veľmi komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov. Významným projektom z hľadiska tvorby podmienok pre rozvoj územia je tzv. projekt pozemkových úprav, prostredníctvom ktorého sa vykonáva sprehľadnenie a zjednodušenie vlastníckych vzťahov k pozemkom – podľa princípu „jedna parcela, jeden vlastník“. V praxi sa vykonávajú buď tzv. jednoduché alebo komplexné

¹⁷ Platí, že čím významnejšie centrum je, tým vyššiu úroveň občianskej vybavenosti (ktorú zároveň poskytuje obciam vo svojom zázemí) má. Najvýznamnejšie centrá boli zaradené do 1a. skupiny, najmenej významné sídelné centrá do 5. skupiny. Zároveň platí, že čím bližšie k významnejšiemu centru daná obec/mesto leží, tým pre ňu lepšie – z hľadiska dostupnosti rôznych služieb, vybavenosti, ako aj rozvojových impulzov.

¹⁸ Regionálna investičná pomoc je v súčasnosti poskytovaná podľa zákona č. 57/2018 Z. z.

pozemkové úpravy¹⁹. Realizácia takéhoto projektu znamená výrazný pozitívny determinant rozvoja územia (napr. pri rôznej výstavbe – budovanie cyklistických trás, príprava stavebných pozemkov, výstavba rekreačných lokalít, nájomné vzťahy v poľnohospodárstve a pod.), vytvárajú sa ním oveľa priaznivejšie podmienky na potenciálny rozvoj územia. Jednoduchosť / resp. komplikovanosť vlastníckej štruktúry pozemkov v katastri mesta je teda mimoriadne dôležitým faktorom z pohľadu komplexného rozvoja mesta. V tejto súvislosti možno konštatovať, že štruktúra vlastníckych vzťahov k pozemkom v katastri mesta Spišská Belá bola výrazne zjednodušená.

Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií sú **Európske štrukturálne a investičné fondy**. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú na Slovensku z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplňkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné svoje rozvojové investičné projekty financovať. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpalo Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. V roku 2023 sa toto programové obdobie (z hľadiska financovania a ukončenia projektov) končí, pričom aktuálne sa už nachádzame v programovom období 2021-2027.

Schválená je už Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021-2027 a taktiež Operačný program Slovensko (SR už teda v novom období bude mať len jeden operačný program, čo je oproti minulému obdobiu 2014-2020 významná zmena). Riadiaci orgán OP Slovensko (ktorým je MIRRI SK) a sprostredkovateľské orgány tak môžu pripravovať výzvy na podávanie projektov. Zároveň sú v rámci EŠIF schválené aj Programy územnej spolupráce (pre Spišskú Belú je to program INTERREG VI-A Poľsko-Slovensko).

Ďalším významným zdrojom financovania rozvojových projektov v najbližších rokoch je pre Slovensko Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (tzv. Plán obnovy). Čiastočne z tohto Plánu obnovy môžu čerpať aj samosprávy. Plán obnovy sa však už nezaraďuje medzi EŠIF, ide o samostatný zdroj financovania, ktorý vznikol na podnet EÚ ako reakcia na krízu, spôsobenú pandemiou COVID-19. Plán obnovy reaguje najmä na jej ekonomické dopady, v podmienkach Slovenskej republiky však aj na dlhodobé systémové nedostatky v slovenskej spoločnosti (SR je povinná uskutočňovať aj niektoré reformy).

¹⁹ Ak sa robí tzv. komplexný projekt pozemkových úprav, tak sa vykoná sprehľadnenie a zjednodušenie vlastníckych vzťahov v celom katastrálnom území obce/mesta. V prípade jednoduchých pozemkových úprav sa tieto činnosti vykonávajú len pre určitú, konkrétnu časť katastra obce/mesta.

Obrázok 13: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027

▶ PROGRAM SLOVENSKO	12 593 734 933 EUR
▶ PROGRAM RYBNÉ HOSPODÁRSTVO SLOVENSKEJ REPUBLIKY	15 225 428 EUR
▶ PROGRAMY PRE OBLASŤ VNÚTORNÝCH ZÁLEŽITOSTÍ	103 625 941,98 EUR

PROGRAMY ÚZEMNEJ SPOLUPRÁCE:
904 756 054 EUR (nielen slovenská obálka)

▶ Interreg VI-A Slovensko - Česko	85 323 597 EUR
▶ Interreg VI-A Slovensko - Rakúsko	55 500 000 EUR
▶ Interreg VI-A Poľsko - Slovensko	129 839 952 EUR
▶ Interreg VI-A Maďarsko - Slovensko	129 000 000 EUR
▶ Interreg NEXT HU - SK - RO - UA	66 092 505 EUR
▶ Interreg Danube Region Programme 2021-2027	215 000 000 EUR
▶ Interreg Central Europe Programme	224 000 000 EUR

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Obrázok 14: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

STEEP analýza

Okrem vnútorných faktorov majú na rozvoj územia vplyv aj rôzne vonkajšie faktory (také, ktoré mesto nedokáže ovplyvniť). Pri identifikovaní problémov mesta a hľadani strategíe/í na ich vyriešenie je preto potrebné si uvedomiť, že tieto riešenia môžu byť v budúcnosti ovplyvnené aj spomínanými vonkajšími faktormi. Externé faktory sú rozdelené do 5 oblastí: S – sociálne, T – technologické, E – ekonomické, E – ekologické, P – politické. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 4 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické
Starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Zavádzanie nových materiálov a inovatívnych technológií v hospodárstve	Ekonomická situácia štátu (dopady ekonomického vývoja v jednotlivých sektoroch, výrazná podpora štátu vybraným sektorom)	Klimatické zmeny (častejšie a extrémnejšie výkyvy počasia, sucho, znižujúce sa zásoby pitnej vody...)	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti
Zmeny vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva	Využívanie moderných informačno-komunikačných technológií	Možnosti financovania projektov z fondov EU a iných zdrojov	Verejný tlak na zavádzanie ekologických a environmentálnych technológií	Zmena priorít vlády ako výsledok volieb
Zmena postojov obyvateľov a reprezentantov rôznych sektorov k lokálnemu rozvoju	Digitalizácia verejnej správy, vytváranie mobilných aplikácií pre využívanie verejných služieb	Rozvoj malého a stredného podnikania	Zvyšovanie povedomia verejnosti o ochrane ŽP a rast environmentálnej zodpovednosti obyvateľstva	Legislatívne zmeny v rôznych oblastiach
Prehlbujúce sa rozdiely medzi obyvateľmi v oblasti príjmov	Nové technologické riešenia v oblasti sociálnych služieb a zdravotníctva	Zvyšovanie / znižovanie kúpyschopnosti obyvateľstva	Podpora a využívanie alternatívnych zdrojov energie	Štrukturálna politika Európskej únie
Zmeny v mobilitě obyvateľov	Výrazné zmeny na trhu práce ovplyvnené inováciami a novými technológiami	Dostupnosť finančných zdrojov	Odpadové hospodárstvo	Nová politika územného rozvoja v SR – dôraz na integrované územné investície a na prístup zdola
Zvyšujúca / znižujúca sa kvalita života obyvateľov		Daňová politika štátu	Vplyv rôznych subjektov na tvorbu politík v oblasti ŽP	Vojna na Ukrajine

Zdroj: vlastné spracovanie

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov mesta. SWOT analýza patrí medzi nástroje, používané na zhodnotenie aktuálneho stavu mesta. Rozdelená je na vnútornú analýzu (silné a slabé stránky) a vonkajšiu analýzu (príležitosti a ohrozenia).

SWOT analýza

Formulár 5 (A10): SWOT analýza

HOSPODÁRSKA OBLASŤ Hospodárstvo v území, Zamestnanosť, Nezamestnanosť, Dopravná infraštruktúra, Technická infraštruktúra, Hospodárenie samosprávy, Bezpečnosť	
Silné stránky	Slabé stránky
• dobré finančné zdravie samosprávy, dostatok vlastných zdrojov na spolufinancovanie investícií z externých zdrojov, príp. aj realizáciu menších vlastných investícií • existencia mestských podnikateľských subjektov • založený sociálny podnik • vysoká projektová aktivita mesta • zriadená mestská polícia • pomerne výhodná poloha mesta v blízkosti regionálnych centier zamestnanosti (KK a PP) • dobre rozvinutá lokálna ekonomika, existencia viacerých zamestnávateľov priamo v meste (v rámci poľnohospodárstva, priemyslu, obchodu aj služieb) • pomerne dobré podmienky na poľnohospodársku výrobu • aktívne obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy • viacero subjektov poľnohospodárskej veľkovýroby, pôsobiach na území mesta • vysoká ochota obyvateľov podnikateľ prostredníctvom živnosti • dobré lokalizačné aj realizačné predpoklady rozvoja CR • vybudovaná sieť chodníkov pre peších a cyklistických chodníkov • výborné spojenie verejnou dopravou s Kežmarkom, Popradom a Starou Ľubovňou počas pracovných dní (z hľadiska frekvencie spojov) • vybudované inžinierske siete • zjednodušená vlastnícka štruktúra pozemkov v katastri mesta (realizovaný projekt pozemkových úprav)	• problémy na úseku bezpečnosti obyvateľov a ochrany majetku • nízka makropolohová atraktivita mesta • poloha mimo rýchlostných komunikácií • vyššia miera nezamestnanosti (oproti priemeru SR) • nepriaznivá štruktúra UoZ podľa vzdelania, doby evidencie a klasifikácie zamestnaní • takmer všetci nezamestnaní patria medzi znevýhodnené osoby • križovatka hlavných ciest v centre mesta - potreba výstavby obchvatu mesta • potreba riešenia statickej dopravy v meste a budovania záchytných parkovísk • nevybudovaná dažďová kanalizácia, potreba odklonenia dažďových vôd zo splaškovej kanalizácie • negatívne vnímanie bezpečnosti v meste verejnosťou

• aktivita a výborná pripravenosť mesta na získanie financií na realizáciu investičných akcií z externých dotačných zdrojov (množstvo už pripravených aj rozpracovaných projektových dokumentácií)	
Príležitosti	Ohrozenia
• využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, Plánu obnovy a iných zdrojov financovania na realizáciu rozvojových aktivít • realizácia naplánovaných investičných aktivít prostredníctvom integrovaných investičných balíkov (Rada partnerstva VÚC) • využitie možností ponúkajúcich sa prostredníctvom najmenej rozvinutých okresov • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...)	• nedostatočné čerpanie možných zdrojov z EÚ a vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych) • nepriaznivý makroekonomický vývoj v súvislosti s vojnou na Ukrajine • potenciálna energetická kríza • zvyšovanie investičného dlhu do nadradenej dopravnej infraštruktúry zo strany príslušných správcov komunikácií

SOCIÁLNA OBLASŤ Demografická charakteristika, Vzdelanie a školstvo, Domový a bytový fond, Občianska vybavenosť, Kultúra, Šport, Zdravotníctvo, Sociálne služby	
Silné stránky	Slabé stránky
• takmer neustály rast počtu obyvateľov • veľmi pozitívny vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva • výborné podmienky v rámci predprimárneho a primárneho vzdelávania (dostupnosť škôl a viacerých šk. zariadení priamo v meste) • veľmi dobrá kvalita domového a bytového fondu • výrazná aktivita samosprávy na poli obstarávania nájomných bytov • množstvo nájomných bytov v meste • veľký dopyt po výstavbe rodinných domov v meste, ako aj po nájomných bytoch • výborná občianska vybavenosť (viacero verejnoprospešných budov, zdravotnícke služby, sociálne služby, športové zariadenia, pamiatky, obchody, služby...) • dostupnosť základných a niektorých špecializovaných zdravotných služieb priamo v meste • viaceré sociálne služby dostupné priamo v Spišskej Belej • viaceré športoviská na realizáciu rôznych športov na území mesta • veľké množstvo rôznych kultúrno-spoločenských podujatí v meste počas roka	• začínajúci trend negatívneho vývoja migračného pohybu obyvateľstva v ostatných rokoch • nepriaznivá veková štruktúra obyvateľstva • starnutie obyvateľstva • potreba rozšírenia kapacity MŠ • nedostatočná kapacita ZŠ M. R. Štefánika • chýbajúca školská jedáleň pri ZŠ J. M. Petzvala • nedobudovaný bezbariérový prístup v niektorých budovách a priestoroch
Príležitosti	Ohrozenia
• využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, Plánu obnovy a iných zdrojov financovania na realizáciu rozvojových aktivít • realizácia naplánovaných investičných aktivít prostredníctvom integrovaných investičných balíkov (Rada partnerstva VÚC) • využitie možností ponúkajúcich sa prostredníctvom inštitútu najmenej rozvinutých okresov • spolupráca s vládami aj mimovládami organizáciami na riešení rómskej problematiky • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...) • vyššia aktivita zo strany mesta v realizácii rôznych podporných krokov ohľadom zamestnávania príslušníkov MRK, zapájanie väčšieho počtu nezamestnaných osôb z prostredia MRK	• nedostatočné čerpanie možných zdrojov z EÚ a vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych) • nepriaznivý makroekonomický vývoj v súvislosti s vojnou na Ukrajine • potenciálna energetická kríza • predsudky a negatívny postoj majority voči Rómom

ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ Prírodné pomery, Ochrana prírody, Ochrana pred povodňami, Odpadové hospodárstvo, Zmena klímy	
Silné stránky	Slabé stránky
• relatívne zachovalé a esteticky príťažlivé prírodné prostredie v okolí (panoráma Tatier a Levočských vrchov, Podtatranská kotlina) • viaceré prvky územnej ochrany prírody v katastri mesta (ochranné pásmo TANAPu, NPR, PP, 4x ÚEV) • znižovanie celkovej produkcie komunálnych odpadov, produkcie zmesových odpadov a produkcie odpadov na 1 obyvateľa • existencia zberného dvora	• problémy s odvádzaním dažďových vôd, ako aj so záplavami vo viacerých lokalitách na území mesta • stagnácia úrovne vytriedenia odpadov na úrovni okolo 40 % • vysoká miera skládkovania odpadov • nárast nákladov mesta na odpadové hospodárstvo • zavedený (nemotivačný) paušálny systém zberu zmesového KO a paušálnych poplatkov za odpad • potreba rekultivácie skládky odpadov • potreba zriadenia ďalšej kazety na skládke odpadov • vysoké riziko zhoršenej kvality ovzdušia
Príležitosti	Ohrozenia
• využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, Plánu obnovy a iných zdrojov financovania na realizáciu rozvojových aktivít • realizácia naplánovaných investičných aktivít prostredníctvom integrovaných investičných balíkov (Rada partnerstva VÚC) • využitie možností ponúkajúcich sa prostredníctvom najmenej rozvinutých okresov • spolupráca s vládami aj mimovládami organizáciami na riešení rómskej problematiky z hľadiska odpadov • dostupné zdroje na využitie obnoviteľných aj alternatívnych zdrojov energie	• nedostatočné čerpanie možných zdrojov z EÚ a vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych) • nepriaznivý makroekonomický vývoj v súvislosti s vojnou na Ukrajine • potenciálna energetická kríza

Kľúčové faktory a disparity územia

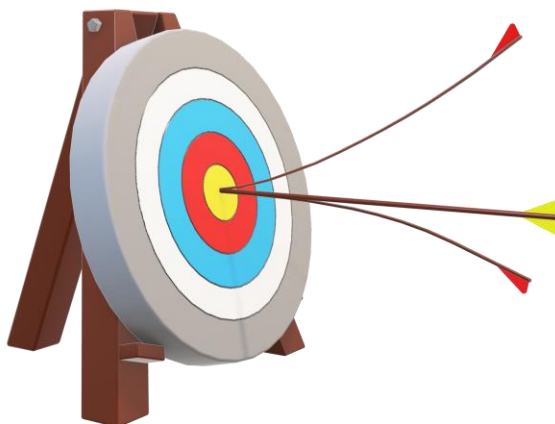
Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja mesta. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity mesta.

Hlavné faktory rozvoja:

- využitie dobrej geografickej polohy mesta z hľadiska potenciálu pre rozvoj CR na báze atraktívneho prírodného prostredia, existencie národných parkov a množstva prírodných a kultúrno-historických pamiatok v okolí
- využitie „strediskovej“ polohy mesta (dochádzka z okolitých obcí do mesta za prácou, vzdelaním, službami a pod.) na ďalší rozvoj mesta
- vlastníctvo pozemkov a lesov aj mimo územia mesta (napr. kataster Tatranskej Kotliny)
- podpora PPP projektov (realizácia spoločných projektov verejnej správy a súkromného sektora)
- podpora marginalizovaných rómskych komunít
- podpora cezhraničných kontaktov a ochota participovať na cezhraničnej spolupráci
- podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby
- podpora rozvoja hromadnej bytovej výstavby
- racionálne hospodárenie samosprávy
- pripravenosť mesta na získanie externých zdrojov na realizáciu rozvojových projektov (množstvo pripravených projektových dokumentácií)
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita mesta pri realizácii rozvojových projektov
- využitie dobrej geografickej polohy mesta v blízkosti viacerých regionálnych urbánnych centier (centier zamestnanosti) na rozvoj bytovej výstavby a ďalšie zvyšovanie počtu obyvateľov
- rozvoj poľnohospodárskej výroby
- aktivita mesta na poli zapájania sa do regionálnych kooperačných štruktúr
- zrealizovaný projekt pozemkových úprav

Hlavné disparity rozvoja:

- nízky potenciál pre prilákanie investícií znamenajúcich tvorbu väčšieho počtu pracovných miest (napr. do priemyselnej výroby, veľkoskladov a logistiky a pod.) – z dôvodu málo výhodnej polohy vo vzťahu k ekonomickým centráam a nadradenej dopravnej infraštruktúre, ako aj konkurencii miest Kežmarok a Poprad má mesto veľmi nízky lokalizačný potenciál pre prilákanie takýchto investícií
- slabšia ponuka pracovných príležitostí priamo v meste (v porovnaní s väčšími mestami) – mesto nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre všetko svoje obyvateľstvo
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov
- vyššia úroveň miezd v metropolitných regiónoch SR, príp. v zahraničí – úroveň miezd v regióne pôsobí ako demotivačný faktor a generuje podmienky pre emigráciu obyvateľstva
- zlý stav miestnych komunikácií – niektoré miestne komunikácie v meste sú v zlom stave.

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Belá na roky 2024-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja mesta s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie mesta nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňovať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- Vzdelanie pre dôstojný život,
- Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,
- Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,
- Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,
- Právny štát, demokracia a bezpečnosť,
- Dobré zdravie.

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Vízia mesta do roku 2030

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by malo mesto vyzerať. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu mesta, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva mesta bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** mesta Spišská Belá:

Mesto Spišská Belá je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť globálny cieľ rozvoja mesta Spišská Belá na roky 2024-2030. **Globálnym cieľom** rozvoja mesta je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov mesta aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia mesta“.

Kľúčové rozvojové výzvy

V analytickej časti dokumentu bolo identifikovaných viacero kľúčových rozvojových výziev, ktoré je v záujme úspešného rozvoja mesta Spišská Belá a dosiahnutia stanovenej vízie nevyhnutne potrebné v strednodobom horizonte vyriešiť (resp. realizovať také aktivity, ktoré napomôžu ich riešeniu).

Tabuľka 32: Kľúčové rozvojové výzvy

Kľúčová rozvojová výzva	Možné spôsoby riešenia
Lokálna ekonomika a nezamestnanosť	
viac ako 1/3 nezamestnaných tvoria veľmi ťažko zamestnateľní UoZ (dlhodobá nezamestnanosť, takmer žiadne vzdelanie, slabé alebo žiadne zručnosti)	✓ postupne zamestnávať, príp. zlepšovať zamestnateľnosť (získavaním pracovných návykov) najviac ohrozených UoZ – napr. v mestskom sociálnom podniku, zapájaním UoZ do AOTP, dopĺňať vzdelanie a pod.
ekonomická udržateľnosť Mestského podniku Spišská Belá	✓ racionalizácia hospodárenia, diverzifikácia podnikateľských činností, v prípade nutnosti aj útlm činnosti
zabezpečiť systém starostlivosti o majetok mesta	✓ vytvoriť efektívny systém starostlivosti o mestský majetok (pozemky, budovy, starostlivosť o verejné priestory, zeleň a pod.)

Dopravná infraštruktúra	
• riešenie cestného obchvatu mesta	✓ silné angažovanie mesta v tejto oblasti, spolupráca s relevantnými partnermi (VÚC, NDS, OÚ KK, iné relevantné subjekty), samotná výstavba obchvatu
• riešenie statickej a nemotorovej dopravy	✓ výstavba parkovacích miest, záchytných parkovísk, zavedenie komplexnej parkovacej politiky v meste; dobudovanie cyklickej infraštruktúry v intraviláne aj extraviláne
• zavedenie systému integrovanej dopravy	✓ spolupráca so všetkými relevantnými inštitúciami (VÚC, súkromné a štátne dopravné spoločnosti, obecné samosprávy, podnikatelia a pod.); vzájomná koordinácia pri nastavovaní dopravnej obslužnosti územia
Vodovod a kanalizácia	
• odklonenie dažďových a balastných vôd zo splaškovej kanalizácie	✓ vybudovať dažďovú kanalizáciu ✓ realizovať vodozádržné opatrenia v extraviláne, ako aj v záhradách rodinných domov (napr. retenčné nádrže)
Obyvateľstvo	
• rýchlo rastúci počet obyvateľov v seniorskom veku, zhoršujúca sa veková štruktúra obyvateľov	✓ vyčlenenie prostriedkov a kapacít na poskytovanie rôznych služieb pre seniorov ✓ pokrytie dopytu po bývaní v meste
• bezpečnosť obyvateľov, problematika spolunažívania medzi Rómami a nerómskym obyvateľstvom	✓ realizovať celý súbor vzájomne prepojených preventívnych aktivít (napr. školenia, prednášky, spoločné akcie, vzdelávanie a výchova, zamestnanosť osôb, monitorovanie verejných priestorov, taktiež aktivity na úseku dopravnej bezpečnosti a pod.)
Vzdelanostná štruktúra a školstvo	
• nedostatočné kapacity MŠ a ZŠ M. R. Štefánika	✓ rozšíriť kapacity materskej školy a základnej školy M. R. Štefánika (prístavbou, nadstavbou, príp. novou výstavbou)
• chýbajúca školská jedáleň pri ZŠ J. M. Petzvala	✓ vybudovať školskú jedáleň priamo pri tejto škole
Domový a bytový fond	
• pokrytie dopytu po bývaní	✓ vybudovať ďalšie bytové domy s nájomnými bytmi ✓ pripraviť nové lokality pre IBV ✓ poskytovať súčinnosť externým subjektom pri príprave lokalít IBV a výstavbe bytov

Občianska vybavenosť	
• modernizácia kinosály	✓ pripraviť projektovú dokumentáciu, získať zdroje a zrekonštruovať celý objekt
• výstavba integrovaného centra sociálnych služieb	✓ vybudovať novú budovu s integrovanými sociálno-zdravotnými službami (sociálne služby, zdravotná starostlivosť, voľnočasové aktivity a pod.)
Prístupnosť verejných budov a komunikácií v meste	
• chýbajúci bezbariérový prístup do viacerých verejných budov a na niektorých komunikáciách	✓ vybudovať kvalitný bezbariérový prístup do verejných budov ✓ presťahovať kancelárie poskytujúce verejné služby na spodné podlažie (alebo zabezpečiť bezbariérový prístup k nim) ✓ odstrániť bariéry na miestnych cestných komunikáciách a chodníkoch
Odpadové hospodárstvo	
• len podpriemerná úroveň vytriedenia odpadov (cca 40 %)	✓ skvalitniť systém zberu odpadov; zvýšiť úroveň vytriedenia prostredníctvom modernizácie zberného dvora, výstavby kompostárne a skvalitnenia triedeného zberu; realizovať rôzne podporné opatrenia na nižšiu produkciu zmesového KO
• riešenie problémov so skládkou odpadov	✓ vykonať rekultiváciu existujúcej skládky odpadov ✓ vybudovať tretiu kazetu skládky odpadov
Lesné hospodárstvo, povodne, zmena klímy	
• riešenie nelegálnych výrubov lesa v mestských lesoch	✓ v súčinnosti so všetkými relevantnými inštitúciami realizovať súbor vzájomne prepojených a koordinovaných aktivít – napr. vzdelávacie a edukačné aktivity, riešenie bytovej otázky príslušníkov MRK, riešenie sociálnej situácie príslušníkov MRK, represívne opatrenia a pod.
• riešenie problémov s povodňami	✓ realizovať celý systém rôznych protipovodňových a vodozádržných opatrení (v spojitosti s adaptačnými opatreniami na zmenu klímy) – úprava brehov a korýt, priepustov, výsadba zelene, zachytávanie vody v krajine a pod.
• adaptácia územia na zmenu klímy	✓ realizovať celý systém rôznych adaptačných opatrení v sídelnom prostredí, v poľnohospodárstve, lesníctve a pod.

• znižovanie tvorby CO₂	✓ znižovať spotrebu primárnej energie; prejsť na obnoviteľné a alternatívne zdroje energie; zvýšiť energetickú efektívnosť budov
--	--

Zdroj: vlastné spracovanie

Identifikované kľúčové rozvojové výzvy sú akcentované v zadaných cieľoch, prioritách a opatreniach mesta Spišská Belá (pozri ďalšie časti dokumentu). Okrem kľúčových rozvojových výziev obsahujú zadané ciele, priority a opatrenia aj ďalšie rozvojové aktivity, úspešnou realizáciou ktorých dôjde k všestrannému rozvoju mesta Spišská Belá.

Rozvojová stratégia mesta, definovanie cieľov a priorít

Cieľom strategickej časti programu je navrhnúť priority, ktoré budú viesť k naplneniu zadaných strategických cieľov a dosiahnutiu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii mesta alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jeho kompetencii, avšak mesto ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja mesta vychádza najmä z detailného poznania jeho vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja mesta je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zadefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti**:

1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

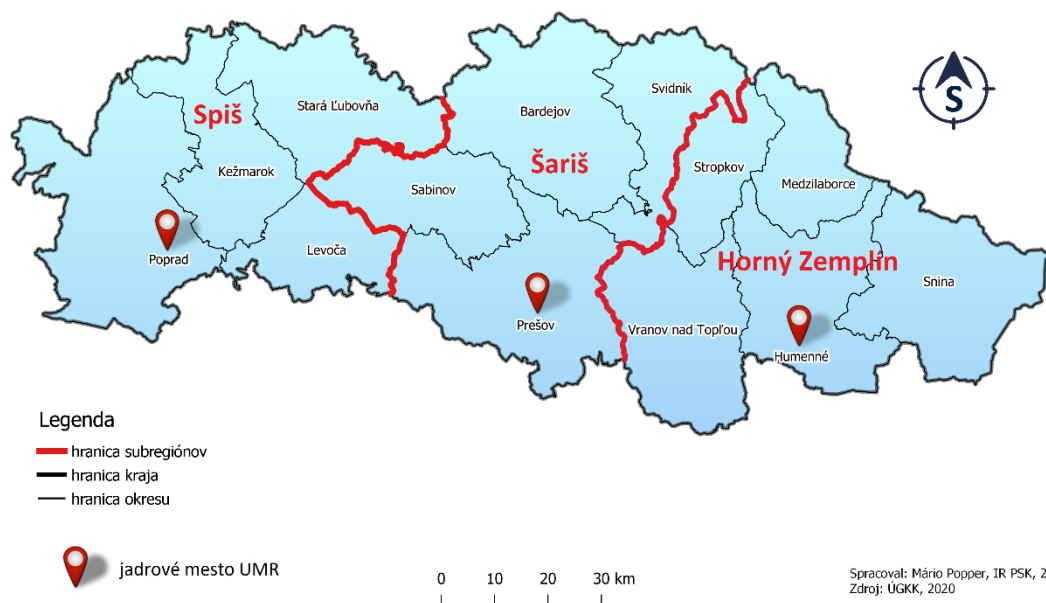
V novom programovom období EÚ (2021-2027) nastávajú na Slovensku v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny. Doposiaľ sa programy rozvoja vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce).

Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). **Mesto Spišská Belá** leží v Prešovskom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je **súčasťou** strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Spiš**.

Obrázok 15: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Prešovského kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027

UMR a SPR v PSK

Zdroj: www-po-kraj.sk

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. **Každý samosprávny kraj** na Slovensku a každé **územie udržateľného mestského rozvoja (UMR)**²⁰, zadané Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie, si v rámci svojho PHSR (resp. integrovanej územnej stratégie)²¹ definuje tzv. **Integrované investičné balíčky (resp. integrované projektové balíčky)**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by neprinesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného investičného balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia (IUI, angl. skratka ITI)**.

Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už teda nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). Časť IUI bude schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto

²⁰ nazývané aj „mestská funkčná oblasť“

²¹ v prípade VÚC ide o PHSR (pričom IUS môže byť integrálnou súčasťou PHSR kraja alebo samostatnou stratégiou). V prípade území UMR podľa toho, či sa daný UMR rozhodol vypracovať si integrovanú územnú stratégiu vo forme spoločného programu rozvoja obcí na základe § 8a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja alebo ako samostatnú stratégiu

spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).

Rozvojová stratégia mesta Spišská Belá na roky 2024-2030 je definovaná prostredníctvom **súboru strategických a špecifických cieľov a na nich nadväzujúcich priorít**. Na základe výsledkov plynúcich z analytickej časti dokumentu, identifikácie kľúčových rozvojových výziev a v záujme naplnenia stanovenej vízie bude teda potrebné, aby mesto Spišská Belá dosiahlo nasledovné ciele, zadefinované v rámci troch prioritných oblastí – Hospodárskej, Sociálnej a Environmentálnej (tieto tri oblasti predstavujú 3 základné piliere trvalo udržateľného rozvoja):

Formulár 6 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia <i>„Mesto Spišská Belá je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“</i>			
Globálny cieľ <i>„Zvýšiť kvalitu života obyvateľov mesta aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia mesta“</i>			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Strategický cieľ	SC1: <i>Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry</i>	SC2: <i>Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky bývania a spoločenského vyžitia</i>	SC3: <i>Zabezpečiť pre obyvateľov mesta ako aj jeho návštevníkov kvalitné životné prostredie</i>
Špecifické ciele	• ŠC1: Zlepšiť podnikateľské prostredie v meste zvýšením jeho atraktivity pre podnikanie, vytvorením širšej ponuky investičných príležitostí a podporou zavádzania inovácií • ŠC2: Využiť miestny ekonomický potenciál dostupnej pracovnej sily prostredníctvom mestského podnikania (aj sociálneho) a realizácie podporných programov zamestnávania	• ŠC9: Zlepšiť dostupnosť bývania v meste • ŠC10: Zvýšiť bezpečnosť obyvateľov a zlepšiť vzájomné spolunažívanie medzi obyvateľmi • ŠC11: Rozšíriť početnosť a druh zariadení občianskej vybavenosti, vrátane debarierizácie prístupu k nim • ŠC12: Zvýšiť dostupnosť a kvalitu zdravotnej starostlivosti, podporovať zdravotnú prevenciu	• ŠC17: Znížiť mieru skládkovania, zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov a zefektívniť nakladanie s nimi • ŠC18: Zlepšiť ochranu obyvateľov a majetku pred povodňami • ŠC19: Posilniť adaptáciu územia na zmenu klímy • ŠC20: Znížiť množstvo vyprodukovaného CO₂ v meste

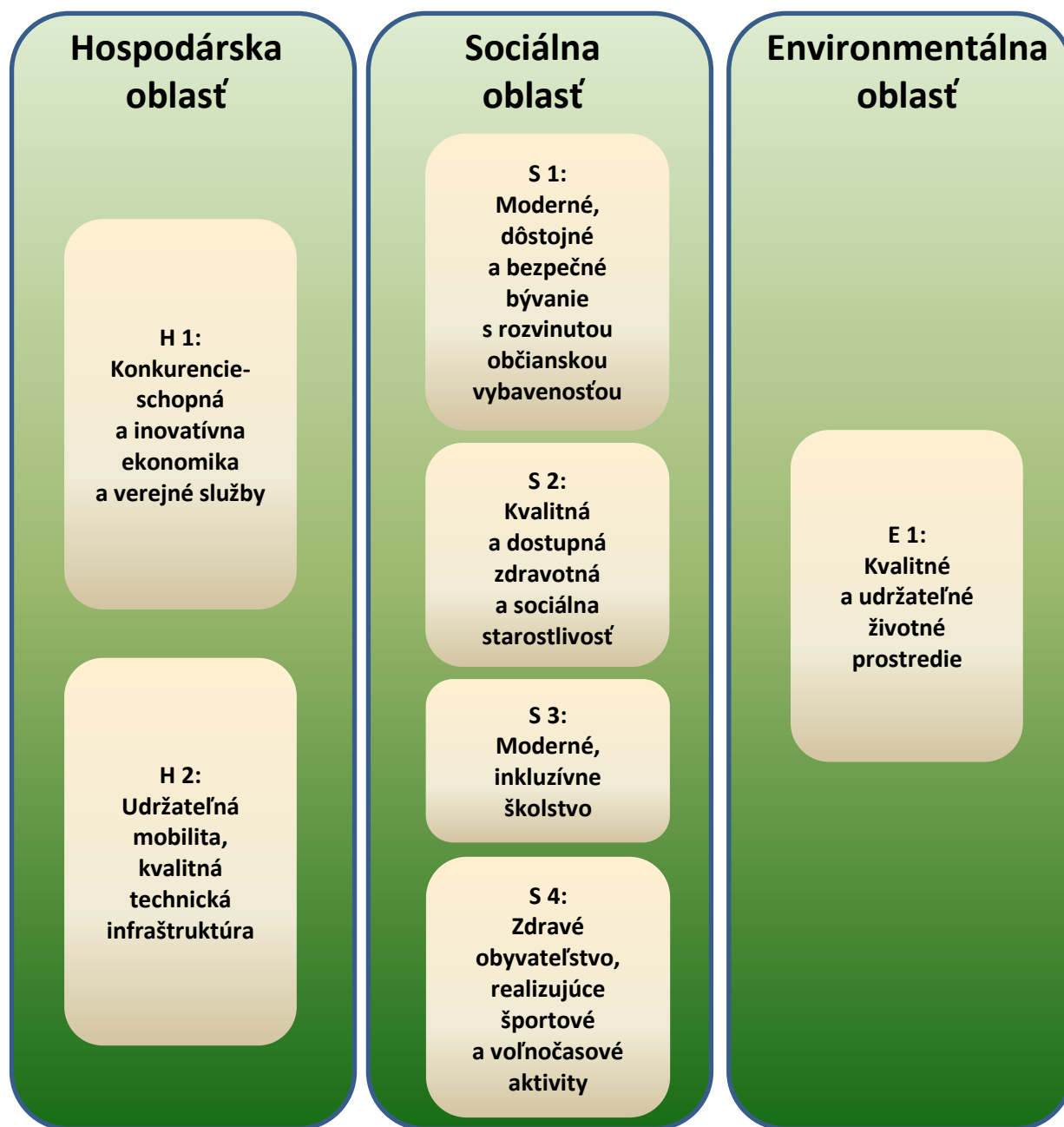
	• ŠC3: Zabezpečiť ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva v meste, ako aj zveľaďovanie kultúrno-historických pamiatok • ŠC4: Rozšíriť a modernizovať existujúcu infraštruktúru cestovného ruchu, vrátane zavádzania inovatívnych riešení a rozširovania ponuky CR • ŠC5: Vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kultúrno-spoločenského života • ŠC6: Zefektívniť výkon verejných služieb samosprávou a zlepšiť ich poskytovanie obyvateľstvu prostredníctvom digitalizácie, používania SMART (IoT) riešení, budovania informačnej infraštruktúry a skvalitňovania personálnych kapacít • ŠC7: Vytvoriť kvalitnú a bezpečnú sieť miestnych komunikácií a cyklistických chodníkov • ŠC8: Zabezpečiť odklonenie dažďových vôd zo splaškovej kanalizácie, spoľahlivé odvádzanie splaškových a dažďových vôd z celého mesta a spoľahlivé fungovanie všetkých verejných sietí	• ŠC13: Zabezpečiť miestnym obyvateľom poskytovanie všetkých druhov sociálnych služieb, ktoré potrebujú • ŠC14: Zvýšiť sociálnu integráciu znevýhodnených skupín obyvateľov • ŠC15: Zvýšiť vzdelanostnú úroveň obyvateľov a skvalitniť podmienky vzdelávania v meste • ŠC16: Rozšíriť spektrum možností pre pohybové aktivity a zdravý životný štýl miestnych obyvateľov, vrátane skvalitnenia športovej a voľnočasovej infraštruktúry	
--	--	---	--

Zdroj: vlastné spracovanie

Úspešným splnením stanovených cieľov zabezpečí mesto Spišská Belá zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov.

Naplnenie strategických cieľov bude dosiahnuté prostredníctvom naplnenia súboru špecifických cieľov. Na to, aby mesto Spišská Belá dosiahlo špecifické ciele, bude potrebné v nasledujúcich rokoch sústrediť najvyššiu pozornosť, úsilie, čas a zdroje na tieto priority:

Prostredníctvom vyššie uvedených troch prioritných oblastí a definovaných priorít, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení a aktivít, bude mesto naplňať želanú víziu rozvoja.

Zdôvodnenie výberu priorít

Dôvody, prečo bude mesto Spišská Belá klásť dôraz práve na vyššie zadefinované priority, vychádzajú najmä z analytickej časti dokumentu a z identifikovaných kľúčových rozvojových výziev. Priority pritom úzko nadväzujú na sústavu vyššie zadefinovaných strategických a špecifických cieľov. Podrobnejšie zdôvodnenie výberu priorít je nasledovné:

HOSPODÁRSKA OBLASŤ

Priorita H 1:

Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika a verejné služby

Mesto Spišská Belá sa pri svojom budúcom (želanom) rozvoji s najvyššou pravdepodobnosťou nemôže spoliehať na príchod nejakého veľkého investora so stovkami pracovných miest, ktorý by vyriešil nezamestnanosť v meste a výrazne by zvýšil príjmy miestneho obyvateľstva a miestnych subjektov. Budúce možnosti vlastného ekonomického rozvoja teda tkvejú najmä v rozvoji malých a stredných podnikov (existujúcich, ako aj prípadných nových), ktoré okrem zamestnávania miestneho obyvateľstva budú schopné do svojho podnikania zavádzať rôzne inovácie, čím budú zároveň zvyšovať svoju konkurencieschopnosť. Potenciál rozvoja lokálnej ekonomiky tkvie aj v rozvoji sociálneho podnikania, ktoré so sebou prináša viaceré výhody (na strane sociálneho podniku aj samotných zamestnancov). S ohľadom na polohu mesta v blízkosti viacerých centier zamestnanosti (Kežmarok, Poprad, Stará Ľubovňa, ale aj Vysoké Tatry a iné) je jednou z možností riešenia zamestnanosti obyvateľov Spišskej Belej aj dochádzka za prácou do týchto centier.

Okrem rozvoja malých a stredných podnikov môže jedna z možných ciest rozvoja mesta viesť aj cez zvyšovanie atraktivity mesta z hľadiska cestovného ruchu. Samotné mesto (so svojou časťou Strážky) zatiaľ len ťažko možno považovať za nejaké významné centrum cestovného ruchu v podtatranskom regióne. Na druhej strane, mesto Spišská Belá (v spolupráci s inými subjektmi) sa už teraz významným spôsobom podieľa na záchrane a obnove prírodného a kultúrneho dedičstva na svojom území. Zároveň je nutné skonštatovať, že z dôvodu vlastníctva rozsiahlych plôch lesných pozemkov a lesov v TANAP-e a jeho ochrannom pásme predstavuje mesto Spišská Belá významného stakeholdera v rozvoji CR vo východnej časti Tatier. Zachovalé prírodné prostredie a čiastočne vybudovaná turistická infraštruktúra vytvárajú pre mesto dobrý potenciál ďalšieho rozvoja cestovného ruchu. Pokračovanie v týchto aktivitách, spolu s doplnením o rôzne ďalšie aktivity znamenajúce zvyšovanie návštevnosti mesta, má potenciál zlepšovať lokálnu ekonomiku a zabezpečovať príjmy obyvateľstva Spišskej Belej.

V záujme zvyšovania kvality života miestnych obyvateľov sa inovácie a modernizácia nemôžu týkať len podnikateľského prostredia, ale rovnako aj výkonu samosprávnych činností. V tejto súvislosti sa samospráva Spišskej Belej zameria na realizáciu konceptu „SMART city“, a v rámci neho najmä na dimenziu „SMART governance“ (tzv. inteligentné spravovanie vecí verejných). Pôjde najmä o rozvoj nových elektronických služieb mesta, efektívne využívanie moderných technológií samosprávou, využívania rôznych „IoT riešení“ (Internet of Things – internet vecí) a zlepšenie možností prístupu obyvateľstva k službám mesta.

Priorita H 2: Udržateľná mobilita, kvalitná technická infraštruktúra

Rozvoj lokálnej ekonomiky sa nezaobíde bez kvalitnej cestnej a technickej infraštruktúry. Okrem komunikácií je potrebné mať zabezpečené spoľahlivé odvádzanie dažďových a splaškových vôd, spoľahlivé a dostatočné dodávky elektriny a pod. Ak sa chce mesto rozvíjať aj v oblasti cestovného ruchu, okrem starostlivosti o kultúrno-historické pamiatky, budovania turistickej infraštruktúry a realizácie rôznych podujatí je v ostatnom období dôležitou a obyvateľstvom a turistami mimoriadne kladne hodnotenou aktivitou aj výstavba samostatných cyklistických chodníkov. Tieto sú na území mesta (ale aj v iných katastrach, kde je Spišská Belá vlastníkom pozemkov) už vo veľkej miere vybudované, samospráva však určite má potenciál budovania ďalších a skvalitňovania tých existujúcich. Okrem toho, kvalitne vybudovaná a dostupná cestná a technická infraštruktúra zvyšuje atraktivitu mesta aj pre prípadných nových obyvateľov.

Mimoriadne potrebnou aktivitou z hľadiska zvyšovania kvality života svojich obyvateľov je aj riešenie dopravy v intraviláne mesta. Z tohto hľadiska je potrebou samosprávy vybudovať cestný obchvat mesta a komplexne riešiť problematiku parkovania vnútri mesta.

SOCIÁLNA OBLASŤ

Priorita S 1: Moderné, dôstojné a bezpečné bývanie s rozvinutou občianskou vybavenosťou

Bývanie predstavuje jeden z kľúčových prvkov, vplývajúcich na kvalitu života obyvateľov. V Spišskej Belej je pritom obrovský záujem o výstavbu rodinných domov, ako aj o bývanie v bytoch. Ak sa vyskytnú voľné pozemky na výstavbu rodinných domov, tie spravidla veľkou rýchlosťou získajú nových majiteľov. Pomerne veľký počet nájomných bytov vo vlastníctve mesta (viac ako 200) je taktiež nedostačujúci. Z týchto dôvodov je potrebné realizovať zo strany samosprávy rôzne podporné kroky / aktivity smerujúce k zlepšeniu dostupnosti bývania – či už budovať nové lokality IBV a nájomné byty vo svojej réžii alebo poskytovať potrebnú súčinnosť externým subjektom pri príprave nových lokalít IBV a výstavbe bytov v meste. Dobre nastavená a efektívne fungujúca bytová politika má totižto okrem riešenia bytovej otázky miestneho obyvateľstva zároveň výrazný potenciál ďalšieho zvyšovania atraktivity mesta pre prípadných záujemcov o bývanie v meste – čím sa zároveň bude napomáhať riešeniu postupne sa zhoršujúcej vekovej štruktúry obyvateľstva Spišskej Belej.

Samospráva mesta Spišská Belá zároveň reflektuje aj potrebu riešenia bezpečnosti na svojom území. Nielen bezpečnosti obyvateľov (ktorá u miestnych obyvateľov na základe výsledkov dotazníkového prieskumu rezonuje), ale aj bezpečnosti a ochrany majetku (napr. v kontexte požiarnej bezpečnosti), vrátane rýchleho, spoľahlivého a koordinovaného postupu záchranných zložiek. Z tohto dôvodu sa zameria aj na realizáciu rôznych aktivít, zvyšujúcich bezpečnosť v meste tak, aby sa všetci obyvatelia Spišskej Belej a jej návštevníci cítili v meste komfortne.

Ruka v ruke s rozvojom bývania a zvyšovaním bezpečnosti musí byť zákonite akcentovaný aj rozvoj občianskej vybavenosti a verejných priestorov. Mesto Spišská Belá síce už v súčasnosti občiansku vybavenosť má vybudovanú na pomerne dobrej úrovni, túto vybavenosť je však nutné neustále modernizovať, rozširovať a zabezpečovať starostlivosť o ňu.

Priorita S 2: **Kvalitná a dostupná zdravotná a sociálna starostlivosť**

Pri zvyšovaní kvality života obyvateľov má nezastupiteľné miesto aj zdravotná a sociálna starostlivosť. Primárna zdravotná starostlivosť je v meste na pomerne dobrej úrovni – v Spišskej Belej sa nachádzajú viaceré ambulancie lekárov, pričom dostupné sú aj niektoré špecializované ambulancie. Zámerom mesta Spišská Belá teda bude udržať si priamo v meste existujúce ambulancie a zároveň sa snažiť o prilákanie prípadných ďalších ambulancií. V súlade s odporúčaniami relevantných autorít v oblasti zdravotníctva sa však obec zameria predovšetkým na zdravotnú prevenciu (čo je obzvlášť dôležitá aktivita najmä v prípade osôb, žijúcich v slabších sociálnych a hygienických podmienkach).

V oblasti sociálnych služieb sa mesto bude usilovať o čo najkvalitnejšie poskytovanie existujúcich služieb, ich prípadnú integráciu a v prípade identifikovanej potreby aj o ich rozširovanie (či už vlastnými silami alebo prostredníctvom neverejných poskytovateľov). V súvislosti s rýchlym nárastom počtu obyvateľov v dôchodkovom veku, ku ktorému v meste dochádza, bude do budúcnosti jednoznačne najpočetnejšou cieľovou skupinou, ktorej je potrebné sociálne služby poskytovať, najmä skupina seniorov. Okrem seniorov žije v meste aj skupina obyvateľov z marginalizovaných rómskych komunít, ktorej taktiež bude potrebné poskytovať niektoré druhy sociálnych služieb. Okrem týchto skupín bude pozornosť venovaná aj ŽP osobám a iným znevýhodneným osobám. Samozrejme, v záujme celkového zlepšovania a skvalitňovania sociálnej situácie obyvateľov bude nevyhnutné poskytovať im nielen sociálne služby v zmysle zákona, ale aj rôzne ďalšie sociálne aktivity (mimo pôsobnosti tohto zákona).

Priorita S 3: **Moderné, inkluzívne školstvo**

Na to, aby sa jednotlivec dokázal plnohodnotne uplatniť v neskoršom pracovnom živote, je viac ako žiaduce, aby absolvoval plnohodnotné vzdelávanie tak, aby bol čo najlepšie pripravený na vstup na konkurenčný trh práce. V tejto súvislosti je potrebné absolvovať prinajmenšom stredoškolské vzdelávanie. V Spišskej Belej má cca 20 % obyvateľov ako najvyššie ukončené vzdelanie iba základné vzdelanie. Tento fakt spôsobuje, že obyvateľ s takýmto vzdelaním je v drvivej väčšine prípadov počas svojho života odkázaný iba na výkon najjednoduchších (a zároveň najslabšie platených) prác. To vyúsťuje do situácie, že daný občan nie je schopný svojimi silami prostredníctvom dostatočných príjmov zvýšiť svoj sociálny status (a sociálny status svojej rodiny) a neustále sa tak pohybuje na hranici chudoby. Navyše, v súvislosti s celkovým nastavením sociálneho zabezpečenia v Slovenskej republike sa mu jednoducho pri príjmoch na úrovni okolo minimálnej mzdy častokrát ani neoplatí pracovať.

Východiskom tohto problému je tak dôraz na zvyšovanie vzdelanostnej a kvalifikačnej úrovne obyvateľstva. Práve z týchto dôvodov sa bude mesto Spišská Belá snažiť výrazne podporovať deti a žiakov v ich vzdelávaní v meste, zlepšovať podmienky a technický stav školských budov a príslušného vybavenia, realizovať osvetovú činnosť v otázke vzdelania (aby jednotlivci a ich rodičia pochopili dôležitosť vzdelania a sami prejavili záujem vzdelávať sa) a významne podporovať záujmové vzdelávanie.

Priorita S 4:**Zdravé obyvateľstvo, realizujúce športové a voľnočasové aktivity**

Pravidelný (ale aj príležitostný) výkon športových a voľnočasových aktivít, spojený s dostatočným pohybom, primeraným veku a zdravotnému stavu, má zásadný vplyv na celkové zdravie obyvateľstva. Takéto aktivity (spolu so zdravým stravovaním) majú mimoriadne významný preventívny účinok v oblasti fyzického aj mentálneho zdravia jednotlivca. Mesto Spišská Belá sa v tejto súvislosti zameria na vytvorenie adekvátnych podmienok na výkon športových aktivít pre všetky vekové a sociálne skupiny obyvateľov (dostupnosť športovísk a súvisiacej infraštruktúry; podpora športových telies a pod.).

ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ**Priorita E 1:****Kvalitné a udržateľné životné prostredie**

V záujme budovania trvalo udržateľného prostredia pre život obyvateľov je okrem ekonomickej a sociálnej dimenzie nevyhnutne potrebné klásť dôraz aj na environmentálnu zložku. Prípadné zanedbanie tejto zložky by totižto už v krátkodobom horizonte nevyhnutne znamenalo, že obyvateľstvo by žilo v znečistenom (eventuálne kontaminovanom) prostredí, bez dostatočného množstva zelene, ktoré by ho zároveň nechránilo pred povodňami, suchom, extrémnymi teplotami a pod. Z tohto dôvodu sa táto priorita zameriava na efektívne a racionálne nakladanie s odpadmi, protipovodňovú infraštruktúru, realizáciu adaptačných a mitigačných opatrení a na znižovanie množstva CO₂, produkovaného v meste Spišská Belá (najmä energetikou).

Odpadové hospodárstvo predstavuje mimoriadne dôležitú zložku fungovania spoločnosti, nakoľko má výrazný vplyv na kvalitu životného prostredia, ako aj rôznu ťažbu a využívanie zdrojov našej planéty. Samozrejme, okrem toho má aj výrazné ekonomické dopady (v lokálnom prostredí na ekonomiku mesta, podnikov, ako aj financie miestnych obyvateľov). Z týchto dôvodov je jednou z priorít mesta aj dobré nastavenie systému nakladania s odpadmi v meste a jeho zefektívnenie tak, aby mesto plnilo ciele odpadového hospodárstva, stanovené pre Slovenskú republiku, aby produkovalo čo najmenej zmesového komunálneho odpadu, aby dosahovalo čo najvyšší podiel vytriedeného odpadu a aby životné prostredie na území mesta bolo čo najpriaznivejšie. Zameranie samosprávy mesta na túto prioritu zároveň napomôže budovaniu obehového hospodárstva v regionálnej a národnej ekonomike. Keďže mesto Spišská Belá prostredníctvom svojho mestského podniku (o. i.) aj podniká v odpadovom hospodárstve, pričom na svojom území má zriadenú aj (aktuálne kapacitne nepostačujúcu) skládku odpadov, v záujme skvalitňovania ŽP a zefektívňovania svojej podnikateľskej činnosti sa zameria aj na rekultiváciu existujúcej (už naplnenej) skládky odpadov a na zabezpečenie ďalšej kazety skládky odpadov.

Mesto Spišská Belá je z dôvodu svojej polohy, v nadväznosti na charakter krajinej štruktúry vo svojom okolí a čiastočným problémom s odvádzaním dažďových vôd občasne skúšané povodňami. Navyše, svetová klíma sa výrazne mení, čo v lokálnych podmienkach zapríčiňuje čoraz extrémnejšie výkyvy a prejavy počasia (oproti dlhodobému normálu). Z tohto dôvodu sa mesto Spišská Belá zameria na realizáciu rôznych protipovodňových a vodozádržných opatrení v extraviláne aj intraviláne, spolu s celým komplexom ďalších adaptačných opatrení v dôsledku zmeny klímy (ako je napr. zvyšovanie biodiverzity, rôzne typy zelených a modrých investícií a pod.).

Údržba a starostlivosť o verejné priestory, výsadba zelene, racionálne hospodárenie s vodou a so zeleňou, starostlivosť o lesy a zelené plochy predstavujú dôležitú službu mesta a iných subjektov pre miestnych obyvateľov a turistov. Takýmto prístupom, znamenajúcim zvyšovanie adaptability územia, sa totižto mesto Spišská Belá vhodne pripraví na očakávané dopady zmeny klímy – prostredníctvom realizácie vhodných a adekvátnych adaptačných opatrení v extraviláne aj v intraviláne vytvorí obyvateľom mesta čo najvhodnejšie životné podmienky a významne tak zvýši kvalitu ich života. Navyše, kvalitné verejné priestranstvá s dostatkem zelene a vody zvyšujú atraktivitu mesta ako takého a majú veľký vplyv na jeho ďalší rozvoj – či už z hľadiska prípadných nových obyvateľov, ktorí sa tu rozhodnú bývať, rozvoja turistiky a pod. Mesto Spišská Belá sa teda zameria najmä na zvyšovanie biodiverzity celého svojho územia a na rozširovanie a skvalitňovanie plôch zelene.

V otázke trvalej udržateľnosti životného prostredia pre súčasné aj budúce generácie majú kľúčovú úlohu najmä mitigačné opatrenia, ktoré znižujú množstvo CO₂, vypúšťaného do atmosféry. Ako ukazujú relevantné štúdie (prieskumy na podmienky Spišskej Belej), kľúčovú úlohu v otázke znižovania produkcie CO₂ hrá najmä zvyšovanie energetickej efektívnosti budov (a spomedzi nich najmä bytových budov). Okrem samotnej ekologickej dimenzie (znižovanie uhlíkovej stopy) totižto takáto aktivita v sebe integruje aj dimenziu ekonomickú (nižšie prevádzkové náklady). Mimoriadne dôležitou aktivitou je v tejto súvislosti aj prechod na obnoviteľné a alternatívne zdroje energie. Z tohto dôvodu sa mesto Spišská Belá bude snažiť o obnovu čo najväčšieho počtu verejných budov a o prechod na OZE tak, aby svojou energetickou politikou prispelo k zmierňovaniu dopadov ľudskej činnosti na zmenu klímy a – v poslednom rade – v súvislosti s vojnou na Ukrajine zároveň zvýšilo svoju energetickú bezpečnosť.

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a aktivity na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úroveň opatrení a aktivít. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a aktivity, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor merateľných ukazovateľov, vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia a aktivity, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám

Strategické a špecifické ciele a k nim priradené priority, zadefinované v strategickej časti tohto PHSR, sú v tejto implementačnej časti rozpracované do podrobnej sústavy opatrení a následne do konkrétnych aktivít. Celá sústava strategických a špecifických cieľov, priorít a opatrení má teda nasledovnú podobu:

Tabuľka 33: Sústava rozvojových cieľov, priorít a opatrení

Prioritná oblasť	Strategický cieľ	Priorita	Opatrenie	Špecifický cieľ
Hospodárska	SC 1: Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry	H 1: Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika a verejné služby	H 1.1: Poskytovanie podpory subjektom lokálnej ekonomiky	ŠC 1: Zlepšiť podnikateľské prostredie v meste zvýšením jeho atraktivity pre podnikanie, vytvorením širšej ponuky investičných príležitostí a podporou zavádzania inovácií
				ŠC 2: Využiť miestny ekonomický potenciál dostupnej pracovnej sily prostredníctvom mestského podnikania (aj sociálneho) a realizácie podporných programov zamestnávania
			H 1.2: Inovatívna ponuka produktov cestovného ruchu, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry	ŠC 3: Zabezpečiť ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva v meste, ako aj zveľaďovanie kultúrno-historických pamiatok
				ŠC 4: Rozšíriť a modernizovať existujúcu infraštruktúru cestovného ruchu, vrátane zavádzania inovatívnych riešení a rozširovania ponuky CR

Prioritná oblasť	Strategický cieľ	Priorita	Opatrenie	Špecifický cieľ
				ŠC 5: Vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kultúrno-spoločenského života
			H 1.3: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb	ŠC 6: Zefektívniť výkon verejných služieb samosprávou a zlepšiť ich poskytovanie obyvateľstvu prostredníctvom digitalizácie, používania SMART (IoT) riešení, budovania informačnej infraštruktúry a skvalitňovania personálnych kapacít
		H 2: Udržateľná mobilita, kvalitná technická infraštruktúra	H 2.1: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	ŠC 7: Vytvoriť kvalitnú a bezpečnú sieť miestnych komunikácií a cyklistických chodníkov
			H 2.2: Zlepšenie technickej vybavenosti mesta	ŠC 8: Zabezpečiť odklonenie dažďových vôd zo splaškovej kanalizácie, spoľahlivé odvádzanie splaškových a dažďových vôd z celého mesta a spoľahlivé fungovanie všetkých verejných sietí
Sociálna	SC 2: Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky bývania a spoločenského vyžitia	S 1: Moderné, dôstojné a bezpečné bývanie s rozvinutou občianskou vybavenosťou	S 1.1: Riešenie bytovej otázky ohrozených skupín obyvateľov, zvyšovanie dostupnosti súkromného aj nájomného bývania	ŠC 9: Zlepšiť dostupnosť bývania v meste
			S 1.2: Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality a zlepšovania občianskeho spolunažívania	ŠC 10: Zvýšiť bezpečnosť obyvateľov a zlepšiť vzájomné spolunažívanie medzi obyvateľmi

Prioritná oblasť	Strategický cieľ	Priorita	Opatrenie	Špecifický cieľ
			S 1.3: Skvalitnenie verejných priestorov a občianskej vybavenosti	ŠC 11: Rozšíriť početnosť a druh zariadení občianskej vybavenosti, vrátane debarierizácie prístupu k nim
		S 2: Kvalitná a dostupná zdravotná a sociálna starostlivosť	S 2.1: Podpora poskytovania zdravotníckych služieb a zlepšovania zdravia miestnych obyvateľov	ŠC 12: Zvýšiť dostupnosť a kvalitu zdravotnej starostlivosti, podporovať zdravotnú prevenciu
			S 2.2: Podpora poskytovania sociálnych služieb a sociálnych aktivít	ŠC 13: Zabezpečiť miestnym obyvateľom poskytovanie všetkých druhov sociálnych služieb, ktoré potrebujú
		S 3: Moderné, inkluzívne školstvo	S 3.1: Zlepšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov, vrátane skvalitnenia školskej infraštruktúry	ŠC 14: Zvýšiť sociálnu integráciu znevýhodnených skupín obyvateľov
		S 4: Zdravé obyvateľstvo, realizujúce športové a voľnočasové aktivity	S 4.1: Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času	ŠC 15: Zvýšiť vzdelanostnú úroveň obyvateľov a skvalitniť podmienky vzdelávania v meste
				ŠC 16: Rozšíriť spektrum možností pre pohybové aktivity a zdravý životný štýl miestnych obyvateľov, vrátane skvalitnenia športovej a voľnočasovej infraštruktúry

Prioritná oblasť	Strategický cieľ	Priorita	Opatrenie	Špecifický cieľ
Environmentálna	SC 3: Zabezpečiť pre obyvateľov mesta ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie	E 1: Kvalitné a udržateľné životné prostredie	E 1.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov	ŠC 17: Znížiť mieru skládkovania, zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov a zefektívniť nakladanie s nimi
			E 1.2: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry	ŠC 18: Zlepšiť ochranu obyvateľov a majetku pred povodňami
			E 1.3: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity	ŠC 19 Posilniť adaptáciu územia na zmenu klímy
			E 1.4: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE	ŠC 20: Znížiť množstvo produkovaného CO ₂ v meste

Zdroj: vlastné spracovanie

Ciele, priority a opatrenia, zadefinované v tomto PHSR pre mesto Spišská Belá, sú plne v súlade s koncepčnými a rozvojovými stratégiami nadradenej úrovne – s Agendou 2030, Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030 a s Programom hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja 2021-2030. Prešovský samosprávny kraj si vo svojom PHRSR 2021-2030 v rámci stratégie zadefinoval 4 priority a v rámci nich 6 strategických cieľov:

Tabuľka 34: Štruktúra priorít a strategických cieľov PHRSR PSK 2021-2030

PRIORITA 1: Inovatívna a konkurencieschopná regionálna ekonomika	
<i>Strategický cieľ 1.1:</i> Zvýšiť ekonomickú výkonnosť kraja s dôrazom na inovatívnosť a udržateľnosť podnikateľského prostredia a trhu práce	<i>Strategický cieľ 1.2:</i> Podporiť rozvoj cestovného ruchu a kultúry využitím vysokého endogénneho potenciálu kraja
PRIORITA 2: Kvalitnejšie životné podmienky obyvateľov kraja	
<i>Strategický cieľ 2.1:</i> Zlepšiť zdravie obyvateľov, zvýšiť ich bezpečnosť a budovať inkluzívnu a vzdelanú občiansku spoločnosť	
PRIORITA 3: Rozvinutá infraštruktúra a energetika v priaznivom životnom prostredí	
<i>Strategický cieľ 3.1:</i> Vytvoriť udržateľný model rozvoja dopravnej infraštruktúry a udržateľnej energetiky na území kraja	<i>Strategický cieľ 3.2:</i> Zlepšiť stav životného prostredia a adaptovať územie kraja na zmenu klímy
PRIORITA 4: Strategické riadenie územia a územne vyvážený rozvoj	
<i>Strategický cieľ 4.1:</i> Zvýšiť účinnosť strategického riadenia územne vyváženého rozvoja v kraji	

Zdroj: PHRSR PSK 2021-2030

V PHSR mesta Spišská Belá na roky 2024-2030 bolo v záujme dosiahnutia želanej vízie a naplnenia strategických cieľov zadaných spolu 16 opatrení rôznej povahy. Každé z týchto opatrení napomáha nielen naplneniu strategických cieľov mesta Spišská Belá, ale zároveň aj strategických cieľov PHSR PSK 2021-2030. Vzájomné väzby medzi jednotlivými opatreniami PHSR mesta Spišská Belá a strategickými cieľmi PHSR PSK zobrazuje nasledovná tabuľka:

Tabuľka 35: Matica vzájomných väzieb medzi opatreniami PHSR mesta Spišská Belá a prioritami a strategickými cieľmi PHSR PSK 2021-2030

Opatrenie PHSR mesta Spišská Belá	Priority a strategické ciele PHSR PSK 2021-2030					
	Priorita 1		Priorita 2	Priorita 3		Priorita 4
	SC 1.1	SC 1.2	SC 2.1	SC 3.1.	SC 3.2	SC 4.1
H 1.1 Poskytovanie podpory subjektom lokálnej ekonomiky	X					
H 1.2 Inovatívna ponuka produktov cestovného ruchu, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry	X	X				
H 1.3 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb	X					X
H 2.1 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry		X		X		
H 2.2 Zlepšenie technickej vybavenosti obce				X		
S 1.1 Riešenie bytovej otázky ohrozených skupín obyvateľov, zvyšovanie dostupnosti súkromného aj nájomného bývania			X			
S 1.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality a zlepšovania občianskeho spolunažívania			X			
S 1.3 Skvalitnenie verejných priestorov a občianskej vybavenosti			X		X	
S 2.1 Podpora poskytovania zdravotníckych služieb a zlepšovania zdravia miestnych obyvateľov			X			

S 2.2 Podpora poskytovania sociálnych služieb a sociálnych aktivít			X			
S 3.1 Zlepšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov, vrátane skvalitnenia školskej infraštruktúry			X			
S 4.1 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času		X	X			
E 1.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov			X	X	X	X
E 1.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry			X		X	
E 1.3 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity			X		X	
E 1.4 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE	X			X	X	

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako už bolo vyššie spomenuté, v strategickej časti zadefinované priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) pozostávajú z viacerých opatrení, pričom každé opatrenie obsahuje určitý počet konkrétnych aktivít. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027. Realizácia aktivít v rámci zadefinovaných opatrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia aktivít na území mesta Spišská Belá – pričom tieto aktivity svojím malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a celoeurópskom meradle).

Realizáciou konkrétnych aktivít sa budú naplňovať jednotlivé špecifické, a následne aj strategické ciele rozvoja mesta, čím sa v konečnom dôsledku splní želaná vízia. Viacero zadefinovaných aktivít je pritom prierezových, tzn. takých, že ich realizáciou dôjde k naplňaniu viacerých špecifických cieľov. Samozrejme, okrem nižšie zadefinovaných aktivít môže mesto Spišská Belá v priebehu realizácie tohto PHSR realizovať aj iné, tu vyslovene neuvedené aktivity. Tie by však každopádne mali byť v súlade so stanovenými cieľmi rozvoja a ich realizácia by mala napomáhať k dosiahnutiu vízie mesta.

Všetky aktivity, ktoré sú v tomto PHSR zadefinované, môžu byť realizované v rámci **integrovaných investičných balíkov**, zadefinovaných či už v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (**PHSR VÚC Prešov**) alebo v integrovanej územnej stratégii SPR Spiš (**IUS SPR Spiš**); môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrované územné investície** (financované z EŠIF).

HOSPODÁRSKA OBLASŤ

Priorita H 1:

Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika a verejné služby

Opatrenie H 1.1:

Poskytovanie podpory subjektom lokálnej ekonomiky

Samospráva mesta ako taká nemá vo všeobecnosti nejaké výrazné kompetencie na úseku podpory/usmerňovania/ovplyvňovania lokálnej ekonomiky. Nejaké kompetencie (a aj možnosti) však predsa len má – a z toho dôvodu (taktiež v súvislosti s uvedením si dôležitosti existencie a zveľaďovania lokálnej ekonomiky) sa bude zameriavať na zlepšovanie podnikateľského prostredia v meste.

Aktivita H 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v meste

Poskytovanie/sprostredkovanie/súčinnosť/napomáhanie rôznym formám podpory, ktoré budú skvalitňovať podnikateľské prostredie v meste, napomáhať existujúcim aj potenciálnym novým subjektom pri realizácii ich podnikateľských plánov, tvorbe nových pracovných miest a pod. Môže sa jednať napr. o podporu v prípade potrebných zmien územného plánu, marketingovú podporu, poradenstvo, účasť v PPP projektoch a pod.

Aktivita H 1.1.2: Realizácia rôznych intervencií a podpory v záujme trvalej udržateľnosti podnikania Mestského podniku služieb

Realizácia rôznych racionalizačných opatrení v záujme udržania podnikateľskej činnosti a zamestnanosti v Mestskom podniku Spišská Belá, s.r.o. Zabezpečenie dlhodobej udržateľnosti podnikania (napr. rozšírením predmetu podnikania), diverzifikácia podnikateľských aktivít.

Aktivita H 1.1.3: Poskytovanie podpory mestským obchodným spoločnostiam

Realizácia rôznych relevantných podporných intervencií finančnej aj nefinančnej povahy v prospech mestských spoločností (Mestský podnik Spišská Belá, Lesy mesta Spišská Belá, Sociálny podnik Spišská Belá) tak, aby bola zabezpečená dlhodobá udržateľnosť ich prevádzky (napr. poskytovanie zákaziek metódou in-house; pomoc pri vyhľadávaní zákaziek; poskytovanie poradenstva a podpory pri zabezpečovaní financií na modernizáciu technologického vybavenia a pod.). Využitie potenciálu rozvoja sociálneho podniku, zamestnávanie znevýhodnených osôb (najmä z mesta), postupné zvyšovanie ich sociálneho statusu (z dôvodu existencie trvalého zamestnania a pravidelných príjmov).

Opatrenie H 1.2:

Inovatívna ponuka produktov turizmu na báze rozvinutej kultúry a atraktívnych kultúrno-historických pamiatok

Aktivita mesta Spišská Belá a ďalších subjektov v otázke obnovy kultúrno-historických pamiatok na území Spišskej Belej tvorí výborný základ pre ďalší potenciálny rozvoj turizmu v meste. Ak mesto bude naďalej schopné pokračovať v nastolenom trende a bude vedieť poskytnúť potenciálnym turistom rôzne produkty CR (spojené s návštevou kultúrno-historických pamiatok, prírodných zaujímavostí, ako aj rôznych kultúrno-spoločenských podujatí), s veľkou pravdepodobnosťou bude môcť lokálnu ekonomiku rozvíjať aj prostredníctvom cestovného ruchu. Potenciál mesta na rozvoj CR zvyšuje aj atraktívne prírodné prostredie Tatier a vybudovaná turistická infraštruktúra v okolitom regióne.

Aktivita H 1.2.1: Obnova a modernizácia prvkov a zariadení kultúrnej infraštruktúry (bývalá kinosála, múzeá, kultúrno-historické pamiatky, ...)

Obnova existujúcich prvkov a zariadení kultúrnej infraštruktúry, zriadenie / dobudovanie / doplnenie ďalších prvkov a zariadení (priestory bývalého mestského kina, mestské múzeá, mestská knižnica, sochy, pomníky, kríže, kaplnky, božie muky, národné kultúrne pamiatky, iné pamiatkovo chránené objekty a ďalšie kultúrno-historické prvky na území mesta).

Aktivita H 1.2.2: Obnova meštianskych domov a NKP v pamiatkovej zóne mesta Spišská Belá

Stavebno-technická obnova existujúcich meštianskych domov a ostatných pamiatok v centre mesta, príp. zvýšenie ich vizuálnej atraktivity.

Aktivita H 1.2.3: Vlhkostná sanácia a obnova interiéru zvonice v Spišskej Belej

Realizácia stavebno-technických rekonštrukčných úprav zvonice za účelom uchovania a udržania dobrého technického stavu historickej pamiatky.

Aktivita H 1.2.4: Výstavba a obnova drobnej turistickej infraštruktúry v katastri mesta (náučné chodníky, altánky, lavičky, informačné tabule, ...)

Obnova a vybudovanie sprievodnej, doplnkovej infraštruktúry na území mesta Spišská Belá – náučné chodníky, lavičky, altánky, mobiliár, informačné tabule a pod. Budovanie náučných chodníkov s rôznym zameraním (na kultúru, históriu, prvky ochrany prírody, okolitú prírodu a pod.) na viacerých miestach v intraviláne aj extraviláne mesta, s možným prepojením chodníkov do susedných katastrov.

Aktivita H 1.2.5: Výstavba vyhliadkovej veže

Vybudovanie vyhliadkového turistického objektu na vyvýšenom mieste tak, aby bola zabezpečená vyššia atraktivita pozorovania prírodnej scenérie a okolitého regiónu.

Aktivita H 1.2.6: Projekt agroturistiky „Zemiansky dvor Šarpanec“ v Spišskej Belej

Rozšírenie ponuky cestovného ruchu na území mesta o možnosť realizácie agroturistiky (napr. tradičné formy pestovania a chovu domácich zvierat, výroba vlastných tradičných výrobkov, poskytovanie hipoterapie, ubytovanie, stravovanie a pod.).

Aktivita H 1.2.7: Výstavba ďalších cyklistických chodníkov v katastri mesta (extravilán aj intravilán) s napojením na okolité obce, vrátane budovania doplnkovej infraštruktúry

Obstaranie projektovej dokumentácie, všetkých súhlasov a povolení, realizácia inžinierskych činností a následné rozširovanie existujúcej siete cyklistických chodníkov v extraviláne aj intraviláne mesta, vrátane altánkov, lavičiek, mobiliáru, informačných tabúl, nabíjaciach staníc, značenia trás a pod.

Aktivita H 1.2.8: Vybudovanie cyklotrás v lokalite Belianskych Tatier - stavebná úprava lesnej cesty a účelovej komunikácie - špeciálnej cestičky pre cyklistov

Realizácia rôznych stavebných úprav existujúcej lesnej cesty v záujme zvýšenia jej kvality pre cyklistov, budovanie spevneného povrchu a pod..

Aktivita H 1.2.9: Vybudovanie singletrailových cyklistických trás

V spolupráci s rôznymi subjektmi budovanie singletrailových trás v extraviláne mesta za účelom rozvoja terénnej cyklistiky.

Aktivita H 1.2.10: Výstavba bikeparku (pumptrack - ďalšie etapy)

Realizácia ďalších etáp v procese postupného budovania bike parku na území mesta, doplnenie existujúcej pumptrackovej dráhy o ďalšie prvky.

Aktivita H 1.2.11: V spolupráci s partnermi, aktérmi rozvoja CR a rôznymi inými subjektmi a organizáciami realizácia rôznych marketingových podporných aktivít v záujme ďalšieho rozvoja CR v meste

Sieťovanie aktérov rozvoja CR, prehľbovanie vzájomnej spolupráce, príprava spoločných, vzájomne koordinovaných marketingových aktivít (rôzne kultúrno-spoločenské a športové podujatia, prezentácie, workshopy, výstavy a pod.), spoločná účasť na výstavách CR v rámci Európy, publikovanie rôznych prezentačných materiálov (v elektronickej aj tlačenej podobe) a pod.

Aktivita H 1.2.12: Podpora organizácie kultúrno-spoločenských podujatí, vrátane podpory fungovania kultúrno-spoločenských telies (folklor, divadlo, rôzne neziskové a ochotnícke skupiny a organizácie...)

Organizovanie/spoluorganizovanie rôznych podujatí na území mesta pre široké vrstvy obyvateľstva a návštevníkov. Finančná aj nefinančná podpora mesta pre existujúce (a príp. novovzniknuté) kultúrno-spoločenské telesá, pôsobiace v meste. Poskytovanie dotácií na činnosť, poskytovanie priestorov, pomoc pri zvyšovaní publicity a pod.

Aktivita H 1.2.13: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce

Budovanie partnerstiev na rôznej úrovni – medziobecná spolupráca v rámci SR, spolupráca s inými subjektmi a organizáciami v rámci SR (mimovládny, štátny, podnikateľský a pod.), spolupráca s partnerskými obcami/mestami v zahraničí; realizácia spoločných rozvojových projektov.

Opatrenie H 1.3:
Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb

Tvorba inovatívneho prostredia a implementácia rôznych inovácií (technologických, sociálnych, procesných...) sú okrem podnikateľského sektora veľmi dôležité aj pre verejný sektor. Ak sa majú verejné služby zlepšovať, skvalitňovať, zefektívňovať a racionalizovať, je nevyhnutné zavádzať do riadenia samosprávy rôzne inovatívne formy a procesy, ako je napr. digitalizácia výkonu niektorých samosprávnych úkonov, implementácia SMART riešení a pod. Nemenej dôležitou aktivitou je zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a širokej verejnosti.

Aktivita H 1.3.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby, zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov samosprávy a verejnosti

Finančná aj nefinančná podpora pri zavádzaní takéhoto typu riešení (napr. v doprave, infraštruktúre, energetike, cestovnom ruchu, podnikaní a pod.). Zavedenie bezdrôtového internetového pripojenia na verejných priestranstvách za účelom zvyšovania digitálnej pripojiteľnosti miestnych obyvateľov a návštevníkov mesta. Digitalizácia verejných služieb. Účasť / organizovanie / spoluorganizovanie rôznych vzdelávacích aktivít, školení a iných podujatí za účelom zvyšovania digitálnych zručností osôb.

Aktivita H 1.3.2: Pasportizácia, digitalizácia a modernizácia verejných infraštruktúrnych sietí, verejnoprospešných zariadení a verejnej zelene za účelom ich kvalitnej a efektívnej údržby a spravovania - vybudovanie systému pravidelnej údržby a starostlivosti o majetok mesta (inžinierske siete, mobiliár, športoviská, zeleň, ...)

Vykonanie podrobnej pasportizácie existujúcich infraštruktúrnych sietí (vodovod, kanalizácia, elektrina), verejnoprospešných zariadení (verejné osvetlenie vrátane stĺpov, mestský rozhlas, mobiliár, ...) a verejnej zelene; zavádzanie moderných prvkov spravovania (napr. inteligentné verejné osvetlenie, rôzne ďalšie SMART prvky a pod.).

Priorita H 2:

Udržateľná mobilita, kvalitná technická infraštruktúra

Opatrenie H 2.1:

Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry

Kvalitná dopravná infraštruktúra má zásadný význam nielen pre spokojnosť obyvateľov so životom v tej-ktorej obci/meste, ale dôležitá je aj pre podnikateľský sektor. Kvalitná sieť miestnych ciest vedúca k obydliam, podnikateľským prevádzkam, zariadeniam občianskej vybavenosti alebo turistickým atrakciám, vybudované chodníky popri cestách, vybudované cyklistické chodníky, vhodné dopravné značenie, optimálny počet miest na parkovanie a pod., sú základné atribúty rozvinutého mesta.

Aktivita H 2.1.1: Modernizácia miestnych komunikácií a chodníkov v meste Spišská Belá, dobudovanie parkovacích miest (ul. Krátka, Družstevná, Tatranská, Osloboditeľov)

Obnova existujúcich miestnych ciest a chodníkov so zníženou kvalitou povrchu. Obnova mostov v správe mesta (v prípade potreby). Dobudovanie nových miestnych komunikácií (napr. v nových lokalitách IBV) a chodníkov (popri hlavných aj miestnych komunikáciách, dobudovanie chodníka na Kúpeľnej ulici popri železničnej trati). Zabezpečenie parkovacích miest v intraviláne.

Aktivita H 2.1.2: Výstavba parkovacieho domu pri OD Jednota

Vybudovanie parkovacieho domu s dostatočnou kapacitou parkovacích miest v záujme riešenia statickej dopravy v centre mesta.

Aktivita H 2.1.3: Výstavba multimodálneho dopravného terminálu Tatranská Kotlina (P+R)

Vybudovanie odstavnej plochy na okraji Tatranského národného parku typu park&ride a jej napojenie na integrovanú dopravu v regióne s cieľom znížiť počet automobilov v samotnom národnom parku a lepšie chrániť životné prostredie. Vybudovanie príslušnej infraštruktúry (sociálne zariadenia, altánky, lavičky, nabíjacie stanice na elektrobicykle, stojany a pod.).

Aktivita H 2.1.4: Dobudovanie záchytného parkoviska pri Belianskom rybníku

Rozšírenie počtu parkovacích miest pri Belianskom rybníku s príslušnou infraštruktúrou a možnosťou napojenia lokality na integrovanú dopravu.

Aktivita H 2.1.5: Dobudovanie parkovania a verejného priestoru pri hokejbalovej hale

Zabezpečenie dostatočnej kapacity parkovacích miest pri existujúcej hokejbalovej hale. Terénne úpravy v okolí, osadenie mobiliáru, úprava zelene.

Aktivita H 2.1.6: Komplexné riešenie parkovacej politiky v Spišskej Belej a Strážkach

Zabezpečenie analýzy dopravnej situácie a parkovania na celom území mesta, vypracovanie stratégie parkovacej politiky, realizácia parciálnych aktivít v záujme komplexného riešenia parkovacej politiky.

Aktivita H 2.1.7: Výstavba obchvatu mesta (preložka cesty I/66)

V spolupráci so všetkými relevantnými inštitúciami (štátna správa, VÚC Prešov, mesto Spišská Belá, súkromní vlastníci...) vybudovanie novej cestnej komunikácie v záujme riešenia nepriaznivej dopravnej situácie v centre Spišskej Belej.

Aktivita H 2.1.8: Budovanie bezpečného prístupu k verejnej doprave - ul. Partizánska, vlaková stanica, parkovanie

Realizácia rôznych opatrení v záujme zvýšenia bezpečnosti a zlepšenia prístupu obyvateľov mesta k vlakovkej stanici (parkovanie, chodník, osvetlenie...).

Aktivita H 2.1.9: Realizácia ďalších bezpečnostných prvkov v doprave (priechody + osvetlenie, merače rýchlosti, spomaľovače rýchlosti, montáž zvodidiel, zrkadlá, ...)

Osadenie / zriadenie / prevádzkovanie rôznych bezpečnostných prvkov v doprave za účelom zvýšenia bezpečnosti obyvateľov mesta a bezpečnosti cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov, osvetlenie prechodov, spomaľovače rýchlosti, merače rýchlosti, bezpečnostné zvodidlá pri školách, parkoch, ihriskách a iných budovách / zariadeniach, bezpečnostné zvodidlá na miestach, kde sa cestná komunikácia križuje s cyklistickým chodníkom, osadenie zrkadiel na neprehľadných križovatkách a pod.).

Aktivita H 2.1.10: Zavedenie systému integrovanej verejnej dopravy v rámci mesta a podtatranského regiónu (železničné spojenia, rýchlospoj Spišská Belá-Kežmarok-Poprad, prepojenie mesta s Vysokými Tatrami a Ždiarom verejnou dopravou, ďalšie opatrenia)

Spolupráca so všetkými relevantnými inštitúciami (VÚC, autobusoví a železniční dopravcovia, mestá a obce, podnikatelia, ...) na zavádzaní integrovanej verejnej dopravy v podtatranskom regióne. Zavádzanie nových a optimalizácia existujúcich spojení verejnou dopravou.

Opatrenie H 2.2:
Zlepšenie technickej vybavenosti mesta

Podobne ako v prípade dopravnej infraštruktúry, aj kvalitná technická vybavenosť mesta má (vo všeobecnosti) zásadný význam pre spokojnosť obyvateľov so životom v tej-ktorej obci/meste a tiež pre podnikateľský sektor. Navyše, vybudovaná technická infraštruktúra zvyšuje atraktivitu mesta pre prípadných záujemcov o bývanie, pre podnikateľský sektor a rôznych investorov. Kľúčovým faktorom (z pohľadu rozvoja mesta) je nielen mať vybudovanú technickú infraštruktúru, ale zároveň mať

dostatočnú kapacitu tejto infraštruktúry pre aktuálne potreby všetkých subjektov na území mesta, spolu s dostatočnou rezervnou kapacitou pre prípadné rozvojové aktivity / výstavbu (dostatočné zdroje pitnej vody, dostatočnú kapacitu ČOV, kvalitné a bezporuchové rozvody inžinierskych sietí a pod.). V prípade Spišskej Belej hrá dôležitú úlohu v rozvoji mesta aj (zatiaľ slabo vybudovaná) dažďová kanalizácia – nakoľko veľká časť dažďových vôd z intravilánu mesta oteká do splaškovej kanalizácie.

Aktivita H 2.2.1: Rozšírenie verejnej vodovodnej a kanalizačnej siete (splaškovej aj dažďovej)

Postupné budovanie a rozširovanie verejnej vodovodnej a kanalizačnej siete aj do lokalít, v ktorých tieto siete dostupné nie sú. Budovanie verejnej dažďovej kanalizácie.

Aktivita H 2.2.2: Postupná realizácia rôznych vodozádržných opatrení v záhradách rodinných domov v záujme eliminácie vypúšťania dažďovej vody do splaškovej kanalizácie

Realizácia rôznych aktivít / opatrení v záujme riešenia problému s odvádzaním dažďových vôd zo striech rodinných domov a iných budov do splaškovej kanalizácie – odklonenie týchto dažďových vôd zo splaškovej kanalizácie (napr. budovaním / osadzovaním retenčných nádrží, trativodov, presmerovanie dažďových vôd zo splaškovej do dažďovej kanalizácie v lokalitách, kde táto dažďová kanalizácia bude dostupná a pod.).

Aktivita H 2.2.3: Modernizácia verejného osvetlenia v meste

Obnova a rozšírenie existujúcej siete verejného osvetlenia do nových lokalít v záujme zvýšenia bezpečnosti obyvateľov a návštevníkov mesta, ochrany osôb a majetku. Zvyšovanie energetickej efektívnosti prevádzky verejného osvetlenia, zavádzanie moderných SMART prvkov do jeho prevádzky (napr. inteligentné svietidlá, solárne svietidlá, LED svietidlá a pod.).

SOCIÁLNA OBLASŤ

Priorita S 1:

Moderné, dôstojné a bezpečné bývanie s rozvinutou občianskou vybavenosťou

Opatrenie S 1.1:

Riešenie bytovej otázky ohrozených skupín obyvateľov, zvyšovanie dostupnosti súkromného aj nájomného bývania

Otázka bývania je jedným z kľúčových determinantov kvality života obyvateľov. Rôzne skupiny obyvateľov pritom v kontexte svojej sociálno-ekonomickej situácie majú spravidla aj rôzne preferencie ohľadom bývania (iné preferencie majú osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením, iné preferencie mladí ľudia bez záväzkov, mladé rodiny, seniori a pod.). Každopádne, kvalita domového a bytového fondu, dostupnosť domov a bytov (aj nájomných), možnosti obstarania vlastného bývania, napojenie domov a bytov na inžinierske siete, predstavujú dôležité ukazovatele rozvinutosti tej-ktorej obce/mesta. Aj z tohto dôvodu sa mesto Spišská Belá bude usilovať o riešenie bytovej otázky

ohrozených skupín obyvateľov, ako aj o pokrytie výrazného dopytu po bývaní v rodinných aj bytových domoch v meste.

Aktivita S 1.1.1: Poskytovanie podpory rôznym subjektom pri príprave nových lokalít IBV a pri výstavbe nových bytových domov na území mesta

Poskytovanie súčinnosti a podpory v rámci možností mesta v prospech tretích subjektov, ktoré majú záujem budovať na území mesta nové lokality pre individuálnu bytovú výstavbu a nové bytové domy s príslušnou infraštruktúrou (súčinnosť pri vydávaní rôznych súhlasov, povolení, stanovísk v zmysle legislatívy, pri územnom pláne a pod.).

Aktivita S 1.1.2: Individuálna bytová výstavba - IBV S. Webera 2. etapa, IBV Nad kaštieľom

Realizácia investícií a výstavba príslušnej infraštruktúry (v gescii mesta Spišská Belá) v lokalitách IBV S. Webera a IBV Nad kaštieľom (parcely, vodovod, kanalizácia, elektrická energia, verejné osvetlenie, cesty, chodníky, ďalšie siete a infraštruktúra...).

Aktivita S 1.1.3: Výstavba mestských nájomných bytov

Vybudovanie ďalších nájomných bytov (investícia v réžii mesta) v záujme pokrytia dopytu po nájomnom bývaní pre všetkých záujemcov o bývanie v meste.

Aktivita S 1.1.4: Nadstavba a prestavba meštianskeho domu na ul. Hviezdoslavova č. 1 na mestské nájomné byty

Stavebno-technická rekonštrukcia existujúceho meštianskeho domu, zriadenie ďalších nájomných bytov v záujme pokrytia dopytu po nájomnom bývaní pre všetkých záujemcov o bývanie v meste.

Aktivita S 1.1.5: Poskytovanie pomoci pri riešení bytovej situácie osôb, bývajúcich v nepriaznivých sociálnych a hygienických podmienkach

Poskytovanie rôznych foriem pomoci pre osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením pri zabezpečovaní adekvátneho bývania.

Opatrenie S 1.2:

Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality

Bezpečnosť obyvateľov je, obzvlášť v tomto geopoliticky nestabilnom období, významne pertraktovanou témou naprieč celou spoločnosťou. V podmienkach mesta Spišská Belá je pritom potreba riešenia bezpečnosti fyzických osôb z dôvodu čiastočne narušeného vzájomného spolunažívania medzi niektorými skupinami obyvateľov vnímaná oveľa intenzívnejšie. Na pocit bezpečnosti miestnych obyvateľov však nevlýva len správanie niektorých osôb, ale aj iné faktory, na základe ktorých obyvatelia vnímajú svoju bezpečnosť – napr. z hľadiska dopravnej bezpečnosti, požiarnej bezpečnosti, potravinovej, energetickej bezpečnosti, civilnej ochrany, príp. inej bezpečnosti. Toto opatrenie sa zameriava práve na riešenie bezpečnosti obyvateľov v nadväznosti na vzájomné spolunažívanie, na zlepšovanie požiarnej bezpečnosti a súčinnosť záchranných zložiek. Aktivity, zamerané na riešenie dopravnej bezpečnosti, potravinovej a energetickej bezpečnosti sú riešené v rámci iných opatrení.

Aktivita S 1.2.1: Rozšírenie monitorovacieho systému v meste

Obstaranie analýzy efektívnosti fungovania a monitorovania kamerového systému. Obstaranie ďalších bezpečnostných kamier a fotopascí na monitorovanie verejných priestranstiev, verejných budov, cestnej premávky a pod. – preventívne pôsobenie na úseku bezpečnosti, vrátane zabezpečenia príslušného technologického vybavenia.

Aktivita S 1.2.2: Zapájanie mesta do projektu Miestnej občianskej a preventívnej služby (MOaPS)

Zapojenie mesta (resp. pokračovanie v implementácii) do národného projektu za účelom prevencie kriminality, prípadného protispoločenského správania a zlepšenia vzájomného spolunažívania medzi rôznymi komunitami v meste.

Aktivita S 1.2.3: Zabezpečenie krízového bývania v meste

Zriadenie vhodných priestorov, ktoré budú pripravené na okamžité použitie (bývanie) v prípade mimoriadnej udalosti (resp. zriadenie takých priestorov, ktoré budú pripravené po veľmi krátkej a nenáročnej úprave) – napr. pre prípad pandémie, vojny, živeľnej pohromy, iných tragických udalostí.

Aktivita S 1.2.4: Realizácia vzdelávacích, osvetových, voľnočasových a iných preventívnych aktivít pre rôzne skupiny obyvateľov v záujme zvýšenia bezpečnosti v meste a zlepšovania občianskeho spolunažívania

Organizovanie / spoluorganizovanie rôznych aktivít pre obyvateľov mesta s cieľom zlepšovať občianske spolunažívanie medzi rôznymi komunitami, udržiavať verejný poriadok, zabezpečiť slušné správanie sa na verejnosti a pod.

Aktivita S 1.2.5: Podpora činnosti DHZ (materiálne zabezpečenie, vybavenie, vzdelávacie činnosti...)

Realizácia rôznych podporných krokov a aktivít v záujme podpory činnosti miestneho DHZ – obstaranie materiálneho vybavenia, hasičskej techniky a zariadení, poskytovanie priestorov na dobrovoľnícku činnosť.

Aktivita S 1.2.6: Opatrenia na súčinnosť záchranných a zabezpečovacích zložiek v prípade mimoriadnych udalostí

Realizácia rôznych podporných / koordinačných aktivít a opatrení v prípade potreby.

Opatrenie S 1.3:
Skvalitnenie verejných priestorov a občianskej vybavenosti

Budovanie občianskej vybavenosti má silne prierezový charakter, nakoľko sa dotýka rôznych oblastí života obyvateľov (napr. kultúrne zariadenia, turistické zariadenia, oddychové a relaxačné zariadenia, zariadenia týkajúce sa cirkevných aktivít a pod.). No nielen samotná občianska vybavenosť, ale aj kvalita verejných priestorov majú významný vplyv na kvalitu života obyvateľov mesta a jeho atraktivitu pre potenciálnych návštevníkov (vizuálna, estetická stránka verejných priestorov, ich funkčnosť...).

Veľmi dôležitou aktivitou je v tomto ohľade aj budovanie bezbariérového prístupu k zariadeniam občianskej vybavenosti a vo verejných priestoroch pre všetky vrstvy obyvateľstva.

Aktivita S 1.3.1: Cintorín - dobudovanie chodníkov, verejného osvetlenia a zelene, vrátane rozšírenia kapacity miest na pochovávanie

Vybudovanie, resp. rozšírenie príslušnej infraštruktúry na mestskom cintoríne v Spišskej Belej, úprava a skvalitnenie zelene; umožnenie ďalších typov pochovávania na pohrebisku.

Aktivita S 1.3.2: Doplnenie a obnova mestského mobiliáru

Obnova / výmena / doplnenie a zaobstaranie nových prvkov mestského mobiliáru (lavičiek, košov, informačných tabúl, altánkov a pod.).

Aktivita S 1.3.3: Revitalizácia historického centra mesta Spišská Belá

Realizácia rôznych rekonštrukčných prác v historickom centre mesta za účelom zvýšenia kvality verejného priestoru (obnova chodníkov, lavičiek, zelene a pod.).

Aktivita S 1.3.4: Historický cintorín v Spišskej Belej - obnova kultúrnych pamiatok

Realizácia rôznych rekonštrukčných prác na historickom cintoríne, starostlivosť o kultúrne pamiatky, zachovávanie ich hodnoty.

Aktivita S 1.3.5: Revitalizácia parku v Belianskych kúpeľoch, úprava kúpeľového potoka

Obnova verejného priestoru v Belianskych kúpeľoch, úprava zelene, obnova chodníkov, lavičiek, mobiliáru a pod. Realizácia potrebných úprav na kúpeľovom potoku.

Aktivita S 1.3.6: Obstaranie komunálnej techniky na zabezpečenie údržby verejných priestranstiev

Zabezpečenie príslušnej vlastnej techniky na kvalitnú a efektívnu údržbu miestnych komunikácií, chodníkov, verejnej zelene, ako aj športových a ďalších zelených plôch na území mesta (napr. traktor, sypač, nakladač, pracovná vysokozdvížná plošina, ďalšia technika na zimnú a letnú údržbu a pod.).

Aktivita S 1.3.7: Výstavba a skvalitňovanie bezbariérového prístupu do verejných budov a na verejných priestranstvách

Vybudovanie kvalitného a bezpečného bezbariérového prístupu všade tam, kde takýto prístup chýba úplne alebo nie je vybudovaný v dostatočnej kvalite (napr. mestský úrad, pošta, kinosála a pod.).

Priorita S 2:
Kvalitná a dostupná zdravotná a sociálna starostlivosť

Opatrenie S 2.1:
Podpora poskytovania zdravotníckych služieb a zlepšovania zdravia miestnych obyvateľov

Zdravie býva v rebríčkoch hodnôt obyvateľov spravidla na najvyšších priečkach. Obyvatelia s dobrým zdravím majú výrazne vyššiu kvalitu života ako tí, ktorí sa dobrému zdraviu netešia. Z tohto dôvodu sa mesto Spišská Belá bude aj naďalej usilovať nielen o zabezpečenie čo najlepšej a najdostupnejšej zdravotnej starostlivosti pre svojich obyvateľov, ale v spolupráci s externými subjektmi bude významne podporovať najmä realizáciu rôznych preventívnych aktivít ohľadom zdravia (čo je extrémne potrebné predovšetkým u obyvateľov ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením).

Aktivita S 2.1.1: Podpora subjektov venujúcich sa zdravotnej starostlivosti, preventívnym opatreniam a osvetovej činnosti u miestneho obyvateľstva

Poskytovanie rôznych foriem podpory (finančných/nefinančných) pre príslušné subjekty, ktoré napomáhajú / plánujú napomáhať zlepšovaniu zdravia obyvateľov mesta Spišská Belá.

Aktivita S 2.1.2: Realizácia rôznych podporných krokov a aktivít v záujme personálneho zabezpečenia poskytovaných zdravotníckych služieb do budúcnosti (udržanie existujúcich ambulancií, príp. rozšírenie ich počtu)

Rôzne formy podpory / propagácie v záujme zachovania existujúcich ambulancií v meste, príp. zriadenie aj nových ambulancií aspoň na niekoľko hodín počas týždňa.

Aktivita S 2.1.3: Podpora zdravia obyvateľstva (prevencia, osвета, vzdelávanie...)

Realizovanie preventívnych osvetových a vzdelávacích aktivít ohľadom zdravia obyvateľstva. Organizovanie / spoluorganizovanie rôznych podujatí, školení a iných foriem aktivít v záujme zdravého vývoja detí, žiakov a dospelých osôb – napr. ohľadom drogovej prevencie, užívania alkoholu a iných návykových látok, zodpovedného prístupu k rodičovstvu a pod. Poskytovanie rôznych foriem podpory (finančných/nefinančných) pre príslušné subjekty (napr. Zdravé komunity, SČK a pod.).

Opatrenie S 2.2:
Podpora poskytovania sociálnych služieb a sociálnych aktivít

Význam poskytovania sociálnych služieb príslušným cieľovým skupinám obyvateľov čím ďalej, tým viac narastá (obzvlášť u obyvateľov, ktorí sú na ich poskytovanie odkázaní). V podmienkach mesta Spišská Belá však okrem „klasických“ sociálnych služieb (tzn. sociálnych služieb v zmysle zákona o sociálnych službách) predstavujú mimoriadne dôležitú úlohu v otázke pomoci a začleňovania jednotlivcov do spoločnosti aj rôzne iné aktivity v sociálnej oblasti (ktoré sa už vykonávajú mimo zákona o sociálnych službách, avšak ich dopad a prínos pre jednotlivcov je obrovský). Toto opatrenie sa zameriava tak na sociálne služby, ako aj na iné sociálne aktivity, ktoré sa v prospech miestnych obyvateľov budú realizovať mimo pôsobnosti zákona o sociálnych službách.

Aktivita S 2.2.1: Podpora uchádzačov o zamestnanie v spolupráci s UPSVaR

Pomoc miestnym obyvateľom, znevýhodneným na trhu práce (napr. absolventom, dlhodobo nezamestnaným osobám, osobám v pred dôchodkovom veku a pod.), prostredníctvom aktívnych opatrení trhu práce získavať príjem, pracovné návyky a začleňovať sa tak do spoločnosti (napr. cez výkon menších obecných služieb, zamestnanie takýchto osôb spojené s čiastočnou refundáciou miezd a odvodov a pod.).

Aktivita S 2.2.2: Podpora a ďalšie poskytovanie aktuálne poskytovaných sociálnych služieb samosprávou, vrátane zlepšovania materiálno-technického vybavenia zariadení sociálnych služieb (komunitné centrum, zariadenie opatrovateľskej služby, opatrovateľská služba, denné centrá, prepravná služba a ďalšie služby)

Pokračovanie v poskytovaní už existujúcich sociálnych služieb, ktorých poskytovateľom je mesto Spišská Belá. V prípade potreby zriadenie ďalších sociálnych služieb. Modernizácia existujúceho a obstaranie ďalšieho materiálno-technického vybavenia jednotlivých zariadení v prípade potreby.

Aktivita S 2.2.3: Zriadenie denného stacionára

Zriadenie ďalšej sociálnej služby na území mesta, ktorá zatiaľ pre obyvateľov dostupná nie je – denného stacionára. Poskytovanie sociálnej služby najmä pre cieľové skupiny seniorov a ťažko zdravotne postihnutých osôb.

Aktivita S 2.2.4: Poskytovanie podpory seniorom pri zabezpečení stravovania

Poskytovanie rôznych foriem podpory zo strany mesta pre seniorov pri zabezpečovaní teplého jedla (napr. finančný príspevok na stravovanie, donáška obedu do domácnosti a pod.).

Aktivita S 2.2.5: Vybudovanie integrovaného centra sociálnych služieb s rôznymi poskytovanými službami (nielen sociálnymi; napr. ZOS, ZpS, jedáleň, ubytovanie, ...)

Výstavba novej modernej budovy so sprievodnou infraštruktúrou (jedáleň, kuchyňa, oddychové miestnosti, miestnosti na cvičenie, záujmovú činnosť, areál s chodníkmi, zeleňou a oddychovou infraštruktúrou) za účelom zriadenia ďalších (príp. rozšírenia kapacity existujúcich) sociálnych služieb v meste Spišská Belá.

Aktivita S 2.2.6: Poskytovanie sociálnych služieb a sociálnych aktivít na území mesta

V prípade potreby a záujmu poskytovanie ďalších sociálnych služieb pre rôzne cieľové skupiny. Realizácia rôznych sociálnych aktivít pre seniorov, ŤZP osoby, mladé rodiny, osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením – napr. zájazdy a výlety, prednášky v záujme prevencie zneužívania seniorov, rôzne vystúpenia pre tieto cieľové skupiny, posedenia pri rôznych príležitostiach (napr. Mesiac úcty k starším), jednorazová finančná výpomoc v prípade mimoriadnej udalosti a pod.

Aktivita S 2.2.7: Podpora neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, poskytujúcich služby obyvateľom Spišskej Belej

Poskytovanie rôznej formy podpory neverejným poskytovateľom sociálnych služieb, vrátane finančných príspevkov v zmysle zákona o sociálnych službách.

Aktivita S 2.2.8: Podpora subjektov a organizácií, pôsobiach v sociálnej oblasti

Poskytovanie rôznej formy podpory pre všetky relevantné inštitúcie/organizácie, ktoré vyvíjajú verejnoprospešnú činnosť v prospech rôznych komunít v meste, príp. napomáhajú integrácii týchto osôb do spoločnosti (napr. Slov. zväz zdravotne postihnutých, Cesta von, Zdravé regióny a iné).

Priorita S 3:
Moderné, inkluzívne školstvo

Opatrenie S 3.1:
Zlepšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov, vrátane skvalitnenia školskej infraštruktúry

Vzdelanie predstavuje spravidla jeden z kľúčových determinantov v otázke zvyšovania sociálneho statusu jednotlivca a jeho rodiny. V Spišskej Belej pritom 1/5 obyvateľov starších ako 15 rokov má najvyššie ukončené len základné vzdelanie, čo významne prispieva k životu takýchto jednotlivcov na hranici (resp. pod hranicou) chudoby. Týmto opatrením sa mesto Spišská Belá zameria na zvyšovanie vzdelanostnej a kvalifikačnej úrovne miestnych obyvateľov a na zlepšenie miestnych podmienok v rámci školstva.

Aktivita S 3.1.1: Podpora predprimárneho vzdelávania, rozšírenie kapacity MŠ

Zvýšenie existujúcich priestorových kapacít MŠ v Spišskej Belej s cieľom zabezpečiť dostatočnú kapacitu tak, aby mohla MŠ prijať všetky deti, pre ktoré je predprimárne vzdelávanie povinné, ako aj všetky ostatné deti, ktorých rodičia majú záujem o vzdelávanie v tejto MŠ. Zároveň bude kapacita MŠ rozšírená v takej miere, aby bola dostatočná aj v nadväznosti na predpokladané rozširovanie povinného predprimárneho vzdelávania v najbližších rokoch. Modernizácia existujúceho a obstaranie ďalšieho vnútorného vybavenia školy (pre existujúce aj nové priestory materskej školy).

Aktivita S 3.1.2: Rozšírenie kapacity ZŠ M. R. Štefánika (prístavba, prepojenie budov, parkovacie miesta...)

Zvýšenie priestorových kapacít ZŠ M. R. Štefánika realizáciou prístavby, s cieľom zabezpečiť dostatočnú kapacitu pre všetkých žiakov školy tak, aby sa mohla výučba realizovať na jednom mieste (bez potreby prevádzky elokovaného pracoviska). Prepojenie prístavby s hlavnou budovou ZŠ. Výstavba sprievodnej infraštruktúry.

Aktivita S 3.1.3: Rozšírenie kapacít ZŠ a výstavba školskej jedálne v ZŠ J. M. Petzvala

Zvýšenie priestorových kapacít ZŠ J. M. Petzvala (prístavba, nadstavba alebo nová budova).
Vybudovanie kuchyne a školskej jedálne.

Aktivita S 3.1.4: Prestavba podkrovia priestorov elokovaného pracoviska MŠ, Letná 5, napr. na vyučovacie priestory ZUŠ v Spišskej Belej

Racionálne a efektívne využívanie mestského majetku – realizácia stavebno-technických úprav v podkroví budovy; využitie zrekonštruovaných priestorov pre potreby mesta (napr. pre potreby ZUŠ, príp. inak).

Aktivita S 3.1.5: Výstavba dopravného ihriska v Spišskej Belej

Vybudovanie kvalitných exteriérových priestorov na výučbu dopravnej výchovy detí z MŠ a žiakov základných škôl v Spišskej Belej.

Aktivita S 3.1.6: Podpora rôznych foriem inovatívneho vzdelávania, zvyšovania vedomostí a zručností detí a žiakov v MŠ a ZŠ, vrátane profesijného rastu pedagógov

Poskytovanie rôznych foriem podpory a aktivít v oblasti inovatívneho vzdelávania, pri skvalitňovaní edukačného procesu a v rámci profesijného rastu pedagogických a odborných zamestnancov.

Aktivita S 3.1.7: Zriadenie a podpora činnosti školského podporného tímu

Vybudovanie školského podporného tímu (multidisciplinárny tím), zameraného na koordinovanie rozvoja inkluzívneho vzdelávania (školský špeciálny pedagóg a odborní zamestnanci školy – napr. sociálny pedagóg, liečebný pedagóg, psychológ, logopéd a iní).

Aktivita S 3.1.8: Ďalšia modernizácia priestorov, vnútorného aj vonkajšieho vybavenia škôl

Budovanie odborných učební, prispôsobovanie priestorov, kapacít a výučby žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, stavebno-technické úpravy existujúcich budov v areáloch škôl, obnova interiérov, obstaranie materiálno-technického vybavenia škôl, obnova a budovanie nových prvkov / zariadení v areáloch škôl (ihriská, sprievodná infraštruktúra).

Priorita S 4:

Zdravé obyvateľstvo, realizujúce športové a voľnočasové aktivity

Opatrenie S 4.1:

Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času

Vytvorenie adekvátnych podmienok pre realizáciu športových a voľnočasových aktivít vytvára pozitívny vplyv na zdravie jednotlivcov, zvyšuje pocit spokojnosti obyvateľov a zabezpečuje tiež vyššiu atraktivitu obce pre jej návštevníkov. Toto opatrenie sa zameriava na zvýšenie kvality a dostupnosti športovísk a súvisiacej športovej a voľnočasovej infraštruktúry.

Aktivita S 4.1.1: Skvalitňovanie športovej a voľnočasovej infraštruktúry obnovou existujúcich a výstavbou nových prvkov a zariadení (futbalový štadión, multifunkčné ihriská, detské ihriská, workout, cyklistické chodníky, pumptrack, ...)

Obnova, modernizácia, ako aj postupné rozširovanie existujúcej siete športovísk na území mesta (ihrísk, športových plôch a tratí, budov, technologického vybavenia, sprievodnej infraštruktúry). Postupné budovanie ďalších prvkov a zariadení voľnočasovej infraštruktúry, vrátane budovania sprievodnej infraštruktúry (altánky, lavičky, koše, informačné tabule, osvetlenie, oplatenie a pod.).

Aktivita S 4.1.2: Revitalizácia detských ihrísk, vrátane realizácie rôznych preventívnych opatrení na úseku dostupnosti detských ihrísk pre deti (riešenie problémov ohľadom „obsadzovania“ detských ihrísk mládežou)

Obnova a modernizácia detských ihrísk na území mesta. Realizácia opatrení v záujme sprístupnenia detských ihrísk deťom a ich rodičom, príp. sprevádzajúcim osobám.

Aktivita S 4.1.3: Výstavba viacúčelovej športovej haly pri futbalovom štadióne

Vybudovanie novej, modernej športovej haly s multifunkčným využitím – na realizáciu rôznych športov. Výstavba sprievodnej infraštruktúry (šatne, sociálne zariadenia, hľadisko, miestnosti na regeneráciu a pod.).

Aktivita S 4.1.4: Výstavba multifunkčného športového ihriska s umelou trávou a dobudovanie detského ihriska v Strážkach

Vybudovanie nového multifunkčného ihriska v Strážkach, rozšírenie a skvalitnenie existujúceho detského ihriska (osadenie ďalších preliezok, hojdačiek a iných prvkov na hranie detí).

Aktivita S 4.1.5: Komunitná záhrada - 2.etapa (detské ihrisko, workout, zeleň, uvítací nápis)

Pokračovanie vo výstavbe komunitnej záhrady v meste zriadením detského ihriska, ihriska na športové cvičenie (workout) a celkovým skvalitnením verejného priestoru.

Aktivita S 4.1.6: Podpora organizácie športových podujatí, vrátane podpory fungovania športových organizácií

Poskytovanie finančnej aj nefinančnej podpory pre všetky existujúce („tradičné“) aj prípadné novovznikajúce športové aktivity, realizované na území mesta Spišská Belá (MŠK Slavoj, DHZ, rybári, jaskyniari...). Finančná aj nefinančná podpora existujúcich aj prípadných novovzniknutých miestnych športových subjektov.

ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ

Priorita E 1:

Kvalitné a udržateľné životné prostredie

Opatrenie E 1.1:

Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov

V odpadovom hospodárstve sa mesto zameria na skvalitňovanie a zefektívňovanie súčasného systému nakladania s odpadmi, rozširovanie možností triedenia odpadov a budovanie nových zariadení na zhodnocovanie odpadov. Mimoriadne potrebnou aktivitou je zvyšovanie environmentálneho povedomia verejnosti v oblasti odpadového hospodárstva (osvetové a vzdelávacie aktivity).

Aktivita E 1.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov (digitalizácia, SMART riešenia, zavedenie motivačného systému poplatkov...), vrátane environmentálnej výchovy obyvateľstva, realizácie vzdelávacích a osvetových aktivít

Realizácia rôznych podporných krokov v záujme skvalitňovania celého systému zberu odpadov v meste (napr. meranie hmotnosti zmesových nádob a následné vyhodnocovanie prostredníctvom softvérových riešení, prispôsobovanie príslušných VZN mesta tak, aby bol vytvorený čo najviac motivujúci systém, zavádzanie rôznych inovácií a pod.). Realizácia vzdelávacích a osvetových aktivít ohľadom predchádzania vzniku odpadu, ako aj na úseku nakladania s odpadmi. Podpora environmentálnej výchovy v školách a u ostatných obyvateľov mesta.

Aktivita E 1.1.2: Modernizácia a rozšírenie zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej techniky (zberné vozidlá, stroje, zariadenia, triediaca linka, kontajnery, ...)

Stavebno-technické úpravy existujúceho zberného dvora, zabezpečenie čo možno najširšieho rozsahu zberu jednotlivých druhov odpadu; obstaranie príslušných nádob a potrebnej komunálnej techniky pre nakladanie s odpadmi (napr. traktor, nakladač, vlečka, ...).

Aktivita E 1.1.3: Výstavba kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky

Vybudovanie zariadenia na zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov pochádzajúcich z územia mesta Spišská Belá – malej kompostárne so spracovateľskou kapacitou do 100 t ročne; úprava podkladu, výstavba oplotenia; obstaranie potrebnej techniky pre zhodnocovanie BRKO (napr. traktor, nakladač, premiešavač, vlečka, hygienizačná stanica, ...).

Aktivita E 1.1.4: Rekultivácia skládky odpadov (2. kazeta) a rozšírenie jej kapacity (3. kazeta)

Zabezpečenie rekultivačných prác na existujúcej skládke odpadov v Spišskej Belej. Vybudovanie tretej kazety skládky odpadov.

Opatrenie E 1.2: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry

Možno konštatovať, že v meste Spišská Belá sa povodne až do leta 2023 vyskytovali len sporadicky. Navyše, samospráva už na svojom území realizovala viaceré protipovodňové opatrenia (napr. úprava Belianskeho potoka). S ohľadom na zmenu klímy a čoraz častejšie extrémne prejavy počasia je však určite namieste realizovať v meste rôzne protipovodňové a vodozadržné opatrenia. V rámci zvyšovania bezpečnosti mesta pred povodňami sa teda samospráva zameria na realizáciu celého súboru vzájomne prepojených protipovodňových a environmentálnych aktivít v celom katastri mesta.

Aktivita E 1.2.1: Realizácia sústavy protipovodňových opatrení na území mesta

Výkon rôznych stavebno-technických a materiálovo-technických aktivít na riekach a potokoch v katastri mesta (najmä rieka Poprad), ako je napr. úprava a spevňovanie brehov jednotlivých tokov, čistenie, rozširovanie a prehlbovanie koryt tokov, starostlivosť o brehové porasty a iné. Realizácia ďalších protipovodňových opatrení mimo vodných tokov (napr. rôzne terénne úpravy v extraviláne, budovanie suchých poldrov, vyčistenie a zvýšenie priepustnosti odvodňovacích rigolov popri komunikáciách a pod.).

Aktivita E 1.2.2: Realizácia vodozadržných opatrení na území mesta

Postupné budovanie celého súboru rôznych vodozadržných opatrení v extraviláne aj intraviláne mesta – napr. výstavba hrádzok na jednotlivých tokoch v lesoch a na poliach za účelom zachytávania prípadnej povodňovej vlny, zalesňovanie, výsadba zelene, budovanie dažďových záhrad, budovanie retenčných nádrží a iné.

Opatrenie E 1.3: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity

Adaptácia na zmenu klímy, ako jedna z najvýznamnejších novodobých výziev, predstavuje v otázke skvalitňovania života obyvateľov a zabezpečenia trvalej udržateľnosti existencie našej planéty úplne kľúčovú úlohu. Zmena klímy má pritom dopady na všetkých úrovniach – prejavuje sa od makroregionálnej až po lokálnu úroveň. V tejto súvislosti sa mesto Spišská Belá zameria na realizáciu celého súboru vzájomne prepojených adaptačných a mitigačných opatrení v celom katastri mesta (pričom rôzne prierezové aktivity – zvyšujúce adaptabilitu územia na zmenu klímy a znižujúce tvorbu CO₂ – sú uvedené aj v iných opatreniach tohto PHSR – napr. aktivity ohľadom zvyšovania energetickej efektívnosti budov, výsadby rôznej zelene, rozširovanie infraštruktúry nemotorovej dopravy a pod.).

Aktivita E 1.3.1: Výsadba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách

Skvalitňovanie verejnej zelene, vrátane rozširovania zelených plôch výsadbou rôznych drevín, krovín, kvetov, zatravnovaním, výsadba remízok v extraviláne aj intraviláne a pod.

Aktivita E 1.3.2: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí

Zriaďovanie / budovanie dažďových záhrad, bylinkových záhrad, zelených striech, včelích záhrad, premena odstavných plôch pre vozidlá so spevneným povrchom na odstavné plochy so zeleným povrchom (prostredníctvom zatravnovačov) a iné aktivity.

Aktivita E 1.3.3: Podpora rozvoja vidieka a trvaloudržateľného rozvoja lesného hospodárstva na území mesta

Realizácia rôznych podporných aktivít v záujme skvalitňovania vidieckeho priestoru. Podpora aktivít a subjektov lesného hospodárstva pri starostlivosti o lesy. Obnova zničených lesov. V spolupráci s rôznymi subjektmi a inštitúciami realizácia rôznych aktivít (preventívnych, represívnych) tak, aby sa zabránilo hromadnému a plošnému ničeniu lesov niektorými príslušníkmi marginalizovaných rómskych komunít.

Opatrenie E 1.4:
Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE

Ako ukazujú celosvetové vedecké výsledky, dôvodom zmeny klímy a všetkých s tým spojených prebiehajúcich procesov na Zemi je predovšetkým vysoká produkcia CO₂ ľudskou činnosťou. V nadväznosti na tieto zistenia bude mesto Spišská Belá kladť dôraz na realizáciu aktivít, ktoré prispievajú k zníženiu produkcie CO₂ (najmä obnova budov, prechod na OZE a pod.).

Aktivita E 1.4.1: Komplexná obnova budovy mestského úradu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti

Realizácia všetkých potrebných stavebno-technických a iných prác – zateplenie budovy, rekonštrukcia strešného pláštá, obnova fasády, výmena okien a dverí, využitie obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie, modernizácia rozvodov tepla, obnova elektroinštalácie a svietidiel (LED), tienenie transparentných výplní otvorov budov, zavedenie rekuperácie a iné.

Aktivita E 1.4.2: Komplexná obnova budovy ZUŠ Zimná 12 a budovy Zimná 47, vrátane zvýšenia ich energetickej efektívnosti

Realizácia všetkých potrebných stavebno-technických a iných prác – zateplenie budovy, rekonštrukcia strešného pláštá, obnova fasády, výmena okien a dverí, využitie obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie, modernizácia rozvodov tepla, obnova elektroinštalácie a svietidiel (LED), tienenie transparentných výplní otvorov budov, zavedenie rekuperácie a iné.

Aktivita E 1.4.3: Ostatné budovy vo vlastníctve mesta a ním zriadených/založených organizácií - zvýšenie energetickej efektívnosti budov

Realizácia všetkých potrebných stavebno-technických a iných prác – zateplenie budov, rekonštrukcia strešných plášťov, obnova fasád, výmena okien a dverí, využitie obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie, modernizácia rozvodov tepla, obnova elektroinštalácie a svietidiel (LED), tienenie transparentných výplní otvorov budov, zavedenie rekuperácie a iné.

Aktivita E 1.4.4: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách

Využívanie OZE a alternatívnych zdrojov energie (napr. zo slnečnej energie) pri prevádzke budov a rôznych verejnoprospešných zariadení (napr. verejného osvetlenia, osvetlenia pamiatok a rôzneho iného osvetlenia, informačných tabúl a pod.). Budovanie fotovoltiky.

Súbor merateľných ukazovateľov

Mimoriadne dôležitou súčasťou strategického plánovania je definovanie merateľných ukazovateľov. Tie nám napovedajú, či plnenie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta je úspešné alebo nie (resp. do akej miery je úspešné). V procese implementácie PHSR tak môže samospráva mesta na základe priebežného monitorovania úspešnosti naplňania PHSR svoju stratégiu v prípade potreby modifikovať tak, aby na konci plánovaného obdobia boli stanovené ciele dosiahnuté (príp. aby sa mesto k ich dosiahnutiu čo najviac priblížilo).

Pri prijímaní rozhodnutí ohľadom realizácie naplánovaných aktivít v meste a prípadnej potreby úpravy stratégie je viac ako žiaduce, aby samospráva robila správne rozhodnutia. Správne rozhodnutia sa pritom najlepšie robia vtedy, ak sú podložené relevantnými dátami. V tejto súvislosti sú v nasledujúcej časti dokumentu zadefinované **kľúčové výkonnostné ukazovatele** a „ostatné“ merateľné ukazovatele. Kľúčové výkonnostné ukazovatele sa od „ostatných“ merateľných ukazovateľov líšia v tom, že ide (ako to už sám ich názov napovedá) o najdôležitejšie, prioritné ukazovatele, pomocou ktorých môžeme merať úspešnosť plnenia strategického plánu. Tieto ukazovatele majú najväčší vplyv na rozvoj mesta – na jeho úspešné napredovanie.

Tabuľka 36: Kľúčové výkonnostné ukazovatele

Prioritná oblasť	Strategický cieľ	Špecifický cieľ	Kľúčové výkonnostné ukazovatele				
			Názov	Informačný zdroj	Merná jednotka	Východiskový stav (2024)	Cieľový stav (2030)
Hospodárska	SC 1: Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry	ŠC 1: Zlepšiť podnikateľské prostredie v meste zvýšením jej atraktivity pre podnikanie, vytvorením širšej ponuky investičných príležitostí a podporou zavádzania inovácií	Počet podnikateľských subjektov v meste – ziskových právnických osôb	ŠÚ SR	počet	154	160
			Počet podnikateľských subjektov v meste – fyzických osôb-podnikateľov	ŠÚ SR	počet	539	550
		ŠC 2: Využiť miestny ekonomický potenciál dostupnej pracovnej sily prostredníctvom sociálneho podnikania a realizácie podporných programov zamestnávania	Počet zamestnancov v sociálnych podnikoch z radov znevýhodnených osôb	vlastná databáza	počet	2	15
			Počet uchádzačov o zamestnanie, registrovaných na UPSVaR	ŠÚ SR	počet	339	250
			Podiel dlhodobo nezamestnaných UoZ	ŠÚ SR	%	37	25

		ŠC 3: Zabezpečiť ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva v meste, ako aj zveľaďovanie kultúrno-historických pamiatok	Stavebno-technický stav kultúrno-historických pamiatok	Min. kultúry	dezolátny /narušený /vyhovujúci / dobrý /v obnove / iné	podľa konkrétnej KH pamiatky	dobrý
			Environmentálny stav chránených území a environmentálne hodnotných plôch	ŠOP SR	priaznivý / nepriaznivý - nevyhovujúci / nepriaznivý - zlý	podľa konkrétneho územia	priaznivý
			Počet návštevníkov kultúrno-historických pamiatok v meste	vlastná databáza	počet	N/A	nárast o 30 %
		ŠC 4: Rozšíriť a modernizovať existujúcu infraštruktúru cestovného ruchu, vrátane zavádzania inovatívnych riešení a rozširovania ponuky CR	Počet návštevníkov ubytovacích zariadení v meste za rok	ŠÚ SR	počet	107	200
			Počet lôžok	ŠÚ SR	počet	D	50
		ŠC 5: Vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj kultúrno-spoločenského života	Počet kultúrno-spoločenských podujatí, (spolu)organizovaných mestom Spišská Belá	vlastná databáza	počet	35	35
			Počet návštevníkov ubytovacích zariadení v meste za rok	ŠÚ SR	počet	107	200
		ŠC 6: Zefektívniť výkon verejných služieb samosprávou a zlepšiť ich poskytovanie obyvateľstvu prostredníctvom digitalizácie, používania SMART (IoT) riešení, budovania informačnej infraštruktúry a skvalitňovania personálnych kapacít	Zavedené moderné formy manažmentu a zdieľania informácií v rámci výkonu samosprávy a fungovania mestských organizácií	mesto	áno / nie	nie	áno
			Spokojnosť obyvateľov s výkonom verejných služieb	dotazníkový prieskum	%	N/A	90

		ŠC 7: Vytvoriť kvalitnú a bezpečnú sieť miestnych komunikácií a cyklistických chodníkov	Dĺžka novovybudovaných miestnych komunikácií / chodníkov	vlastná databáza	km / km	0 / 0	2 / 2
			Dĺžka novovybudovaných cyklistických chodníkov na území mesta	vlastná databáza	km	0	5
		ŠC 8: Zabezpečiť odklonenie dažďových vôd zo splaškovej kanalizácie, spoľahlivé odvádzanie splaškových a dažďových vôd z celého mesta a spoľahlivé fungovanie všetkých verejných sietí	Podiel populácie majúcej prístup k bezpečnej dodávke pitnej vody	VÚVH	%	100	100
			Podiel domácností pripojených na verejnú kanalizáciu	ŠÚ SR, mesto	%	94	97
			Hydraulické zaťaženie čističky odpadových vôd v Spišskej Belej	PVPS, a.s.	%	167	70
			Náklady mesta na prevádzku verejného osvetlenia	mesto	€ / rok	95 000	60 000
Sociálna	SC 2: Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky bývania a spoločenského vyžitia	ŠC 9: Zlepšiť dostupnosť bývania v meste	Počet mestských nájomných bytov	mesto	počet	207	230
			Počet novo postavených bytov v bytových domoch	mesto, súkr. investor	počet	0	50
			Počet nových ucelených lokalít IBV, komplexne pripravených na výstavbu rodinných domov (vlastníctvo, parcely, inžinierske siete)	mesto, súkr. investor	počet	0	3
			Priemerný počet skolaudovaných rodinných domov za rok	mesto	počet / rok	15	15
		ŠC 10: Zvýšiť bezpečnosť obyvateľov a zlepšiť vzájomné spolunažívanie medzi obyvateľmi	Priemerný počet riešených priestupkov na úseku bezpečnosti za rok (okrem priestupkov na úseku bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky)	mesto	počet / rok	120	80
			Spokojnosť obyvateľov so svojou bezpečnosťou	dotazníkový prieskum	%	57	80
		ŠC 11: Rozšíriť početnosť a druh zariadení občianskej vybavenosti, vrátane debarierizácie prístupu k nim	Spokojnosť obyvateľov s bezbariérovým prístupom do verejných budov	dotazníkový prieskum	%	41	75

		ŠC 12: Zvýšiť dostupnosť a kvalitu zdravotnej starostlivosti, podporovať zdravotnú prevenciu	Počet ambulancií primárnej zdravotnej starostlivosti v meste	mesto, VÚC	počet	7	7
		ŠC 13: Zabezpečiť miestnym obyvateľom poskytovanie všetkých druhov sociálnych služieb, ktoré potrebujú	Počet poskytovaných sociálnych služieb samosprávou	mesto, VÚC	počet	5	7
			Celkový počet poskytovaných sociálnych služieb v meste	mesto, VÚC	počet	5	8
		ŠC 14: Zvýšiť sociálnu integráciu znevýhodnených skupín obyvateľov	Podiel obyvateľov spokojných so vzájomným spolunažívaním medzi Rómami a majoritou na celkovom počte obyvateľov	dotazníko- vý prieskum	%	64	80
		ŠC 15: Zvýšiť vzdelanostnú úroveň obyvateľov a skvalitniť podmienky vzdelávania v meste	Podiel osôb so základným vzdelaním	ŠÚ SR	%	20	10
			Počet riešených priestupkov ohľadom záškoláctva za rok	mesto	počet	0	0
		ŠC 16: Rozšíriť spektrum možností pre pohybové aktivity a zdravý životný štýl miestnych obyvateľov, vrátane skvalitnenia športovej a voľnočasovej infraštruktúry	Počet detských ihrísk	mesto	počet	6	8
			Podiel obyvateľov spokojných s možnosťami realizácie športových a voľnočasových aktivít	dotazníkov ý prieskum	%	60	85
Environmentálna	SC 3: Zabezpečiť pre obyvateľov mesta ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie	ŠC 17: Znížiť mieru skládkovania, zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov a zefektívniť nakladanie s nimi	Miera skládkovania zmesového KO	mesto	%	60	25
			Úroveň vytriedenia KO	mesto	%	53	65
			Množstvo vyprodukovaného KO na 1 obyvateľa	mesto	kg	238	230
		ŠC 18: Zlepšiť ochranu obyvateľov a majetku pred povodňami	Počet lokálnych záplav za kalendárny rok	mesto	počet	2	0
			Celková výška škôd na majetku v dôsledku povodní	vlastný prieskum	€	N/A	0

			ŠOP SR	priaznivý / nepriaznivý - nevyhovujúci / nepriaznivý - zlý	podľa konkrétnych podmienok	priaznivý
	ŠC 19: Posilniť adaptáciu územia na zmenu klímy	Stav druhov a biotopov európskeho významu				
		Tvorba novej zelenej infraštruktúry (percentuálny prírastok zelených plôch v intraviláne mesta)	mesto	%	0	nárast o 30 %
		Tvorba novej zelenej infraštruktúry (percentuálny prírastok nových zalesnených, zatravnovaných území a území s rôznymi porastmi v extraviláne mesta)	mesto	%	0	nárast o 20 %
		Plocha nelegálne vyrúbaných mladých porastov	Lesy mesta	veľkosť plochy	futb. ihrisko	0
	ŠC 20: Znížiť množstvo produkovaného CO ₂ v meste	Produkcia emisií CO ₂ z prevádzky jednej verejnej budovy za rok	mesto	kg/(m ² .a)	cca 30-80 (podľa budovy)	menej ako 20
		Podiel energie potrebnej na prevádzku budov, pochádzajúcej z OZE	mesto	%	cca okolo 30	70
		Nižšia spotreba energií na vykurovanie mestských budov	mesto	%	0	60

Vysvetlivky:

D – údaj pre jeho dôverný charakter nie je možné publikovať

Zdroj: vlastné spracovanie

„Ostatné“ merateľné ukazovatele pre hodnotenie PHSR sú spracované v nasledujúcom formulári. Stanovené sú pritom až na úroveň jednotlivých aktivít. Východiskové hodnoty ukazovateľov boli stanovené spravidla ako nulové v roku 2024 (tam, kde to bolo relevantné, boli stanovené iné hodnoty), cieľové hodnoty boli zadané pre roky 2027 a 2030. Plnenie týchto merateľných ukazovateľov bude znamenať plnenie kľúčových výkonnostných ukazovateľov, čo v konečnom dôsledku zabezpečí dosiahnutie špecifických a strategických cieľov a tým naplnenie želanej vízie rozvoja mesta.

Formulár 7 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov podľa jednotlivých priorít a opatrení PHSR

Číslo aktivity	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2024	2027	2030
H O S P O D Á R S K A O B L A S Ť						
PRIORITA H 1: Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika a verejné služby						
Opatrenie H 1.1: Poskytovanie podpory subjektom lokálnej ekonomiky						
H 1.1.1	Podnikatelia podporovaní mestom (nefinančná podpora)	MsÚ	počet	5	8	10
H 1.1.2	Zavedené racionalizačné opatrenia v Mestskom podniku služieb	MsÚ	súbor opatrení	0	1	1
H 1.1.3	Znevýhodnení zamestnanci, pracujúci v mestských firmách	MsÚ	počet	0	5	15
	Zamestnanci pracujúci v mestských firmách	MsÚ	počet	30	40	50
Opatrenie H 1.2: Inovatívna ponuka produktov cestovného ruchu, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry						
H 1.2.1	Modernizované zariadenia kultúrnej infraštruktúry	MsÚ	súbor objektov	0	1	1
H 1.2.2	Obnovené meštianske domy a NKP v pamiatkovej zóne mesta	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
H 1.2.3	Obnovená budova zvonice	MsÚ	objekt	0	1	1
H 1.2.4	Obnovená a rozšírená turistická infraštruktúra v katastri mesta	MsÚ	súbor objektov	0	1	1
H 1.2.5	Vybudovaná vyhliadková veža	MsÚ	objekt	0	0	1
H 1.2.6	Zrealizovaný projekt agroturistiky "Zemiansky dvor Šarpanec"	MsÚ	projekt	0	0	1
H 1.2.7	Novo vybudované cyklistické chodníky	MsÚ	km	0	2	5
	Novo vybudovaná doplnková infraštruktúra	MsÚ	súbor objektov	0	0	1

Číslo aktivity	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2024	2027	2030
H 1.2.8	Vybudoavný asfaltový povrch na cyklistickom chodníku v lokalite Belianskych Tatier	MsÚ	objekt	0	0	1
H 1.2.9	Vybudované singletrailové cyklistické trasy	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
H 1.2.10	Dobudovaný bike park	MsÚ	súbor objektov	0	1	1
H 1.2.11	Realizované marketingové aktivity	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
H 1.2.12	Kultúrno-spoločenské podujatia, organizované samosprávou	MsÚ	počet / rok	35	35	35
	Kultúrno-spoločenské subjekty, podporované samosprávou	MsÚ	počet / rok	7	8	9
H 1.2.13	Implementované partnerské a cezhraničné projekty za rok	MsÚ, partneri	počet / rok	2	4	5
Opatrenie H 1.3: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb						
H 1.3.1	Nové SMART digitálne riešenia u podnikateľov	podnikatelia	počet / rok	0	2	3
	Nové SMART digitálne riešenia vo verejnej správe	MsÚ, škola	počet / rok	0	3	5
	Zrealizované vzdelávacie školenia na zvyšovanie digitálnych zručností	MsÚ, škola	počet / rok	0	2	2
H 1.3.2	Vykonaná pasportizácia verejných sietí	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
	Digitalizované a modernizované verejné siete	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
PRIORITA H 2: Udržateľná mobilita, kvalitná technická infraštruktúra						
Opatrenie H 2.1: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry						
H 2.1.1	Modernizované miestne komunikácie a chodníky	MsÚ	súbor objektov	0	1	1
	Nové parkovacie miesta na ul. Krátka, Družstevná, Tatranská a Osloboditeľov	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
	Novo vybudovaný chodník popri železničnej trati (ul. Kúpeľná)	MsÚ	objekt	0	1	1
H 2.1.2	Vybudovaný parkovací dom pri OD Jednota	MsÚ	objekt	0	0	1
H 2.1.3	Vybudovaný dopravný terminál (P+R)	MsÚ, VÚC	objekt	0	0	1
H 2.1.4	Dobudované záchytné parkovisko pri Belianskom rybníku	MsÚ	objekt	0	1	1
H 2.1.5	Dobudované parkovacie miesta a zrevitalizovaný verejný priestor pri hokejbalovej hale	MsÚ	súbor objektov	0	1	1
H 2.1.6	Spracovaná stratégia riešenia parkovacej politiky mesta	MsÚ	súbor aktivít	0	0	1
H 2.1.7	Vybudovaný obchvat mesta (preložka cesty I/66)	MsÚ	súbor objektov	0	0	1

Číslo aktivity	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2024	2027	2030
H 2.1.8	Realizované bezpečnostné prvky pre chodcov na ul. Partizánskej	MsÚ	súbor objektov	0	1	1
H 2.1.9	Zrealizované bezpečnostné prvky v doprave	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
H 2.1.10	Zavedený integrovaný systém verejnej dopravy	MsÚ, VÚC	systém	0	0	1
Opatrenie H 2.2: Zlepšenie technickej vybavenosti mesta						
H 2.2.1	Podiel domov, pripojených na verejný vodovod	MsÚ, ŠÚSR	%	98	99	99
	Podiel domov, pripojených na verejnú splaškovú kanalizáciu	MsÚ, ŠÚSR	%	94	96	98
H 2.2.2	Vybudovaná dažďová kanalizácia na ul. Osloboditeľov, SNP, Hviezdoslavova a Petzvalova	MsÚ, PVPS, a.s.	súbor objektov	0	0	1
H 2.2.3	Zrekonštr. body verejného osvetlenia	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
SOCIÁLNA OBLASŤ						
PRIORITA S 1: Moderné, dôstojné a bezpečné bývanie s rozvinutou občianskou vybavenosťou						
Opatrenie S 1.1:Riešenie bytovej otázky ohrozených skupín obyvateľov, zvyšovanie dostupnosti súkromného aj nájomného bývania						
S 1.1.1	Počet podporovaných subjektov pri výstavbe lokalít IBV a pri výstavbe bytových domov	MsÚ	počet	2	2	3
S 1.1.2	Lokalita IBV Weberova, kompletne pripravená na výstavbu RD	MsÚ	počet lokalít	0	1	1
	Lokalita IBV Nad kaštieľom, kompletne pripravená na výstavbu RD	MsÚ	počet lokalít	0	0	1
S 1.1.3	Novo vybudované mestské nájomné byty v bytovom dome	MsÚ	počet	0	0	20
S 1.1.4	Novo vybudované mestské nájomné byty v meštianskom dome	MsÚ	počet	0	1	3
S 1.1.5	Obyvatelia bývajúci v nepriaznivých sociálnych a hygienických podmienkach, ktorým bola poskytnutá pomoc pri riešení bytovej situácie	MsÚ	počet	0	5	5
Opatrenie S 1.2: Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality a zlepšovania občianskeho spolunažívania						
S 1.2.1	Počet kamier v meste	MsÚ	počet	41	50	50
S 1.2.2	Príslušníci z radov MRK, zamestnaní cez projekt MOaPS	MsÚ	počet	4	4	4
S 1.2.3	Zriadené krízové bývanie v meste	MsÚ	objekt	0	1	1

Číslo aktivity	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2024	2027	2030
S 1.2.4	Zrealizované vzdelávacie, osvetové a voľnočasové aktivity	MsÚ	počet / rok	10	12	15
S 1.2.5	Absolvované hasičské súťaže	MsÚ, DHZ	počet / rok	5	5	5
S 1.2.6	Zrealizované opatrenia na zlepšenie súčinnosti záchranných zložiek	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
Opatrenie S 1.3: Skvalitnenie verejných priestorov a občianskej vybavenosti						
S 1.3.1	Dobudovaná infraštruktúra na mestskom cintoríne	MsÚ	súbor objektov	0	1	1
S 1.3.2	Obnovený mestský mobiliár	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
S 1.3.3	Revitalizované historické centrum mesta	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
S 1.3.4	Obnovené kultúrne pamiatky na historickom cintoríne	MsÚ	súbor objektov	0	1	1
S 1.3.5	Zrevitalizovaný park v Belianskych kúpeľoch	MsÚ	súbor objektov	0	0	1
S 1.3.6	Obstaraná komunálna technika na údržbu verejných priestranstiev	MsÚ	súbor zariadení	0	1	1
S 1.3.7	Vytvorený bezbariérový prístup do všetkých verejných budov	MsÚ	súbor aktivít	0	0	1
PRIORITA S 2: Kvalitná a dostupná zdravotná a sociálna starostlivosť						
Opatrenie S 2.1: Podpora poskytovania zdravotníckych služieb a zlepšovania zdravia miestnych obyvateľov						
S 2.1.1	Podporené subjekty	MsÚ	počet / rok	1	2	3
S 2.1.2	Lekárske ambulancie v meste (primárna zdravotná starostlivosť)	MsÚ	počet	7	7	7
S 2.1.3	Realizované preventívne osvetové aktivity na úseku zdravia (požívanie alkoholu, drog a iných návykových látok...)	MsÚ	počet / rok	0	2	3
Opatrenie S 2.2: Podpora poskytovania sociálnych služieb a sociálnych aktivít						
S 2.2.1	Osoby zamestnané na chránenom pracovisku	MsÚ, UPSVaR	počet / rok	5	6	7
	Ďalšie osoby, zamestnané cez projekty AOTP	MsÚ, UPSVaR	počet / rok	2	4	5
S 2.2.2	Počet poskytovaných sociálnych služieb samosprávou	MsÚ	počet služieb	5	5	5
S 2.2.3	Zriadená sociálna služba denného stacionára	MsÚ	počet služieb	0	1	1

Číslo aktivity	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2024	2027	2030
S 2.2.4	Počet seniorov, poberaajúcich príspevkov mesta na stravovanie	MsÚ	počet	0	50	100
S 2.2.5	Vybudované integrované centrum sociálnych služieb	MsÚ	objekt	0	0	1
S 2.2.6	Celkový počet sociálnych služieb, poskytovaných na území mesta	MsÚ	počet služieb	5	7	8
S 2.2.7	Neverejní poskytovatelia, poskytujúci sociálne služby obyvateľom mesta	MsÚ	počet / rok	0	1	2
S 2.2.8	Mestom podporené organizácie, pôsobiace v sociálnej oblasti	MsÚ	počet / rok	4	5	6
PRIORITA S 3:						
Moderné, inkluzívne školstvo						
Opatrenie S 3.1:						
Zlepšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov, vrátane skvalitnenia školskej infraštruktúry						
S 3.1.1	Rozšírená kapacita materskej školy	MsÚ, škola	o počet tried	0	1	1
S 3.1.2	Rozšírená kapacita ZŠ M. R. Štefánika	MsÚ, škola	o počet tried	0	9	9
	Vybudovaná prístavba ZŠ, vrátane súvisiacej infraštruktúry	MsÚ, škola	súbor objektov	0	1	1
S 3.1.3	Rozšírená kapacita ZŠ J. M. Petzvala	MsÚ, škola	o počet tried	0	3	3
	Vybudovaná školská jedáleň s kuchyňou a príslušným vybavením	MsÚ, škola	súbor objektov	0	1	1
S 3.1.4	Prebudované podkrovie budovy MŠ na ul. Letná 5	MsÚ, škola	objekt	0	0	1
S 3.1.5	Vybudované dopravné ihrisko	MsÚ, školy	objekt	0	1	1
S 3.1.6	Dostupné možnosti záujmového vzdelávania	MsÚ, školy	súbor aktivít	1	1	1
	Realizované inovatívne formy vzdelávania	MsÚ, školy	súbor aktivít	0	1	1
S 3.1.7	Zriadený školský podporný tím	MsÚ, školy	počet členov	0	4	6
S 3.1.8	Modernizované priestory a vybavenie škôl	MsÚ, škola	súbor objektov	0	1	1
PRIORITA S 4:						
Zdravé obyvateľstvo, realizujúce športové a voľnočasové aktivity						
Opatrenie S 4.1:						
Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
S 4.1.1	Rozšírené možnosti športovania v meste	MsÚ	súbor objektov a aktivít	0	1	1
S 4.1.2	Revitalizované detské ihriská	MsÚ	počet	0	3	6
S 4.1.3	Vybudovaná viacúčelová športová hala	MsÚ	objekt	0	0	1
S 4.1.4	Vybudované multifunkčné ihrisko v Strážkach	MsÚ	objekt	0	1	1

Číslo aktivity	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2024	2027	2030
	Dobudované detské ihrisko v Strážkach	MsÚ	objekt	0	1	1
S 4.1.5	Dobudovaná komunitná záhrada	MsÚ	súbor objektov a aktivít	0	1	1
S 4.1.6	Finančne podporené športové telesá	MsÚ	počet	5	6	7
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ						
PRIORITA E 1:						
Kvalitné a udržateľné životné prostredie						
Opatrenie E 1.1:						
Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov						
E 1.1.1	Digitalizovaný SMART systém zberu odpadov	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
	Zavedený motivačný systém poplatkov	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
	Realizované vzdelávacie a osvetové aktivity na úseku nakladania s odpadmi	MsÚ	počet / rok	2	3	4
E 1.1.2	Modernizovaný zberný dvor	MsÚ	objekt	0	0	1
	Obstaraná komunálna technika na prevádzku zberného dvora a nakladanie s komunálnym odpadom	MsÚ	súbor strojov a techniky	0	0	1
E 1.1.3	Výbudovaná kompostáreň	MsÚ	objekt	0	1	1
	Obstaraná komunálna technika na prevádzku kompostárne	MsÚ	súbor strojov a techniky	0	1	1
E 1.1.4	Rekultivovaná skládka odpadov	MsÚ	objekt	0	0	1
	Zriadená nová kazeta na skládke odpadov	MsÚ	objekt	0	0	1
Opatrenie E 1.2:						
Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry						
E 1.2.1	Zrealizované protipovodňové opatrenia	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
E 1.2.2	Zrealizované vodozádržné opatrenia	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
Opatrenie E 1.3:						
Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity						
E 1.3.1	Udržiavaná verejná zeleň	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1
	Zriadené nové zelené plochy na území mesta	MsÚ	súbor aktivít	0	1	1

Číslo aktivity	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2024	2027	2030
E 1.3.2	Zrealizované adaptačné opatrenia a opatrenia na zvyšovanie biodiverzity	MsÚ	súbor opatrení / rok	0	3	6
	Zrealizované adaptačné opatrenia na poľnohospodárskej pôde	MsÚ, podnikatelia	súbor opatrení / rok	0	2	4
E 1.3.3	Zrealizované vzdelávacie a osvetové aktivity ohľadom starostlivosti o les	MsÚ, Lesy Mesta	počet / rok	0	1	2
	V spolupráci s inými subjektmi zrealizované aktivity na zamedzenie nelegálneho výrubu lesa	MsÚ, Lesy Mesta, partneri	počet	2	4	6
	Zrealizované adaptačné opatrenia v lesoch	MsÚ, Lesy Mesta	súbor opatrení / rok	0	2	4
Opatrenie E 1.4: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE						
E 1.4.1	Komplexne obnovená budova mestského úradu - modernizované rozvody tepla a zdroje tepla (OZE, príp. alternat. zdroj), zavedená rekuperácia, zrealizované ostatné aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti (zateplenie, rekonštr. strechy, výmena okien, dverí...), zrekonštr. rozvody všetkých inžinierskych sietí, modernizovaný interiér budovy, vybudovaný bezbariérový prístup	MsÚ	súbor aktivít a objektov	0	1	1
E 1.4.2	Komplexne obnovené budovy ZUŠ Zimná 12 a Zimná 47 - modernizované rozvody tepla a zdroje tepla (OZE, príp. alternat. zdroj), zavedená rekuperácia, zrealizované ostatné aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti (zateplenie, rekonštr. strechy, výmena okien, dverí...), zrekonštr. rozvody všetkých inžinierskych sietí, modernizovaný interiér budov, vybudovaný bezbariérový prístup	MsÚ	súbor aktivít a objektov	0	1	1
E 1.4.3	Komplexne obnovené budovy vo vlastníctve mesta - modernizované rozvody tepla a zdroje tepla (OZE, príp. alternat. zdroj), zavedená rekuperácia, zrealizované ostatné aktivity na zvýšenie energetickej efektívnosti (zateplenie, rekonštr. strechy, výmena okien, dverí...)	MsÚ	súbor aktivít a objektov	0	0	1
E 1.4.4	OZE a alternat. zdroje energie využívané vo verejných budovách a na verejných plochách	MsÚ	súbor aktivít a objektov	0	1	1

Zdroj: Mestský úrad, vlastné spracovanie

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja mesta, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja mesta na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja mesta formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán mesta

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností/aktivít súvisiacich s rozvojom mesta v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych aktivít. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladané zdroje financovania. Akčný plán je vytvorený v dvoch formách – podľa priorít a opatrení a podľa odhadovaného časového harmonogramu.

Formulár 8 (R1): Akčný plán podľa priorít a opatrení

Číslo aktivity	Názov aktivity	Odhadované náklady (tis. eur)	Odhadovaný termín realizácie	Zodpovedný
HOSPODÁRSKA OBLASŤ				
Priorita H 1:				
Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika a verejné služby				
Opatrenie H 1.1: Poskytovanie podpory subjektom lokálnej ekonomiky				
Aktivita H 1.1.1:	Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v meste	25,00	2024-2030	mesto
Aktivita H 1.1.2:	Realizácia rôznych intervencií a podpory v záujme trvalej udržateľnosti podnikania Mestského podniku služieb	50,00	2024-2030	mesto
Aktivita H 1.1.3:	Poskytovanie podpory mestským obchodným spoločnostiam	50,00	2024-2030	mesto, štát
Opatrenie H 1.2: Inovatívna ponuka produktov cestovného ruchu, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry				
Aktivita H 1.2.1:	Obnova a modernizácia prvkov a zariadení kultúrnej infraštruktúry (bývalá kinosála, múzeá, kultúrno-historické pamiatky, ...)	400,00	2024-2028	mesto
Aktivita H 1.2.2:	Obnova meštianskych domov a NKP v pamiatkovej zóne mesta Spišská Belá	1 000,00	2024-2030	mesto, súkr. vlastníci
Aktivita H 1.2.3:	Vlhkostná sanácia a obnova interiéru zvonice v Spišskej Belej	250,00	2026-2027	mesto
Aktivita H 1.2.4:	Výstavba a obnova drobnej turistickej infraštruktúry v katastri mesta (náučné chodníky, altánky, lavičky, informačné tabule, ...)	200,00	2024-2030	mesto
Aktivita H 1.2.5:	Výstavba vyhliadkovej veže	250,00	2027-2028	mesto, iné subjekty

Aktivita H 1.2.6:	Projekt agroturistiky "Zemiansky dvor Šarpanec" v Spišskej Belej	500,00	2026-2028	mesto
Aktivita H 1.2.7:	Výstavba ďalších cyklistických chodníkov v katastri mesta (extravilán aj intravilán) s napojením na okolité obce, vrátane budovania doplnkovej infraštruktúry	1 600,00	2025-2029	mesto, VÚC, partneri
Aktivita H 1.2.8:	Vybudovanie cyklotrás v lokalite Belianskych Tatier - stavebná úprava lesnej cesty a účelovej komunikácie - špeciálnej cestičky pre cyklistov	895,00	2025-2028	mesto, VÚC, partneri
Aktivita H 1.2.9:	Vybudovanie singletrailových cyklistických trás	250,00	2025-2028	mesto, VÚC, partneri
Aktivita H 1.2.10:	Výstavba bikeparku (pumptrack - ďalšie etapy)	150,00	2026-2027	mesto
Aktivita H 1.2.11:	V spolupráci s partnermi, aktérmi rozvoja CR a rôznymi inými subjektmi a organizáciami realizácia rôznych marketingových podporných aktivít v záujme ďalšieho rozvoja CR v meste	50,00	2024-2030	mesto, partneri
Aktivita H 1.2.12:	Podpora organizácie kultúrno-spoločenských podujatí, vrátane podpory fungovania kultúrno-spoločenských telies (folklór, divadlo, rôzne neziskové a ochotnícke skupiny a organizácie...)	150,00	2024-2030	mesto, iné subjekty
Aktivita H 1.2.13:	Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce	30,00	2024-2030	mesto, partneri
Opatrenie H 1.3: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb				
Aktivita H 1.3.1:	Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby, zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov samosprávy a verejnosti	50,00	2024-2030	mesto, podnikatelia
Aktivita H 1.3.2:	Pasportizácia, digitalizácia a modernizácia verejných infraštruktúrnych sietí, verejnoprospešných zariadení a verejnej zelene za účelom ich kvalitnej a efektívnej údržby a spravovania - vybudovanie systému pravidelnej údržby a starostlivosti o majetok mesta (inžinierske siete, mobiliár, športoviská, zeleň, ...)	100,00	2025-2030	mesto
Priorita H 2: Udržateľná mobilita, kvalitná technická infraštruktúra				
Opatrenie H 2.1: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry				
Aktivita H 2.1.1:	Modernizácia miestnych komunikácií a chodníkov v meste Spišská Belá, dobudovanie parkovacích miest (ul. Krátka, Družstevná, Tatranská, Osloboditeľov)	5 000,00	2024-2030	mesto
Aktivita H 2.1.2:	Výstavba parkovacieho domu pri OD Jednota	800,00	2027-2029	mesto
Aktivita H 2.1.3:	Výstavba multimodálneho dopravného terminálu Tatranská Kotlina (P+R)	2 875,00	2025-2029	mestá Sp. Belá, Vysoké Tatry, VÚC, partneri
Aktivita H 2.1.4:	Dobudovanie záchytného parkoviska pri Belianskom rybníku	100,00	2025-2027	mesto
Aktivita H 2.1.5:	Dobudovanie parkovania a verejného priestoru pri hokejbalovej hale	350,00	2026-2027	mesto

Aktivita H 2.1.6:	Komplexné riešenie parkovacej politiky v Spišskej Belej a Strážkach	100,00	2024-2030	mesto
Aktivita H 2.1.7:	Výstavba obchvatu mesta (preložka cesty I/66)	3 000,00	2027-2030	mesto, VÚC, SR
Aktivita H 2.1.8:	Budovanie bezpečného prístupu k verejnej doprave - ul. Partizánska, vlaková stanica, parkovanie	200,00	2024-2030	mesto
Aktivita H 2.1.9:	Realizácia ďalších bezpečnostných prvkov v doprave (priechody + osvetlenie, merače rýchlosti, spomaľovače rýchlosti, montáž zvodidiel, zrkadlá, ...)	120,00	2024-2027	mesto, VÚC, SR, ODI
Aktivita H 2.1.10:	Zavedenie systému integrovanej verejnej dopravy v rámci mesta a podtatranského regiónu (železničné spojenia, rýchlospoj Spišská Belá-Kežmarok-Poprad, prepojenie mesta s Vysokými Tatrami a Ždiarom verejnou dopravou, ďalšie opatrenia)	80,00	2024-2030	mesto, VÚC, SR
Opatrenie H 2.2: Zlepšenie technickej vybavenosti mesta				
Aktivita H 2.2.1:	Rozšírenie verejnej vodovodnej a kanalizačnej siete (splaškovej aj dažďovej)	3 000,00	2025-2030	mesto
Aktivita H 2.2.2:	Postupná realizácia rôznych vodozádržných opatrení v záhradách rodinných domov v záujme eliminácie vypúšťania dažďovej vody do splaškovej kanalizácie	700,00	2024-2030	mesto
Aktivita H 2.2.3:	Modernizácia verejného osvetlenia v meste	400,00	2024-2030	mesto
SOCIÁLNA OBLASŤ				
Priorita S 1:				
Moderné, dôstojné a bezpečné bývanie s rozvinutou občianskou vybavenosťou				
Opatrenie S 1.1: Riešenie bytovej otázky ohrozených skupín obyvateľov, zvyšovanie dostupnosti súkromného aj nájomného bývania				
Aktivita S 1.1.1:	Poskytovanie podpory rôznym subjektom pri príprave nových lokalít IBV a pri výstavbe nových bytových domov na území mesta	60,00	2024-2030	mesto, iné subjekty
Aktivita S 1.1.2:	Individuálna bytová výstavba - IBV S. Webera 2. etapa, IBV Nad kaštieľom	500,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 1.1.3:	Výstavba mestských nájomných bytov	1 500,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 1.1.4:	Nadstavba a prestavba meštianskeho domu na ul. Hviezdoslavova č. 1 na mestské nájomné byty	800,00	2026-2028	mesto
Aktivita S 1.1.5:	Poskytovanie pomoci pri riešení bytovej situácie osôb, bývajúcich v nepriaznivých sociálnych a hygienických podmienkach	200,00	2025-2028	mesto
Opatrenie S 1.2: Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality a zlepšovania občianskeho spolunažívania				
Aktivita S 1.2.1:	Rozšírenie monitorovacieho systému v meste	50,00	2025-2026	mesto
Aktivita S 1.2.2:	Zapájanie mesta do projektu Miestnej občianskej a preventívnej služby (MOaPS)	400,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 1.2.3:	Zabezpečenie krízového bývania v meste	80,00	2025	mesto
Aktivita S 1.2.4:	Realizácia vzdelávacích, osvetových, voľnočasových a iných preventívnych aktivít pre rôzne skupiny obyvateľov v záujme zvýšenia bezpečnosti v meste a zlepšovania občianskeho spolunažívania	30,00	2024-2030	mesto, MsP, neziskový sektor

Aktivita S 1.2.5:	Podpora činnosti DHZ (materiálne zabezpečenie, vybavenie, vzdelávacie činnosti...)	80,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 1.2.6:	Opatrenia na súčinnosť záchranných a zabezpečovacích zložiek v prípade mimoriadnych udalostí	30,00	2024-2030	mesto, záchr. zložky
Opatrenie S 1.3: Skvalitnenie občianskej vybavenosti				
Aktivita S 1.3.1:	Cintorín - dobudovanie chodníkov, verejného osvetlenia a zelene, vrátane rozšírenia kapacity miest na pochovávanie	150,00	2025-2027	mesto
Aktivita S 1.3.2:	Doplnenie a obnova mestského mobiliáru	150,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 1.3.3:	Revitalizácia historického centra mesta Spišská Belá	3 000,00	2026-2028	mesto
Aktivita S 1.3.4:	Historický cintorín v Spišskej Belej - obnova kultúrnych pamiatok	50,00	2026-2027	mesto
Aktivita S 1.3.5:	Revitalizácia parku v Belianskych kúpeľoch, úprava kúpeľového potoka	200,00	2026-2028	mesto
Aktivita S 1.3.6:	Obstaranie komunálnej techniky na zabezpečenie údržby verejných priestranstiev	300,00	2025-2027	mesto
Aktivita S 1.3.7:	Výstavba a skvalitňovanie bezbariérového prístupu do verejných budov a na verejných priestranstvách	500,00	2025-2029	mesto
Priorita S 2: Kvalitná a dostupná zdravotná a sociálna starostlivosť				
Opatrenie S 2.1: Podpora poskytovania zdravotníckych služieb a zlepšovania zdravia miestnych obyvateľov				
Aktivita S 2.1.1:	Podpora subjektov venujúcich sa zdravotnej starostlivosti, preventívnym opatreniam a osvetovej činnosti u miestneho obyvateľstva	15,00	2024-2030	mesto, iné subjekty
Aktivita S 2.1.2:	Realizácia rôznych podporných krokov a aktivít v záujme personálneho zabezpečenia poskytovaných zdravotníckych služieb do budúcnosti (udržanie existujúcich ambulancií, príp. rozšírenie ich počtu)	50,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 2.1.3:	Podpora zdravia obyvateľstva (prevencia, osвета, vzdelávanie...)	10,00	2024-2030	mesto, iné subjekty
Opatrenie S 2.2: Podpora poskytovania sociálnych služieb a sociálnych aktivít				
Aktivita S 2.2.1:	Podpora uchádzačov o zamestnanie v spolupráci s UPSVaR	30,00	2024-2030	mesto, UPSVaR
Aktivita S 2.2.2:	Podpora a ďalšie poskytovanie aktuálne poskytovaných sociálnych služieb samosprávou, vrátane zlepšovania materiálno-technického vybavenia zariadení sociálnych služieb (komunitné centrum, zariadenie opatrovateľskej služby, opatrovateľská služba, denné centrá, prepravná služba a ďalšie služby)	300,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 2.2.3:	Zriadenie denného stacionára	20,00	2025-2026	mesto
Aktivita S 2.2.4:	Poskytovanie podpory seniorom pri zabezpečení stravovania	120,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 2.2.5:	Vybudovanie integrovaného centra sociálnych služieb s rôznymi poskytovanými službami (nielen sociálnymi; napr. ZOS, ZpS, jedáleň, ubytovanie, ...)	3 000,00	2026-2029	mesto

Aktivita S 2.2.6:	Poskytovanie sociálnych služieb a sociálnych aktivít na území mesta	50,00	2024-2030	mesto, iné subjekty
Aktivita S 2.2.7:	Podpora neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, poskytujúcich služby obyvateľom Spišskej Belej	40,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 2.2.8:	Podpora subjektov a organizácií, pôsobiach v sociálnej oblasti	20,00	2024-2030	mesto
Priorita S 3: Moderné, inkluzívne školstvo				
Opatrenie S 3.1: Zlepšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov, vrátane skvalitnenia školskej infraštruktúry				
Aktivita S 3.1.1:	Podpora predprimárneho vzdelávania, rozšírenie kapacity MŠ	1 300,00	2025-2028	mesto, škola
Aktivita S 3.1.2:	Rozšírenie kapacity ZŠ M. R. Štefánika (prístavba, prepojenie budov, parkovacie miesta...)	4 000,00	2024-2027	mesto, škola
Aktivita S 3.1.3:	Rozšírenie kapacít ZŠ a výstavba školskej jedálne v ZŠ J. M. Petzvala	800,00	2024-2027	mesto, škola
Aktivita S 3.1.4:	Prestavba podkrovia priestorov elokovaného pracoviska MŠ, Letná 5, napr. na vyučovacie priestory ZUŠ v Spišskej Belej	700,00	2027-2028	mesto, škola
Aktivita S 3.1.5:	Výstavba dopravného ihriska v Spišskej Belej	150,00	2025-2026	mesto, škola
Aktivita S 3.1.6:	Podpora rôznych foriem inovatívneho vzdelávania, zvyšovania vedomostí a zručností detí a žiakov v MŠ a ZŠ, vrátane profesijného rastu pedagógov	900,00	2024-2030	mesto, školy
Aktivita S 3.1.7:	Zriadenie a podpora činnosti školského podporného tímu	400,00	2024-2030	mesto, školy
Aktivita S 3.1.8:	Ďalšia modernizácia priestorov, vnútorného aj vonkajšieho vybavenia škôl	300,00	2024-2030	mesto, školy
Priorita S 4: Zdravé obyvateľstvo, realizujúce športové a voľnočasové aktivity				
Opatrenie S 4.1: Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času				
Aktivita S 4.1.1:	Skvalitňovanie športovej a voľnočasovej infraštruktúry obnovou existujúcich a výstavbou nových prvkov a zariadení (futbalový štadión, multifunkčné ihriská, detské ihriská, workout, cyklistické chodníky, pumptrack, ...)	250,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 4.1.2:	Revitalizácia detských ihrísk, vrátane realizácie rôznych preventívnych opatrení na úseku dostupnosti detských ihrísk pre deti (riešenie problémov ohľadom "obsadzovania" detských ihrísk mládežou)	200,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 4.1.3:	Výstavba viacúčelovej športovej haly pri futbalovom štadióne	2 000,00	2026-2030	mesto
Aktivita S 4.1.4:	Výstavba multifunkčného športového ihriska s umelou trávou a dobudovanie detského ihriska v Strážkach	300,00	2026-2027	mesto
Aktivita S 4.1.5:	Komunitná záhrada - 2.etapa (detské ihrisko, workout, zeleň, uvítací nápis)	100,00	2024-2025	mesto
Aktivita S 4.1.6:	Podpora organizácie športových podujatí, vrátane podpory fungovania športových organizácií	400,00	2024-2030	mesto

ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ

Priorita E 1:

Kvalitné a udržateľné životné prostredie

Opatrenie E 1.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov

Aktivita E 1.1.1:	Skvalitnenie systému zberu odpadov (digitalizácia, SMART riešenia, zavedenie motivačného systému poplatkov...), vrátane environmentálnej výchovy obyvateľstva, realizácie vzdelávacích a osvetových aktivít	100,00	2024-2030	mesto, Mestský podnik služieb
Aktivita E 1.1.2:	Modernizácia a rozšírenie zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej techniky (zberné vozidlá, stroje, zariadenia, triediaca linka, kontajnery, ...)	700,00	2025-2028	mesto, Mestský podnik služieb
Aktivita E 1.1.3:	Výstavba kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky (traktor, nakladač, kontajnery, ...)	500,00	2025-2027	mesto, Mestský podnik služieb
Aktivita E 1.1.4:	Rekultivácia skládky odpadov (2. kazeta) a rozšírenie jej kapacity (3. kazeta)	3 000,00	2024-2030	mesto, Mestský podnik služieb

Opatrenie E 1.2: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry

Aktivita E 1.2.1:	Realizácia sústavy protipovodňových opatrení na území mesta	1 000,00	2024-2030	mesto, SVP, š.p., iné subjekty
Aktivita E 1.2.2:	Realizácia vodozadržných opatrení na území mesta	1 000,00	2024-2030	mesto, iné subjekty

Opatrenie E 1.3: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity

Aktivita E 1.3.1:	Výsadba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách	400,00	2024-2030	mesto
Aktivita E 1.3.2:	Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí	200,00	2024-2030	mesto
Aktivita E 1.3.3:	Riešenie problémov s nelegálnymi výrubmi lesa v okolí rómskej osady	50,00	2024-2030	mesto, Lesy mesta, iné subjekty

Opatrenie E 1.4: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE

Aktivita E 1.4.1:	Komplexná obnova budovy mestského úradu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	805,00	2024-2026	mesto
Aktivita E 1.4.2:	Komplexná obnova budovy ZUŠ Zimná 12 a budovy Zimná 47, vrátane zvýšenia ich energetickej efektívnosti	800,00	2026-2027	mesto
Aktivita E 1.4.3:	Ostatné budovy vo vlastníctve mesta a ním zriadených/založených organizácií - zvýšenie energetickej efektívnosti budov	500,00	2024-2030	mesto

Aktivita E 1.4.4:	Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách, výstavba fotovoltických elektrární	900,00	2024-2030	mesto
--------------------------	---	--------	-----------	-------

Zdroj: vlastné spracovanie

Akčný plán podľa jednotlivých (odhadovaných) rokov realizácie aktivít má nasledovnú podobu:

Formulár 9 (R1): Akčný plán podľa časového harmonogramu

Aktivita		Odhadované náklady (tis. eur)	Odhadovaný termín realizácie	Zodpovedný
AKTIVITY REALIZOVANÉ PRIEBEŽNE, POČAS CELEJ DOBY IMPLEMENTÁCIE PHSR (2024-2030)				
Aktivita H 1.1.1:	Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v meste	25,00	2024-2030	mesto
Aktivita H 1.1.2:	Realizácia rôznych intervencií a podpory v záujme trvalej udržateľnosti podnikania Mestského podniku služieb	50,00	2024-2030	mesto
Aktivita H 1.1.3:	Poskytovanie podpory mestským obchodným spoločnostiam	50,00	2024-2030	mesto, štát
Aktivita H 1.2.2:	Obnova meštianskych domov a NKP v pamiatkovej zóne mesta Spišská Belá	1 000,00	2024-2030	mesto, súkr. vlastníci
Aktivita H 1.2.4:	Výstavba a obnova drobnej turistickej infraštruktúry v katastri mesta (náučné chodníky, altánky, lavičky, informačné tabule, ...)	200,00	2024-2030	mesto
Aktivita H 1.2.11:	V spolupráci s partnermi, aktérmi rozvoja CR a rôznymi inými subjektmi a organizáciami realizácia rôznych marketingových podporných aktivít v záujme ďalšieho rozvoja CR v meste	50,00	2024-2030	mesto, partneri
Aktivita H 1.2.12:	Podpora organizácie kultúrno-spoločenských podujatí, vrátane podpory fungovania kultúrno-spoločenských telies (folklór, divadlo, rôzne neziskové a ochotnícke skupiny a organizácie...)	150,00	2024-2030	mesto, iné subjekty
Aktivita H 1.2.13:	Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce	30,00	2024-2030	mesto, partneri
Aktivita H 1.3.1:	Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby, zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov samosprávy a verejnosti	50,00	2024-2030	mesto, podnikatelia

Aktivita H 2.1.1:	Modernizácia miestnych komunikácií a chodníkov v meste Spišská Belá, dobudovanie parkovacích miest (ul. Krátka, Družstevná, Tatranská, Osloboditeľov)	5 000,00	2024-2030	mesto
Aktivita H 2.1.6:	Komplexné riešenie parkovacej politiky v Spišskej Belej a Strážkach	100,00	2024-2030	mesto
Aktivita H 2.1.8:	Budovanie bezpečného prístupu k verejnej doprave - ul. Partizánska, vlaková stanica, parkovanie	200,00	2024-2030	mesto
Aktivita H 2.1.10:	Zavedenie systému integrovanej verejnej dopravy v rámci mesta a podtatranského regiónu (železničné spojenia, rýchlospoj Spišská Belá-Kežmarok-Poprad, prepojenie mesta s Vysokými Tatrami a Ždiarom verejnou dopravou, ďalšie opatrenia)	80,00	2024-2030	mesto, VÚC, SR
Aktivita H 2.2.2:	Postupná realizácia rôznych vodozádržných opatrení v záhradách rodinných domov v záujme eliminácie vypúšťania dažďovej vody do splaškovej kanalizácie	700,00	2024-2030	mesto
Aktivita H 2.2.3:	Modernizácia verejného osvetlenia v meste	400,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 1.1.1:	Poskytovanie podpory rôznym subjektom pri príprave nových lokalít IBV a pri výstavbe nových bytových domov na území mesta	60,00	2024-2030	mesto, iné subjekty
Aktivita S 1.1.2:	Individuálna bytová výstavba - IBV S. Webera 2. etapa, IBV Nad kaštieľom	500,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 1.1.3:	Výstavba mestských nájomných bytov	1 500,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 1.2.2:	Zapájanie mesta do projektu Miestnej občianskej a preventívnej služby (MOaPS)	400,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 1.2.4:	Realizácia vzdelávacích, osvetových, voľnočasových a iných preventívnych aktivít pre rôzne skupiny obyvateľov v záujme zvýšenia bezpečnosti v meste a zlepšovania občianskeho spolunažívania	30,00	2024-2030	mesto, MsP, neziskový sektor
Aktivita S 1.2.5:	Podpora činnosti DHZ (materiálne zabezpečenie, vybavenie, vzdelávacie činnosti...)	80,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 1.2.6:	Opatrenia na súčinnosť záchranných a zabezpečovacích zložiek v prípade mimoriadnych udalostí	30,00	2024-2030	mesto, záchr. zložky
Aktivita S 1.3.2:	Doplnenie a obnova mestského mobiliáru	150,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 2.1.1:	Podpora subjektov venujúcich sa zdravotnej starostlivosti, preventívnym opatreniam a osvetovej činnosti u miestneho obyvateľstva	15,00	2024-2030	mesto, iné subjekty
Aktivita S 2.1.2:	Realizácia rôznych podporných krokov a aktivít v záujme personálneho zabezpečenia poskytovaných zdravotníckych služieb do budúcnosti (udržanie existujúcich ambulancií, príp. rozšírenie ich počtu)	50,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 2.1.3:	Podpora zdravia obyvateľstva (prevencia, osвета, vzdelávanie...)	10,00	2024-2030	mesto, iné subjekty
Aktivita S 2.2.1:	Podpora uchádzačov o zamestnanie v spolupráci s UPSVaR	30,00	2024-2030	mesto, UPSVaR
Aktivita S 2.2.2:	Podpora a ďalšie poskytovanie aktuálne poskytovaných sociálnych služieb samosprávou, vrátane zlepšovania materiálno-technického vybavenia zariadení sociálnych služieb	300,00	2024-2030	mesto

	(komunitné centrum, zariadenie opatrovateľskej služby, opatrovateľská služba, denné centrá, prepravná služba a ďalšie služby)			
Aktivita S 2.2.4:	Poskytovanie podpory seniorom pri zabezpečení stravovania	120,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 2.2.6:	Poskytovanie sociálnych služieb a sociálnych aktivít na území mesta	50,00	2024-2030	mesto, iné subjekty
Aktivita S 2.2.7:	Podpora neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, poskytujúcich služby obyvateľom Spišskej Belej	40,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 2.2.8:	Podpora subjektov a organizácií, pôsobiach v sociálnej oblasti	20,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 3.1.6:	Podpora rôznych foriem inovatívneho vzdelávania, zvyšovania vedomostí a zručností detí a žiakov v MŠ a ZŠ, vrátane profesijného rastu pedagógov	900,00	2024-2030	mesto, školy
Aktivita S 3.1.7:	Zriadenie a podpora činnosti školského podporného tímu	400,00	2024-2030	mesto, školy
Aktivita S 3.1.8:	Ďalšia modernizácia priestorov, vnútorného aj vonkajšieho vybavenia škôl	300,00	2024-2030	mesto, školy
Aktivita S 4.1.1:	Skvalitňovanie športovej a voľnočasovej infraštruktúry obnovou existujúcich a výstavbou nových prvkov a zariadení (futbalový štadión, multifunkčné ihriská, detské ihriská, workout, cyklistické chodníky, pumptrack, ...)	250,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 4.1.2:	Revitalizácia detských ihrísk, vrátane realizácie rôznych preventívnych opatrení na úseku dostupnosti detských ihrísk pre deti (riešenie problémov ohľadom "obsadzovania" detských ihrísk mládežou)	200,00	2024-2030	mesto
Aktivita S 4.1.6:	Podpora organizácie športových podujatí, vrátane podpory fungovania športových organizácií	400,00	2024-2030	mesto
Aktivita E 1.1.1:	Skvalitnenie systému zberu odpadov (digitalizácia, SMART riešenia, zavedenie motivačného systému poplatkov...), vrátane environmentálnej výchovy obyvateľstva, realizácie vzdelávacích a osvetových aktivít	100,00	2024-2030	mesto, Mestský podnik služieb
Aktivita E 1.1.4:	Rekultivácia skládky odpadov (2. kazeta) a rozšírenie jej kapacity (3. kazeta)	3 000,00	2024-2030	mesto, Mestský podnik služieb
Aktivita E 1.2.1:	Realizácia sústavy protipovodňových opatrení na území mesta	1 000,00	2024-2030	mesto, SVP, š.p., iné subjekty
Aktivita E 1.2.2:	Realizácia vodozádržných opatrení na území mesta	1 000,00	2024-2030	mesto, iné subjekty
Aktivita E 1.3.1:	Výsadba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách	400,00	2024-2030	mesto
Aktivita E 1.3.2:	Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí	200,00	2024-2030	mesto

Aktivita E 1.3.3:	Riešenie problémov s nelegálnymi výrubmi lesa v okolí rómskej osady	50,00	2024-2030	mesto, Lesy mesta, iné subjekty
Aktivita E 1.4.3:	Ostatné budovy vo vlastníctve mesta a ním zriadených/založených organizácií - zvýšenie energetickej efektívnosti budov	500,00	2024-2030	mesto
Aktivita E 1.4.4:	Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách, výstavba fotovoltických elektrární	900,00	2024-2030	mesto
AKTIVITY S ODHADOVANÝM ZAČIATKOM REALIZÁCIE V ROKU 2024				
Aktivita H 1.2.1:	Obnova a modernizácia prvkov a zariadení kultúrnej infraštruktúry (bývalá kinosála, múzeá, kultúrno-historické pamiatky, ...)	400,00	2024-2028	mesto
Aktivita H 2.1.9:	Realizácia ďalších bezpečnostných prvkov v doprave (priechody + osvetlenie, merače rýchlosti, spomaľovače rýchlosti, montáž zvodidiel, zrkadlá, ...)	120,00	2024-2027	mesto, VÚC, SR, ODI
Aktivita S 3.1.2:	Rozšírenie kapacity ZŠ M. R. Štefánika (prístavba, prepojenie budov, parkovacie miesta...)	4 000,00	2024-2027	mesto, škola
Aktivita S 3.1.3:	Rozšírenie kapacít ZŠ a výstavba školskej jedálne v ZŠ J. M. Petzvala	800,00	2024-2027	mesto, škola
Aktivita S 4.1.5:	Komunitná záhrada - 2.etapa (detské ihrisko, workout, zeleň, uvítací nápis)	100,00	2024-2025	mesto
Aktivita E 1.4.1:	Komplexná obnova budovy mestského úradu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	805,00	2024-2026	mesto
AKTIVITY S ODHADOVANÝM ZAČIATKOM REALIZÁCIE V ROKU 2025				
Aktivita H 1.2.7:	Výstavba ďalších cyklistických chodníkov v katastri mesta (extravilán aj intravilán) s napojením na okolité obce, vrátane budovania doplnkovej infraštruktúry	1 600,00	2025-2029	mesto, VÚC, partneri
Aktivita H 1.2.8:	Vybudovanie cyklotrás v lokalite Belianskych Tatier - stavebná úprava lesnej cesty a účelovej komunikácie - špeciálnej cestičky pre cyklistov	895,00	2025-2028	mesto, VÚC, partneri
Aktivita H 1.2.9:	Vybudovanie singletrailových cyklistických trás	250,00	2025-2028	mesto, VÚC, partneri
Aktivita H 1.3.2:	Pasportizácia, digitalizácia a modernizácia verejných infraštruktúrnych sietí, verejnoprospešných zariadení a verejnej zelene za účelom ich kvalitnej a efektívnej údržby a spravovania - vybudovanie systému pravidelnej údržby a starostlivosti o majetok mesta (inžinierske siete, mobiliár, športoviská, zeleň, ...)	100,00	2025-2030	mesto
Aktivita H 2.1.3:	Výstavba multimodálneho dopravného terminálu Tatranská Kotlina (P+R)	2 875,00	2025-2029	mestá Sp. Belá, Vysoké Tatry, VÚC, partneri
Aktivita H 2.1.4:	Dobudovanie záchytného parkoviska pri Belianskom rybníku	100,00	2025-2027	mesto
Aktivita H 2.2.1:	Rozšírenie verejnej vodovodnej a kanalizačnej siete (splaškovej aj dažďovej)	3 000,00	2025-2030	mesto

Aktivita S 1.1.5:	Poskytovanie pomoci pri riešení bytovej situácie osôb, bývajúcich v nepriaznivých sociálnych a hygienických podmienkach	200,00	2025-2028	mesto
Aktivita S 1.2.1:	Rozšírenie monitorovacieho systému v meste	50,00	2025-2026	mesto
Aktivita S 1.2.3:	Zabezpečenie krízového bývania v meste	80,00	2025	mesto
Aktivita S 1.3.1:	Cintorín - dobudovanie chodníkov, verejného osvetlenia a zelene, vrátane rozšírenia kapacity miest na pochovávanie	150,00	2025-2027	mesto
Aktivita S 1.3.6:	Obstaranie komunálnej techniky na zabezpečenie údržby verejných priestranstiev	300,00	2025-2027	mesto
Aktivita S 1.3.7:	Výstavba a skvalitňovanie bezbariérového prístupu do verejných budov a na verejných priestranstvách	500,00	2025-2029	mesto
Aktivita S 2.2.3:	Zriadenie denného stacionára	20,00	2025-2026	mesto
Aktivita S 3.1.1:	Podpora predprimárneho vzdelávania, rozšírenie kapacity MŠ	1 300,00	2025-2028	mesto, škola
Aktivita S 3.1.5:	Výstavba dopravného ihriska v Spišskej Belej	150,00	2025-2026	mesto, škola
Aktivita E 1.1.2:	Modernizácia a rozšírenie zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej techniky (zberné vozidlá, stroje, zariadenia, triediaca linka, kontajnery, ...)	700,00	2025-2028	mesto, Mestský podnik služieb
Aktivita E 1.1.3:	Výstavba kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky (traktor, nakladač, kontajnery, ...)	500,00	2025-2027	mesto, Mestský podnik služieb
AKTIVITY S ODHADOVANÝM ZAČIATKOM REALIZÁCIE V ROKU 2026				
Aktivita H 1.2.3:	Vlhkostná sanácia a obnova interiéru zvonice v Spišskej Belej	250,00	2026-2027	mesto
Aktivita H 1.2.6:	Projekt agroturistiky "Zemiansky dvor Šarpanec" v Spišskej Belej	500,00	2026-2028	mesto
Aktivita H 1.2.10:	Výstavba bikeparku (pumptrack - ďalšie etapy)	150,00	2026-2027	mesto
Aktivita H 2.1.5:	Dobudovanie parkovania a verejného priestoru pri hokejbalovej hale	350,00	2026-2027	mesto
Aktivita S 1.1.4:	Nadstavba a prestavba meštianskeho domu na ul. Hviezdoslavova č. 1 na mestské nájomné byty	800,00	2026-2028	mesto
Aktivita S 1.3.3:	Revitalizácia historického centra mesta Spišská Belá	3 000,00	2026-2028	mesto
Aktivita S 1.3.4:	Historický cintorín v Spišskej Belej - obnova kultúrnych pamiatok	50,00	2026-2027	mesto
Aktivita S 1.3.5:	Revitalizácia parku v Belianskych kúpeľoch, úprava kúpeľového potoka	200,00	2026-2028	mesto
Aktivita S 2.2.5:	Vybudovanie integrovaného centra sociálnych služieb s rôznymi poskytovanými službami (nielen sociálnymi; napr. ZOS, ZpS, jedáleň, ubytovanie, ...)	3 000,00	2026-2029	mesto
Aktivita S 4.1.3:	Výstavba viacúčelovej športovej haly pri futbalovom štadióne	2 000,00	2026-2030	mesto
Aktivita S 4.1.4:	Výstavba multifunkčného športového ihriska s umelou trávou a dobudovanie detského ihriska v Strážkach	300,00	2026-2027	mesto
Aktivita E 1.4.2:	Komplexná obnova budovy ZUŠ Zimná 12 a budovy Zimná 47, vrátane zvýšenia ich energetickej efektívnosti	800,00	2026-2027	mesto

AKTIVITY S ODHADOVANÝM ZAČIATKOM REALIZÁCIE V ROKU 2027				
Aktivita H 1.2.5:	Výstavba vyhliadkovej veže	250,00	2027-2028	mesto, iné subjekty
Aktivita H 2.1.2:	Výstavba parkovacieho domu pri OD Jednota	800,00	2027-2029	mesto
Aktivita H 2.1.7:	Výstavba obchvatu mesta (preložka cesty I/66)	3 000,00	2027-2030	mesto, VÚC, SR
Aktivita S 3.1.4:	Prestavba podkrovia priestorov elokovaného pracoviska MŠ, Letná 5, napr. na vyučovacie priestory ZUŠ v Spišskej Belej	700,00	2027-2028	mesto, škola

Zdroj: vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní mesto jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektových zámerov si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto projektové zámery uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projektové zámery bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni mesta mestský úrad prostredníctvom primátora mesta. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Mestské zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór a príslušná komisia MsZ, ak je zriadená. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie MsÚ a príslušné oddelenia MsÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje mestské zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Samospráva bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov MsÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Mestské zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou mestského zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Mestské zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi mestom a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia a pod.

V podmienkach mesta prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jeho volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka mesta. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä mestský rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach mestského zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov MsÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených v súbore merateľných ukazovateľov (pozri programovú časť PHSR). Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená mestským zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétného projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva mesta – či už prostredníctvom primátora mesta, hlavného kontrolóra, poslancov, zamestnancov mestského úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 10 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnôtí PHSR počas jeho platnosti 2024-2030		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania / periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2026	podľa rozhodnutia mesta a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2027	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2024-2030	na základe rozhodnutia primátora, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja mesta. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých aktivitách a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu aktivity. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých aktivít sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj mesta. Niektoré aktivity sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a aktivít uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB...),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny – AOTP...),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet mesta).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 11 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok							Spolu (tis. €)
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Hospodárska	544,00	2 384,00	3 927,00	6 146,00	4 746,00	3 660,00	1 318,00	22 725,00
Sociálna	837,00	2 777,00	6 528,00	6 880,00	3 851,00	1 716,00	946,00	23 535,00
Environmentálna	329,00	1 301,00	1 938,00	2 172,00	1 700,00	1 533,00	982,00	9 955,00
SPOLU (tis. €)	1 710,00	6 462,00	12 393,00	15 198,00	10 297,00	6 909,00	3 246,00	56 215,00

Zdroj: vlastné spracovanie

Model viaczdrojového financovania

Financovanie jednotlivých opatrení sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie mesta a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje mesta, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, Plánu obnovy, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých opatrení. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie k jednotlivým aktivitám (ak relevantné) a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 12 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	Iné zdroje
		EÚ (EŠIF + Plán obnovy)	Štát	VÚC	Mesto	Spolu		
Priorita H 1: Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika a verejné služby								
H 1.1: Poskytovanie podpory subjektom lokálnej ekonomiky	125,00		40,00		85,00	125,00		
H 1.2: Inovatívna ponuka produktov cestovného ruchu, skvalitňovanie turistickej infraštruktúry	5 725,00	4 588,00	514,50	130,00	432,50	5 665,00	20,00	40,00
H 1.3: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb	150,00		30,00		120,00	150,00		
Priorita H 2: Udržateľná mobilita, kvalitná technická infraštruktúra								
H 2.1: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	12 625,00	4 817,50	5 010,00	850,00	1 547,50	12 225,00	200,00	200,00
H 2.2: Zlepšenie technickej vybavenosti mesta	4 100,00	2 935,00	1 010,00		155,00	4 100,00		
Priorita S 1: Moderné, dôstojné a bezpečné bývanie s rozvinutou občianskou vybavenosťou								
S 1.1: Riešenie bytovej otázky ohrozených skupín obyvateľov, zvyšovanie dostupnosti súkromného aj nájomného bývania	3 060,00	120,00	2 140,00		730,00	2 990,00	50,00	20,00
S 1.2: Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality a zlepšovania občianskeho spolunažívania	670,00	408,00	153,00		99,00	660,00		10,00
S 1.3: Skvalitnenie občianskej vybavenosti	4 350,00	3 585,00	410,00		355,00	4 350,00		
Priorita S 2: Kvalitná a dostupná zdravotná a sociálna starostlivosť								
S 2.1: Podpora poskytovania zdravotníckych služieb a zlepšovania zdravia miestnych obyvateľov	75,00		10,00		50,00	60,00		15,00

S 2.2: Podpora poskytovania sociálnych služieb a sociálnych aktivít	3 580,00	2 830,50	343,00	20,00	316,50	3 510,00	70,00	
Priorita S 3: Moderné, inkluzívne školstvo								
S 3.1: Zlepšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov, vrátane skvalitnenia školskej infraštruktúry	8 550,00	7 267,50	855,00		427,50	8 550,00		
Priorita S 4: Zdravé obyvateľstvo, realizujúce športové a voľnočasové aktivity								
S 4.1: Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času	3 250,00	2 422,50	285,00	40,00	502,50	3 250,00		
Priorita E 1: Kvalitné a udržateľné životné prostredie								
E 1.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov	4 300,00	3 570,00	420,00		260,00	4 250,00	50,00	
E 1.2: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry	2 000,00	1 700,00	200,00		100,00	2 000,00		
E 1.3: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity	650,00	552,50	65,00		32,50	650,00		
E 1.4: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE	3 005,00	2 554,25	300,50		150,25	3 005,00		
SPOLU	56 215,00	37 350,75	11 786,00	1 040,00	5 363,25	55 540,00	390,00	285,00

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Formulár 13 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<u>Názov dokumentu:</u> Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Belá na roky 2024-2030 <u>Štruktúra dokumentu:</u> dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanéj Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020, Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanéj Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja miest/obcí/VÚC, vydanéj Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.
Spracovanie	<u>Forma a obdobie spracovania:</u> spracovanie PHSR vykonalo mesto v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný počas rokov 2023/2024. <u>Riadiaci tím:</u> riadiaci tím pozostával z 3 členov. <u>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou:</u> verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom prieskumu názorov. <u>Autor dokumentu:</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD.; www.dokumentypreobce.sk <u>Náklady na spracovanie:</u> z rozpočtu mesta.
Prerokovanie	<u>Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa:</u>
Schválenie	<u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Mestské zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Belá na roky 2024-2030“.

Zdroj: vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

- Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska (www.beiss.sk)
- Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja mesta a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001
- MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.
- Register účtovných závierok
- MŽP SR (2018): *Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, aktualizácia 2018.
- MŽP SR (2019): *Zelenšie Slovensko. Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, 2019.
- MŽP SR (2021): *Program odpadového hospodárstva SR na roky 2021 – 2025*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, 2021.
- Stanovisko Podtatranskej vodárenskej a prevádzkovej spoločnosti, a.s. k stavu kanalizácie a vodovodu v meste Spišská Belá [doručené mestu Spišská Belá dňa 05.02.2024]
- Stanovisko Podtatranskej vodárenskej spoločnosti, a.s. k stavu kanalizácie a vodovodu v meste Spišská Belá [doručené mestu Spišská Belá dňa 05.02.2024]
- Súvaha mesta Spišská Belá k 31.12.2022
- Štatistický úrad Slovenskej republiky
- Taubenböck, H. Ferstl, J. Dech, S. (2017): *Regions Set in Stone—Delimiting and Categorizing Regions in Europe by Settlement Patterns Derived from EO-Data*.
- Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.
- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
- Územný plán mesta Spišská Belá
- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030
- PHRSR Prešovského samosprávneho kraja 2021-2030
- Výkaz ziskov a strát mesta Spišská Belá k 31.12.2022
- Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.
- Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení
- Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti
- Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy
- Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja
- ZMOS (2021): *Analýza odpadového hospodárstva*. Bratislava: 2021. Dostupné na internete: https://www.zmos.sk/download_file_f.php?id=1558323

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk	www.cvtisr.sk
datacube.statistics.sk	www.hospodarenieobci.sk
datacube.statistics.sk/SODB/	www.ives.minv.sk/heraldreg
http://cp.atlas.sk	www.maps.google.com
http://envirozataze.enviroportal.sk	www.minv.sk
http://uzemia.enviroportal.sk	www.orsr.sk
https://gis.nlc.sk.org/islhp/#lesnictvo	www.pamiatky.sk
https://lesy.spisskabela.sk	www.registeruz.sk
https://spisskabela.sk	www.scitanie.sk
statdat.statistics.sk	www.statistics.sk
www.beiss.sk	www.zrsr.sk
www.cdb.sk	

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Belá na roky 2024-2030 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 37: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Územný plán mesta Spišská Belá	priebežne	lokálna	Mestský úrad Spišská Belá
Povodňová dokumentácia mesta	priebežne	lokálna	Mestský úrad Spišská Belá
Koncepcia práce s mládežou Mesta Spišská Belá na roky 2019-2024	priebežne	lokálna	Mestský úrad Spišská Belá
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021-2030	2021-2030	regionálna	www.psk.sk
Územný plán Prešovského samosprávneho kraja	priebežne	regionálna	www.psk.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.uupv.sk
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030	do 2030	národná	www.minv.sk
Partnerská dohoda 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačný program Slovensko 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepcných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 38: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Mesto Spišská Belá Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.spisskabela.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk www.scitanie.sk
Bývanie	Mesto Spišská Belá Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.spisskabela.sk www.scitanie.sk
Hospodárstvo	Mesto Spišská Belá Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Obchodný register Živnostenský register	www.spisskabela.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Mesto Spišská Belá Centrum vedecko-technických informácií	www.spisskabela.sk www.cvtisr.sk
Zdravotníctvo	Mesto Spišská Belá	www.spisskabela.sk
Sociálna sféra	Mesto Spišská Belá Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.spisskabela.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

Dotazník pre verejnosť – vybrané odpovede z dotazníkového prieskumu

11. Existujú v meste nejaké konkrétne miesta, na ktorých sa necítite bezpečne (napr. tmavé, neosvetlené miesta, hra s deťmi blízko cesty, obťažovanie okoloidúcich, zgrupovanie a nevhodné správanie určitých osôb a pod.)? Ak áno, kde presne?

Odpovede s nižšou početnosťou (3 alebo menej odpovedí):

Početnosť odpovedí	Odpovede
3	opustené priestory železničnej stanice za Tescom
3	SNP - hlavný ťah na KK (jazdia tu bicykle, navyše rýchlo, pri výjazde z dvora ich nie je vidieť)
3	neosvetlené chodníky
3	prístrešky na cyklochodníkoch + niektoré úseky
3	rybník + parkovisko
3	vjazd a výjazd na T. Kotlinu
2	prechod pri špeciálnej ZŠ
2	cesty - rýchlosť jazdy
1	mestské parky
1	chýba chodník na Kúpeľnej ulici
1	elektrokolobežky na chodníkoch
1	cyklochodník - potrebná nová stredová čiara
1	OMV smer stavebniny
1	ul. 1 Mája - neosvetlená
1	cez zimu vypnuté osvetlenie na niektorých úsekoch chodníkov, ktoré sú, navyše, primrznuté
1	chodník od kvetinárstva k cintorínu
1	zdravotné stredisko
1	miesta pri bankomatoch
1	neohradené miesta oboch budov MŠ
1	chýba detské ihrisko pri ŠKD na ZŠ Štefánika
1	IBV Weberova (cez víkend hluk - štvorkolky, crosky...)
1	ihrisko pri Sintre nie je oplotené
1	parkovisko pri futb. štadióne
1	pošta

12. Z hľadiska využitia mestských budov, priestoru, miesta, pozemkov v meste - viete o priestore/budove v meste, ktoré sú nevyužívané, resp. sú využívané zle? Ak áno, ktorý priestor/budovu máte na mysli a prečo?

Odpovede s nižšou početnosťou (2 alebo menej odpovedí):

- Zimná 2
- Komunitné centrum (kolkáreň) Strážky - viac využívať, prenajímať
- Budova pri telocvični J.M. Petzvala (zrekonštruovať a využívať žiakmi školy)
- priestory nad poštou
- kinosála
- Hviezdoslavova 1

- rybník - upraviť na kúpanie v lete, vybudovať zázemie
- blokovanie ulíc odparkovanými vozidlami (Nová, Kúpeľná, Záhradná, Partizánska, Družstevná, Slnčná)
- bývalý Smrek - obchod
- Strážky - bývalé št. majetky
- Slnčná 1
- Belianske kúpele
- bývalý hotel HP

33. Voľný priestor na Vaše vyjadrenie.

Všetky odpovede:

- Mohla by sa konečne opraviť pošta - je to strašné a konečne by sa malo ukončiť aj rodinkárstvo čo sa týka zamestnania na MÚ
- Určite by som bol za realizáciu školskej jedálne pretože je to celkom nevyhnutné pre deti. Veľmi dobrý príklad je Kežmarok, kde má jedáleň každá škola. Druhý a pre mňa dôležitý bod je určite retardér, ktorý bol pridaný pred základnú školu J.M.Petzvala. Vzťahuje sa to aj na ostatné retardéry. Bolo by super ich vymeniť za tie čo nedávno dali do Kežmarku, pretože sú pre vozidlo o niečo šetrnejšie a čo je hlavne tak vodiči ich dodržiavajú odosť viac ako tie klasické. Pre mňa sú určite najdôležitejšie tieto dva body pretože deti a bezpečnosť je pre mňa na prvom mieste.
- Viac športových a jazykových aktivít pre deti
- Mestu chýba funkčný mestský podnik, kde by našlo prácu mnoho osôb s nízkymi šancami sa zamestnať. Na starosti by mali mať verejnú zeleň, čistota mesta, letná a zimná údržba, verejné osvetlenie, stavebná činnosť a údržba. Musí byť vyhotovená rámcová zmluva medzi mestským podnikom a mestom. Kapitál by sa mal točiť medzi týmito dvomi subjektami. Konečný výstup v podobe miezd a efektívnemu, ekonomickému fungovaniu mesta a mestského podniku. Vzájomná symbióza. Ďalšia podstatná vec je sfunkčniť mestskú skládku.
- Nedostatok verejných parkovacích miest. V užšom centre je problém zaparkovať ako pre domácnosti tak pre návštevníkov mesta.
- parkovacia politika, OD Jednota a parkovanie pri HP, taktiež parkovanie na sídlisku, určitý majitelia aut si spravili z verejného parkovania, sukrómne odstavné miesto. Napr. Družstevná ulica siva dodavka WW šedej farby stala na mieste od 09/22 do 05/23. Mestská polícia - katastrofa. Stavebný úrad , životne prostredie- žiadna spolupráca s občanmi,
- nemám iné návrhy
- Ja by som chcel viac športových súťaží
- Je nutné riešiť situáciu na tzv. novom cintoríne. Vysoké stromy sú suché a nebezpečne pre návštevníkov cintorína a hrozí aj poškodenie pomníkov v prípade zlomenia veľkých komarov
- Na to aká je zamestnanosť na mestskom úrade, vidím málo aktivity smerom k občanom, plus toľko mladých ľudí, by pre mesto dokázalo priniesť veľa dobrého, ale mesto sa tvári, že dôchodcovia, ktorí tam pracujú to robia výborne a najlepšie, ale opak je pravdou.
- prevádzky by mali vyvážať separovaný odpad samostatne nie plniť nádoby na sídliskách, na Družstevnej ulici sú neustále plné kontajnery z neďalekých malých prevádzok
- Opraviť bočné cesty a chodníky starší ľudia majú problém chodiť po krivých chodníkoch
- Stavebné pozemky len mimo obce (nepovoliť nové stavby v meste) hustota stavieb v meste je veľká a zeleň , parkovacie miesta ubúdajú .
- Poprosila by som ak máme v meste zeleň (stromy), treba aby bola vykonávaná pravidelná starostlivosť. Nie len v centre mesta orezavať stromy ale aj na ostatných uliciach. A mohli by sa zaviesť koše na psie hovienka a k nim aj sáčky ako to funguje napr. V Nemecku.

- Edukovať ľudí ohľadom separácie odpadu, estetizácia priestorov v centre - pri masiarni a Bare u Leva, vysadiť zeleň - stromy pri Tesco, odstrániť živý plot na SNP oproti cintorín , bráni výhľadu autám stojacim na 1. mája.
- Prepojiť Sp.Belu s Kežmarkom popri štátnej cesty , cyklochodníkom
- Určite riešiť situáciu okolo separovania odpadu. V kontajneroch na triedený odpad je kadečo a človeka to potom mrzí, keď vyhodí pracne roztriedený odpad do kontajnera kde je naozaj kadečo
- Ďakujem za zaujímavý dotazník. Vnímam z neho záujem o názor občana
- Koncerty v meste, turizmus v tatrach (skalné vrata sprístupniť pre verejnosť), parkovanie v meste ...
- Ako som spomenul, chýba tu chodník na vlakovú stanicu.
- Oprava výtlkov na cestách by mala byť prioritou. Cez zimu lepšie a hlavne včasné čistenie napadaneho snehu aby sa po uliciach kde jazdia autá nerobilo klzisko tak ako v roku 2022. A značenie vodorovných dopravných značiek by malo prebiehať každoročne.
- Urgentne riešiť cesty, križovatku s pridaním tretieho pruhu smer od zdiaru
- Určite by som veľmi rád priniesol do nášho mesta koncept Co-Working open space. Nie ako faceclub čo je viac menej pre mládež. Prerobil nejakú starú budovu v meste a urobil z toho open workspace, nejaké talkshow a pod.
- Lavičky popri hlavnej ceste sú často obsadzované miestnymi alkoholikmi, človek by si tam rad posedel, vychutnal zmrzlinu, no oni si tam z toho robia svoje stanoviska
- V našom meste mi chýbajú oddychové zóny, kde môžeme ísť si sadnúť a deti sa môžu pohrať. Verím, že sa dobuduje komunitná záhrada a detské ihriská, ktoré nebudú ničené vandalmi. Potešilo by, ak by sa obnovili prechody pre chodcov, ktoré sú v hroznom stave.
- Neznesiteľný zápach z priestorov prevádzky EBA
- Cesty v dezolantnom stave, kosenie nepravidelne
- chýbajú mi v meste záhradné terasy pre rodiny s deťmi a cyklistov
- Zintenzívniť zametanie krajníc ciest, najmä hlavných. Pravidelné kosenie verejného priestranstva medzi domami na ulici SNP a Okružnej
- Autobusový spoj do Tatranskej Lomnice cez Tatranskú Kotlinu. Minimálne cez víkend.
- Prajem pekný deň je potrebné doriešiť a vybudovať bezpečný chodník pre chodcov, od konca Hviezdoslavovej ulici, až po vlakovú železničnú stanicu.
- Podľa mojho skromného názoru. By mesto malo začať vycistení verejných priestorov od alkoholu a sociálnych prípadov. Myslím že je to dôležité aby muž mohol pracovať a bez obáv pustiť ženu cez mesto bez toho aby musela pociťovať oplzlosť a samozrejme aby rodičia mohli pustiť dieťa napríklad na mimoskolné aktivity. Nemuselo by to byť ani veľmi nákladné a k čistote a oddychu v meste by to pomohlo. A určite vybudovanie školskej jedálne ZŠ Petzvalova.
- výstavba autobusovej stanice, dotiahnuť do mesta viac lekárov, stredná škola ?
- Viac sa starať o orez drevín na sídliskách. Je tu plno stromov ,ktore nemali upravené koruny už viac ako 10 rokov. A tiež sa starať o úpravu živého plotu na ul. Družstevnej a neponechávať to na petície miestnych obyvateľov.
- Upriamiť pozornosť na rovnakú a spravodlivú parkovaciu politiku v meste, v niektorých prípadoch nezmyselné dopravné značenie, vyriešiť hlavnú križovatku za účelom eliminácie kolón, výsadba drevín, ktoré by nezneškodnocovali a neznečisťovali miestnu komunikáciu - aj z hľadiska bezpečnosti (nebezpečenstvo šmyku), osadenie lavičiek medzi Sp. Belou a Strážkami, ale aj v Strážkach z horného konca ZOS k Dennému centru a kostolu.
- Znovu obnoviť zvonenie zvonov v meste, dať lavičku na konci cyklochodníka v T. Kotliny pri čarde, viac lavičiek na cintoríne a aj okolo celeho rybníka. Častejšie kosiť cintorín. Do budúcnosti, po oprave mosta v T. Kotliny, keď sa zruší spoj cez SP. Belu do V. Tatier zabezpečiť, aby takýto interval bol zo SP. Belej zachovaný.
- Rada by som opäť prízvukovala jedáleň pre novú školu. Je neuveriteľné , že v 21. storočí škola nemá jedáleň. Deti na druhom stupni niekedy absolútne nestíhajú presun na druhú stranu mesta, aby sa najedli. Majú dlhšie vyučovanie a krúžky. To sa zládiť nedá. Potom sa čudujeme,

že deti si kupujú samé sladkosti, a energetické nápoje a "somariny" keď nemajú prístup k normálnemu trpkému jedlu.

- Mestská polícia na prechodoch pre chodcov počas dní vyučovania by mohli stať už od 7.30 a napr. aj od 11.30
- 1/ Priestor od Drogerie "Mešár" k budove predajne mäsa je zanedbaným neupravený, je hanbou mesta pri hlavnej ceste. 2/ Budova bývalého HP hotela pri Požiarnej zbrojnici ošarpaná fasáda, zanedbaná, zlá vizitka mesta/aj keď údajne nie je majetkom mesta/ pre turistov a návštevníkov. 3/ Chodník pozdĺž cintorínskeho múru k čerpacej stanici je úzky, v dezolátnom stave, ľudia chodia do Tesca aj pešo, pri stretnutí s náprotivným chodcom sa treba vyhýbať. Celkom zlé je to pri stretnutí kočiarov, či bicyklov. Nie každý rád prejde na druhú stranu na upravený chodník na ul.SNP, treba prejsť cez 3 prechody pre chodcov, čo je pri súčasných plných cestách viac nebezpečné. 4/ Bolo by načas kvalitne ozvučiť Mestským rozhlasom zónu sídliska na ul. Družstevnej od predajne kvetov hore k bytovkám Tanap-u. Nie je rozumieť hláseniam, je tu pomerne hustá výsadba stromov, Situácia sa zhoršila po namontovaní nových ampliónov, ale trvá už najmenej 7-8- rokov. 5/Pred niekoľkými rokmi sa zisťoval záujem občanov o zasielaní správ o oznamoch v Mestskom rozhlase. Myslím, že by bolo vhodné a aj v dnešnej dobe technicky možné a finančne nenáročné takto občanom sprostredkovať oznamy.
- Je nutná rekonštrukcia mestskej cesty na Kúpeľnej ulici zo zabudovaním spomaľovačov. Bolo by načas vybudovať chodník v hornej časti Kúpeľnej ulice podľa stavebného zákona s dodržaním vzdialenosti od železnice.
- Dotiahnuť do mesta obchodné reťazce, aby sa nechodilo za nákupmi do Kežmarku či Popradu a hneď by bolo menej áut na cestách. A tiež by vznikli nové pracovné miesta.
- Nesúhlasím s určením poplatkov za množstvo odpadu. Konkrétne na Mierovej ulici, prístavu ju tu auta z celého okolia už od 5.00 ráno a vynášajú z nich plne vrecia odpadu a sypú do kontajnerov. Kto potom má platiť za množstvo odvezeného odpadu, keď celá Belá a okolie vozí odpad do týchto kontajnerov. A keď sú kontajnery plne, tak to nechajú na zemi. Deti a vietor to zoznesu po okolí a všade je neporiadok. Toto treba riešiť.
- Nerozumiem oddychovej zóne pri vodnej ploche v Strazkach. Mimo leto je stále zatvorená, je az taka oddychová, že musí byť oplotená? Oddych pri hukote elektrocentrality nie je pohodlný, veľkosť areálu a poskytnutie služieb a možnosti neadekvátne. Tento areál malo jednoznačne patriť mestu. Ďakujem
- Spraviť chodník ku vlakovkej stanici.
- Hlavne doriešiť tú Družstevnú ulicu chystá sa výstavba v bývalom Drepale a v súčasnom stave sa ulica rozpadne.
- Centrum voľného času by sa malo rozvíjať. Jediná aktivita je zbez vzdelávacích poukazov v septembri, inak nič. Slabá ponuka krúžkov aj na školách. Žiadne súťaže, tábory. Ak máte dieťa, ktoré nebaví futbal alebo hokejbal, tak sa nemá čomu venovať. Jedáleň na ZŠ Petzvalova, v 21. storočí by to mala byť samozrejmosť. Súčasne podmienky sú pod ľudskú dôstojnosť. Ak by bola taká jedáleň súčasťou školy, určite by to fungovalo inak. Žiaden dozor, deti sú nútené čakať vonku, niekedy aj hodinu a z jedálne sa snažia ísť čo najskôr poslať preč. Mestská polícia nech pohne zadkom, lebo jediná aktivita je rozdávanie pokút za nevhodné parkovanie. Mohli by riešiť aj rušenie nočného klúdu v lokalite oproti IBV Weberova. Nevieť kto dovolil, že sa tam rozmnožili chaty. Pravidelne každý víkend sa tam ľudia nevedia vypratať do kože. Komu by sa páčilo také bývanie, keď v lete nemôžete v horúčavách otvoriť v noci okno, lebo niekto si robí diskotéku aj o druhej v noci.
- V celom širšom centre mesta sú opravené chodníky, okrem Mierovej ulice. Mohol by sa zrekonštruovať aspoň jeden z tých chodníkov, aby sa deti mali kde bezpečne hrať a voziť na kolobežkách/korčuliach/bicykloch. Ďakujeme.
- Konvy by trebalo zamykať je to niekedy katastrofa čo rómovia vystrajajú

- platím dan za psa 20e rocne ale nemam ponatia za co, kedze pritomnost psa na zahrade nema ziaden dopad na mesto. dane za psa sa taktiez nijako neodzrkadluju v sluzbach pre psickarov (napr cvicisko).. odhlasim psa, pridte mi ho zhabat...
- Dovolím si zopár poznámok: 1/ k problému s vývozom TKO a jeho spoplatňovaním: - ak sa má do praxe zaviesť tzv. motivačný poplatok, t.j. platím iba za toľko, koľko vyhodím, beriem a som za, pretože mne sa smetná nádoba vyváža cca raz za 2-3 týždne. Avšak ako sa to bude uplatňovať u občanov, ktorí bývajú na sídliskách a svoj odpad hádžu do veľkých kontajnerov???? Nebude to potom mnoho občanov zneužívať a po nociach vyvážať svoje smeti práve do týchto voľne dostupných kontajnerov a nebudú platiť nič na úkor náš všetkých? Resp. niekto vyrobí odpad aj za 3 rodiny, iná rodina sa bude všemožne snažiť minimalizovať odpad a všetci budú platiť rovnako nejaký paušál???? Ak by bolo naše mesto iba o rod. domoch a v každom svoja smetná nádoba, skvelý nápad. Pri množstve ľudí žijúcich v bytovkách je tento inak super nápad nerealizovateľný bez toho, aby nebol voči istej skupine ľudí diskriminačný a demotivujúci. 2/ triedenie odpadu - kontajnerové stojiská na triedený odpad boli v meste zrušené s tým, aby si ľudia triedili odpad doma do farebných vriec, ktoré sú v pravidelných intervaloch vyvážané. Bolo to super do doby, keď pracovníci plné vrece vzali a nechali prázdne na ďalší cyklus. V posledných týždňoch plné vrecia vyvezú a prázdne na ďalšie triedenie nikde. Ak mesto chce od občanov, aby sa aktívne zapájali do triedenia odpadov, malo by to zabezpečiť a nie vyžadovať od ľudí, aby si vrecia sami kupovali alebo po nich zakaždým chodili na mestský úrad. Pretože občanmi mesta nie sú iba dôchodcovia, ktorí na takúto vrecovú návštevu úradu majú čas a tiež nie každý má finančnú i priestorovú možnosť mať zakúpené plastové nádoby (farebné konvy) na tento triedený odpad a tiež ak si takú nádobu kúpim a pri vývoze mi ju pracovník poškodí alebo nesprávnou manipuláciou praskne, kto uhradí škodu a ako ju majiteľ dokáže? 3/ ak som občanom tohto mesta celý život, mám tu trvalý pobyt, založenú rodinu a aj malé deti, platím si všetky miestne dane a nemám žiadne resty voči mestu či mestskému úradu, ako je možné, že dieťa pripravené na pobyt v škôlke (t.j. je odplienkované) takýchto rodičov nie je prijaté do predškolského zariadenia z dôvodu nedostatku miesta? Veď sa robila prístavba na rozšírenie kapacity a deti aj z iných priľahlých obcí prijaté sú a belanské deti nie? Neprijatie by bolo bezpredmetné, ak by išlo o rodičov, ktorí sú doma lebo sú nezamestnaní alebo je mamička na materskej či rodičovskej dovolenke s ďalším dieťaťom a môže sa teda starať doma o všetky svoje deti. Ale ak sú rodičia zamestnaní a dieťa nie je ešte v predškolskom veku, kedy musí byť povinne prijaté do škôlky, podľa môjho názoru by sa mala zohľadňovať skutočnosť umiestňovať v škôlke v prvom rade deti belanské, až potom deti z iných miest a obcí, pretože je krásne mať deti, ale v dnešnej ťažkej dobe čo sa zamestnania týka je nemožné ich plnohodnotne vychovávať a poskytovať im všetko potrebné i materiálne zázemie bez zamestnaných rodičov. 4/ mnoho ľudí sa v meste sťažuje na množstvo psích exkrementov po chodníkoch... áno, je to vizitka majiteľov psíkov, o tom niet pochyb. Ale určite by k zlepšeniu tohto problému pomohlo osadenie smetných košov všade v meste. Nemusia byť každých 20 metrov, ale určite nech sú na každej ulici aspoň 2-3 takéto nádoby a verím, že to pomôže k zlepšeniu situácie. 5/ starý známy problém - voľne pohybujúce sa psy po uliciach.... 6/ dovolím si predostrieť i moju roky trvajúcu túžbu - nebolo by možné vybudovať niekde v meste na vhodnom mieste letné kino? Nič veľké, ale niečo adekvátne nášmu mestu. Klíma sa zmenila a už aj u nás pod Tatrami sú letné večery príjemné, preto si myslím, že najmä cez letné prázdniny by malo využitie.... možno niekde pri rybníku, alebo areál Belanských kúpeľov? Kežmarok má takéto premietania na hradnom nádvorí... čo tak sa trošku inšpirovať? Pomohlo by to aj cestovnému ruchu a zvýšeniu množstvu návštevníkov i ubytujúcich sa turistov v našom meste. Možno by to chcelo urobiť anketu u občanov a samozrejme ísť za tým, ak sa finančná situácia v štáte a teda aj v samosprávach zlepší. Ďakujem za ľudí pracujúcich v meste a želám všetkým mnoho síl a elánu do ďalšej náročnej práce.
- Privítal by som v meste viac zelene, nedovoliť stavať tak škaredé budovy ako Tesco a už keď, tak s podmienkou, že musí byť pred budovou zelený pás zo stromov a kríkov, ktorý zakryje ten hangár. Prestahovať cintorín zo stredu mesta a využiť ho pre kultúrne a športové využitie.

- Na Kúpeľnej ulici sú značky, ktoré zakazujú stáť na ceste pred domom. V určitých okamihoch je to dosť obmedzujúce (starší ľudia musia chodiť večer v zime, snehu, daždi otvárať brány až dozadu).
- Ak mesto nemá dostatok zamestnancov na starostlivosť o stromy, kosenie a zeleň tak nech nesadí nové drahé stromy a ešte aj necháva cenu stromov aby občania vedeli koľko to mesto stalo pokiaľ sa ten strom na jar alebo na jeseň neostriha opiera sa o fasády lepkava hmota napadnutého stromu voškami spini auta stojace na uliciach aj fasády a okna domov. A ešte aj veľké koruny stromov tienia. Niektore ulice si už nejako aj zvyklo mesto vôbec nekosiť lebo občania si kosia. Navrhoval by som brezy najväčší alergen z intravilánu mesta vylúčiť. A obrovský problém vidím v ľuďoch ktorí vlastnia psa. Tie psie exkrementy ma vytáčajú neskutočne, viem že to je problém ľudí ale treba ich to nejako asi naučiť najlepšie pokutovaním alebo košmi a sáčkami na exkrementy ja si sáčok vezmem a po svojom psovi pozbieram aj na dvore aj v meste ale je veľa takých čo to neurobia a ešte sa aj hádajú
- Zatiaľ neviem, ale chcela by som v tomto meste bývať.
- Dom na rohu križovatky, Zimná 1, opadáva stena, múr je porozpadavý. Potrebovalo by to rekonštrukciu a zeleň. Nato že je to v strede mesta je to veľmi škaredé. Násť reč s vlastníkom domu a snád vyčleniť nejaké financie na obnovu. Ulica, či chodník pri zastávke smer Poprad, smrdí občas za urinom a vykalmi. Tam by bolo potrebné občas vystriekať chodník. Predsa sú tam obchodíky.
- chýbajú mi otázky týkajúce sa témy - poskytovanie sociálnych služieb v našom meste, chýba mi otázka potreby rozširovania kapacity ZŠ, ako aj či sme spokojní s fungovaním napr. našich ZŠ, a čo podpora tretieho - občianskeho sektora? a čo otázka zamestnanosti v meste, a čo verejná doprava? - je dosť autobusov, dosť vlakov? a čo parkovacia politika mesta? a čo správa mestský les Sp. Belá
- Privítala by som viac nájomných bytov
- Dodržiat sľuby pre ulicu Kupelnu
- 1.) Zabezpečiť kamerový systém do novovybudovanej komunitnej záhrady, aby sa tam nezdržovali neprispôsobiví občania a nezničili to. 2.) Zabezpečiť väčšiu bezpečnosť v meste počas sociálnych dávok. 3.) Privítala by som aj viac odpadkových košov na uliciach. Napr. Ulica Novomeského nemá ani jeden.
- Len drobná poznámka. Zber objemného odpadu do veľkoobjemových kontajnerov, ktorý je v Spišskej Belej známy ako Jarné/Jesenné upratovanie by som ponechal tak, ako bol za vedenia bývalého primátora p. Kunu, teda vždy koncom týždňa piatok sobotu a nedeľu. Naposledy boli VOK-y umiestnené iba v jediný deň - utorok.
- Spišskú Belú vnímam ako pozitívny príklad pre postupný rozvoj malého mestečka. Obec Strážky si zaslúži len veľmi citlivé zásahy, ktoré nenarušia historickú hodnotu tejto lokality. Zahusenie domovej výstavby bez zelene, areál s vodnou plochou, ktorý je však oplotený - to sú smutné príklady, ktoré ničia príjemné prostredie.
- Chýba mi v meste v lokalitách kde prebieha výstavba domov a bytov výstavba parkov a zelene. Asi by to bolo finančne náročnejšie ale zvyšovalo by to kvalitu a atraktivitu byvania v meste. A možno v meste vytvorenie nejakých umeleckých zaujímavostí ktoré by mohli zatriaktivitovať mesto.
- Parkovanie – státie motorových vozidiel na Ul. Gen. Ludvíka Svobodu. Obyvatelia parkujú svoje i firemné vozidlá na cestnej komunikácii. Rozmery cesty neumožňujú súvislé státie vozidiel po oboch stranách, bez toho, aby bol voľný jazdný pruh. Na cestnej komunikácii stoja tie isté vozidlá (poniektorí zavadzajú i pri pluhovaní v zime), pričom majitelia nevyužívajú svoj pozemok, alebo garáž. Je to i prípad, kedy sa v domácnosti nachádza 1 vozidlo, k dispozícii sú 2 vjazdy na pozemok a garáž. Týmto konaním obmedzujú ostatných obyvateľov pri vchádzaní, príp. vychádzaní vozidlom zo svojho pozemku. Nehovoriac už o tom, že príp. návšteva väčšinou nemá možnosť zaparkovať pred domom, kde pravidelne využíva „parkovisko“ sused oproti. Na druhej strane sú i obyvatelia, ktorí na svojom pozemku parkujú svoje vozidlo i svojich návštevu. Avšak bezohľadné parkovanie a pravidelné státie tých istých vozidiel na ceste neprispieva k

pokojnému spolunažívaniu. Tak ako sa dali „vypratať“ vozidlá na Ul. L. Novomeského je potrebné riešiť situáciu i na tejto ulici.

- Ja by som bol rád, keby sme mali v meste viac hudobných podujatí. Na druhej strane, s prístupom ľudí tu som spokojný, len mi tu chýbajú parkoviská, lebo občas nie je kde zaparkovať.
- Chodníky na Mierovej, primátor chodí málo medzi ľudí.
- Rozvoj fotovoltaiky a solárnych systémov.
- Na priechody pre chodcov umiestniť semaforey.
- Bolo by potrebné najprv poopravovať staré fasády mestských budov, pretože z nich opadávajú kúsky tehál, kameňov a betónu (je to už nebezpečné), Hviezdoslavova 1
- Ihriská detské, nestriedať opatrovateľky- nechať to v pôvodnom stave, opraviť chodníky a cesty- samé diery, nezvyšovať dane.
- Zvýšiť hliadky štátnej a mestskej polície po IBV Webera, hlavne cez víkendy cez deň a podvečer. Hliadku polície pri železničnej stanici Sp. Belá. Hliadka polície na konci ulice Krátka.
- Chýba tu niečo pre mamičky a deti. Napr. lepšie zariadené a opravené ihriská a najlepšie by bolo vytvoriť detský kútik, kde by sa dalo chodiť s deťmi i v zime.
- Vytvoriť viac stavebných pozemkov pre mladých ľudí, aby nemuseli odchádzať z nášho mesta. Umiestniť v meste niekoľko lavičiek na sedenie a oddych pre starších ľudí.
- Zriadiť opravu obuvi, predajne mobilov
- Viac angažovať VPP pri udržiavaní čistoty v meste najmä pri autob. zastávke a parkovisku pri Jednote. Cintorín kosiť častejšie. Upraviť priestranstvo pri autob. zastávke v meste smer Ždiar-Kežmarok a to upraviť múrik a stenu, na kt. bol erb mesta- ak to nie je mestské, dohodnúť sa s majiteľom, aby to upravil.
- Nutná je cesta a chodníky na Ul. Osloboditeľov.
- Škoda benzínu na také kosenie cyklochodníka. Mestský rozhlas akoby neexistoval, mal by oznamovať dovolenky lekárov, úradov a pod., ako je to v niektorých dedinách na okolí.
- Z Hviezdoslavovej ulice na Mierovú ulicu k MŠ bol uzavretý prechod pre zlý technický stav. Chýba chodník pre matky s deťmi idúcimi do a zo škôlky.
- Cintorín v Strážkach. Vyriešiť kanalizáciu na hlavnej ceste Medňanského ulici- kanál tam je, len ho treba využiť,. Čakáme od nového primátora a poslanca riešenie, lebo posledné 2-3 volebné obdobia len sľuby.
- Cyklochodník do Sl. Vsi popraskaný asfalt asi 50m už rok po výstavbe. Protipovodňová regulácia na Továrenskej už ani neplní účel, je tak zarastená.
- Ľahko sa postaví alebo financujú projekt z EÚ keď sa ďalej už nevieme o nich postarať, cyklochodníky a iné.
- Ak už dávate dotazníky, nech ich má možnosť vyplniť každý obyvateľ mesta.
- Častejšie vyprázdňovanie odpadových košov na cintoríne a častejšie kosenie tiež na cintoríne.
- Cyklochodníky nevieme ani pokosiť. Na Myší vršok sa ani nekosí. Mestský rozhlas teraz nehlási ani poľského predajcu.
- Oprava ciest na vedľajších ciest chodníkov a cesty 2. triedy na Osloboditeľov.
- Prečo nemôžu využiť spol.miestnosť v Strážkach aj takí ľudia, ktorí nemajú rodinu zamestnanú na MÚ. Mojej dcére nebolo umožnené spraviť si oslavu lebo nemá 50 r. Vieme, že viacerí mali oslavy 30-40 a aj guľáš? Niektorí neboli obyvatelia Sp. Belej.
- Vyriešiť bezproblémovú výstavbu chodníka k železničnej stanici- Partizánska ulica.
- Diskrétno vplývať na majiteľov rodinných domov, aby pomohli mestu občasným vyčistením chodníka (podľa potreby), aby sa nečakalo na VPP. Nenormálna špina okolo Sintry. Niektoré lavičky, bohužiaľ, nesplnili svoj zámer. Radšej ich odstrániť. Viac pozornosti venovať orezávaniu stromov. Visiace konáre obíjajú autá, dokonca aj problém popod ne prejsť.
- Lepší prístup z mestského úradu, aby sa dali veci a problémy riešiť.
- Priechod pre chodcov- napr. pri ZUŠ z jednej strany cez rozkošatený listnatý strom nevidno autá, z druhej strany pre odparkované autá vedľa chodníka + viacero priechodov má takéto problémy. 2.Ocenila by som viac miesta oddychu, viac lavičiek, viac zelene a kvetov. 3. Nedal

by sa využiť tribúnový priestor pred MŠ na parkovanie? napr. v nedele a sviatky? 4. Uvítala by som športoviská, priestor mimo hokejbalovej haly, futbal. ihriska, preliezok, bežný človek ani nevie, či tam vôbec smie vstúpiť.

- Autá jazdia veľmi rýchlo cez Strážky. Niekedy je problém prejsť cez cestu. Nedodržiavajú rýchlosť.
- Bolo by pekné opraviť fasádu (bývalý kondor), je to stred mesta a špatí to.
- Za zvoz TKO platiť len za vývoz, ktorý je evidovaný a vážený, nie paušálne.
- Navrhujem vrátiť zberné nádoby na triedený odpad, aby sme nemuseli triediť do vriec.
- Priebežná kontrola jazdcov na štvorkolkách by bodla, jazdia aj deti.
- Nebezpečné miesto pod čerešňou, keď opadávajú plody, šmýka sa (Ul. 1.mája), narúša sa aj chodník (korene). Podľa potreby orezávať stromy, tvarovať ich na krajšie.